

การใช้วัดทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวอย่างเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ปริญญานิพนธ์
ของ
บุญทัน ภูบาล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและสถิติทางการศึกษา
เมษายน 2549

การใช้วัดทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวอย่างเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

บทคัดย่อ
ของ
บุญทัน ภูบาล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและสถิติทางการศึกษา
เมษายน 2549

บุญทัน ภูบาล. (2549). การใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์, รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เกิดจากการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านศรีแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประจำปีการศึกษา 2548 จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง 30 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.890 แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกตเท่ากับ 0.861 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One- Way Analysis of Variance :Repeated Measures)

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม ก่อนการใช้ชีวิตทัศน ระหว่างการใช้ชีวิตทัศนและหลังการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดช่วงระยะเวลา 4 สัปดาห์
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยแยกตามรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ ก่อนการใช้ชีวิตทัศน ระหว่างการใช้ชีวิตทัศน และหลังการใช้ชีวิตทัศนในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยทั้ง 3 องค์ประกอบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดช่วงระยะเวลา 4 สัปดาห์

AN APPLICATION OF PUPPET PLAYING VIDEO MODEL
TO DEVELOP THE SECOND GRADE STUDENTS' PUBLIC MIND.

AN ABSTRACT
BY
BOONTUN PUBARL

Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the
Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
April 2006

Boontun Pubarl.(2006). *An Application of Puppet playing video model to develop the second grade students' public mind*. Master thesis, M.Ed.(Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc.Prof.Nipa Sripairot. Assoc.Prof.Chusri Wongrattana.

The purpose of this research was to study the effect of puppet playing video model on the second grade students' public mind. The samples was 34 students in the second grade at Srikaew School in Srisaket Educational Area 4 ,during second semester of academic year 2005 .The cluster random sampling was used to get an experimental classroom. This experiment was carried out for four weeks, three days a week , and an hours and thirty minutes each day.

The instruments used for this research were public mind questionnaire , reliability .890 and public mind observation scale, reliability has RAI of .861. The repeated – measures ANOVA was used for data analysis.

The results revealed that

1. The second grade students' public mind , before ,during and after using puppet playing video model in each week , has public mind at an average at the total of public mind was significant at .01 level , it was found that the average score of public mind was higher through the period of four weeks.

2. The score of public mind in each aspect , it was found that the average score of three aspects of public mind was significant at .01 level and it was found that the average score of three aspects of public mind were higher though the period of four weeks.

การใช้วัดทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ปริญญานิพนธ์
ของ
บุญทัน ภูบาล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
เมษายน 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวอย่างเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ของ
บุญทัน ภูบาล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2549

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. งาม งามพัฒน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เนื่องด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษาแนะนำ เสนอแนวคิด และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่มาโดยตลอดในการทำปริญญานิพนธ์จนสำเร็จ สมบูรณ์และมีคุณค่ายิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้วิจัยขอกราบระลึกพระคุณครูอาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัย การศึกษาทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีขันหมาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ อาจารย์ดร.ละเอียด รัชเฝ้า อาจารย์ ดร.วุฒิชัย จงคำนิ่งศิลป์ อาจารย์ ดร.อุดม หอมคำ อาจารย์ทองคำ จันทโรสภา และอาจารย์นิตยา แข่งขัน ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สิริยาภรณ์ ลาภสาร ที่ให้ความกรุณาให้คำแนะนำในการจัดทำตัวละครหุ่นเชิด และสนับสนุนเกมและหนังสือนิทานต่างๆที่ใช้ประกอบการทำกิจกรรม พร้อมทั้งเป็นผู้ช่วยในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะในการวิจัยในครั้งนี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูประจำชั้น และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านศรีแก้ว โรงเรียนบ้านพิงพวย โรงเรียนบ้านร่องสะอาด และโรงเรียนบ้านป่าไร่ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา พี่ๆ น้องๆ ที่คอยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกและบูชาพระคุณแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และให้การอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยตลอดมา

บุญทัน ภูบาล

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	ประชากร.....	5
	กลุ่มตัวอย่าง.....	5
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
	สมมติฐานในการวิจัย.....	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ.....	12
	ความหมายของจิตสาธารณะ.....	12
	การก่อรูปของจิตสำนึก.....	15
	การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวม.....	19
	องค์ประกอบของจิตสาธารณะ.....	20
	คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ.....	25
	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ.....	26
	ความสำคัญของจิตสาธารณะ.....	26
	ทฤษฎีและหลักการพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย.....	28
	หลักการแห่งพฤติกรรม.....	28
	หลักการพื้นฐานของแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม.....	29
	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม.....	31
	หลักการเสนอตัวแบบ.....	37
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับละครหุ่นเชิด.....	41
	ลักษณะของหุ่นเชิด.....	41
	ประโยชน์ของหุ่นเชิด.....	42
	หลักการเชิดหุ่น.....	43

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	การพากย์หุ่น.....	45
	องค์ประกอบของบทละครหุ่น.....	46
	การสร้างบทละครหุ่น.....	48
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์.....	49
	คุณค่าและความสำคัญของวิดิทัศน์.....	50
	การดำเนินการผลิตรายการวิดิทัศน์.....	51
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
	งานวิจัยในประเทศ.....	52
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	59
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	61
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
	ประชากร.....	61
	กลุ่มตัวอย่าง.....	61
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
	ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
	วิธีดำเนินการทดลอง.....	76
	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	99
	สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย.....	99
	สรุปผลการวิจัย.....	103
	อภิปรายผล.....	104
	ข้อสังเกตที่ได้รับจากการวิจัย.....	110

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) ข้อเสนอแนะ.....	111
บรรณานุกรม.....	113
ภาคผนวก.....	122
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	124
ภาคผนวก ข ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	125
ภาคผนวก ค ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม วัดจิตสาธารณะ.....	128
ภาคผนวก ง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ.....	130
ภาคผนวก จ ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกตของแบบสังเกตพฤติกรรม จิตสาธารณะ.....	133
ภาคผนวก ฉ คะแนนประสิทธิภาพวิธีทัศนละครหุ่นเชิด และคะแนน จิตสาธารณะสัปดาห์ที่ 1 – 8.....	135
ภาคผนวก ช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	145
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	219

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	77
2 แผนการดำเนินการทดลอง การจัดกิจกรรม และการเก็บข้อมูล.....	80
3 ผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพวิดิทัศน์.....	89
4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ.....	89
5 ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนจิตสาธารณะโดยรวม.....	90
6 การวิเคราะห์ผลการพัฒนาจิตสาธารณะโดยรวม.....	91
7 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม.....	91
8 ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนจิตสาธารณะโดยแยกตามองค์ประกอบ.....	93
9 การวิเคราะห์ผลการพัฒนาจิตสาธารณะโดยแยกตามองค์ประกอบ.....	95
10 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยองค์ประกอบที่ 1.....	96
11 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยองค์ประกอบที่ 2.....	96
12 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยองค์ประกอบที่ 3.....	97
13 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ แบบสอบถาม และแบบสังเกต.....	126
14 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบฝึกหัดวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ.....	127
15 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ.....	129
16 ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ วัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ.....	131
17 ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบฝึกหัดวัดผล การเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ.....	132
18 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของผู้สังเกต.....	134
19 คะแนนการหาประสิทธิภาพวิดิทัศน์ละครหุ่นเชิด.....	136
20 คะแนนจิตสาธารณะสัปดาห์ที่ 1.....	137
21 คะแนนจิตสาธารณะสัปดาห์ที่ 2.....	138
22 คะแนนจิตสาธารณะสัปดาห์ที่ 3.....	139
23 คะแนนจิตสาธารณะสัปดาห์ที่ 4.....	140
24 คะแนนจิตสาธารณะสัปดาห์ที่ 5.....	141
25 คะแนนจิตสาธารณะสัปดาห์ที่ 6.....	142
26 คะแนนจิตสาธารณะสัปดาห์ที่ 7.....	143
27 คะแนนจิตสาธารณะสัปดาห์ที่ 8.....	144

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 กระบวนการเรียนรู้ของบุคคล.....	16
3 กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ของบุคคล.....	17
4 การกล่อมเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและพฤติกรรมสมาชิกในสังคม....	18
5 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ความรู้สึกและความรู้คิด.....	29
6 ความสัมพันธ์ในลักษณะ Interaction.....	31
7 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางพฤติกรรม สภาพแวดล้อม และปัจจัยส่วนบุคคล..	32
8 กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ.....	36
9 กระบวนการเสนอตัวแบบ.....	37
10 ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ.....	63
11 ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ.....	66
12 เส้นภาพแสดงพัฒนาการของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม.....	92
13 เส้นภาพแสดงพัฒนาการของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยแยกตามองค์ประกอบ.....	98

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพการณ์ปัจจุบัน เป็นยุคของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองต้องเร่งพัฒนาให้ทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง กระแสการเร่งพัฒนาด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย ทำให้คนไทยส่วนใหญ่หันไปสนใจในเรื่องของปากท้องของตนเองมากยิ่งขึ้น ความคิดที่เกี่ยวข้องกับสังคมส่วนรวมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ลดน้อยลง (บุญสม ธรรมชาติวิทย์. 2542 : 71-73) และจากผลสรุปของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) ในด้านการบริหารและการจัดการ พบว่า ระบบการบริหารและการจัดการไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การบริหารและการจัดการทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนยังคงดำเนินการโดยขาดประสิทธิภาพ เน้นการใช้ดุลพินิจคำนึงถึงกลุ่มตนและพวกพ้อง การเร่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจทำให้คนในสังคมส่วนใหญ่ยังคงตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม เน้นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้คนขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและขาดจิตสำนึกสาธารณะ นำไปสู่ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในทุกๆ ระดับ (ชาชีวะพันธ์ ศรีแก้ว. 2545 : 21-41) ตามความเห็นของสมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) เพื่อสังคม (2546 : 18-20) กล่าวถึง วิกฤติการณ์ขาดจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนในชาติว่า เกิดจากความยากจนและด้อยการศึกษา บุคคลแกนนำในสังคมถูกรอบงำทางความคิด การดำเนินนโยบายตามเสรีตะวันตกอย่างไร้ขอบเขต สร้างให้เกิดความเห็นแก่ตัวของแต่ละคน เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาความพลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมไทย การยอหย่อนในศีลธรรม การขาดระเบียบวินัย มีการเอารัดเอาเปรียบและเบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีการเบียดเบียนทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสุขของส่วนรวมต่างๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความเห็น ของ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2536 : 44-47) ที่กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่างๆ ได้กล่อมเกล่าให้คนไทยส่วนใหญ่มีความเป็นปัจเจกชนสูง ไม่ใส่ใจต่อเรื่องของส่วนรวม มีความคิดว่าสิ่งของที่เป็นของสาธารณะนั้นเป็นทรัพย์สินของภาครัฐ หรือของทางราชการที่คนทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ได้ จึงคิดว่าตนเองสามารถนำมาใช้ประโยชน์ หรือร่วมใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล นอกจากนั้นจากบทความเรื่องจิตสำนึกสาธารณะเส้นทางสู่ประชาคม และ สุชาดา จักรพิสุทธ์ (จิตสำนึกสาธารณะเส้นทางสู่ประชาคม. 2542 : 3-8 ; สุชาดา จักรพิสุทธ์. 2544 : 22-23) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การขาดจิตสำนึกสาธารณะของคนไทยส่วนหนึ่งเพราะคนไทยยังคงฝังแน่นอยู่กับแนวคิดคนเป็นของรัฐ รัฐต่างหากที่เป็นเจ้าของประเทศ เป็นเจ้าของสถานที่ราชการ เป็น

เจ้าของสมบัติสาธารณะ ประชาชนเป็นผู้พึ่งพา เป็นผู้รับการอุปถัมภ์ หรือกล่าวได้ว่า คนไทยไม่มีจิตสำนึกสาธารณะ ดังนั้นสมบัติสาธารณะอย่างโทรศัพท์สาธารณะ สวนสาธารณะ ห้องสมุดสาธารณะ ส้วมสาธารณะ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่าที่เป็นสาธารณะทั้งหลายจึงมักเสียหาย ไม่มีใครรู้สึกเป็นเจ้าของที่จะดูแลรักษา เราจึงพบสมบัติที่เป็นสาธารณะต่างๆอยู่ในสภาพที่ชำรุดเสียหาย จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น นายแพทย์ประเวศ วะสี (2541 : 21-25) กล่าวว่า ปัญหาสิ่งสาธารณะสมบัติถูกทำลายกันมากขึ้นส่วนหนึ่งเกิดจากความเคยชินในการใช้ทรัพยากรในอดีตของคนไทย ที่มีทรัพยากรมาก อันตรายจากธรรมชาติมีน้อย ทำให้คนไทยประมาท ใช้ของฟุ่มเฟือย เมื่อทรัพยากรเปลี่ยนไปแต่นิสัยเดิมยังคงอยู่ จึงเกิดการแย่งแย่งทรัพยากร และขณะเดียวกับสังคมไทยรับเอาวัตถุนิยมมาเป็นทิศทางในการพัฒนาประเทศ ทำให้คนเห็นแก่ตัว เห็นแก่พรรค เห็นแก่พวก มีการหลบหลีกการเอาตัวรอดของแต่ละคนในสังคมขาดจิตสำนึกสาธารณะ (Public Mind) จึงคดโกงกันได้ง่าย ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

จากปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกสาธารณะอยู่มาก ดังนั้นควรปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาจิตสำนึกให้มีมากขึ้นในสังคมไทย เพราะจิตสำนึกเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นความรู้สึกนึกคิดภายในบุคคลที่เกิดขึ้นได้และเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้ จิตสำนึกเมื่อเกิดขึ้นแล้วยากนักที่จะหยุดหรือหมดหายไป คนที่มีจิตสำนึกที่ดีด้านใด จะประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับจิตสำนึกของตน และใช้จิตสำนึกด้านนั้นๆของตนเพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่างๆตามมา (สมพงษ์ สิงหะพล. 2542 : 15-16) ลักษณะของบุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะ จะรู้จักการเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม จะคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีการใช้ของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบ มีการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และ มีการเคารพสิทธิในการใช้สาธารณะสมบัติของผู้อื่น (ชาย โพธิ์สิตา. 2540 : 14-15) ความพยายามในการปลูกฝังจิตสำนึกที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน ดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 7 กล่าวว่า ความมุ่งหมายและกระบวนการในการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่างๆให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5) และได้นำมากำหนดไว้ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คือให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักประเทศชาติ และท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 4) เพื่อความมั่นใจว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับสถานศึกษา จึงกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 3 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ว่า ผู้เรียนปฏิบัติต่อสาธารณสมบัติ และดูแลรักษาสมบัติของตน (กรมวิชาการ. 2540 : 6) นอกจากนั้นยังกำหนดไว้ในการประเมินสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการประเมินจากภายนอก มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 3 กำหนดว่า ผู้เรียนประหยัดใช้สิ่งของ ทั้งทรัพย์สินของตนเองและของส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดคุ้มค่า และในมาตรฐานที่ 3 คือ ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่

เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (สุวิมล ว่องวาณิช. 2544 : 7) จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษานั้น ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ถ้าบุคคลมีจิตสำนึกสาธารณะบกพร่อง มีน้อยหรือขาดไป จะมีผลกระทบต่อหลายระดับทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชนประเทศชาติและมีผลต่อระดับโลกตามมา (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. 2543 : 21-29 ; วิรุณ ตั้งเจริญ. 2547 : 2)

จากความสำคัญของจิตสาธารณะดังกล่าว เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สังคมไทยต้องปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาให้เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ในการปลูกจิตสำนึกด้านต่างๆที่ได้ผลนั้น ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 77) กล่าวว่าควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะวัยเด็กช่วงอายุ 3-8 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการรับการปลูกฝัง และส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นอย่างดี เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ดัดง่าย” การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กทั้งร่างกาย และโดยเฉพาะเหมาะสมกับพัฒนาการทางด้านจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ได้มาก ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีอายุระหว่าง 7-8 ปี เป็นวัยที่เหมาะสมในการปลูกฝังและพัฒนาจิตสาธารณะเป็นอย่างดี จากการประมวลเอกสารทางด้านพัฒนาการของวัยเด็กตอนต้น พบว่า เด็กวัยนี้จะสามารถเห็นความแตกต่าง สามารถคิดเปรียบเทียบ คิดแยกแยะวัตถุออกเป็นหมวดหมู่ขั้นตอน รู้สึกคิดโดยใช้การสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวแทนการสนใจในตนเอง ต้องการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยและเพศเดียวกัน (ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. 2544 : 34-46) และ แนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวมนั้น รัชฎาภรณ์ อินทรกำแหง (2528 : 110-119) ซึ่งถึงแนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกของคนในสังคมว่า จะต้องเกิดขึ้นได้จากการคลุกคลีอยู่กับความถูกต้อง การปลูกฝังอบรม การฝึกปฏิบัติ การเห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อยๆโน้มน้าวจิตใจของบุคคลให้เกิดจิตสำนึกที่ถูกต้องและการสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวมให้เกิดขึ้นจำต้องอาศัยสถาบันทางสังคมหลายส่วนเข้ามาร่วมมือกัน ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา และสื่อมวลชน โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาในการวางรากฐานในการพัฒนาด้านต่างๆของเด็กนักเรียน เป็นสถาบันที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษอบรมแก่สมาชิกใหม่ของสังคม จึงเป็นสถาบันที่จะช่วยพัฒนาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะในแต่ละวันเด็กจะใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้านและที่อื่นๆ

ในการพัฒนาพฤติกรรมนั้น สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี สำหรับในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้หลักการแห่งพฤติกรรมในลักษณะของการเปลี่ยนความคิด เป็นวิธีการพัฒนาที่กระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงที่กระบวนการทางปัญญาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงแล้ว มีผลทำให้เกิดความคงทนของ

พฤติกรรมมากกว่าการพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรง เนื่องจากกระบวนการทางปัญญาที่ได้รับการปลูกฝังให้พัฒนาหรือเปลี่ยนไปในทางที่เหมาะสมจะเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรม (ประทีป จินฉ. 2540 : 128) วิธีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาในส่วนที่เป็นการรู้คิดของบุคคลที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางอ้อม เพราะแบบดูรา มีความเชื่อว่า คนเราส่วนใหญ่ นั้น จะต้องผ่านการเรียนรู้โดยการสังเกตพฤติกรรมจากบุคคลอื่นมาแทบทั้งสิ้น (ประเทือง ภูมิภัทราคม. 2535 : 73) ตามกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบนั้น เด็กจะเริ่มจากกระบวนการตั้งใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำ และกระบวนการจูงใจ จนเกิดการกระทำเลียนแบบตัวแบบ การมีตัวแบบจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 51-53) ตัวแบบที่ผู้วิจัยใช้ในครั้งนี้คือ การใช้ตัวแบบการมีจิตสาธารณะผ่านตัวละครในละครหุ่นเชิด เพราะการใช้หุ่นหรือตุ๊กตาเป็นสื่อเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการผลิตรายการที่มุ่งเพื่อเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กเล็กในระดับประถมศึกษา ถ้าออกแบบหุ่นหรือตุ๊กตาได้ดี มีบทที่น่าสนใจแล้ว รายการที่ออกมาจะมีคุณภาพดีกว่าการใช้ตัวละครที่เป็นคนจริง ๆ (วิภา อุดมฉันท. 2538 : 14-21) เพราะวัยเด็กเล็กเป็นวัยที่ชอบการจินตนาการ ชอบเรื่องราวที่ไม่เป็นความจริง ชอบเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ ต้นไม้พูดได้ (บันลือ พฤษวัน. 2521 : 13-24) ในการแสดงละครหุ่นเชิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ตัวละครหุ่นเชิดเชิดตามบทละครหุ่น แล้วบันทึกไว้ในรูปวีดิทัศน์ ซึ่งปัจจุบันเป็นสื่อที่แพร่หลาย ราคาไม่แพง ลงทุนคุ่มค่า และดำเนินการผลิตได้ง่าย การใช้วีดิทัศน์เป็นสื่อในการเรียนการสอนนั้นช่วยให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะได้รับฟังเสียงและเห็นภาพในขณะเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างรวดเร็ว เป็นการประหยัด ช่วยเพิ่มทักษะอย่างสูง ใช้ได้กับนักเรียนเป็นจำนวนมาก ช่วยลดเครื่องมือที่ต้องใช้ในการสาธิตแสดงลงอย่างมาก (กิตานันท์ มลิทอง. 2536 : 131) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2542. : บทคัดย่อ) พบว่า สื่อที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาและจริยธรรมได้ผลดีและมีความเหมาะสมมากที่สุดในปัจจุบัน คือ วิद्यุโทรทัศน์เอกสารสิ่งพิมพ์ และวีดิทัศน์ ดังนั้นการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นแบบจำลองสาธารณะทำให้เด็กเกิดการตั้งใจสังเกตการกระทำของตัวแบบ และเก็บจำไว้เพื่อที่ตนเองจะได้กระทำตาม และเมื่อเห็นว่าตัวแบบกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วได้รับผลที่ดีตอบแทนอย่างไร ก็จะเป็นการจูงใจให้อยากทำพฤติกรรมนั้นบ้าง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดมาพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โดยใช้ตัวละครหุ่นเชิดเป็นแบบจำลองสาธารณะเพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ แล้วปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาในส่วนที่เป็นการรู้คิดของบุคคล เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อหาประสิทธิภาพวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมของนักเรียนที่ได้รับการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ ก่อนการใช้วีดิทัศน์ ระหว่างการใช้วีดิทัศน์ และหลังการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ
3. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยแยกตามองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ ก่อนการใช้วีดิทัศน์ ระหว่างการใช้วีดิทัศน์ และหลังการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ

ความสำคัญของการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบว่า การใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบในการพัฒนาจิตสาธารณะ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้สูงขึ้น และสามารถนำรูปแบบการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดไปพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านศรีแก้ว อำเภอศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีจำนวน 2 ห้องเรียน รวมมีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 68 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านศรีแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) นักเรียนจำนวน 34 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองและสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ กระทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ระยะเวลาทดลองและสังเกตพฤติกรรมจำนวน 8 สัปดาห์ โดยแบ่งเป็นการวัดและสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง แล้วดำเนินการทดลองโดยใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบจิตสาธารณะ และจัด

กิจกรรมตามแผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง วัดและสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะในระหว่างทางการทดลองสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และมีการวัดและสังเกตพฤติกรรมหลังการทดลองอีก 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้เวลาทดลองและการจัดกิจกรรมเพื่อสังเกตพฤติกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นต้นแบบ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสาธารณะ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ
 - 2.1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน
 - 2.2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้
 - 2.3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งพิจารณาจากลักษณะ 3 องค์ประกอบดังนี้

1.1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม หมายถึง การกระทำของนักเรียนในการรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ ถังขยะ ไม่กวาด เป็นต้น และสมบัตินอกห้องเรียน เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา ห้องปฏิบัติการต่างๆ ห้องสมุด สวนหย่อม ในบริเวณโรงเรียน สนามเด็กเล่น เป็นต้น โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัดคือ

1.1.1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือ เมื่อมีการใช้แล้วมีการเก็บรักษา ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม การไม่ทิ้งเศษขยะในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน การไม่ขีดเขียนหรือทำลายวัสดุและอุปกรณ์ในห้องเรียนและในโรงเรียน เพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพดี เช่น การใช้ไม้กวาดแล้วเก็บเข้าที่เดิม การใช้หนังสือในห้องสมุดแล้วเก็บเข้าที่ การใช้อุปกรณ์กีฬาแล้วนำส่งคืน การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แล้วปิดเครื่องและจัดเข้าที่เดิม

1.1.2 ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ใช้อย่างทะนุถนอม ใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้ของส่วนรวมมีความคงทนใช้ได้นาน เช่น การเปิดอ่านหนังสือเบาๆ การใช้แก้วน้ำรองน้ำดื่ม การปิดไฟและพัดลมก่อนออกจากห้อง การใช้แป้นเครื่องคอมพิวเตอร์เบาๆ

1.2 การถือปฏิบัติหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่ตนสามารถทำได้ โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1.2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการให้ดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน เช่น การทำหน้าที่เวรทำความสะอาดห้องเรียน การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน การดูแลห้องสมุด และการดูแลห้องปฏิบัติการอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย

1.2.2 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การช่วยทำหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เช่น การอาสาพาขยะไปทิ้ง การอาสาช่วยเก็บสิ่งของ การอาสากวาดห้องเรียนหรือบริเวณโรงเรียน

1.3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรมนั้น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1.3.1 การไม่ยึดครองสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง คือ การไม่นำสมบัติของโรงเรียนมาเก็บไว้ที่ตน เช่น การไม่นำสีของโรงเรียนไประบายภาพที่บ้าน การไม่นำอุปกรณ์กีฬาไปเล่นที่บ้าน

1.3.2 การแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนคือ การแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น การไม่แสดงอาการหึงหวงสมบัติของส่วนรวม เช่น การไม่นำหนังสือห้องสมุดมาเก็บไว้ที่ตนหลายๆเล่ม การเปลี่ยนให้เพื่อนใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เมื่อตนใช้เสร็จ

จิตสาธารณะ ทั้ง 3 องค์ประกอบ และ 6 ตัวชี้วัดนี้ วัดได้จากการทำกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ และแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ตัวแบบ หมายถึงลักษณะการแสดงออกของตัวละครหุ่นเชิด ทั้งอาภักปกริยาต่างๆที่สังเกตได้ คำพูด เจตคติ หรือข้อคิดเห็นต่างๆที่ใช้ตัวละครหุ่นเชิดเป็นสื่อหรือตัวกลางเพื่อนำไปให้ผู้สังเกตได้เห็น รับรู้ แล้วเกิดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ

3. กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากประสบการณ์ทางอ้อมของบุคคลจากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งประกอบด้วย

4 กระบวนการ คือ กระบวนการตั้งใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำ และกระบวนการจูงใจ

4. วิถีทัศน์ละครหุ่นเชิด หมายถึง การบันทึกหรือเก็บสัญญาณภาพและสัญญาณเสียงไว้ในรูปเส้นแรงแม่เหล็ก จากการนำหุ่นหรือตุ๊กตามาเชิดเป็นเรื่องราวตามบทละครหุ่นที่สร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วยโครงเรื่อง แก่นของเรื่อง ตัวละคร และบทสนทนา เมื่อมีการนำมาใช้จะส่งสัญญาณภาพและสัญญาณเสียงโดยเครื่องส่งและเครื่องรับอิเล็กทรอนิกส์ จะเกิดภาพเคลื่อนไหวบนจอเครื่องรับ ได้ภาพเคลื่อนไหวที่มีสสวยงามเหมือนธรรมชาติ ทำให้ผู้ดูเกิดการรับรู้อย่างทั่วถึง

5. การใช้วิถีทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ โดยใช้ตัวละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบในการให้ความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะ เจตคติ ข้อควรปฏิบัติ และแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะให้เห็น และลงมือปฏิบัติด้วยตัวละครหุ่นเชิด แล้วผลที่ตัวละครได้รับจากการแสดงพฤติกรรมนั้น ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดของจิตสาธารณะ อันเป็นการจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกลอยตามตัวแบบแล้วผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเลียนแบบพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะจากตัวแบบนั้น โดยมีแผนการใช้วิถีทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากลุ่มผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะด้านที่จะนำเสนอในแต่ละครั้ง โดยการให้นักเรียนเล่าสิ่งที่เคยปฏิบัติ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบ ด้านนั้นๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแบบ

ผู้วิจัยเสนอเรื่องราวของตัวแบบ โดยการให้นักเรียนดูวิถีทัศน์ละครหุ่นเชิดที่มีตัวแบบจิตสาธารณะ ขณะที่ให้ผู้เรียนสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ ทั้งตัวแบบที่เป็นอากัปกริยา คำพูด เจตคติ ข้อคิดเห็นต่างๆจากตัวละครหุ่นเชิด เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการตั้งใจ และกระบวนการเก็บจำตัวแบบที่มีจิตสาธารณะ ตามกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ผู้วิจัยซักถามเนื้อหาจากการดูวิถีทัศน์ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาของวิถีทัศน์ที่ชมในแต่ละตอน และรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะจากตัวละครหุ่นเชิดตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะที่นำมาเสนอในแต่ละตอน

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะจากการดูวิถีทัศน์ของแต่ละคน จากกระบวนการตั้งใจ และกระบวนการเก็บจำ มาเลียนแบบพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ และมีการเสริมแรงเมื่อแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ เพื่อเป็นการต่อยอดพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะให้เพิ่มขึ้น ในกระบวนการกระทำและกระบวนการจูงใจ ตามกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ แล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด โดยในการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งจะสอดคล้องกับองค์ประกอบจิตสาธารณะที่นำเสนอในวิถีทัศน์ของแต่ละตอน

6. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโท ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการทำงานทางด้านการศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี โดยผู้เชี่ยวชาญแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

6.1 ผู้เชี่ยวชาญพิจารณากิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติ แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม คู่มือการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบทดสอบและแบบวัดจิตสาธารณะ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของกิจกรรมที่กำหนด และรายการพฤติกรรมจิตสาธารณะกับคุณลักษณะที่นิยามไว้ โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวัดผลการศึกษาจำนวน 2 ท่าน และสาขาจิตวิทยาจำนวน 1 ท่าน

6.2 ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาบทละครหุ่นเชิด การใช้ภาษาในบทละครการถ่ายทำวิดีโอทัศน์ละครหุ่นเชิด โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาไทย จำนวน 1 ท่าน ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนิทานสำหรับเด็กหรือวรรณกรรมสำหรับเด็กจำนวน 1 ท่าน และผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านจิตวิทยา จำนวน 1 ท่าน

6.3 ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาวิดีโอทัศน์ละครหุ่นเชิด เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 1 ท่าน ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านละครหุ่นเชิดจำนวน 1 ท่าน และผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านจิตวิทยา จำนวน 1 ท่าน

7. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านศรีแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

8. ประสิทธิภาพวิดีโอทัศน์ละครหุ่นเชิด หมายถึง คุณภาพของวิดีโอทัศน์ละครหุ่นเชิดตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80

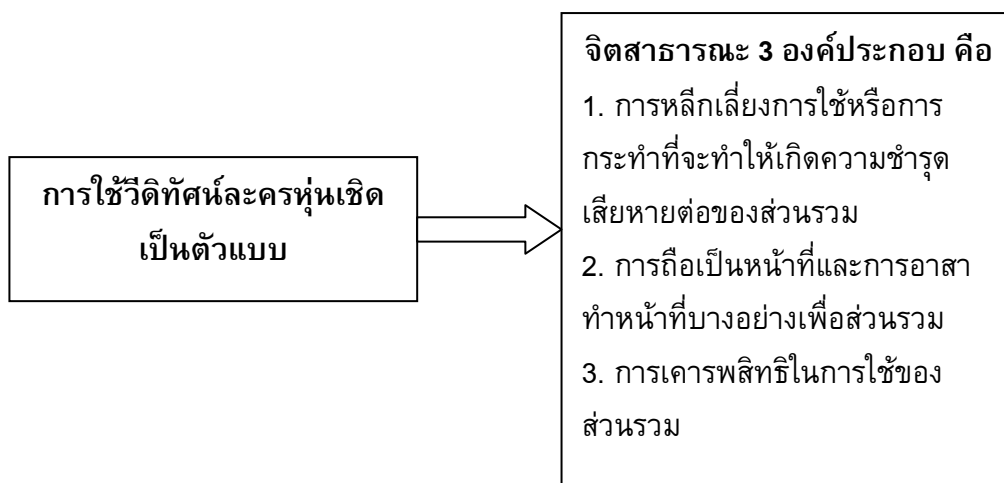
80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดของนักเรียนระหว่างเรียน โดยเฉลี่ยร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียน โดยเฉลี่ยร้อยละ 80

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้หลักการแห่งพฤติกรรมในลักษณะของการเปลี่ยนความรู้คิด เป็นวิธีการพัฒนาที่กระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงที่กระบวนการทางปัญญาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงแล้ว มีผลทำให้เกิดความคงทนของพฤติกรรมมากกว่าการพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรง และกระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาที่ใช้คือ กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) โดยให้นักเรียนสังเกตจากตัวแบบที่เป็นตัวละครหุ่นเชิดจาก

วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดที่มีตัวแบบจิตสาธารณะ เพราะโดยธรรมชาติของเด็กชอบหุ่นและตุ๊กตาอยู่แล้ว การนำการแสดงละครหุ่นเชิดบันทึกไว้ในรูปของวีดิทัศน์จะทำให้สะดวกในการนำไปใช้ เด็กจะสนใจมากขึ้นเพราะได้รับชมทั้งภาพที่เหมือนจริง พร้อมเสียงดนตรีและเพลงประกอบในขณะเดียวกัน การใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดโดยใช้ตัวละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ ทำให้เด็กเกิดการใส่ใจ และสังเกตการกระทำของตัวแบบ และเก็บจำตัวแบบนั้นไว้เพื่อที่ตนเองจะได้กระทำตาม และเมื่อเห็นว่าตัวแบบกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วได้รับผลที่ดีตอบแทนอย่างไร ก็จะเป็นการจูงใจให้อยากทำพฤติกรรมนั้นบ้าง การนำวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดไปใช้ตามขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นเสนอตัวแบบ ขั้นสรุปจากตัวแบบ และขั้นปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด เพื่อเป็นการต่อยอดพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนพัฒนาขึ้น โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80
2. นักเรียนที่ได้รับการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม ก่อนการใช้วีดิทัศน์ ระหว่างการใช้วีดิทัศน์ และหลังการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยแยกตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ก่อนการใช้วีดิทัศน์ ระหว่างการใช้วีดิทัศน์ และหลังการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ
 - 1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ
 - 1.2 การก่อรูปของจิตสำนึก
 - 1.3 การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวม
 - 1.4 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ
 - 1.5 คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ
 - 1.6 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ
 - 1.7 ความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ
2. ทฤษฎีและหลักการพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 หลักการแห่งพฤติกรรม
 - 2.2 หลักการพื้นฐานของแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม
 - 2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม
 - 2.4 หลักการเสนอตัวแบบ
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับละครหุ่นเชิด
 - 3.1 ลักษณะของหุ่นเชิด
 - 3.2 ประโยชน์ของหุ่นเชิด
 - 3.3 หลักการเชิดหุ่น
 - 3.4 การพากย์หุ่น
 - 3.5 องค์ประกอบของบทละครหุ่น
 - 3.6 การสร้างบทละครหุ่น
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีทัศน์
 - 4.1 คุณค่าและความสำคัญของวิถีทัศน์
 - 4.2 การดำเนินการผลิตรายการวิถีทัศน์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ

คำว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) เป็นคำใหม่ที่มีใช้เมื่อไม่นานมานี้ และเป็นเรื่องใหม่สำหรับคนไทย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะหรือจิตสาธารณะ ไว้หลากหลายและมีการเรียกจิตสำนึกสาธารณะไว้แตกต่างกัน ได้แก่ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้มีผู้ให้ความหมายไว้ใกล้เคียงกันเมื่อแยกศึกษาความหมายของจิตสำนึก และสาธารณะ มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลากหลาย ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 231) ให้ความหมายของจิตสำนึกว่า หมายถึง ภาวะที่จิตตื่นและรู้สึกตัว สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสได้

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2531 : 60) ได้ให้ความหมายว่า จิตสำนึกเป็นผลที่ได้มาจากการประเมินค่า การเห็นความสำคัญ ซึ่งมีฐานอยู่ที่ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความเห็น และความสนใจของบุคคล

เดโช สวานานนท์ (2520 : 55) กล่าวว่า จิตสำนึกหมายความว่า ได้หลายทางร่วมกัน แต่ความหมายหนึ่ง คือ ลักษณะของบุคคลที่ตอบโต้ต่อสิ่งที่อยู่รอบตัว ในอาการตระหนักรู้ สัมผัสความรู้สึก ความคิด และการต่อสู้ดิ้นรนของตนเองได้ หรือพูดง่ายๆ ว่า คือ ลักษณะของบุคคลที่ทำอะไรลงไปอย่างรู้ตัว ไม่ได้ใจลอย หรือทำอะไรลงไปขณะมีอาการมึนงง หน้ามืด ขาดสติยับยั้ง

จรรยา สุวรรณทัต (2525 : 11) ได้ให้ความหมายว่า ความสำนึกหมายถึง การรับรู้ หรือการที่บุคคลมีความรู้ในสิ่งต่างๆ การรับรู้ หรือความสำนึกของบุคคลนี้ จัดเป็นขั้นต้นของกระบวนการทางจิตหลายประเภท เป็นต้นว่า กระบวนการของการรับนวัตกรรม และกระบวนการเกิดทัศนคติ

Raj (1996 : 605) กล่าวว่า จิตสำนึก เป็นคำที่ไม่สามารถให้คำจำกัดความได้ชัดเจน แต่สามารถอธิบายที่ใกล้เคียงได้ 2 แนวทาง ซึ่งแนวทางแรกเป็นความคิดที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่หยุดยั้ง และแนวทางที่สอง หมายถึง จิตสำนึกของบุคคล เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีอยู่ตลอดเวลา แม้ช่วงว่างของเวลา เช่น การนอนหลับ

จากความหมายของจิตสำนึกที่กล่าวมา จึงสรุป ได้ว่า จิตสำนึกเป็นพฤติกรรมภายในอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่แสดงออกถึงภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด ความปรารถนาต่างๆ เป็นภาวะทางจิตตื่นตัว และรู้ตัวสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสทั้งห้า เป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์ที่รวมตัวกันขึ้น และมีความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ต่างๆ เหล่านั้น และประเมินค่าสิ่งเหล่านั้นออกมาเป็นจิตสำนึก

คำว่า สาธารณะ (Public) เป็นคำที่มีความหมายกว้าง สามารถใช้ได้กับสิ่งของ บุคคล สถานที่ และการกระทำ ซึ่งมีการให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 826) ให้ความหมายคำว่า สาธารณะ หมายถึง ทั่วไปเกี่ยวกับประชาชน และสาธารณะสมบัติว่า ทรัพย์สินส่วนรวมของประชาชน

สอ เสถบุตร (2530 : 592) ได้แปลความหมายคำว่า Public เป็นภาษาไทยว่า สาธารณะ ซึ่งหมายถึง ที่สาธารณะ ชุมชน เปิดเผย การเผยแพร่ สิ่งที่เป็นของทั่วไป เช่น ถนนหลวง สิ่งที่เป็นของรัฐบาล และสิ่งที่เป็นของประชาชน

Sills (1972 : 567) กล่าวว่า สาธารณะเป็นความรู้สึก เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

จึงสรุปความหมายของคำว่า สาธารณะ ได้ว่า สิ่งของ บุคคลสถานที่ และการกระทำ ที่เป็นของส่วนรวม ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะใช้ประโยชน์เป็นเจ้าของ ห่วงเหินในสิ่งเหล่านั้นร่วมกัน

เมื่อรวมคำว่าจิตสำนึก และสาธารณะ จึงได้คำว่า จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) หรือ จิตสาธารณะ (Public Mind) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายและมีการเรียกที่แตกต่างกัน ได้แก่ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้มีผู้ให้ความหมายไว้ใกล้เคียงกันดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 17) ได้ให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะว่า หมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจัง และมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความ เป็นจริง

จิตสาธารณะเส้นทางสู่ประชาคม (2542 : 9) กล่าวว่า คำว่าจิตสำนึกสาธารณะ เป็นคำเดียวกับคำว่าจิตสาธารณะ ซึ่งหมายถึง ความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่รัก เรียกร้องการมีส่วนร่วม และต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน

กนิษฐา นิทัศน์พัฒนา และคณะ (2541 : 8) ได้ให้ความหมายของคำว่าจิตสำนึกสาธารณะว่าเป็นคำเดียวกับคำว่าจิตสำนึกทางสังคม หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี (2541 : 57) กล่าวว่า การมีจิตสำนึกสาธารณะ คือ มีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงถึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้ หรือมีผลกระทบร่วมกันในชุมชน เช่น ป่าไม้ ความสงบสุขของชุมชน

สยามรัฐ เรื่องนาม (2542 : 25) ใช้คำว่า ความสำนึกเชิงสังคม หมายถึง การตื่นตัวความรู้สึกนึกคิดและความปรารถนาต่างๆ ของบุคคลในสังคมที่ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์หรือปัญหาสังคม และก่อให้เกิดพฤติกรรมกรรวมตัวเป็นกลุ่มหรือองค์กร ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ หรือภาคสังคม ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน ก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกัน

บุญสม ธรรมชาติวิทย์ (2542 : 71 – 73) ใช้คำว่า จิตสำนึกที่ดีในสังคม สังคมในที่นี้หมายถึง สังคมในชุมชนของตน การปฏิบัติตนให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนของตน คือ การปฏิบัติตน และการมีส่วนร่วมที่ดีในกิจกรรมของชุมชน การช่วยกันดูแลชุมชนของตน การให้ความ

ร่วมมือ การเสียสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อการรักษาความปลอดภัยในชุมชน เพื่อสาธารณูปโภคในชุมชน การให้ความเป็นมิตรและมีน้ำใจต่อกัน

ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ (2542 : 21 – 27) กล่าวถึง จิตสาธารณะในความหมายของฝรั่ง คำว่า สาธารณะ คือ สิ่งที่ร่วมกันสร้างร่วมกันยื้อแย่ง มาจากเจ้าจากรัฐ มันมีกระบวนการต่อสู้จนรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

สุชาดา จักรพิสุทธิ์ (2544 : 22) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นคุณธรรมหรือข้อเรียกร้องสำหรับส่วนรวมในสภาพการณ์ที่เกิดความไม่ปกติสุข ความร่วมมือของพลเมืองในการกระทำเพื่อบ้านเมือง

มัลลิกา มัติโก (2541 : 5) ให้ความหมายของจิตสำนึกทางสังคมว่า เป็นการตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน

หฤทัย อาจปรุ (2544 : 37) ให้ความหมายจิตสำนึกสาธารณะ คือ ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปราชญ์ที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้วิกฤติการณ์ โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาคิด และลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนในสังคม

ชาย โพธิ์สีดา และคณะ (2540 : 14 – 15) ใช้คำว่า จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ และให้ความหมายในเชิงพฤติกรรมไว้ว่า คือ การใช้สาธารณสมบัติอย่างรับผิดชอบ หรือการรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ซึ่งมีนัยสองประการ ได้แก่ 1) การรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้นๆ รวมไปถึง การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น โดยการคำนึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัว และไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์สาธารณสมบัติของผู้อื่น

วิทยากร เชียงกุล (2521 : 253 – 258) กล่าวว่า สิ่งที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกันนั้น เป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้างมาก เพราะครอบคลุมทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรม อาทิ ทรัพย์สิน หรือสิ่งของ สถานที่ พื้นที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือที่มนุษย์ช่วยกันสร้างขึ้น และสิ่งที่เป็นนามธรรม อาทิ อำนาจ หรือสิทธิของชุมชน และเสรีภาพ ความเสมอภาค หน้าที่พลเมือง และอำนาจอธิปไตย การที่บุคคลในสังคมมองเห็น หรือให้คุณค่ากับสิ่งที่เป็นเรื่องของส่วนรวมไปในเชิงบวก คือ ให้คุณค่ากับสิ่งนั้นสูง ก็จะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรม หรือแสดงออกต่อสิ่งดังกล่าวในรูปแบบที่เป็นที่พึงปรารถนาของคนส่วนใหญ่ในสังคม รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ปัจเจกชน และสังคมโดยรวม อันจะช่วยให้สังคมมีความสงบสุข และร่มเย็นมากขึ้น ในทางกลับกันหากว่าบุคคลมองเห็น หรือให้คุณค่ากับสิ่งที่เป็นเรื่องของส่วนรมน้อยหรือเป็นไปในเชิงลบ ผลที่เกิดขึ้นก็ย่อมเป็นไปตรงกันข้าม คือ อาจสร้างความเสียหาย หรือทำลายความสงบสุข หรือสร้างความขัดแย้งหรือก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมโดยรวมได้

จากความหมายของคำที่ใช้เกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะที่แตกต่างกันไปและมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า จิตสาธารณะ คือ การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

1.2 การก่อรูปของจิตสำนึก

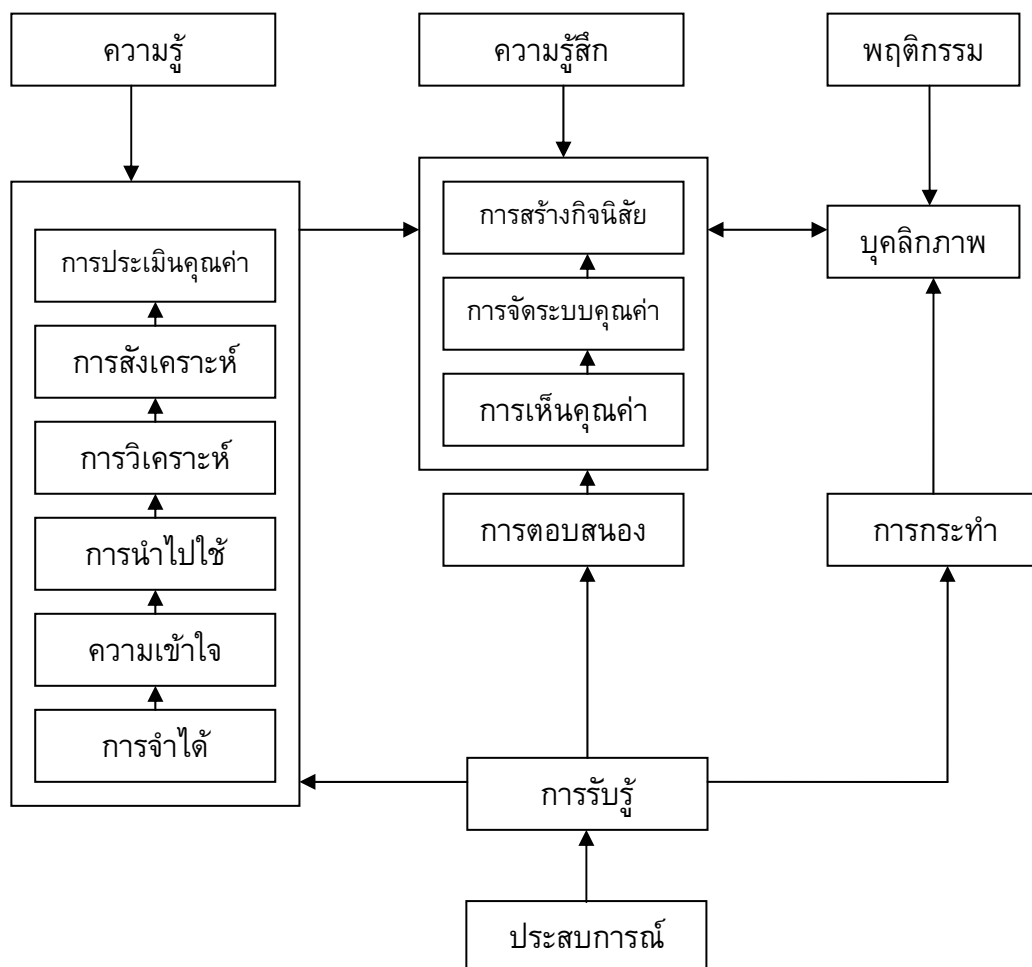
นักจิตวิทยาการศึกษา มีความเห็นพ้องต้องกันว่าจิตสำนึกเป็นคุณลักษณะทางจิตพิสัยที่ปรากฏหรือก่อรูปขึ้นในจิตใจของมนุษย์แต่ละคนภายหลังได้รับรู้ปรากฏการณ์หรือได้รับสิ่งเร้าจากภายนอกในเชิงสะสม การก่อรูปที่มีความต่อเนื่องกันจึงยากที่จะกำหนดแยกแยะหรือทำการจัดลำดับชั้น เพื่อบ่งชี้ว่าบุคคลมีความรู้สึกลูกอยู่ที่ใดได้ชัดเจน แน่นนอน การก่อรูปของจิตสำนึกยังเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะทางด้านสติปัญญาและการกระทำของมนุษย์อีกด้วย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าจิตสำนึกเป็นผลลัพธ์เชิงคุณลักษณะทางจิตใจของมนุษย์ที่ก่อรูปขึ้นผ่านกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งกระบวนการเรียนรู้นี้มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

ก. คุณลักษณะด้านพุทธิพิสัย หมายถึง การได้รับรู้ (Cognition) หรือการมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทำให้บุคคลรู้จักหรือระลึกถึงความเข้าใจสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินคุณค่าของสิ่งดังกล่าวได้ และนำไปสู่การก่อรูปของจิตสำนึก

ข. คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจ (Affection) อันได้แก่ การมีความสนใจ หรือใส่ใจในสิ่งดังกล่าว โดยมีปฏิกริยาสนองตอบการเห็นหรือให้คุณค่า การจัดระบบของคุณค่าและสร้างเป็นคุณลักษณะนิสัยที่นำไปสู่จิตสำนึก

ค. คุณลักษณะทางด้านทักษะพิสัยที่หมายถึง พฤติกรรม (Behavior) หรือการแสดงออกที่สามารถจะสังเกตรูปแบบความประพฤติได้อย่างชัดเจนที่เรียกว่า บุคลิกภาพ

จิตสำนึกของบุคคลจึงเป็นผลการเรียนรู้ ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการมีประสบการณ์ตรงกับ สิ่งเร้า การรับรู้ ในส่วนนี้ได้ก่อรูปขึ้นในจิตใจของบุคคลในรูปของความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม เป็นคุณลักษณะทางจิตที่ก่อรูปผ่านกระบวนการทางปัญญาเป็นปฏิกริยาตอบสนองต่อปรากฏการณ์ทางสังคม สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กระบวนการเรียนรู้ของบุคคล

ที่มา : สุพจน์ ทรายแก้ว. (2546,มกราคม-มิถุนายน). จิตสำนึกสาธารณะ : การก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัย. 4(1) : 47.

การเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่บุคคลในสังคมตามกระบวนการเรียนรู้ที่แสดงไว้ข้างต้น อย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ(มีความรู้ ทักษะ บุคลิกลักษณะ และทักษะ) ที่สอดคล้องกับความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและประเพณี วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่สังคมทุกสังคมต้องดำเนินการผ่านกระบวนการจัดการศึกษาซึ่งในทาง สังคมศาสตร์จะเรียกกิจกรรมหรือกระบวนการดังกล่าวว่า เป็นการกล่อมเกลாதงสังคม (Socialization) อันเป็นกระบวนการผลิตซ้ำทางอุดมการณ์ที่มีผลทำให้สมาชิกของสังคมเกิด การรับรู้มีจิตสำนึกและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้ในระดับหนึ่ง การ กล่อมเกลாதงสังคมจึงเป็นกระบวนการในการสร้างเสริมการเรียนรู้ให้แก่บุคคลหรือสมาชิกของ

สังคม โดยอาศัยกลไกระบบการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการ และมีรูปแบบการที่สัมพันธ์และต่อเนื่องกันไปแยกเป็น 3 ส่วน ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ของบุคคล
ที่มา : สุพจน์ ทราญแก้ว. (2546,มกราคม-มิถุนายน). จิตสำนึกสาธารณะ : การก่อรูปและ
กระบวนการเสริมสร้าง. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัย. 4(1) : 48.

ก. การศึกษาในระบบโรงเรียนดำเนินการอย่างเป็นทางการให้สำหรับบุคคลที่อยู่ในวัยเรียนและผู้สนใจ

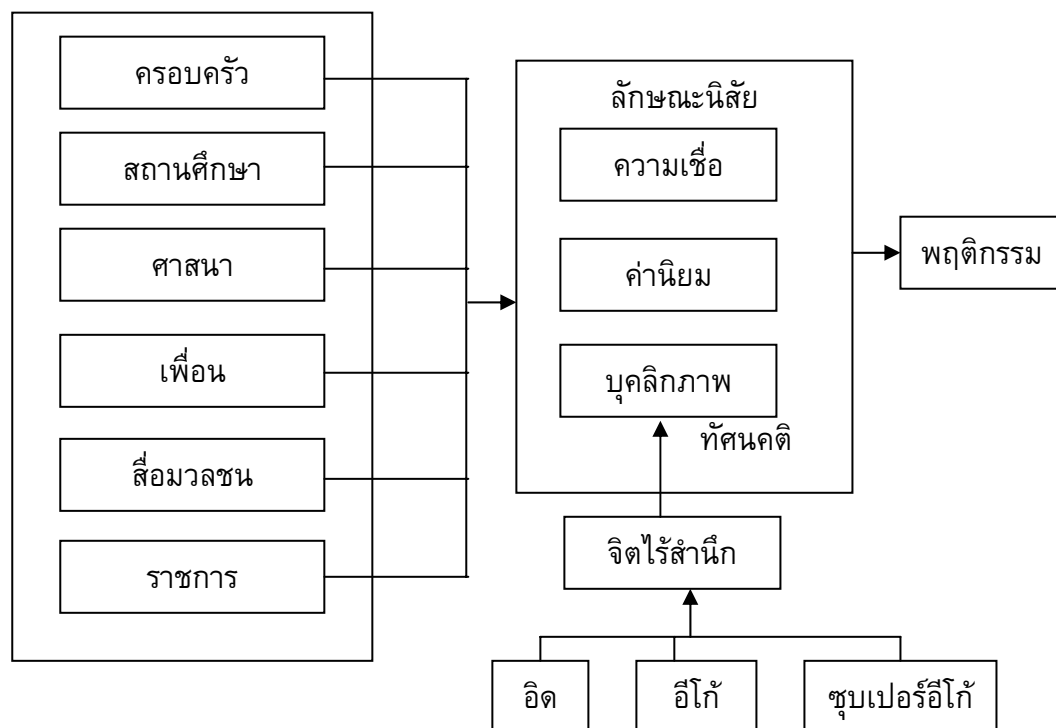
ข. การศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่จัดให้สำหรับผู้พ้นวัยเรียนไปแล้ว แต่มีความต้องการได้รับประสบการณ์ทางการเรียนรู้

ค. การศึกษาตามอัธยาศัยที่เกิดขึ้นตั้งแต่บุคคลเมื่อเกิดมามีชีวิตอยู่รอด เติบโต และเสียชีวิตไป ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งที่บ้าน จากครอบครัว ที่ทำงานและการสมาคมต่าง ๆ

อนึ่ง ระบบย่อยลำดับที่ 3 จะมีบทบาทในการช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่บุคคล และมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกและพฤติกรรมของบุคคลในระยะยาวค่อนข้างสูง

การกล่อมเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่บุคคลหรือสมาชิกสังคม มีการรับรู้ มีจิตสำนึก (มีค่านิยม ความเชื่อ) มีบุคลิกภาพหรือมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์จึงเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตของบุคคลในสังคม เพื่อที่จะได้ช่วยให้สังคมได้มาซึ่งสมาชิกสังคม ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แต่ไม่ตกอยู่ภายใต้ของจิตใต้สำนึกของบุคคลแต่ละบุคคลมากนัก และควรเป็นหน้าที่ของสถาบันหรือหน่วยงานสังคมอันได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน องค์กรศาสนา กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน หน่วยราชการ ฯลฯ ที่จะต้องเข้า

มีส่วนร่วมและดำเนินการให้สอดคล้องประสานกัน ลักษณะของสัมพันธภาพขององค์การ ในกระบวนการกล่อมเกลாதาสังคม ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 การกล่อมเกลาทาสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและพฤติกรรมให้แก่สมาชิกสังคม

ที่มา : สุพจน์ ทรายแก้ว. (2546,มกราคม-มิถุนายน). จิตสำนึกสาธารณะ : การก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัยการณ. 4(1) : 49.

แผนภาพข้างต้นแสดงถึงองค์ประกอบของกลุ่มตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกในจิตใจ และพฤติกรรมของบุคคลว่าประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ องค์การหรือหน่วยงานทางสังคมซึ่งทำหน้าที่ในการเสริมสร้างการเรียนรู้ หรือกล่อมเกลาทาสังคมให้บุคคลผ่านกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะในด้านการรับรู้และจิตใต้สำนึกขึ้นในจิตใจของบุคคลอันได้แก่ ความเชื่อและค่านิยม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีผลต่อเนื่องถึงบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลในสังคมและนอกจากกลุ่มปัจจัยทางสังคมที่กล่าวข้างต้น และยังมีปัจจัยจิตใต้สำนึกเป็นตัวแปรแทรกซ้อน ต่อการเสริมสร้างจิตสำนึกและบุคลิกลักษณะของบุคคลอีกด้วย

โดยภาพรวมแล้ว สามารถสรุปได้ว่า จิตสำนึกเป็นเรื่ององค์รวม (The whole) เกี่ยวพันกับมิติต่างๆเป็นจำนวนมากการพัฒนาจิตสำนึก ต้องทำในเชิงการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการปฏิรูปสังคมและการปฏิรูปชีวิตความเป็นอยู่ของคน และต้องเป็นการดำเนินงานแบบองค์รวม

1.3 การสร้างเสริมจิตสำนึกต่อส่วนรวม

รณจิรา อินทรกำแหง (2528 : 110-119) ซึ่งถึงแนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกของคนในสังคม ว่าจะต้องเกิดขึ้นได้จากการคลุกคลีอยู่กับความถูกต้อง การปลูกฝัง อบรม การฝึกปฏิบัติ การได้เห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อย ๆ โน้มนำใจของบุคคลให้เกิดจิตสำนึกที่ถูกต้องและการสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวมให้เกิดขึ้นจำต้องอาศัยสถาบันทางสังคมหลายส่วนเข้ามาร่วมมือกัน อาทิ

1. สถาบันการศึกษา การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาเป็นสิ่งที่ปฏิเสธกันไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในรูปแบบใดก็ตามต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาจนมีการศึกษามากพอแก่สถานะแห่งตนที่จะสามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินชีวิตไปสู่ทิศทางที่ประสงค์ การกำหนดเป้าหมายของการศึกษาให้ถูกต้องโดยธรรมชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่แท้จริง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่มีผู้มีอำนาจในการบริหารการศึกษาพึงพิจารณาให้ลึกซึ้ง ให้ถ่องแท้ ให้รอบคอบ ให้ถูกต้องด้วยทัศนะที่กว้างไกล โดยมีจุดหมายรวบยอดว่า ต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีจิตสำนึกเป็นมนุษย์ที่เต็มที

การจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นที่การสร้างจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตสำนึกภายในคือการพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์ไม่ควรเน้นที่การพัฒนาเพื่อความสำเร็จในวิชาชีพที่ปราศจากพื้นฐานทางจริยธรรมเพราะอาจจะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลออกไปประกอบวิชาชีพด้วยจิตสำนึกผิดพลาดแล้วก็ไปสร้างระบบการทำงานที่ผิดมีการเอาเปรียบผู้อื่น กอบโกยความหลงตัวเอง ความมัวเมาจนเวียนแต่ในวังวนวัตถุ ที่อาจก่อให้เกิดการประหัดประหารกันในทุกวงการ

การให้การศึกษาแก่เยาวชน ควรหยุดสร้างจิตสำนึกที่นิยมในวัตถุ แต่เน้นการสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมให้นักเรียนเข้มแข็งยิ่งขึ้นทุกระดับการศึกษาตั้งแต่อนุบาลศึกษาจนถึงอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นจิตที่สามารถช่วยสร้างระบบถูกต้อง เพื่อการดำรงอยู่ของสังคมโดยธรรม โดยเฉพาะการดำรงเน้นการฝึกอบรมให้รู้จักทำหน้าที่เพื่อหน้าที่อย่างดีที่สุดฝีมือในทุกหน้าที่ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ด้วยความสำนึกว่าทุกหน้าที่มีคุณค่าและความสำคัญเท่าเทียมกัน

2. สถาบันศาสนา สถาบันทางศาสนาต้องเป็นผู้นำในการสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวมให้เกิดขึ้น ต้องนำประชาชนกลับไปสู่คำสอนของพระพุทธองค์ที่ทรงเน้นให้เห็นแก่ประโยชน์สุขของสังคมเป็นใหญ่ ไม่บริโภคนิยมความจำเป็น หรือ เพราะความอยาก มีความสันโดษ พอใจที่จะมีกินมีอยู่ มีใช้เท่าที่จำเป็นรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เจือจานแก่ผู้อื่น มีความเมตตาอาทรต่อกัน เห็นแก่ผู้อื่นเสมือนเห็นแก่ตนเองรู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง

สถาบันทางศาสนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสถาบันที่ได้รับการเคารพบูชาแต่โบราณกาลจวบจนปัจจุบัน เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อจิตใจของประชาชน เพราะต่างได้ยึดถือสถาบันนี้เป็นที่พึ่งทางใจมาอย่างเนิ่นนานฉะนั้น สถาบันทางศาสนาจึงอยู่ในฐานะที่จะช่วยสร้างสรรค์และพัฒนาจิตใจของคนในสังคมให้หันเข้ามาอยู่ความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

และวิธีการพัฒนาจิตสำนึกให้เกิดขึ้นได้อย่างดีที่สุด ก็คือการสอนด้วยตัวเอง อันหมายถึง การที่ผู้อยู่ในสถาบัน องค์การทางศาสนา พึงต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่คนในสังคมในด้านการช่วยเหลือส่วนรวม

3. สถาบันครอบครัว ความอบอุ่นของสถาบันครอบครัวมีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้ทารกจะเกิดจิตสำนึกเห็นความสำคัญของส่วนรวม ความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่กับลูกจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเลี้ยงอบรมลูก เพราะความใกล้ชิดจะเป็นสื่อที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน และกลายเป็นเกิดความเห็นใจซึ่งกันและกัน

สถาบันครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานของสังคม ถ้าครอบครัวมีแต่ความคลอนแคลนสังคมก็พลอยคลอนแคลนไปด้วย และเด็กที่เติบโตจากครอบครัวที่คลอนแคลนจะมีจิตสำนึกที่คลาดเคลื่อน การสอนและการอบรมของสถาบันครอบครัวควรดำเนินการให้สอดคล้องประสานไปในจุดหมายเดียวกันกับการสอนการอบรมของสถาบันการศึกษาและสถาบันทางศาสนา เพื่อปูพื้นฐาน หรือฝังรากให้เด็กมีจิตสำนึกที่เป็นสัมมาทิฐิเสียตั้งแต่ยังเด็ก เพื่อที่เด็กจะได้เป็นกำลังในการสร้างสรรค์สังคมที่มีความร่มเย็นเป็นสุข

4. สื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นสถาบันที่ทรงอิทธิพลอย่างยิ่งในการกระจายความคิด ความรู้ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งสู่การรับรู้ของประชาชน ความร่วมมือจากสื่อมวลชนจะช่วยสร้างความเข้าใจช่วยสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องให้แก่คนในสังคม เนื่องจากสื่อมวลชนนั้นมีบทบาทและอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างการรับรู้ที่จะสั่งสมกลายเป็นจิตสำนึกของคนในสังคม

การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง จึงเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่จะช่วยให้คนในสังคมมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ที่จะนำไปสู่การก่อตัวของประชาสังคม การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนี้มีได้หมายถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนสำหรับประชากรวัยเรียน หรือการจัดการการศึกษาแบบเป็นทางการในรูปแบบอื่นๆ แต่ยังหมายถึงกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางตรงอย่างไม่เป็นทางการในชีวิตประจำวัน ซึ่งจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเครือข่ายสถาบัน และกระบวนการทางสังคมที่หลากหลายและต่อเนื่องทั้งในส่วนของสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว องค์การเอกชน และองค์กรประชาสังคม ฯลฯ

1.4 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของจิตสำนึกสาธารณะหรือจิตสาธารณะนั้น มีการแบ่งองค์ประกอบที่แตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งได้แบ่งองค์ประกอบของจิตสำนึก ไว้ดังนี้

สมพงษ์ สิงหะพล (2542 : 15 – 16) ได้กล่าวถึงจิตสำนึกว่า มีอยู่ 3 ด้านหลักๆ คือ

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งเน้นปลูกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์ เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะ

สร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝังและมีมานานตามสภาพสังคมไทย

2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้วสร้างกันได้ไม่ยากนัก

3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมี และขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย สมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

นอกจากนั้นมีการศึกษาองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ในลักษณะการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์สาธารณสมบัติต่างๆ มีการศึกษาองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป และใช้คำที่แตกต่างกันไป ตามระดับอายุของกลุ่มที่ศึกษา ดังรายละเอียด ดังนี้

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2544 : 26 – 31) ได้กล่าวถึงจิตสาธารณะของเด็กในลักษณะของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ว่า วัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นวัยที่เรียกว่า ช่วงแห่งพลังการเจริญเติบโตของงามสำหรับชีวิต แนวความคิดเหล่านี้เป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากการมองเด็กในทัศนะของการที่เด็กมีพัฒนาการด้านต่างๆ แตกต่างจากเด็กวัยอื่นๆ ในช่วงชีวิตของความเป็นมนุษย์ ดังนั้น หลักการปลูกฝัง เด็กวัยนี้ให้เรียนรู้เกิดความรักสิ่งแวดล้อม ควรคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้

1. หลักการเรียนรู้ การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยอาศัยสภาพการณ์ ประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับ การเรียนรู้จะทำให้มนุษย์ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

2. กระบวนการปลูกฝังเด็กปฐมวัยให้รักสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ปัจจัย 5 ด้าน คือ การให้ความรู้ การสร้างความเข้าใจ การสร้างกรอบแนวคิด การเสริมสร้างทักษะ และการเสริมสร้างเจตคติ จากกระบวนการดังกล่าว จะต้องเริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยในลักษณะของรูปธรรม แล้วสร้างความเข้าใจ และความสำคัญของสิ่งแวดล้อมต่อตนเองและมนุษย์ แล้วสร้างกรอบแนวคิดให้เด็กรับรู้ว่าสิ่งแวดล้อมเป็นบริบท และเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การเสริมสร้างทักษะในการรักสิ่งแวดล้อม ต้องเกิดจากการจัดประสบการณ์ ต้องให้เด็กได้ปฏิบัติจริง และควบคู่กับการเสริมสร้างเจตคติที่ดี รู้จักการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าประโยชน์สิ่งแวดล้อมต่อตัวเอง ครอบครัว และสังคม เช่น การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ไม่เห็นแก่ตัว เกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ทำเป็นตัวอย่างที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กรมวิชาการ (2540 : 27) ได้กล่าวไว้ในคู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยได้ระบุถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์ จะให้เกิดในเด็กวัย 3 – 6 ปี ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจนตามระดับอายุ ดังนี้ คือ

วัย 3 – 4 ปี ทิ้งขยะให้ถูกที่ ไม่ทำลายสิ่งของเครื่องใช้ส่วนรวม

วัย 4 – 5 ปี ทิ้งขยะให้ถูกที่ รักษาสิ่งของที่ใช้ร่วมกัน

วัย 5 – 6 ปี ทิ้งขยะให้ถูกที่ ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

กอบรัตน เรื่องผกา (2532 : 807 – 808) ได้สรุปถึงพฤติกรรมมารักษาสิ่งแวดล้อมของเด็กระดับปฐมวัย มีขอบข่ายครอบคลุมพฤติกรรมใหญ่ๆ 3 ด้าน คือ

1. การรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่ในสภาพดี ได้แก่ การรักษาความสะอาดสถานที่ สิ่งของเครื่องใช้ การดูแลสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพดี การช่วยกันดูแลไม่ให้สิ่งของเครื่องใช้สูญหาย เป็นต้น

2. การถนอมใช้ทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด อย่างมีคุณค่า เช่น การปิดไฟ และปิดน้ำ เมื่อใช้เสร็จแล้ว การเปิดน้ำ ล้างมือเบาๆ การใช้วัสดุส่วนรวมอย่างประหยัด และเกิดคุณค่าอย่างเต็มที่ เช่น ใช้สีน้ำจากหลอดควรวีบใช้ทีละน้อย ใช้กระดาษเขียนหนังสือให้เต็มหน้ากระดาษ ค่อยใช้หน้าใหม่ การหยิบใช้กระดาษ เช็ดหน้า เช็ดมือ ควรวีบใช้ให้พอเหมาะ หรือการรับประทานอาหารให้หมดอย่าเหลืออาหารทิ้งไว้

3. การจัดสิ่งแวดล้อมให้ดูสวยงาม และเป็นระเบียบ ได้แก่ การจัดห้องเรียนให้เป็นระเบียบ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การจัดสวนดอกไม้ เป็นต้น

จากการศึกษาองค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษาใช้นั้นจะใช้คำว่า การรักษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ส่วนในระดับเด็กระดับประถมศึกษา หรือระดับอายุที่มากขึ้น มีการศึกษาเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะโดยใช้คำที่แตกต่างกันไป เช่น จิตสำนึกทางสังคม จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ จิตสำนึกต่อส่วนรวม โดยมีรายละเอียดองค์ประกอบที่ศึกษาแตกต่างกันไปดังนี้

ชาย โพธิ์ธิดา (2540 : 14) ได้ศึกษาเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ : ศึกษาในกรณีกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่ม คือ กลุ่มทำงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือทำงานสำนักงาน กลุ่มที่ทำงานรับจ้าง งานค้าขาย และธุรกิจส่วนตัว กลุ่มนักศึกษาที่สูงกว่ามัธยม และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยได้จัดองค์ประกอบของจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ 4 ด้าน คือ

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณะสมบัติ
2. ด้านภาพสะท้อนจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ
3. ด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ
4. ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม แบบทดสอบแบบสั้น

แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และได้สรุปความหมาย จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติในเชิงพฤติกรรม ไว้ว่า คือ การใช้สมบัติอย่างรับผิดชอบ หรือ การรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ซึ่งมีนัยสองประการ ได้แก่

1. รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้ และการกระทำที่จะก่อให้เกิด ความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

2. การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น เพราะสาธารณสมบัติ คือ ของที่คนทั่วไปมีสิทธิในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ ดังนั้นการใช้สาธารณสมบัติอย่างรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยคำนึงถึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัว และไม่ปิดกั้นโอกาสในการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น

หุทัย อาจปรู (2544 : 46) ได้ใช้องค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา พยาบาลปี 1 – 4 ในสถาบันการศึกษาพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาองค์ประกอบ การมีจิตสำนึกสาธารณะใน 6 ด้าน คือ

1. ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน
2. ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
3. ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี
4. ด้านการรับรู้ และความสามารถในการผลักดัน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
5. ด้านการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสังคม
6. ด้านการมีเครือข่ายในการนำกิจกรรมทางสังคม

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546 : 2-3) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษา ให้มีจิตสาธารณะ : การศึกษาระยะยาว และใช้องค์ประกอบของจิตสาธารณะเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1 การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำ ที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวม

จากการศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึกสาธารณะ จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว มีการศึกษาจิตสาธารณะในองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะ จากการนิยามความหมายของจิตสาธารณะของชาย โพธิ์สิตา (2540 : 14 – 15) และการแบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะจากงานวิจัยของลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546 : 2-3) ที่ศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เพราะองค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านต่างๆของเด็กวัยที่ผู้วิจัยศึกษา และสมบัติของส่วนรวมที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้เป็นสมบัติส่วนรวมที่อยู่ในโรงเรียน ทั้งสมบัติส่วนรวมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งแบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะเป็น 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด คือ

1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม หมายถึง การกระทำของนักเรียนในการรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ ถังขยะ ไม้กวาด เป็นต้น และสมบัตินอกห้องเรียน เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา ห้องปฏิบัติการต่างๆ ห้องสมุด สวนหย่อม ในบริเวณโรงเรียน สนามเด็กเล่น เป็นต้น โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัดคือ

1.1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือ เมื่อมีการใช้แล้วมีการเก็บรักษา ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม การไม่ทิ้งเศษขยะในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน การไม่ขีดเขียนหรือทำลายวัสดุและอุปกรณ์ในห้องเรียนและในโรงเรียน เพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพดี เช่น การใช้ไม้กวาดแล้วเก็บเข้าที่เดิม การใช้หนังสือในห้องสมุดแล้วเก็บเข้าที่ การใช้อุปกรณ์กีฬาแล้วนำส่งคืน การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แล้วปิดเครื่องและจัดเข้าที่เดิม

1.2 ลักษณะของการใช้ คือ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ใช้อย่างทะนุถนอม ใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้ของส่วนรวมมีความคงทนใช้ได้นาน เช่น การเปิดอ่านหนังสือเบาๆ การใช้แก้วน้ำรองน้ำดื่ม การปิดไฟและพัดลมก่อนออกจากห้อง การใช้แป้นเครื่องคอมพิวเตอร์เบาๆ

2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่ตนสามารถทำได้ โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการให้ดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน เช่น การทำหน้าที่เวรทำความสะอาดห้องเรียน การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน การดูแลห้องสมุด และการดูแลห้องปฏิบัติการอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย

2.2 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวมในโรงเรียน คือ การช่วยทำหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เช่น การอาสาขนย้ายไปทิ้ง การอาสาช่วยเก็บสิ่งของ การอาสากวาดห้องเรียนหรือบริเวณโรงเรียน

3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

3.1 การไม่ยึดครองของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง คือ การไม่นำสมบัติของโรงเรียนมาเก็บไว้ที่ตน เช่น การไม่นำสีของโรงเรียนไประบายภาพที่บ้าน การไม่นำอุปกรณ์กีฬาไปเล่นที่บ้าน

3.2 การแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น การไม่แสดงอาการหึงหวงสมบัติของส่วนรวม เช่น การไม่นำหนังสือห้องสมุดมาเก็บไว้ที่ตนหลายๆเล่ม การเปลี่ยนให้เพื่อนใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เมื่อตนใช้เสร็จ

1.5 คุณลักษณะทั่วไปของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ

ยุทธนา วรณปิติกุล (2542 : 181 – 183) กล่าวถึง บุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะว่าต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. การทุ่มเทและอุทิศตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคลไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่น เพื่อพัฒนาสังคมด้วย อาทิ ถ้าต้องการให้ผู้แทนราษฎรมีความรับผิดชอบต่อความต้องการและประโยชน์ของประชาชน ประชาชนก็ต้องให้ความใส่ใจและติดตาม ไม่เพียงทำการหย่อนบัตรเลือกตั้งเท่านั้น ต้องเสียสละเวลาให้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเมืองระดับท้องถิ่นและในสถาบันต่างๆ

2. เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล จากกระแสปัจเจกชนนิยม ส่งผลให้คนในสังคมมีลักษณะปิดกั้นตนเอง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น เลือคบเฉพาะกลุ่มที่มีความเหมือนกันไม่สนใจการเมือง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจของสังคม เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมเกิดข้อขัดแย้ง การยุติข้อขัดแย้งโดยการฟังเสียงข้างมาก ไม่นำไปสู่ประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้น ผู้มีจิตสำนึกสาธารณะต้องเป็นพลเมืองในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์ทางการเมืองสมัยใหม่ มีความอดทน ตระหนักว่าการมีส่วนร่วมไม่ทำให้ได้อย่างที่ต้องการเสมอไป ต้องเคารพและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย และหาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้ง โดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน การจำแนกประเด็นปัญหา การใช้เหตุผลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจ ต้องมีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มากที่สุด เพื่อหาข้อยุติ สร้างการเข้าร่วมรับรู้ ตัดสินใจ และฉันทกกำลัง เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย

3. คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม คนในสังคมต้องคิดถึงการเมืองในฐานะกิจการเพื่อส่วนรวมและเพื่อคุณธรรมมากขึ้น

4. การลงมือกระทำ การวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้นต้องลงมือกระทำ โดยเริ่มจากครอบครัวในการวางพื้นฐานให้การอบรมด้านจริยธรรมของพลเมือง สถาบันการศึกษาไม่เพียงเป็นสถานที่ฝึกทักษะและให้ความรู้ต้องรับช่วงต่อในการสร้างค่านิยมที่เหมาะสมต่อจากครอบครัวรวมทั้ง เครือข่ายสังคมที่เกิดขึ้น ระหว่างเพื่อนบ้าน ที่ทำงาน สโมสร สมาคมต่างๆ เชื่อมโยงบุคคลที่สนใจเรื่องของตนเข้าเป็นกลุ่มที่ใส่ใจ

ผู้อื่น ช่วยดำรงรักษาประชาคม สังคม และกฎจริยธรรม รวมทั้งสถาบันที่มีอิทธิพลสูงต่อสังคม คือ สถาบันศาสนา และสื่อมวลชนนับว่ามีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง

1.4 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ

การมีจิตสาธารณะนั้น เป็นสิ่งที่เกิดตามวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล ซึ่งไฟบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัญจร (2543 : 13) สรุปว่า จิตสำนึกสาธารณะ หรือ จิตสำนึกทางสังคม อยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคม เป็นภาวะที่ลึกซึ้งที่มีผลต่อจิตสำนึกด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ เป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกล่า และสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดละน้อย ทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทางสังคมนี้เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับองค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชน และส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลังต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไปโรงเรียน ไปทำงาน ดูละคร ฟังผู้คนสนทนากัน รับรู้เหตุการณ์บ้านเมือง ขับรถฝ่าการจราจรที่แออัด

ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึง การคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคล ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝนและสร้างสมสำนึกเหล่านั้น

การเกิดจิตสำนึกไม่สามารถสรุปแยกแยะได้ว่าเกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะทุกสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จิตสำนึกที่มาจากภายนอก เป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติ กระทบต่อความรู้สึกของบุคคล แล้วกลายเป็นจิตสำนึกโดยธรรมชาติ และมักไม่รู้ตัว แต่จิตสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความจงใจเลือกสรร บุคคลระลึกถึงตนเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเอง ระหว่างปัจจัยภายใน และภายนอก เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกัน ดังนั้น การพัฒนาจิตสำนึกจึงต้องกระทำควบคู่กันไปทั้งปัจจัยภายในและภายนอก

1.5 ความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ

สมพงษ์ สิงหะพล (2542 : 16) กล่าวว่า จิตสำนึกเป็นความรู้สึกนึกคิดภายในบุคคล และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้ จิตสำนึกเมื่อเกิดขึ้นแล้วยากนักที่จะหยุดหรือหมดหายไป คนที่มีจิตสำนึกที่ดีจะประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับจิตสำนึกนั้น และใช้จิตสำนึกของตน เพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่างๆ ตามมา เช่น บุคคลที่มีจิตสำนึกด้านระเบียบวินัย จะไม่ขับรถผิดกฎจราจร

บุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะจะไม่ขีดเขียนในสถานที่สาธารณะ และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 77)กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมว่าเด็กช่วงแรกเกิดจนถึงก่อน 10 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการรับการปลูกฝัง และส่งเสริมจริยธรรม และวัฒนธรรมเป็นอย่างดี เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ดัดง่าย” ฉะนั้น การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกาย และโดยเฉพาะเหมาะสมกับพัฒนาการทางจิตใจของเด็กจะเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ได้มาก

การที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพากัน คนในสังคมซึ่งมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป ถ้าคนในสังคมขาดจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กรแล้ว การขาดจิตสำนึกสาธารณะยังมีผลกระทบต่อชุมชนระดับประเทศ และระดับโลก ดังนี้ (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัญจร. 2543 : 22 – 29)

ผลกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง
2. สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น

ผลกระทบระดับครอบครัว ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลง
2. การแก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว

ผลกระทบระดับองค์กร ทำให้เกิดปัญหา

1. การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร
2. ความเห็นแก่ตัว แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น
3. การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว
4. องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง

นอกจากนั้นในระดับองค์กร วิรุณ ตั้งเจริญ (2547 : 2-3) กล่าวว่า การเป็นผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติหลายประการ คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งคือ การมีจิตสำนึกสาธารณะ ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่เสียสละเพื่อผู้อื่น เพื่อสังคม เอาสังคมเป็นตัวตั้ง เสียสละทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังศรัทธาหรือแม้แต่การเสียสละในเชิงวัตถุระดับหนึ่ง ถ้าผู้บริหารขาดจิตสำนึกสาธารณะจนกลายเป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน จะเกิดการเอาเปรียบองค์กร เห็นแก่ประโยชน์ของกลุ่มและพวกพ้อง องค์กรคงมีปัญหามากตามมา

ในระดับชุมชน ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชน มีสภาพ เช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนา และยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง
2. อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง
3. ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาบำเพ็ญการพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพยากรกลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

ในระดับชาติถ้าบุคคลในชาติขาดจิตสำนึกสาธารณะจะทำให้เกิด

1. วิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้ง และแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดการเบียดเบียนทำลายทรัพยากรและสมบัติที่เป็นของส่วนรวม
2. ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตราการได้ออกมาใช้ ก็จะไม่ได้อะไรเพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน
3. เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เกิดการแก่งแย่งแข่งขัน เห็นแก่ประโยชน์กลุ่มของตน และพวกพ้อง เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

ในระดับโลกถ้าบุคคลขาดจิตสำนึก จะทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในระดับต่างๆ ดังนี้

1. เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน กลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอำนาจในการทำลายสูงไว้ในครอบครอง เพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทางการสงคราม ในการตัดสินปัญหา
2. เกิดการก่อกวน แ่่งแย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ พยายามทุกวิถีทาง เพื่อให้เกิดการค้าได้เปรียบทางการค้าทำให้ประเทศด้อยกว่าขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศของตน
3. เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์ หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่นๆ เผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ดูถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น

จากความสำคัญของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ถ้าสามารถปลูกฝัง ส่งเสริมหรือพัฒนาให้เด็กมีจิตสำนึกด้านสาธารณะ ด้วยวิธีการต่างๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้อย่างสมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดการเอารัดเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณะสมบัติต่างๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์พวกพ้องก็จะลดน้อยลง และจะนำมาสู่สังคมที่พัฒนาขึ้น

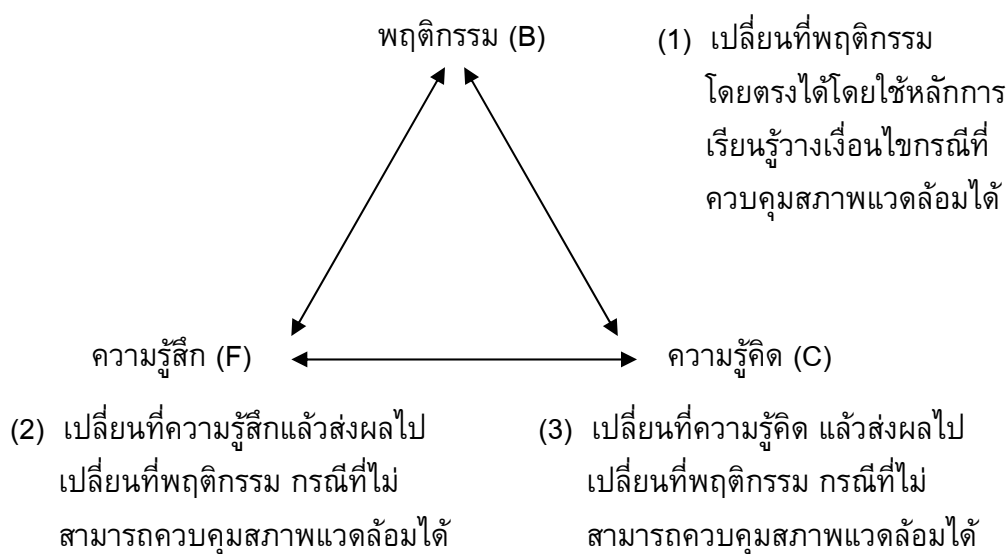
2. ทฤษฎีและหลักการพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาจิตสาธารณะของผู้เรียน โดยใช้หลักการแห่งพฤติกรรม การปรับพฤติกรรมทางปัญญา การเรียนรู้ทางปัญญาสังคม โดยการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ โดยทฤษฎีและหลักการต่างๆ ที่นำมาใช้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ดังนี้

2.1 หลักการแห่งพฤติกรรม

การพัฒนาพฤติกรรมนั้น สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี ตามความเชื่อพื้นฐานของแต่ละแนวคิด การนำหลักการแห่งพฤติกรรม (Behavior Principles) มาอธิบายพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้ ซึ่ง เคลิส (ประทีป จินฉี. 2540 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Kalish. 1981) ได้ให้ความหมายของหลักการแห่งพฤติกรรมไว้ว่า เป็นหลักการที่ครอบคลุมทั้งแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไข และแนวคิดทางจิตวิทยาต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์เข้ามาประยุกต์ใช้ได้

ในการนำแนวคิดของการใช้หลักการแห่งพฤติกรรม มาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น สามารถพิจารณาได้ 2 กรณี คือ กรณีที่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมได้ ผู้ทำหน้าที่พัฒนาสามารถพัฒนาพฤติกรรมที่พฤติกรรมของบุคคลนั้นได้โดยตรง โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขจัดการกับพฤติกรรมโดยตรง ด้วยการควบคุมสภาพแวดล้อมต่างๆ ให้ได้ ส่วนกรณีที่สองที่ไม่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมได้ จึงไม่สามารถที่จะเปลี่ยนหรือพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรงได้จึงต้องจัดกระทำโดยการเปลี่ยนที่ความรู้สึก (Feeling) ซึ่งส่งผลทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนได้ หรือจัดกระทำโดยการเปลี่ยนที่ความรู้คิด (Cognitive) ซึ่งส่งผลทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เป็นเพราะตามหลักการแห่งพฤติกรรมเชื่อว่า การรู้คิด ความรู้สึก และพฤติกรรม จะมีผลซึ่งกันและกัน ดังนั้น การพัฒนาพฤติกรรม อาจจัดกระทำได้ที่พฤติกรรมโดยตรง หรือจัดกระทำที่ความรู้คิด ความรู้สึก เพื่อให้พฤติกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ได้ ซึ่งเขียนแผนภาพได้ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม (B) ความรู้สึก (F) และความรู้คิด (C)
ที่มา : ประทีป จินฉี. (2540). การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม. หน้า 10

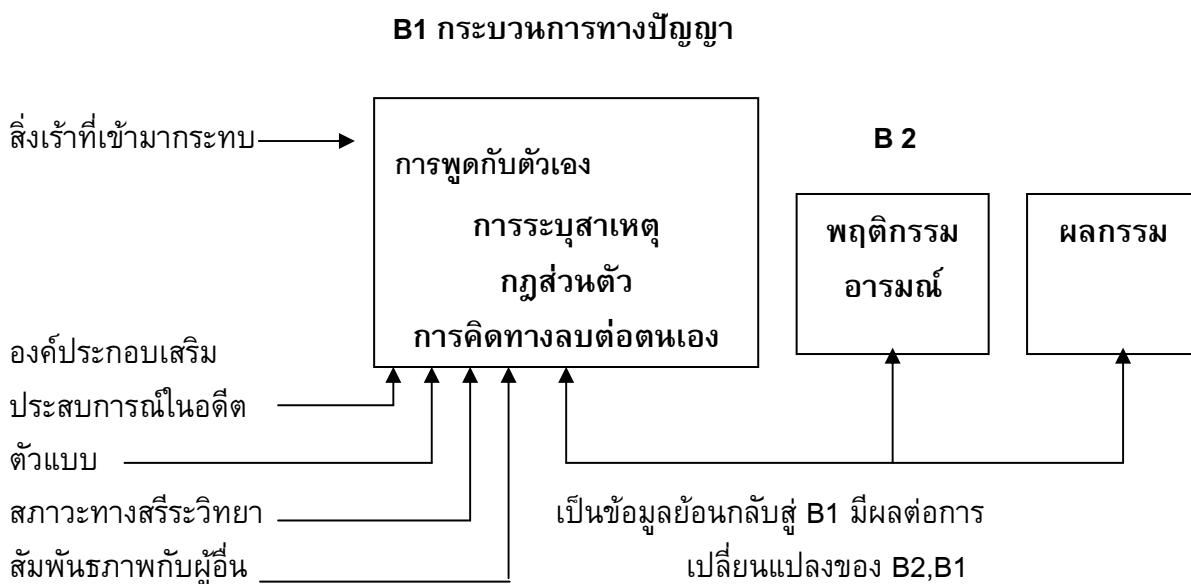
2.2 หลักการพื้นฐานของแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ หลักการแห่งพฤติกรรมในลักษณะของการเปลี่ยนความรู้คิด (Cognitive) เพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior) ตามแนวคิด การปรับพฤติกรรมปัญญานิยม (Cognitive Behavior Approach) โดย Dryden และ Golden (ประทีป จินนี. 2540 : 128 ; อ้างอิงจาก Dryden and Golden. 1987) เสนอแนวคิดว่าการจัดกระทำข้อมูล และสัญลักษณ์ต่างๆ ภายในกระบวนการทางปัญญา เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล โดยกระบวนการทางปัญญา หมายถึง การทำงานในหลายลักษณะ ได้แก่ การคิด การให้ความหมาย จินตนาการ ความเชื่อ ความคาดหวัง การอนุมานสาเหตุ เป็นต้น ในการเลือกใช้วิธีการพัฒนาที่กระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น เพราะกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่กระบวนการทางปัญญา เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงแล้วทำให้เกิดความคงทนของพฤติกรรมมากกว่าการพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรง เนื่องจากกระบวนการทางปัญญาที่ได้รับการปลูกฝังให้พัฒนาหรือเปลี่ยนไปในทางที่เหมาะสม จะเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมให้มีการกระทำตามกระบวนการทางปัญญาได้ดี ซึ่งดอบสัน (ประทีป จินนี. 2540 : 128 ; อ้างอิงจาก Dobson. 1988) ได้ รวบรวมหลักการพื้นฐานของแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยมไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. กระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม
2. กระบวนการทางปัญญาสามารถจัดให้มีขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้
3. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสามารถกระทำได้โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา

ซึ่งแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาจะมุ่งที่การเปลี่ยนแปลงทางปัญญา เพื่อที่พฤติกรรมภายนอกจะได้เกิดการเปลี่ยนแปลง (ประเทือง ภูมิภักทรคม. 2540 : 256 ; อ้างอิงมาจาก Mahoney. 1974) ส่วนเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรม และอารมณ์ และผลกรรมนั้น แนวคิด ของกลุ่มพฤติกรรมทางปัญญานิยมมีความเห็นตรงกันว่า การรับสิ่งเร้าเข้าไปจัดกระทำในกระบวนการทางปัญญา ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมและอารมณ์ต่อสิ่งเร้านั้นๆ ซึ่งอาจจะพิจารณาถึงลักษณะความสัมพันธ์ของกระบวนการทางปัญญา พฤติกรรมและอารมณ์ ในลักษณะที่เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Interaction) กล่าวคือ บุคคลแสดงพฤติกรรมภายนอกด้วยการชี้แนะ (Prompting) จากกระบวนการทางปัญญา และในขณะเดียวกัน พฤติกรรมภายนอกก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการทางปัญญาด้วย ความเชื่อนี้รวมเอาภาวะทางจิตใจ (Psychological Events) ไว้กับกระบวนการทางปัญญา และรวมภาวะทางสรีรวิทยา (Physiological) ไว้กับพฤติกรรมภายนอก จากแนวนี้ถ้าต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในหรือกระบวนการทางปัญญา ก็สามารถจะใช้วิธีการใดๆ ก็ได้แล้วแต่ผู้บำบัด ดังนั้น ตามแนวคิดนี้วิธีในการเปลี่ยนพฤติกรรมภายในจึงเปิดกว้างมาก ซึ่งจะนำทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ หรือนำแนวคิดใดๆ มาใช้ก็ได้ เพราะถ้าสามารถทำให้กระบวนการทางปัญญา

เปลี่ยนแปลงแล้ว ก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมภายนอกในที่สุด ความสัมพันธ์ของกระบวนการทางปัญญากับพฤติกรรมและอารมณ์แบบปฏิสัมพันธ์ (Interaction) แสดงได้ดังภาพประกอบ 6

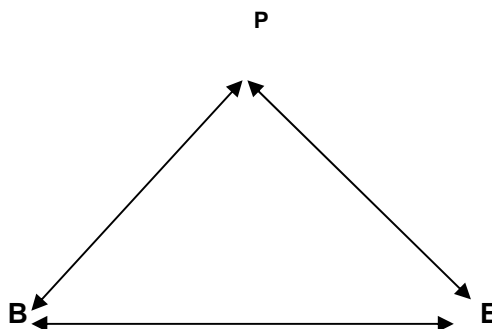
ภาพประกอบ 6 ความสัมพันธ์ในลักษณะ Interaction พัฒนามาจาก Kalish. (1981). From Behavioral Science to Behavior Modification. p 319.

ที่มา : ประทีป จินี. (2540). การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม. หน้า 133.

อลิส (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2541 ; อ้างอิงจาก Ellis. 1979) ได้เสนอเทคนิควิธีการหลากหลายในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญา ได้แก่ การใช้วิธีตั้งคำถามโดยยึดข้อมูลเชิงประจักษ์และเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ การบันทึกความคิดของตนเอง การใช้การบำบัดโดยหนังสือ การใช้จินตนาการ การฝึกผ่อนคลาย การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ การฝึกทักษะ การเล่นเกมบาทสมมติ และการใช้ตัวแบบ ซึ่งเป็นวิธีที่จะนำมาใช้จัดการกับความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม หรือเรียกว่า เป็นการปรับพฤติกรรมทางปัญญานั้นเอง ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเรียนรู้จากการสังเกตจากทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาด้านสังคมของแบนดูรา โดยให้ผู้เรียนสังเกตตัวแบบสัญลักษณ์จากการแสดงละครหุ่น ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาด้านสังคมโดยการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ดังต่อไปนี้

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory)

ตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura นั้น Bandura มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคล (ปัญญา ชีวภาพ และ สิ่งภายในอื่นๆ) ร่วมด้วย และการรวมของปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม ซึ่งเขียนได้ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 การแสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม (B)

สภาพแวดล้อม (E) และส่วนบุคคล (P) ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ

ที่มา : Bandura. (1986). Social Foundation of Thought and Action : A Social Cognitive Theory. p.24.

จากแผนภาพ การที่ปัจจัยทั้ง 3 ทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกัน ก็ไม่ได้หมายความว่าทั้งสามปัจจัยนั้น จะมีอิทธิพลในการกำหนดซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน บางปัจจัยอาจมีอิทธิพลมากกว่าอีกบางปัจจัย และอิทธิพลทั้ง 3 นั้น ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน หากแต่ต้องอาศัยเวลาในการที่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งจะมีผลต่อการกำหนดปัจจัยอื่นๆ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 49 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1989)

แบนดูรา (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 48) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไม่แตกต่างไปจากความหมายของการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาคนอื่น ๆ นั่นคือการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมหากแต่ทว่าการให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น Bandura กลับตีความแตกต่างจากที่นักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมตีความ เนื่องจากนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมมองการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในแง่ของการแสดงออกหรือที่เรียกว่า performance นั่นคือ บุคคลจะต้องแสดงออกในพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจึงจะเรียกว่าเกิดการเรียนรู้ แต่ทว่า Bandura กลับมองว่า การเรียนรู้นั้นไม่จำเป็นที่จะต้องพิจารณาในแง่ของการแสดงออก หากแต่ว่าการได้มาซึ่งความรู้ใหม่ๆ (Acquired) ถือว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้วแม้ว่า

จะยังไม่มี การแสดงออกก็ตาม ดังนั้น การเรียนรู้ของ Bandura นั้น มักจะเน้นที่การเปลี่ยนแปลงที่พฤติกรรมภายใน โดยไม่จำเป็นที่จะต้องมีการแสดงออก และแน่นอนการแสดงออกของพฤติกรรมก็จะสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น การที่คนที่ชอบตีเทนนิส ได้ดูการแข่งขันเทนนิส และสนใจทำดีเทนนิสของนักเทนนิสที่แข่งขันพร้อมทั้งจำวิธีการตีในท่าต่างๆ เอาไว้ในความจำของตนเอง ซึ่งกระบวนการเพียงแค่นี้ Bandura ก็ถือว่าได้เกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว และเมื่อบุคคลนั้นมีโอกาสที่เหมาะสม เช่น ได้ไปตีเทนนิสกับเพื่อนเขาก็อาจจะแสดงท่าทางการตีเทนนิสในลักษณะของนักเทนนิสที่เขาเคยดูก็ได้ นั่นก็เป็นการพิสูจน์ว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้วจริงๆ

จากปัจจัยทางการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา และความหมายของการเรียนรู้ตามแนวคิดของแบนดูรานั้น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา ได้มุ่งเน้นว่า การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาส่งผลต่อพฤติกรรม ซึ่งแบนดูราได้เสนอวิธี เปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาไว้ 3 วิธี คือ การเรียนรู้โดยการสังเกต การกำกับตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาโดยการสังเกต เพราะแบนดูรามีความเชื่อว่า คนเราส่วนใหญ่ นั้น จะต้องผ่านการเรียนรู้ โดยการสังเกต พฤติกรรมจากผู้อื่นมาแทบทั้งสิ้น และประเทือง ภูมิภักทาคม (2535 : 73) สรุปว่าทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราอธิบายว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ 2 วิธี คือ การเรียนรู้จากผลกรรม ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยประสบการณ์ตรงและการเรียนรู้จากการเลียนแบบ คือ การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางอ้อม อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราจะเน้นที่การเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นสำคัญ

การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning)

แบนดูรา (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 50 – 51 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1989) มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเรานั้นเกิดขึ้นจากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งจะแตกต่างจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่ต้องการอาศัยการลองผิดลองถูก เพราะนอกจากจะสูญเสียเวลาแล้ว ยังอาจมีอันตรายได้ในบางพฤติกรรม ในการเรียนรู้โดยการผ่านตัวแบบนี้ ตัวแบบเพียงคนเดียว สามารถที่จะถ่ายทอดทั้งความคิด และการแสดงออกได้พร้อมๆ กัน และเนื่องจากคนเรานั้นใช้ชีวิตแต่ละวันในสภาพแวดล้อมที่แคบๆ ดังนั้น การรับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์ต่างๆ ของสังคมจึงผ่านจากประสบการณ์ของผู้อื่น โดยการได้ยินและได้เห็นโดยไม่มีประสบการณ์ตรงมาเกี่ยวข้อง คนส่วนมากรับรู้เรื่องราวต่างๆ ของสังคม โดยการผ่านทางสื่อแทบทั้งสิ้น

การเลียนแบบของเด็กเป็นการเริ่มต้นของพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ตัวแบบต่างๆ ที่เด็กได้รับมาจะประกอบเข้าเป็นบุคคล หรือตัวของเขาเองในอนาคต ถ้าเด็กโชคดีได้รับตัวแบบที่ดีมาก่อน แต่ถ้าวรับสิ่งที่ไม่ดีหรือตัวแบบที่ไม่ดีที่น่าสนใจมากกว่าก็จะทำตามสิ่งนั้น ดังนั้น ตัว

แบบที่ปล่อยผ่านมาสู่เด็กควรจะเป็นแบบที่ดี ซึ่งตัวแบบที่ดีจะมีอิทธิพลที่จะสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็กต่อไป (สวานา พรพัทธกุล. 2525 : 2 – 7)

พิชเชอร์ โจรส และรอส (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 51 ; อ้างอิงจาก Fischer & Gochros (1975) and Ross (1981) ได้สรุปหน้าที่ของตัวแบบออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

ทำหน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่ ในกรณีนี้เป็นกรณีและผู้สังเกตตัวแบบนั้นยังไม่เคยได้เรียนรู้ พฤติกรรมดังกล่าวมาก่อนเลยในอดีต เช่น พฤติกรรมการพูดของเด็ก หรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการช่วยตนเอง เป็นต้น

ทำหน้าที่เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เป็นกรณีที่ผู้สังเกตตัวแบบเคยเรียนรู้ พฤติกรรมดังกล่าวมาบ้างแล้วในอดีต ตัวแบบที่จะทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่เคยเรียนรู้ พฤติกรรมดังกล่าวพยายามพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เช่น การดูนักเทนนิสมือหนึ่งของโลกแข่งขัน อาจจะเป็นแรงจูงใจให้อยากทำให้ดีเหมือนกับนักเทนนิสมือหนึ่งของโลกบ้าง จึงทำการจดจำ วิธีการตีของนักเทนนิสคนนี้ แล้วนำมาพัฒนาทักษะการตีเทนนิสของตนให้ดียิ่งขึ้น

ทำหน้าที่ยับยั้งการเกิดของพฤติกรรม ในกรณีที่ผู้สังเกตมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือยังไม่เคยมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มาก่อน ตัวแบบนั้นก็จะช่วยทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นลดลงหรือไม่เกิดขึ้น เช่น การเห็นคนข้ามถนนตรงบริเวณที่ไม่ใช่ทางม้าลาย หรือ สะพานลอย แล้วถูกรถชนตายก็จะทำให้เกิดการยับยั้งไม่ให้บุคคลที่สังเกตพฤติกรรมดังกล่าวทำตาม เป็นต้น

ในการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบนี้ แบนดูรา (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 51 – 53 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1989) ได้กล่าวว่า กระบวนการในการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบนี้ ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการตั้งใจ (Attentional Processes) บุคคลไม่สามารถเรียนรู้ได้มากจากการสังเกตถ้าเขาไม่มีความตั้งใจ และรับรู้ได้อย่างแม่นยำถึงพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก กระบวนการตั้งใจจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะสังเกตอะไรจากตัวแบบนั้น องค์ประกอบที่มีผลต่อกระบวนการตั้งใจแบ่งออกได้เป็น 2 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ องค์ประกอบของตัวแบบเอง พบว่า ตัวแบบที่ทำให้บุคคลมีความตั้งใจจะสังเกตนั้นต้องเป็นตัวแบบที่มีลักษณะเด่นชัด เป็นตัวแบบที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความพึงพอใจ พฤติกรรมที่แสดงออกไม่สลับซับซ้อนมากนัก จิตใจ รวมทั้งพฤติกรรมของตัวแบบที่แสดงออกนั้นควรมีคุณค่าในการใช้ประโยชน์อีกด้วย นอกจากองค์ประกอบของตัวแบบแล้ว ยังมีองค์ประกอบของผู้สังเกตอีกด้วย ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ ซึ่งรวมทั้งการเห็น การได้ยิน การรับรู้รส กลิ่น และสัมผัส จุดของการรับรู้ความสามารถทางปัญญา ระดับของการตื่นตัว และความชอบที่เคยได้เรียนรู้มาก่อนแล้ว

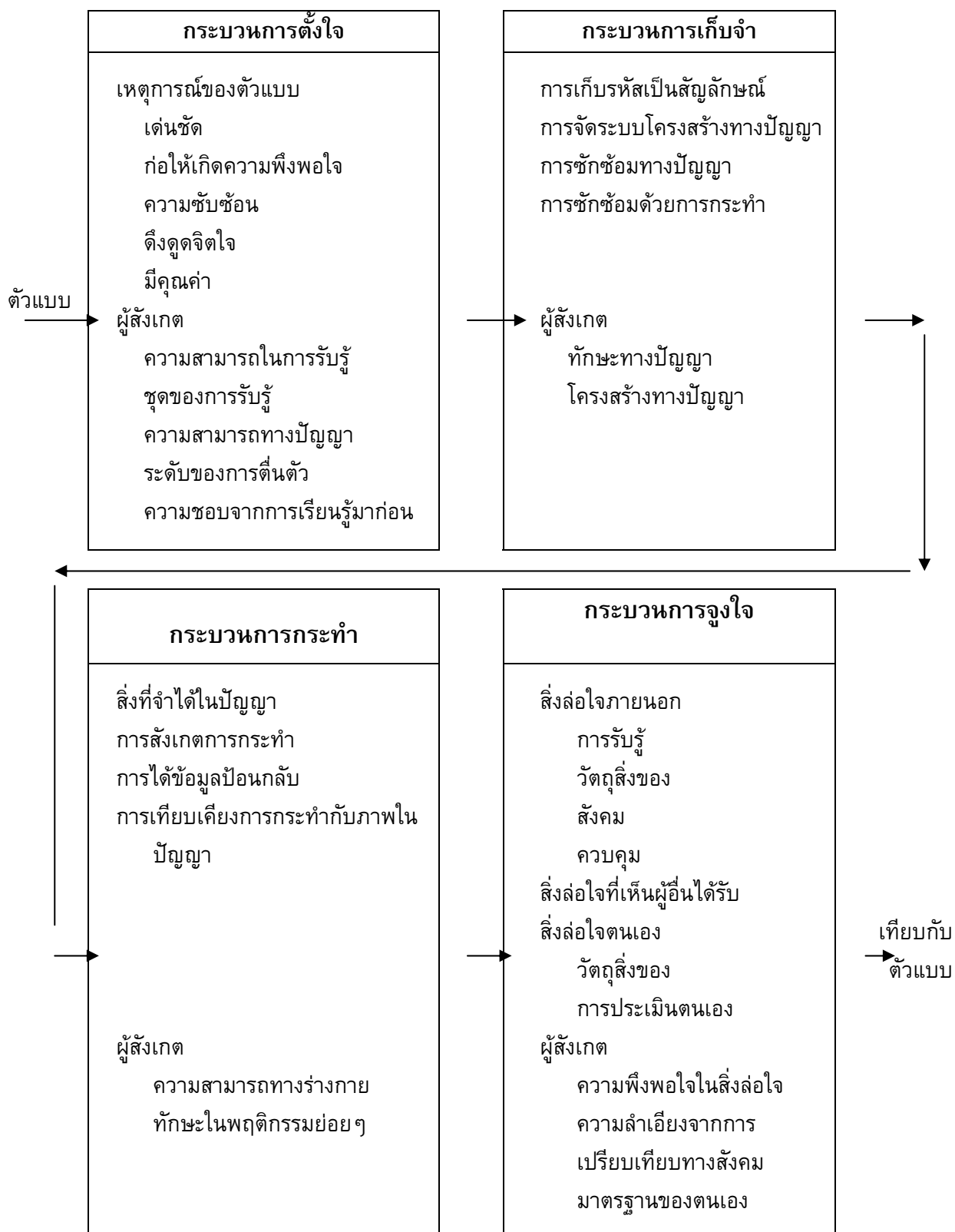
2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) บุคคลจะไม่ได้รับอิทธิพลมากนักจากตัวแบบถ้าเขาไม่สามารถจะจดจำได้ถึงลักษณะของตัวแบบ บุคคลจะต้องแปลงข้อมูลจากตัวแบบเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์ และจัดโครงสร้างเพื่อให้จำได้ง่ายขึ้น ซึ่งแน่นอนปัจจัยที่จะส่งผลต่อกระบวนการเก็บจำ คือ การเก็บรหัสเป็นสัญลักษณ์ เพื่อให้จำง่ายแก่การจำ การจัดระบบโครงสร้าง

ทางปัญญา การชักซ้อมลักษณะของตัวแบบที่สังเกตในความคิดของตนเอง และชักซ้อมด้วยการกระทำ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถทางปัญญา และโครงสร้างทางปัญญาของผู้สังเกตอีกด้วย

3. กระบวนการกระทำ (Production Processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บจำไว้ขึ้นมาเป็นการกระทำ ซึ่งจะกระทำได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่จำได้ในการสังเกต การกระทำของตนเอง การได้ข้อมูลย้อนกลับจากการกระทำของตนเอง และการเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้สังเกตอีกด้วย ซึ่งได้แก่ ความสามารถทางกาย และทักษะในพฤติกรรมย่อยๆ ต่างๆ ที่จะทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามตัวแบบ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) การที่บุคคลที่เกิดการเรียนรู้แล้วจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ กระบวนการจูงใจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งล่อใจจากภายนอก สิ่งนั้นจะต้องกระตุ้นการรับรู้ เป็นสิ่งของที่จับต้องได้ เป็นที่ยอมรับของสังคม และพฤติกรรมที่กระทำตามตัวแบบนั้นสามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์ต่างๆ ได้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจที่เห็นผู้อื่นได้รับ ตลอดจนสิ่งล่อใจของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของ และการประเมินตนเอง นอกจากนี้ในแง่ของผู้สังเกตนั้น ยังขึ้นอยู่กับความพอใจในสิ่งล่อใจ ความลำเอียงจากการเปรียบเทียบทางสังคม และมาตรฐานภายในของตนเอง กระบวนการนี้มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นอย่างมาก การเห็นตัวแบบมีพฤติกรรมเหมาะสมและได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพฤติกรรมนั้น จะก่อให้เกิดการเลียนแบบรวมทั้งพฤติกรรมที่ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก และพยายามปรับข้อบกพร่องจนได้รับรางวัลเป็นการตอบแทน ก็ช่วยให้เกิดการเลียนแบบในสังคมส่วนใหญ่ด้วย ดังนั้น สถานการณ์จำลองของการเรียนรู้ด้วยการสังเกตหรือการเรียนรู้จากตัวแบบต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหลายดังกล่าวมาแล้ว พฤติกรรมการเลียนแบบที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้ด้วยการจัดวางรูปแบบองค์ประกอบการเรียนรู้จากตัวแบบอย่างเหมาะสม โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสนใจตัวแบบอย่างแท้จริง จนสามารถจดจำและสร้างสัญลักษณ์แทนพฤติกรรมของตัวแบบได้ และประกอบการจูงใจอย่างเหมาะสม และเพียงพอจะทำให้ผู้สังเกตแสดงการตอบสนอง คือ การเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ในที่สุด

ซึ่งกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ทั้ง 4 กระบวนการ สรุปเป็นแผนภาพได้ดังภาพประกอบ 8

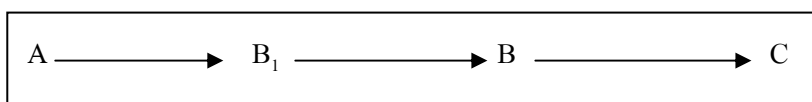
ภาพประกอบ 8 แสดงถึงกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ องค์ประกอบของ
ตัวแบบ และองค์ประกอบของผู้สังเกต

ที่มา : สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต.(2543).ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. หน้า 53.

2.4 หลักการเสนอตัวแบบ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2543 : 253 – 254) กล่าวว่า เทคนิคการเสนอตัวแบบนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้นอกจากจะเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพสูงแล้ว ยังเป็นเทคนิคที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวิถีชีวิตตามธรรมชาติของคนเรา เนื่องจากคนเรานั้นมีแนวโน้มที่จะลอกเลียนแบบซึ่งกันและกันอยู่แล้ว ดังนั้น การใช้เทคนิคการเสนอตัวแบบจึงทำให้ผู้ที่ถูกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นไม่ค่อยรู้สึกขัดเขิน หรือต่อต้าน จึงทำให้เทคนิคการเสนอตัวแบบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การเสนอตัวแบบนี้ เป็นเทคนิคที่พัฒนามาจากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา สังคมของแบนดูรา ที่มีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของคนเรานั้นไม่ได้เป็นผลมาจากการที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เขาอยู่เท่านั้น หากแต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลที่ประกอบด้วยความคิดและความรู้สึกอีกด้วย ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นี้ (พฤติกรรม สภาพแวดล้อม ส่วนบุคคล) จะมีลักษณะของการกำหนดซึ่งกันและกันอยู่ ถ้าปัจจัยใดเปลี่ยนแปลงไป อีกสองปัจจัยที่เหลือก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งแนวทางในการเสนอตัวแบบนี้จะพิจารณาในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้บุคคลเกิดความคาดหวังถึงผลที่จะเกิดขึ้นบางอย่าง ซึ่งความคาดหวังถึงผลที่จะเกิดขึ้นนี้จะส่งผลทำให้บุคคลตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรม หรือไม่แสดงพฤติกรรม ลักษณะของกระบวนการเสนอตัวแบบ แสดงได้ดังแผนภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 แสดงถึงลักษณะของกระบวนการเสนอตัวแบบ

ที่มา : สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2543). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม. หน้า 254.

โดยที่ A	-	การเสนอตัวแบบ
B ₁	-	ความคิดหรือความรู้สึกของผู้สังเกตตัวแบบ
B	-	พฤติกรรมที่แสดงออก
C	-	ผลกรรม

จากภาพประกอบ จะเห็นได้ว่าในกระบวนการเสนอตัวแบบนี้จะต้องมีการเสนอตัวแบบ (A) ทำให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจและคิดอยากที่จะทำตาม (B₁) เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรม (B) ตามตัวแบบแล้วสิ่งที่ตามมาคือผลกรรม (C) ที่เกิดขึ้นต่อพฤติกรรมนั้น ถ้าพฤติกรรมที่ทำ

ตามตัวแบบได้รับการเสริมแรงทางบวก พฤติกรรมนั้นจะเกิดบ่อยครั้งขึ้น แต่ถ้าพฤติกรรมที่ทำตามตัวแบบแล้วได้รับการลงโทษพฤติกรรมนั้นก็จะไม่เกิดขึ้นอีก

2.4.1 ประเภทของตัวแบบ

แบนดูรา (ประทีป จินฺง. 2540 : 97 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1975) แบ่งตัวแบบไว้ 2 ชนิด คือ ตัวแบบที่มีชีวิตและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ ดังนี้

1. ตัวแบบที่มีชีวิตจริง (Live Model) คือ ตัวแบบที่มีชีวิตซึ่งผู้สังเกตสามารถปฏิสัมพันธ์หรือสังเกตโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านสื่อหรือสัญลักษณ์อื่น ตัวอย่างของตัวแบบที่มีชีวิตจริง เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง ลงถึงขยให้ลูกเห็น ครูทำงานเป็นระเบียบให้นักเรียนเห็น นักเรียนเห็นเพื่อนขยันอ่านหนังสือและทำแบบฝึกหัดมีผลทำให้มีผลการเรียนดี นักเรียนคนนั้นจึงขยันอ่านหนังสือและทำแบบฝึกหัดตามอย่าง บุคคลเห็นผู้อื่นเสพเฮโรอินแล้วสุขภาพทรุดโทรมและสังคมรังเกียจไม่มีใครคบด้วยจึงไม่เสพเฮโรอิน เป็นต้น ซึ่งตัวแบบที่มีชีวิตจริงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่

ข้อดีของการเสนอตัวแบบที่มีชีวิตจริง

1. ตัวแบบจริงทำให้ผู้สังเกตสนใจและเลียนแบบได้ดีกว่าวิธีอื่น เพราะตัวแบบประเภทนี้มีความใกล้เคียงหรือเหมือนกับสภาพจริงมากที่สุด

2. การเสนอตัวแบบที่มีชีวิตจริงสามารถปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ได้

2. ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Model) เป็นตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ การ์ตูน วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น มนุษย์ในปัจจุบันเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านสื่อเหล่านี้ทั้งที่เป็นรูปธรรม เช่น การแต่งกาย การใช้สินค้า การแสดงออกกับปฏิกิริยาต่างๆ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ เป็นต้น ซึ่งตัวแบบสัญลักษณ์นี้เป็นตัวแบบที่จะมีอิทธิพลต่อมนุษย์มากขึ้น เพราะการเผยแพร่ตัวแบบอย่างกว้างขวาง ทำให้บุคคลได้รับประสบการณ์จำนวนมากผ่านตัวแบบสัญลักษณ์ทางสื่อมวลชน ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้มนุษย์สามารถเก็บภาพพฤติกรรมหลายๆ อย่างที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาศึกษาใหม่ได้

ข้อดีของการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์

1. ตัวแบบเพียงตัวเดียวสามารถก่อให้เกิดการทำตามตัวแบบพฤติกรรมแก่บุคคลได้เป็นจำนวนมากอย่างพร้อมเพรียงกันในหลายๆ สถานการณ์อย่างกว้างขวาง เช่น ตัวแบบจากโทรทัศน์ และหนังสือ เป็นต้น

2. ตัวแบบสัญลักษณ์เหมาะที่จะใช้กับสถานการณ์ที่ไม่สามารถสังเกตได้หรือสังเกตได้ยาก เช่น พฤติกรรมที่เกิดมาจากการกระบวนการทางปัญญา

3. สามารถจัดกระบวนการเสนอตัวแบบให้เหมาะสมได้ก่อนที่จะนำไปใช้จริง

4. ตัวแบบสัญลักษณ์สร้างความสนใจ และอยู่แวดล้อมบุคคลตลอดเวลา

5. ตัวแบบสัญลักษณ์ สามารถเก็บไว้ในการเสนอตัวแบบที่ต้องการให้บุคคลกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบในทำนองเดียวกันใหม่ได้

2.4.2 หลักในการดำเนินการให้ตัวแบบ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536 : 260) กล่าวถึงหลักการที่ใช้ตัวแบบในการเสริมสร้างพฤติกรรมให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ต้องกำหนดพฤติกรรมที่จะให้ตัวแบบแสดง เพื่อให้บุคคลสังเกตและลอกเลียนแบบให้ชัดเจน
2. ความชัดเจนของพฤติกรรมนั้นจะต้อง หมายถึง การสังเกตได้ วัดได้โดยใช้คนตั้งแต่ 2 คน สามารถสังเกตและวัดได้ตรงกัน
3. จะต้องแน่ใจได้ว่าพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงนั้น อยู่ภายในระดับความสามารถของเด็ก มิฉะนั้นจะทำให้เกิดความคับข้องใจในการเรียนรู้
4. จะต้องแน่ใจว่าพฤติกรรมที่จะให้บุคคลเลียนแบบนั้น สามารถแยกออกเป็นพฤติกรรมย่อยๆ ได้ แล้วให้ตัวแบบดูตามไปทีละพฤติกรรม พร้อมทั้งแสดงพฤติกรรมนั้นประกอบด้วย ซึ่งการทำเช่นนี้จะทำในการลอกเลียนแบบเกิดขึ้นได้ง่าย
5. จะต้องแน่ใจว่า ผู้สังเกตตั้งใจสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบอย่างแท้จริง เช่น มองหรือฟัง อาจใช้สัญญาณที่เป็นคำพูดกับผู้สังเกตก่อน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจ
6. จะต้องแน่ใจว่าพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกนั้นชัดเจนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ
7. เมื่อผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบถูกต้องแล้วหรือใกล้เคียงแล้ว ผู้เลียนแบบจะต้องได้รับการเสริมแรงทันที
8. การเสริมแรงที่ให้กับผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบนั้น จะต้องใช้ตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ
9. การดำเนินโปรแกรมจะต้องไม่ควบคุมความสนใจของผู้สังเกตตัวแบบด้วยวิธีรุนแรง เช่น ดี หรือ ดุ คำ เป็นต้น
10. ควรมีการรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงความก้าวหน้าของผู้สังเกตด้วย เพราะจะทำให้ผู้สังเกตรู้ว่าตนเองมีความก้าวหน้าจริง
11. ในกรณีที่ผู้สังเกตไม่สามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ อาจใช้การชี้แนะช่วยด้วย เพราะจะทำให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น
12. ในการเสนอตัวแบบนั้น เมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรม ควรมีการเสริมแรงแก่ตัวแบบด้วย เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้สังเกตอยากเลียนแบบมากขึ้น
13. ควรเลือกตัวแบบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้สังเกต พร้อมทั้งให้มีความเด่นตลอดจนสามารถแสดงพฤติกรรมที่จะให้ลอกเลียนแบบได้อย่างคล่องแคล่วด้วย

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 53) กล่าวถึง วิธีการเสนอตัวแบบโดยเสนอตัวแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้สังเกตหรือผู้ประสงค์จะเลียนแบบจากตัวแบบนั้นสังเกตพฤติกรรมตลอดทั้งกิจกรรมต่างๆ ของตัวแบบ ผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ๆ ที่พึงประสงค์ นอกจากนี้วิธีการให้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้

1. คัดเลือกตัวแบบ

1.1 ตัวแบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือและเป็นตัวแบบที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่าเป็นตัวอย่างที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งจะทำให้ผู้เลียนแบบมั่นใจที่จะเลียนแบบจากตัวแบบนั้นมากยิ่งขึ้น

1.2 ตัวแบบและผู้เลียนแบบควรมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนใจของผู้สังเกตและจะช่วยให้ประสิทธิภาพในการเลียนแบบสูงขึ้น เช่น อยู่ในวัยเดียวกันเป็นเพื่อนกัน เป็นต้น

1.3 ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบ ควรจะเป็นกิจกรรมที่ไม่สลับซับซ้อน เพราะการเลียนแบบจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ และจะทำให้เลียนแบบได้ง่ายขึ้น

2. วิธีการเสนอตัวแบบ

2.1 ควรจะเสนอตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรง โดยจะต้องให้แรงเสริมแก่ตัวแบบ และให้แรงเสริมแก่ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ เมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เช่นเดียวกับตัวแบบ หรือแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2.2 ควรจะเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง โดยสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างนี้จะทำหน้าที่เป็นสัญญาณบอกให้อินทรีย์รู้ว่าถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้ว จะได้รับการเสริมแรง ซึ่งจะทำให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างคงทนและมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรจะเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง การเสริมแรงและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้อง (Corrective Feedback)

จากการศึกษาประเภทของตัวแบบ ข้อดีของตัวแบบแต่ละประเภท หลักการใช้ตัวแบบ และวิธีการเสนอตัวแบบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ โดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านละครหุ่นเชิดมือ ในการนำเสนอตัวแบบการมีจิตสาธารณะ ตามองค์ประกอบการมีจิตสาธารณะ แล้วบันทึกการเชิดละครหุ่นไว้ในแผ่นวีดิทัศน์ นำมาให้ผู้สังเกตได้ดูแล้วสังเกตตัวแบบเหล่านั้น ตามกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต แล้วปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือเลียนแบบในพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับละครหุ่นเชิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ละครหุ่นเชิด เป็นสื่อในการนำเสนอตัวแบบการมีจิตสาธารณะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ลักษณะของหุ่นเชิด

หุ่นหรือตุ๊กตาเป็นสื่อที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับผลิตรายการที่มุ่งเพื่อเด็กก่อนวัยเรียน และเด็กเล็กในระดับประถมศึกษา ถ้าออกแบบหุ่นหรือตุ๊กตาได้ดี มีบทที่น่าสนใจแล้ว รายการที่ออกมาจะมีคุณภาพดีกว่าการใช้ตัวละครที่เป็นคนจริงๆ แสดงเสียด้วยซ้ำ เพราะในชีวิตจริง เราจะเลือกคนที่มีบุคลิกหน้าตาตรงตามบทที่เราต้องการได้ยากมาก แต่ถ้าใช้หุ่นแล้ว เราจะออกแบบอย่างไรก็ได้ ไม่ต้องเหมือนจริง จะให้เป็นตัวตลกที่ปากกว้างมาก ๆ หัวยุงเหยิง ตาเล็ก จี๋ หูกางเรียกเสียงหัวเราะจากเด็ก อย่างไรก็คิดสร้างขึ้นมาได้ ซึ่งจะใช้คนจริงๆ แสร้งทำ อย่างไม่ดีไม่ตลก บางครั้งเด็ก ๆ เพียงได้เห็นรูปร่างหน้าตาของหุ่นปรากฏบนจอเท่านั้น ก็หัวเราะโดยไม่ต้องพูดไม่ต้องแสดงบทเสียด้วยซ้ำ

นอกจากนี้ ในรายการเพื่อการศึกษา หุ่นสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ตั้งคำถาม ตอบคำถาม จะถามซ้ำถามซ้ำคำถามจะฟังดูตื้นและเขย จะแก้งตอบถูกตอบผิด เพื่อชักชวนให้เด็ก ๆ ติดตาม หรือตอกย้ำความเข้าใจของเด็กอย่างไรก็ฟังไม่ขัดเขิน ในกรณีเช่นนี้ ถ้าใช้คนจริงๆ มาแสดงบทอย่างเดียวกัน จะไม่เป็นธรรมชาติและดูน่าขันเสียมากกว่า

หุ่นสามารถแสดงได้ทุกบทแม้แต่บทที่คนเล่นไม่ได้ มันสามารถโยนมิด โยนจานเข้าไปในปาก ทำท่ากลืนลงไปในห้องใต้เตียงได้โดยที่เด็ก ไม่รู้สึกว่าเป็นเรื่องเหลือเชื่อหรือเรื่องน่ากลัวแต่อย่างไร โดยสรุปแล้ว หุ่นเป็นดาราชั้นเยี่ยมสำหรับเด็กจริงๆ (วิภา อุตมฉันท. 2538 : 142)

หุ่นเป็นงานศิลปะที่เกิดขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์และความต้องการที่จะแสดงออกของแต่ละบุคคล เมื่อผลิตขึ้นมาแล้วจะต้องนำมาทำให้เคลื่อนไหวเพื่อสื่อความหมายกับผู้อื่น หุ่นมีไว้เพื่อสื่อสาร นำความรู้สึนึกคิด อารมณ์ แรงบันดาลใจ และความฝันมาทำให้เป็นตัวตนขึ้นมา หุ่นที่ดีจะต้องมีชีวิตจิตใจ สื่อความหมายได้ทั้งสีหน้า กิริยาท่าทาง อารมณ์ และบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอ หุ่นนั้นมีหลายชนิดมีลักษณะการผลิต การใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกันไปดังนี้ (มหาวิทยาลัยโขทัย-ธรรมาธิราช. (2527 : 568 – 611) จาตุรงค์ อาจารย์ (2522 : 1-10) ฉวีวรรณ กิณาวศ (2524 : 57-61) กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2535 : 13-25)

3.1.1 หุ่นเชิดมือ (Hand Puppets)

หุ่นเชิดมือเป็นหุ่นที่เชิดโดยใช้มือและนิ้วสอดเข้าไปในหุ่น ตัวหุ่นเคลื่อนไหวได้จากการที่ผู้เชิดขยับมือและนิ้ว เปรียบได้กับการใส่ถุงมือนั่นเอง หุ่นเชิดมือประกอบด้วยส่วนหัวและลำตัว ซึ่งมีแขนสองข้าง หากต้องการให้หุ่นใช้แขนสองข้างได้ก็ใช้นิ้วชี้และหรือนิ้วกลางเชิดส่วนหัว นิ้วหัวแม่มือเชิดมือหุ่นข้างหนึ่ง นิ้วนาง และนิ้วก้อยเชิดมือหุ่นอีกข้างหนึ่ง การใช้นิ้วต่างๆ นี้ มีได้หลายแบบขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของหุ่นและความสะดวกของผู้เชิด

หากต้องการให้หุ่นเชิดมืออำปากพูด หุ่นนั้นจะมีริมฝีปากบนล่าง ซึ่งแยกออกจากกันได้ เวลาเชิดใช้นิ้วหัวแม่มือบังคับฝีปากล่าง และนิ้วที่เหลือบังคับริมฝีปากบนของหุ่น

หากต้องการให้หุ่นเชิดมือพูดได้และขยับแขนได้ ผู้เชิดต้องใช้ทั้งมือซ้ายและมือขวาเชิด หุ่นมือหนึ่งคุมส่วนปาก อีกมือหนึ่งคุมส่วนแขน หากต้องการให้หุ่นมีขาด้วยก็มักทำขาและเท้าตันๆ ห้อยไว้กับเสื้อผ้าหุ่น แล้วเหวี่ยงตัวหุ่นให้ขานั้นเคลื่อนไหวได้

หุ่นเชิดมือเคลื่อนไหวได้คล่องแคล่วว่องไว และใช้มือหยิบจับของได้ดี ข้อจำกัดของหุ่นเชิดมืออยู่ที่ขนาดของหุ่นซึ่งเล็กและมีรูปร่างเป็นไปตามรูปมือคน หุ่นเชิดมือเหมาะสำหรับแสดงเรื่องราวง่ายๆ ที่ให้หุ่นทำอะไรมากๆ และดำเนินเรื่องรวดเร็ว

3.1.2 หุ่นเชิดด้วยก้าน (Rod)

หุ่นประเภทนี้เป็นหุ่นที่พัฒนามาจากหุ่นแบบสวมถุงมือ แต่เนื่องจากมีขนาดใหญ่กว่าไม่สามารถสอดนิ้วเข้าไปเชิดได้ จึงต้องออกแบบให้มีก้านไม้ หรือลวดเส้นใหญ่ติดกับหัว และข้อมือทั้งสองข้างขณะเชิด คือ มือข้างหนึ่งใช้จับก้านไม้ที่ต่อมาจากคอของหุ่น เวลาเชิดจะหมุนไม้ให้หุ่นหันซ้ายขวา หรือกระตุกขึ้นลงก็ได้ มืออีกข้างหนึ่ง รวบก้านลวดที่ผูกติดกับมือของหุ่นทั้งสองข้าง ใช้ก้านลวดบังคับการเคลื่อนไหวของแขนให้ประสานกับมือข้างที่เชิดหัวและลำตัว หุ่นแบบเอามือผู้เชิดสวมในถุงแล้วมีก้านติดมือหุ่น เพื่อให้ผู้เชิดจับแทนใช้นิ้วนั้น เรียกว่า Hand and rod puppet

3.1.3 หุ่นเชิดด้วยสายโยง (String)

หุ่นประเภทนี้สร้างเป็นรูปเต็มตัว โดยมีข้อต่อเกี่ยวโยงสัมพันธ์กันเช่นเดียวกับร่างกายมนุษย์และสัตว์ ใช้สายโยง (เส้นด้าย เชือก เส้นใยในล่อน เส้นเอ็น หรือเส้นลวด) ติดกับส่วนสำคัญของตัว เช่น หัวไหล่ แขน ขา สายโยงจากส่วนต่างๆ ของตัวหุ่นนี้ จะไปผูกติดกับแป้นไม้ที่ออกแบบต่างๆ กัน สำหรับเป็นคันบังคับ ให้ผู้เชิดจับและขยับสายโยงบังคับการเคลื่อนไหวของส่วนต่างๆ ของตัวหุ่นตามความต้องการ หุ่นเชิดด้วยก้านบางแบบสามารถใช้สายโยงติดเพิ่มในบางส่วนที่ต้องการให้ขยับหรือเคลื่อนไหวได้โดยเฉพาะ เช่น ขยับคอ ขยับตา ขยับปาก และขยับมือ เป็นต้น แบบนี้เรียกว่า Rod and string Puppets

จากหุ่นลักษณะต่างๆ จะมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้หุ่นเชิดมือ หุ่นเชิดด้วยก้านและหุ่นเชิดด้วยสายโยง ดังกล่าวร่วมกันเพื่อให้ตัวหุ่นนำเสนอตัวแบบการมีจิตสาธารณะได้ชัดเจนมากที่สุด

3.2 ประโยชน์ของหุ่นเชิด

หุ่นให้ประโยชน์หลายด้านด้วยกัน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2527 : 279 – 281) กล่าวคือ

1. ประโยชน์ด้านความบันเทิง มีการใช้หุ่นแสดงในรายการบนเวที รายการโทรทัศน์ และภาพยนตร์อย่างกว้างขวาง บางครั้งใช้หุ่นเป็นตัวนำรายการ แสดงละครหุ่นทั้งเรื่องหรือร่วมกับการแสดงประเภทอื่นๆ เช่น รายการเพลงบัลเล่ต์ เล่นกล ฯลฯ บางครั้งใช้หุ่นในการ

ประชาสัมพันธ์ หรือโฆษณาด้วย การแสดงหุ่นมักจะนำผู้ชมไปสู่โลกของความฝันและความสนุกสนานในวัยเด็ก จึงเป็นที่ดึงดูดใจสำหรับผู้ใหญ่และเด็กตลอดมา

2. ประโยชน์ในการเรียนรู้ นิยมใช้หุ่นเพื่อการเรียนรู้ และปลูกฝังแนวความคิดต่างๆ มากขึ้นเรื่อยๆ เช่น

(1) สอนท่าหุ่นในการเรียนวิชาศิลปะ โดยเน้นการแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

(2) ใช้หุ่นเป็นสื่อการสอนวิชาต่างๆ เช่น วรรณคดี ดนตรี สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ฯลฯ เพราะเป็นการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนและจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

(3) ให้หุ่นช่วยให้เด็กๆ ได้คุ้นเคยกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ชี้แนะแนวทางในการประพฤติตัว ปลูกฝังค่านิยมต่างๆ เช่น การรักษาความสะอาด การเสียสละ และอื่นๆ ทั้งนี้รวมถึงการใช้หุ่นเพื่อเผยแพร่แนวความคิด เช่น ชักชวนประชาชนให้มาเลือกตั้ง ความรู้เรื่องประชาธิปไตย สาธารณสุข และอื่นๆ

(4) การแสดงละครหุ่นช่วยให้ได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ ประโยชน์ในการฝึกฝนความรู้ด้านต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของการแสดงละครหุ่น เช่น เขียนบทละคร ระบายสี ปั้น สร้างฉาก เชิดพากย์หุ่น ฯลฯ จะได้หัดรับผิดชอบ ติดกับผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เสนอความคิดเห็นของตนเอง ช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง ได้เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

(5) การแสดงหุ่น ช่วยแก้ปัญหาเฉพาะตัวของแต่ละคนได้ เช่น ขี้อาย ติดอ่าง ก้าวร้าว หรือมีปัญหาในการสื่อสาร อธิบายตัวเองให้คนอื่นเข้าใจ การเชิด และพากย์หุ่นช่วยให้เด็กต้องคิดหาถ้อยคำ ได้แสดงออก ได้สื่อสารกับผู้อื่นโดยผ่านตัวหุ่น ซึ่งอาจจะง่ายกว่าสื่อสารด้วยตัวเองโดยตรง

3.3 หลักการเชิดหุ่น

การฝึกเชิดหุ่นให้เคลื่อนไหวได้ด้นั้น รวมถึงการเคลื่อนไหวท่าทางหุ่นให้ทำอิริยาบถต่างๆ ที่ดูสมจริงและตรงกับบุคลิกลักษณะของหุ่นตัวนั้น ฝึกให้หุ่นพูดโดยปากหุ่นหรือตัวหุ่นเคลื่อนไหวได้จังหวะสอดคล้องกับเสียงพูด และอารมณ์ที่หุ่นต้องแสดงออก

ฝึกให้หุ่นมีชีวิต โดยให้หุ่นหายใจเข้าออกพร้อมคนเชิด

ฝึกมองตาหุ่น ถ่ายทอดความรู้สึกไปที่ตัวหุ่น เพื่อให้รู้สึกตัวหุ่นมีชีวิต

ฝึกบังคับตาหุ่นให้มองสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว เพื่อให้ผู้เชิดสื่อสารโดยใช้ตาหุ่นเป็นหลัก

ฝึกหาท่าพักที่เหมาะสมสำหรับหุ่น คือ มือหุ่นอยู่สูงระดับอก ห่างจากตัวหุ่นประมาณ 8 – 9 นิ้ว จะทำให้หุ่นอยู่ในท่าที่เหมือนชีวิตจริง

ฝึกให้หุ่นทำท่าต่างๆ โดยสังเกตรายละเอียดท่าทางจากชีวิตจริง แล้วเลือกเน้นเฉพาะส่วนที่สื่อท่าทางนั้นได้ดีที่สุด เช่น ฝึกให้หุ่นยืนตัวตรง หันซ้าย ขวา มองไปรอบๆ ก้มดูพื้น โกง

เงยหน้า ดูฟ้า หันหน้าหันหลัง เดิน วิ่ง นอน คลาน หอบ ไอ จาม หาว ตบมือ พยักหน้า สันหน้า หยิบของ วางของ ร้องไห้ สะอื้น ยิ้ม หัวเราะ เช็ดน้ำตา ขยี้ตา ลูบผมให้เข้าที่ เกาศีรษะ ไหว้ รับประทานอาหาร กระซิบ หรือทำท่าอื่นๆ ตามที่ต้องการ

ฝึกให้หุ่นทำท่าทางเพื่อเน้นความหมายของถ้อยคำที่พูด ซึ่งมักจะเน้นที่การขยับแขนมือ ประกอบการเคลื่อนไหวของลำตัวและศีรษะ การเลือกท่าทางเพื่อเน้นความหมายของคำเป็นสิ่งสำคัญมากของการเชิดหุ่น เพราะหุ่นสื่อสารได้ดีด้วยท่าทางมากกว่าจะทำเพียงแค่อัปากหุบปากเฉยๆ มักพบอยู่เสมอว่าผู้เชิดหุ่นที่ไม่ชำนาญมักจะทำให้หุ่นพูดอยู่ตลอดเวลาบนเวที โดยไม่เน้นท่าทางของหุ่นเลย ทำให้ดูน่าเบื่อ เพราะหุ่นไม่สามารถจะดึงดูดความสนใจของคนดูจากการขยับปากพูดเฉยๆ ได้

หุ่นแต่ละตัวมีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น การทำท่าทางของหุ่นจึงต่างกันออกไป เช่น หุ่นที่ว่องไวย่อมทำท่าเดินต่างจากหุ่นที่เรียบร้อยเชื่องช้า ท่าทางหุ่นยังขึ้นอยู่กับอารมณ์ของเรื่องขณะนั้นด้วย เช่น หุ่นที่ว่องไว เดินไปมาอย่างโกรธแค้น ย่อมเดินต่างจากที่เดินเวลาอารมณ์ดี

ผู้ที่เชิดหุ่นได้ดีคือผู้ที่เอาใจใส่กับรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ของท่าทาง แล้วนำมาใช้กับหุ่นให้หุ่นเคลื่อนไหวอย่างมีชีวิตจิตใจ เด็กมีความสามารถที่จะเชื่อว่าหุ่นมีชีวิตจิตใจอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น การเชิดหุ่นได้ดี จะต้องคำนึงถึงรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ เพิ่มขึ้น โดยระวังมิให้พลังความเชื่อในตัวหุ่นของเด็กเสียไป

ปัญหาในการเชิดหุ่น

ผู้ที่เชิดหุ่นมักจะพบปัญหาในการเชิดที่คล้ายคลึงกันอยู่หลายประการ เช่น

1. การทรงตัวของหุ่น ต้องระวังให้หุ่นตัวตรงไม่หงายไปข้างหลัง เอนมาข้างหน้า เอียงข้าง หรือเกาะติดอยู่กับแผงเชิดหุ่น

2. ระดับของหุ่น สำหรับหุ่นที่ผู้เชิดต้องชูมือยกขึ้น ต้องคอยระวังไม่ให้หุ่นเตี้ยลงเรื่อยๆ เมื่อผู้เชิดเมื่อยมือ หากเป็นหุ่นสายต้องระวังไม่ให้ขาหุ่นลอยอยู่เหนือพื้นเวที หรือกองอยู่บนเวที เนื่องจากถือที่บังคับลงมาต่ำเกินไป

3. การมองของหุ่น ผู้เชิดจะต้องใช้ตาหุ่นเป็นหลักในการมอง เมื่อหุ่นพูดกับตัวใดก็ต้องมองไปที่หุ่นตัวนั้น ไม่ใช่หันข้างให้หรือก้มหน้า เมื่อพูดกับคนดูก็ต้องรู้ระดับสายตาของคนดู เพราะถ้าเชิดหุ่นโดยไม่ระวังการมองของหุ่นแล้ว จะเหมือนกับในชีวิตจริงที่พูดกับใครแล้วไม่มองหน้าเขา ทำให้ความหมายที่จะต้องการจะสื่อลดความสำคัญลง

4. ท่าทางของหุ่น ต้องระวังให้ท่าทางหุ่นสื่อความหมายได้ดีที่สุดเมื่อถึงบทของหุ่นนั้น เมื่อหมดบทก็จะต้องคลี่คลายท่าทางนั้นไว้นิ่งๆ แล้วหันไปมองและให้ความสนใจกับหุ่นอื่นที่กำลังพูดหรือทำอะไรอยู่ ต้องระวังไม่ให้หุ่นหยุดหยิกขณะที่ไม่มีบท เพราะจะแย่งความสนใจจากตัวอื่น หากหุ่นไม่มีบทต้องระวังไม่ให้ดูเหม่อลอยไม่มีชีวิต

5. การเคลื่อนไหวของหุ่น เวลาหุ่นเข้าออกเวทีจะต้องดูให้แสดงไปจนสุดสายตาที่คนดูจะมองเห็นได้แล้วจึงเลิกเชิด ไม่ควรจจะโผล่หุ่นขึ้นมาบนเวทีเฉยๆ แต่ต้องเข้ามาโดยมีท่าทางและบุคลิกลักษณะของหุ่นปรากฏอยู่แล้ว เวลาออกไม่ควรลดระดับลงเฉยๆ ระวังอย่าให้หุ่นบังกันหรือแย่งความสนใจด้วยการเคลื่อนไหวจนไม่ทราบว่ารหุ่นตัวไหนกำลังพูดหรือแสดงอยู่ การเคลื่อนไหวของหุ่นต้องช้าและชัดเจน

6. การพูดของหุ่น ต้องเชิดให้หุ่นอ้าปากตรงจังหวะกับคำพูด แต่ไม่จำเป็นต้องอ้าปากครบทุกพยางค์

7. การมีอารมณ์ร่วมในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง ผู้เชิดจะต้องสร้างความเชื่อในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครจึงจะทำให้การเชิดมีจังหวะและลีลาที่มีชีวิตจริง เช่น ถ้าเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้บ้านหุ่น ผู้เชิดจะต้องรู้สึกตกใจ กลัวภัยจากไฟไหม้ จึงจะเชิดหุ่นให้วิ่งไปมาตกอกตกใจได้อย่างที่ควรจะเป็น

ปัญหาสำคัญที่พบในการเชิดหุ่น คือ เชิดหุ่นแล้วดูหุ่นไม่มีชีวิตจิตใจ ผู้ที่เชิดหุ่นควรต้องหมั่นฝึกฝน สังเกตข้อบกพร่องในการเชิดและหมั่นหาทางแก้ไขปัญหาของตนเอง จึงจะทำให้เชิดหุ่นได้ดี

3.4 การพากย์หุ่น

การพากย์หุ่นนั้นมีหลักและเทคนิคอยู่ไม่มากนัก แต่ต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นสำคัญ การพากย์หุ่น คือ การให้เสียงพูดกับหุ่น ซึ่งรวมถึงระดับเสียงสูงต่ำ ความถี่ของการพูดว่าช้า หรือเร็ว และน้ำเสียงซึ่งแสดงอารมณ์ความรู้สึกเวลาพูด

ผู้พากย์จะเลือกเสียงของหุ่นจากลักษณะท่าทางของหุ่นนั้นๆ ว่ารูปร่างหน้าตาบุคลิกลักษณะ นิสัยใจคอของหุ่นเป็นอย่างไร แล้วเสียงควรจะเป็นอย่างไร เช่น ช่างตัวใหญ่ หน้าตาใจดี ย่อมมีเสียงต่างกับบุ้งที่ดูร้าย เป็นต้น เมื่อเลือกเสียงหุ่นได้แล้วก็ต้องฝึกซ้อมให้เสียงนั้นคงที่ตลอดการแสดง ไม่ว่าหุ่นจะอยู่ในอารมณ์หรือสถานการณ์อย่างไร หากมีหุ่นหลายตัวอยู่พร้อมกันบนเวที หุ่นควรจะมีระดับเสียงและลักษณะพูดที่แตกต่างกัน เพื่อให้คนดูรู้ว่าหุ่นตัวไหนกำลังพูดอยู่

เสียงพากย์จะต้องดังพอที่จะได้ยินทั่วโรงละคร ไม่ว่าผู้พากย์จะถูกแผงกั้นการเชิดบังไว้หรืออยู่ห่างจากตัวหุ่นเพียงใด ทิศทางที่มาของเสียงควรจะได้ใกล้เคียงกับตัวหุ่น ไม่เช่นนั้นแล้วจะทำให้คนดูต้องถูกแบ่งความสนใจไป

ผู้พากย์จะต้องเข้าใจความหมายของทุกคำที่พูด เพราะจะทำให้เน้นคำได้ถูกต้องตามความหมายที่ต้องการพร้อมทั้งเน้นอารมณ์ได้ถูกต้องด้วย ผู้ที่พากย์ได้ดี คือ ผู้ที่ใส่อารมณ์ไปตามเหตุการณ์ในเรื่อง เห็นสภาพสถานที่และเหตุการณ์ต่างๆ โดยละเอียด ทำให้มีอารมณ์คล้อยตามไปได้

หากมีบทที่ต้องท่อง ผู้พากย์จะต้องจำบทได้แม่นยำ รู้จังหวะการโต้ตอบ รู้จักฟังตัวอื่นพูดรู้สึกหรือคิดตามแล้วจึงโต้ตอบไม่ให้เหมือนท่องจำ หากเป็นการแสดงละครสดไม่มีบท

แน่นอนตายตัว ผู้เชิดจะต้องมีอารมณ์ร่วมไปด้วยจึงจะคิดคำพูดโต้ตอบได้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และอารมณ์ที่ควรจะเป็น ถ้าเป็นการแสดงที่มีการโต้ตอบกับคนดู คนพากย์จะต้องเรียนรู้ที่จะโต้ตอบได้อย่างทันที่ทันควัน

การพากย์กับการเชิดหุ่นจะต้องสอดคล้องและช่วยขยายความซึ่งกันและกันด้วยจึงจะทำให้คนดูไม่เบื่อที่จะติดตามการแสดงหุ่น เสียงประกอบและดนตรีก็มีส่วนทำให้การพากย์หุ่นได้ อารมณ์ความรู้สึกมากยิ่งขึ้น

ปัญหาในการพากย์หุ่น

ปัญหาในการพากย์หุ่นที่พบบ่อยทั่วไป คือ

1. เสียงหุ่นไม่เหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของตัวหุ่น
2. เสียงหุ่นไม่คงที่เปลี่ยนเสียงเปลี่ยนระดับเสียง
3. ดัดเสียงหุ่นมากเกินไป จนไม่สื่ออารมณ์ที่ต้องการ เช่น ดัดเสียงเป็นคนแก่ แล้วพยายามให้แกเสียงสั้นเครืออยู่อย่างนั้น จนแสดงอารมณ์ได้ไม่ชัดว่าดีใจ เสียใจหรือรู้สึกอย่างไร
4. เสียงพากย์ค่อยเกินไปจนไม่ได้ยิน หรือดังเกินไปจนเหมือนตะโกนมากกว่าพูดคุยกัน
5. เสียงพากย์ชัดเจนแต่ไม่สื่อความหมาย เนื่องจากไม่เน้นความหมายของคำที่ควรเน้น
6. พากย์เร็วเกินไปจนฟังไม่เข้าใจ เพราะรวบคำเข้าหากัน
7. พากย์ไม่สื่ออารมณ์ความรู้สึก เนื่องจากพากย์เป็นจังหวะซ้ำๆ เท่าๆ กันหมด พากย์เป็นจังหวะห้วนๆ ตามลักษณะการอำปากของหุ่น หรือจากการที่ไม่เข้าใจความหมายของบทละคร และคำพูดของหุ่นอย่างชัดเจน ทำให้สื่ออารมณ์ออกมาไม่ได้

ปัญหาทั้งหมดที่กล่าวมา แก้ไขให้ลดน้อยลงได้หากรู้ตัวปัญหา และหมั่นฝึกซ้อม เคล็ดลับของการเชิดพากย์หุ่นอยู่ที่ว่า คนเชิดพากย์สามารถจะลืมตัวเอง แล้วอยู่ในโลกของหุ่นได้มากน้อยเพียงใด

3.5 องค์ประกอบของบทละครหุ่น

บทละครหุ่นมีลักษณะเฉพาะตัวอยู่บางประการที่ทำให้แตกต่างไปจากบทละครธรรมดา แต่ส่วนใหญ่แล้วยังคงมีองค์ประกอบเหมือนกัน กล่าวคือ มีโครงเรื่อง แก่นของเรื่อง ตัวละคร และบทสนทนา

โครงเรื่อง

โครงเรื่อง หมายถึง เนื้อเรื่องของละครที่จัดลำดับเหตุการณ์ไว้ชวนให้คนดูติดตามอย่างสนใจ แบ่งเป็น

1. ช่วงปูพื้นเรื่อง บอกให้คนดูทราบว่าเป็นเรื่องราวของใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ช่วงนี้เป็นช่วงที่จะต้องทำให้น่าสนใจ ชวนติดตาม สำหรับละครหุ่นแล้ว ช่วงนี้จะต้องให้ความกระจ่าง แต่ก็ต้องรวบรัดไม่ให้ยืดเยื้อเกินไป คนดูโดยเฉพาะเด็ก ควรได้ทราบเกี่ยวกับตัวละครอย่างคร่าวๆ ทราบว่าเป็นใคร ทำอะไร อยู่ที่ไหน อย่างไร ตัวเอกอยู่ในสถานการณ์อย่างไร จะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง ช่วงปูพื้นนี้ควรจะสั้นแต่ก็ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวละคร และสถานการณ์ใน

เรื่องที่สำคัญที่สุด คือ จะต้องเข้าใจชวนให้ติดตามต่อไป เช่น เป็นเรื่องของเจ้าชายที่ออกติดตามหาดาบวิเศษในป่า เพื่อนำมาช่วยชาวเมืองที่ถูกสาปเป็นหินทั้งเมือง

2. ช่วงดำเนินเรื่อง เมื่อมาถึงช่วงนี้คนดูจะต้องรู้ว่าตัวละครใดเป็นตัวเอก เพื่อจะได้ติดตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเอกได้ ช่วงนี้จะเป็นช่วงที่มีปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ เกิดขึ้นกับตัวเอก ทำให้ต้องฟันฝ่าต่อสู้เอาชนะให้ได้ โดยมีคนดูคอยเอาใจช่วยอย่างใจจดจ่อสำหรับบทละครหุ่นแล้วช่วงนี้จะเป็นที่สนุกสนาน เต็มไปด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ตัวละครที่สำคัญควรจะได้แสดงบทบาทเต็มที่ การเผชิญหน้าของตัวละครเอกกับตัวละครร้าย ๆ จะมีผลทำให้ตัวละครทำอะไรอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับบทละครหุ่นก็คือต้องเขียนให้การดำเนินเรื่องเต็มไปด้วยการกระทำของตัวละครมากกว่าที่จะให้ตัวละครพูดโต้ตอบ ดูว่า หรือถกเถียงกันเพียงอย่างเดียวเหตุการณ์ควรจะคืบชันขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงข้อขัดแย้งหลัก ซึ่งทำให้ตัวละครเอกต้องหาทางแก้ไขให้คลี่คลาย ช่วงนี้ผู้ดูจะตั้งปัญหาถามในใจตนเองอยู่ว่าตัวละครเอกจะชนะหรือแพ้ และจะเอาใจช่วยอยู่ตลอดเวลาให้ตัวเองเอาชนะข้อขัดแย้งให้ได้ เช่น เจ้าชายได้เข้ามาเผชิญภัยในป่า ต่อสู้กับเถาวัลย์ยักษ์ บ่อโคลนตม หมอกควันพิษ และเผชิญหน้ากับแม่มดในกระท่อมร้าง

3. ช่วงคลี่คลายเรื่อง เป็นช่วงที่ตัวเอกหาทางแก้ไขข้อขัดแย้งหลักโดยอาจจะชนะหรือแพก็ได้ แต่ส่วนใหญ่แล้ว สำหรับผู้ดูที่เป็นเด็ก ชอบที่จะเห็นตัวเอกเป็นผู้ชนะมากกว่าผู้แพ้ เมื่อตัวเอกชนะได้ และตัวร้ายถูกลงโทษแล้วเรื่องควรจะจบลงอย่างรวดเร็ว ไม่เช่นนั้นแล้วผู้ดูที่เป็นเด็กจะหมดความสนใจ หลังจากทุกอย่างคลี่คลายต้องรีบจบเรื่อง และไม่จำเป็นต้องสั่งสอนคนดูตรง ๆ หรือย่ำสิ่งที่ต้องการจะสอน เพราะถ้าเป็นบทละครที่ดี คนดูจะได้รับรู้สิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะบอกจากเนื้อเรื่อง โดยเห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครเรียบร้อยแล้ว เช่น เจ้าชายต้องใช้ความสามารถต่อสู้กับกลวิธีร้ายกาจต่าง ๆ ของแม่มดจนชิงดาบวิเศษมาได้ เมื่อได้มาแล้วก็ทำให้แม่มดกลายเป็นหินอยู่ในป่า เจ้าชายมาช่วยชาวเมืองพ้นจากคำสาป แม่มดเป็นหินถูกเถาวัลย์ยักษ์ปกคลุม ตกลงไปในโคลนตม และสลายตัวเป็นผุยผงในหมอกควันพิษนั่นเอง

แก่นของเรื่อง

แก่นของเรื่อง หมายถึง ใจความหรือข้อสรุปของเรื่องที่คุณเขียนต้องการจะบอกกับผู้ดู เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ไม่ควรทิ้งขยะ ควรแบ่งปัน ฯลฯ แก่นของเรื่องช่วยให้โครงเรื่องดำเนินไปอย่างเป็นลำดับมีเหตุมีผล และมีความเป็นไปได้ สำหรับบทละครเกี่ยวกับเจ้าชายข้างต้น หากไม่มีแก่นของเรื่องที่ว่าธรรมะย่อมชนะอธรรม หรือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วแล้ว ผู้เขียนอาจจะเขียนไปได้เรื่อย ๆ เพื่อความสนุกสนาน เจ้าชายต่อสู้ผจญภัยไปเรื่อย ๆ ไม่จำเป็นจะต้องชนะแม่มดก็ได้ แก่นของเรื่องเป็นตัวคุมให้เรื่องดำเนินไปอย่างมีจุดหมาย ทำให้เนื้อเรื่องกระชับไม่เยิ่นเย้อ การดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็วเป็นลักษณะสำคัญของละครหุ่น

ตัวละคร

ตัวละครในละครหุ่นจะต้องมีลักษณะเด่นพิเศษแตกต่างไปแต่ละตัว ไม่เช่นนั้นแล้วเด็กจะมีความสับสน จำตัวละครไม่ได้ เพราะหุ่นไม่มีชีวิตจิตใจเป็นของตัวเองต่างจากนักแสดงที่เป็นคนตัวละครในละครหุ่นจะน่าสนใจเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทของตัวละคร ซึ่งกำหนดอยู่ในบทละครรูปร่างหน้าตาของหุ่น เสียงพากย์และการเชิดที่มีชีวิตชีวา บทละครหุ่นที่ดีจะปูพื้นลักษณะนิสัยใจคอของหุ่นอย่างรวดเร็ว ตัวเอกจะต้องเป็นตัวละครที่เด่นเป็นที่ต้องตาต้องใจของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกรักผูกพันและเอาใจช่วยตลอดเรื่อง ตัวร้ายก็ต้องเด่น แต่ไม่ร้ายเกินไปเพราะเด็กจะตีงกัรับไม่ได้ ตัวละครประกอบจะต้องไม่เด่นเกินไปจนข่มตัวเอก มีจำนวนไม่มากเกินไปจนสับสนไม่ทราบว่าเป็นใครเป็นใคร ที่สำคัญคือ บทเวทีไม่ควรมีตัวละครหุ่นหลายตัวแสดงพร้อมๆ กัน เพราะจะทำให้ลำบากแก่การเชิดพากย์จนคนดูเกิดความสับสน

บทสนทนา

ผู้ดูที่เป็นเด็กชอบบทสนทนาที่มีสำนวนใกล้เคียงกับคำพูดที่เขาใช้พูด ไม่มีศัพท์ยากเกินความเข้าใจ ใช้ภาษาพูดที่สั้นๆ ง่ายๆ บทสนทนาแสดงลักษณะเฉพาะของหุ่นแต่ละตัว เช่น พูดช้า ติดอ่าง พูดเร็ว เพราะขี้ตื่น พูดจาซ้าซวกเพราะขี้ลืม เป็นต้น เด็กชอบละครหุ่นที่มีขนาดยาวประมาณ 10 - 15 นาที มีโครงเรื่องไม่ซับซ้อนยุ่งยากเกินความเข้าใจ เด็กสามารถได้ข้อสรุปเกี่ยวกับแก่นของเรื่องจากเนื้อเรื่องโดยตรง ตัวละครต่างๆ มีลักษณะเด่น ตัวเอกดึงดูดใจให้เด็กรู้สึกคล้อยตามไปได้ มีการกระทำและคำพูดที่เข้าใจได้ง่ายไม่สับสน เด็กชอบละครหุ่นที่มีเรื่องราวและตัวละครที่เด็กคุ้นเคย แต่ก็ชอบเรื่องราวละครและตัวละครที่เกิดจากจินตนาการความคิดฝันด้วย

3.6 การสร้างบทละครหุ่น

การสร้างบทละครหุ่นอาจทำได้โดยดัดแปลงจากเรื่องที่มีผู้เขียนไว้แล้ว แปลจากภาษาต่างประเทศ หรือเขียนขึ้นใหม่ แต่ไม่ว่าจะเป็นการดัดแปลง แปล หรือเขียน ผู้สร้างบทละครจำเป็นต้องเลือกเรื่องที่จะมาทำเป็นบทละครว่ามีความเหมาะสมสำหรับจะแสดงละครหุ่นหรือไม่เพียงใด โดยคำนึงถึง

1. เรื่องที่จะสร้างมีเนื้อเรื่องสนุกสนานสำหรับเด็ก มีการดำเนินเรื่องที่น่าสนใจชวนติดตาม และใช้เวลาในการแสดงไม่เกิน 15 นาที
2. แก่นของเรื่องที่มีผู้สร้างบทละครหุ่นต้องการบอก มีคุณค่าสำหรับเด็กและสอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่องโดยไม่ออกมาเป็นคำสั่งสอนโดดๆ
3. ตัวละครมีจำนวนไม่มากเกินไป แต่ละตัวนำมาสร้างเป็นตัวละครหุ่นได้โดยมีลักษณะและนิสัยใจคอแตกต่างกัน ตัวเอกเด่นชวนติดตาม
4. บทสนทนาใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจได้ง่าย สั้นๆ ใต้ใจความ และใช้หุ่นพูดได้โดยไม่เปื้อนบทสนทนาสำหรับบทละครหุ่นควรมีน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น เพราะตัวละครหุ่นควรจะทำอะไรมากกว่าจะพูดโต้ตอบกันไปมา

5. ประการสำคัญ คือ เรื่องที่เลือกสร้างขึ้นจะต้องมีความเหมาะสมที่จะนำมาแสดงเป็นละครหุ่นได้

ข้อควรระวังในการสร้างบทละครหุ่น

ในการสร้างบทละครหุ่นมีข้อควรระวังดังนี้

1. บทละครหุ่นต้องไม่มีบทพูดหรือบทบรรยายมากเกินไป ควรให้หุ่นทำมากกว่าพูด
2. การดำเนินเรื่องในบทละครหุ่นจะต้องฉับไวเต็มไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันไป
3. นิสัยใจคอของตัวละครหุ่นแจ่มชัดและสามารถจะแสดงออกให้เห็นได้จากตัวหุ่น เสื้อผ้าที่ใส่ ท่าทางการเคลื่อนไหว และการกระทำของหุ่น
4. ตัวละครที่ปรากฏอยู่บนเวทีครั้งหนึ่งๆ ไม่ควรเกิน 4 – 5 ตัว เพื่อความสะดวกในการเชิดพากย์หลังฉาก เพื่อคนดูจะได้ไม่สับสน และควรคำนึงถึงการเข้าออกของตัวละครไว้ด้วย
5. ลำดับเหตุการณ์ ควรมีความต่อเนื่องเพราะเกี่ยวข้องกับการกำหนดฉากและสถานที่ หากต้องมีฉากจะได้ไม่เสียเวลาเปลี่ยนแปลงสลับกันไปมา
6. บทสนทนาของตัวละคร เป็นภาษาพูดที่ไม่ยากเกินความเข้าใจของเด็กปฐมวัย หากมีถ้อยคำสำนวนที่ซ้ำๆ จำง่าย เด็กจะชอบเป็นพิเศษ
7. บทละครหุ่นไม่ควรสร้างขึ้นเพื่อสั่งสอนเด็กโดยตรง จุดประสงค์หลัก คือ ความบันเทิง ส่วนความรู้ หลักจริยธรรม หรือค่านิยมต่างๆ นั้น เป็นองค์ประกอบ ไม่เช่นนั้นแล้วก็ไม่จำเป็นต้องแสดงละครหุ่น ครูสามารถสั่งสอนโดยตรงในชั้นเรียนได้

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นสื่อในการถ่ายทอดตัวแบบ เพราะปัจจุบันวิดิทัศน์เป็นสื่อการสอนที่มีบทบาทอย่างมากในวงการศึกษ ช่วยในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และเรียนรู้ได้มากขึ้น ความหมายของวิดิทัศน์นั้น มีนัยการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมบุญ สวณญาติ (2534 : 233) ให้คำจำกัดความของวิดิทัศน์ว่า หมายถึง วัสดุที่สามารถบันทึกภาพเคลื่อนไหวลงไว้ในเส้นเทปบันทึกภาพ ในรูปของสนามแม่เหล็กโดยใช้กล้องภาพโทรทัศน์ เปลี่ยนภาพเป็นสัญญาณทางไฟฟ้า แล้วนำสัญญาณทางไฟฟ้ามาบันทึกไว้ในรูปของสนามแม่เหล็กบนเส้นเทป โดยใช้เครื่องเทปบันทึกภาพ เมื่อต้องการจะดูภาพ เครื่องเทปบันทึกภาพจะสามารถนำเอาภาพที่เก็บไว้ในรูปของสนามแม่เหล็กบนเส้นเทปเปลี่ยนกลับมาเป็นสัญญาณทางไฟฟ้า ส่งต่อไปยังเครื่องรับโทรทัศน์หรือมอนิเตอร์ จะเกิดภาพเคลื่อนไหวปรากฏบนจอเครื่องรับได้เป็นภาพเคลื่อนไหวมีสีสวยงามเหมือนธรรมชาติ

วิจิตร ภักดีรัตน์ (2523 : 74 – 75) ได้อธิบายความหมายของโทรทัศน์ว่า หมายถึง ส่งภาพและเสียงโดยเครื่องรับอิเล็กทรอนิกส์ ออกอากาศด้วยกระแสนคลื่นวิทยุที่ใช้ไฟฟ้าเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าจากเครื่องส่งไปยังเครื่องรับที่อยู่ห่างไกล หรือส่งและรับทางเคเบิลก็ได้

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าโทรทัศน์ หมายถึง วัสดุที่ทำการบันทึกหรือเก็บสัญญาณภาพและสัญญาณเสียงไว้ในเส้นแรงแม่เหล็ก นอกจากนี้ยังหมายถึง การส่งภาพและเสียงโดยเครื่องส่งและเครื่องรับอิเล็กทรอนิกส์ จะเกิดภาพเคลื่อนไหวปรากฏบนจอเครื่องรับได้เป็นภาพเคลื่อนไหวที่มีสีสวยงามเหมือนธรรมชาติ และสามารถส่งสัญญาณไปยังสถานที่ที่อยู่ห่างไกลได้รวดเร็ว ทำให้ผู้ดูเกิดการรับรู้ได้อย่างทั่วถึง

4.1 คุณค่าและความสำคัญของวิทยุทัศน์

ในปัจจุบันสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้โทรทัศน์และเทปวิทยุทัศน์ ซึ่งปัจจุบันเป็นเรื่องแพร่หลาย ราคาไม่แพง ลงทุนคุ้มค่า การใช้โทรทัศน์และเทปวิทยุทัศน์เป็นสื่อในการเรียนการสอนนั้นช่วยให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะได้รับทั้งภาพและเสียงในขณะเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างรวดเร็ว และเข้าใจบทเรียนได้ง่ายกว่าสื่อชนิดอื่นๆ เป็นการประหยัด ช่วยเพิ่มทักษะอย่างสูง ลดเครื่องมือที่ต้องใช้ในการสาธิตลงอย่างมาก ซึ่งสามารถมองเห็นรายละเอียดได้ชัดเจนด้วยการถ่ายระยะใกล้และใช้ความเร็วที่เหมาะสม (ลัดดา สุขปริดี. 2523 : 104)

ในบรรดาสื่อการเรียนการสอน วิทยุทัศน์นับเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีความนิยมสูงสุด คุณค่าและความสำคัญของวิทยุทัศน์สรุป ได้ดังนี้ (กิดานันท์ มลิทอง. 2536 : 131)

1. เป็นสื่อที่สามารถนำสื่อการสอนหลายชนิด เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป เทปบันทึกเสียง และอื่นๆ มาใช้รวมกันกับการสอนทางโทรทัศน์ได้อย่างสะดวก เรียกว่า เป็นการใช้สื่อประสมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
2. เป็นอุปกรณ์การสอนที่สำคัญใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับชั้น
3. สามารถใช้สอนกับผู้เรียนที่เป็นจำนวนมากในเวลาเดียวกัน
4. ใช้ในการสาธิตให้เห็นภาพ และเสียงได้อย่างชัดเจนในบทเรียนที่มีการแสดงเป็นตัวอย่างทางวิชาการที่มีการปฏิบัติจริง เช่น การทดลองในเชิงวิทยาศาสตร์
5. สามารถเอาชนะข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะทาง เวลา สถานที่ เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น
6. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนโดยเชิญผู้ชำนาญการหรือผู้ที่มีความรู้พิเศษต่างๆ ในแต่ละสาขาวิชามาเป็นผู้สอนทางวิทยุทัศน์
7. ช่วยให้ครูประจำชั้นสามารถปรับปรุงเทคนิคในการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพ
8. สามารถสื่อสารได้รวดเร็ว ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีและชวนให้เกิดการปฏิบัติ

9. สามารถใช้สอนหลักการ ความคิดรวบยอด หรือมโนทัศน์ และกฎเกณฑ์ได้ผลดี

จากคุณค่าของรายการวิดิทัศน์ดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า วิดิทัศน์เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีความสำคัญ สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้บันทึกการขีดหุ่นในรูปของวิดิทัศน์มาให้นักเรียนดูและสังเกตตัวแบบ แล้วผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ และกระทำตามตัวแบบหรือเลียนแบบด้านจิตสาธารณะในตัวแบบ

4.2 การดำเนินการผลิตรายการวิดิทัศน์

การผลิตรายการวิดิทัศน์ขึ้นเรื่องหนึ่งนั้น มีขั้นตอนการผลิตหลายขั้นตอนด้วยกัน ซึ่ง นิพนธ์ ศุขปรีดี (2528 : 76 – 78) กล่าวว่า การผลิตรายการนั้นหากผู้ผลิตปฏิบัติตามขั้นต่างๆ ดังต่อไปนี้ก็จะทำให้การผลิตรายการดำเนินการไปอย่างราบรื่นและสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน ต้องรู้จุดประสงค์ของเรื่องที่ต้องการ รู้ประเภทผู้ชม และวิธีการใช้สอนในห้องเรียน
2. รวบรวมข้อมูลและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการจัดรายการ ตรวจสอบความถูกต้องรวมทั้งคุณภาพและปริมาณ ซึ่งขั้นนี้มีความสำคัญมาก
3. คัดเลือกข้อมูลข่าวสารเอามาเฉพาะที่เหมาะสมที่จะใช้ในการทำรายการเท่านั้น
4. เขียนบทรายการ เป็นขั้นที่เรียบเรียงและจัดเนื้อหาซึ่งควรมีการจัดทำแต่เนิ่นๆ
5. การเตรียมบันทึกเทปโทรทัศน์ จัดทำตารางในการบันทึกและจัดเจ้าหน้าที่ประจำแต่ละงานและต้องแน่ใจว่าเจ้าหน้าที่แต่ละคนเข้าใจงานในหน้าที่ดี
6. งานศิลป์ เป็นงานด้านการเตรียมหัวเรื่อง แผ่นภาพพลิก จาก อุปกรณ์อื่นๆ
7. จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการสาธิตก่อนการบันทึกวิดิทัศน์ให้พร้อม
8. การบันทึกภาพ ก่อนการบันทึกภาพควรตรวจสอบเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ให้เรียบร้อย
9. การตัดต่อ หลังจากบันทึกภาพแล้วนำมาเรียบเรียงตัดต่อเพื่อให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เหมาะสม ตามที่กำหนด การสนทนา เพลง เสียงประกอบ
10. การบันทึกเสียง เป็นขั้นการบันทึกเสียงเข้าไว้ในบทนั้นๆ เช่น คำบรรยาย การสนทนา เพลง เสียงประกอบ เป็นต้น
11. ฉายทดลอง เป็นการฉายให้ผู้ร่วมงานฝ่ายต่างๆ ได้ชมพร้อมกันเพื่อเป็นการตรวจสอบและวิจารณ์ดูว่ามีส่วนใดควรต้องปรับปรุง และควรนำไปฉายทดลองให้กับกลุ่มเป้าหมายโดยการสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบก็ได้
12. การนำไปใช้ เมื่อมีการทดลองว่าวิดิโอเทปดังกล่าวสามารถใช้ได้ ก็จะนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นการฉายในห้องเรียน หรือศึกษาเป็นรายบุคคลก็ได้
13. การประเมินผล เมื่อฉายวิดิโอเทปดังกล่าวแล้ว ควรมีการประเมินรายการ จะทำให้ทราบว่าการสุ่มเป้าหมายนั้นมีความเข้าใจเนื้อเรื่องหรือไม่ อย่างไร และมีความคิดเห็นอย่างไรจาก

การถ่ายทำ การแสดง การสาธิต การดำเนินเนื้อหา การตัดต่อ และการจัดทำดนตรีประกอบ เป็นต้น

จากการศึกษาความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของวิดิทัศน์ และขั้นตอนกระบวนการผลิตรายการวิดิทัศน์ พบว่า วิดิทัศน์ในปัจจุบันมีขั้นตอนกระบวนการผลิตที่ง่ายขึ้น ราคาไม่แพง และการนำมาใช้สะดวก ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในสิ่งที่ศึกษาเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำมาศึกษาใหม่ได้ เพราะสามารถเก็บไว้ได้ในรูปแบบวิดิทัศน์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การบันทึกละครหุ่นเชิดในรูปของวิดิทัศน์ เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ในการวิจัย และเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างรวดเร็ว เกิดการเลียนแบบตัวละครได้ง่าย และจะนำไปสู่การปฏิบัติตามตัวแบบในวิดิทัศน์ได้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ได้มีผู้ศึกษาวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศพอสรุปได้ดังนี้

5.1 งานวิจัยในประเทศ

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2546 : 16 – 17) ศึกษารูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ : การศึกษาระยะยาว โดยในชั้นที่หนึ่งได้ศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานที่มีผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อศึกษาความคงทนของจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเป็นกึ่งทดลอง ผลการทดลองสรุปได้ว่า

1. นักเรียนที่ใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานจะมีจิตสาธารณะมากกว่านักเรียนที่ไม่ใช้รูปแบบพัฒนาจิตสาธารณะ โดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน
2. นักเรียนที่ใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานจะมีความคงทนของจิตสาธารณะมากกว่านักเรียนที่ไม่ใช้รูปแบบพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน

นันท์วัฒน์ ชุนชี (2546 : 39 – 40) ศึกษาการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตลักษณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้แบบสัญลักษณ์ ผ่านหนังสือ เรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตลักษณะ และเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กับกลุ่มที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัดจิตสาธารณะ และหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มี

ตัวแบบจิตสาธารณะ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ ระหว่างการได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน และนักเรียนที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบและตัวแปรเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะ จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบกับตัวแปรเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน และพบว่านักเรียนหญิงมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชาย

มัลลิกา มัติโก (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาจิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยศึกษาในมิติทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจการเมือง และสุขภาพกับสิ่งแวดล้อม ในประเด็นของความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ทางสังคม และการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ที่มีผลกระทบต่อตัวเอง ครอบครัว และสังคม โดยรวม ตลอดจนแนวทางแก้ไขสถานการณ์นั้นๆ ภายใต้การวิเคราะห์ปรากฏการณ์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ร่วมกับวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แนวคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม แล้วเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผลการศึกษาจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า คนส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักต่อความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในระยะยาว เมื่อมีคนเพิ่มมากขึ้นพร้อมกับขาดความตระหนัก จึงมีการทำลายสิ่งแวดล้อมกันเพิ่มขึ้น ผลการศึกษาจิตสำนึกด้านสังคม พบว่า คนในสังคมไทยมีค่านิยมทางสังคมเปลี่ยนไป นิยมทางด้านเศรษฐกิจ ค่านิยมวัฒนธรรมตะวันตก สาเหตุเกิดจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ มุ่งด้านวัตถุสังคมอ่อนแอ และประชาชนห่างไกลจากศาสนา ไม่ยึดศาสนาเป็นเครื่องจรรโลงใจวิธีการแก้ไข คือ เริ่มที่ระดับครอบครัว และระดับตัวบุคคล โดยใช้การศึกษา และศาสนาเป็นตัวขัดเกลา

รุ่งจิตร กองคำ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วย สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนိสัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอน โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย แบบวัดจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแบบวัดที่กำหนดสถานการณ์และตัวละครให้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยมี

จิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ชาย โพธิ์สิตา และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ : ศึกษาในกรณีกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยศึกษากับกลุ่มประชากรหลัก 3 กลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มทำงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรืองานสำนักงาน กลุ่มที่ทำงานรับจ้าง งานค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ส่วนตัว และกลุ่มนักศึกษาที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติของคนในเขตกรุงเทพมหานครในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณะสมบัติ
2. ด้านภาพสะท้อนจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ
3. ด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ
4. ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

สรุปผลการวิจัย แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณะสมบัติ กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติเป็นสองระดับ ระดับหนึ่งเป็นจิตสำนึกแบบ passive คือ แบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ไม่ทำให้เกิดความเสียหาย หรือไม่ทำลายสาธารณะสมบัติที่ตนใช้ก็พอ อีกระดับหนึ่งเป็นจิตสำนึกแบบ active คือ บุคคลลงมือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบที่ดีต่อสาธารณะสมบัติไม่ว่าจะใช้หรือไม่ใช้มันก็ตาม เช่น การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณะสมบัติที่เสียหายหรือการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาสาธารณะสมบัติ

2. ด้านภาพสะท้อนจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าคนกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ใช้สาธารณะสมบัติด้วยความรับผิดชอบน้อยหรือแทบไม่มีความรับผิดชอบ ผู้ตอบส่วนใหญ่ก็มีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่า ตนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ไม่ได้เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม

3. ด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยสถาบันครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่การศึกษาในระบบโรงเรียนมีความสำคัญน้อย การรณรงค์ทางสื่อควรจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีกลุ่มเป้าหมายที่เจาะจง มาตรการทางกฎหมายต้องเข้มงวด และถ้ามีโทษต้องลงโทษอย่างรุนแรง

4. ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่ามีความสำคัญน้อย

หฤทัย อาจปรุ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำรูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึก

สาธารณะของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ,2 ,3 และ 4 สถาบันการศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามภาวะผู้นำ แบบสอบถามรูปแบบการดำเนินชีวิต แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบสอบถามการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบในส่วนจิตสำนึกสาธารณะ

- 1.1 ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน
- 1.2 ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
- 1.3 ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี
- 1.4 ด้านการรับรู้และสามารถในการผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

2. องค์ประกอบในส่วนพฤติกรรมที่แสดงการมีจิตสำนึกสาธารณะ

- 2.1 ด้านการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสังคม
- 2.2 ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม

ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มวิชาการ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มกิจกรรม กลุ่มสังคม ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และที่สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล และที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ภูมิสำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร และรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเก็บตัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล

ศิริณี อุปละ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาจิตสำนึกและความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยใช้การสอนแบบโครงการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา แบบวัดจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม แบบสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการสอนแบบโครงการ แบบประเมินความสามารถด้านปฏิบัติการแก้ปัญหาแบบโครงการและแผนการสอนที่เน้นการสอนแบบโครงการ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ขยะ : การจัดการ และการนำกลับมาใช้ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.43 และหลังเรียนเท่ากับ 43.43 ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนจิตสำนึกต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการแก้ปัญหาของนักเรียนตามขั้นตอนการสอนแบบโครงการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

สุนทนา หลบภัย (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาจิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกของผู้ประกอบการค้าบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้ประกอบการค้าที่ขายเรือขายสินค้าอยู่ในบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก และรวมถึงผู้ประกอบการค้าที่ขายสินค้าอยู่ริมลำคลอง มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 230 ราย และสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม

จิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวก โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ แบบวัดความรู้ในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวก แบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวก และแบบสอบถามการปฏิบัติในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวก วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามประกอบกับการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยในการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการค้าในตลาดน้ำดำเนินสะดวกมีความรู้ในการอนุรักษ์ตลาดน้ำอยู่ในระดับปานกลาง มีเจตคติในการอนุรักษ์ตลาดน้ำในระดับสูง แต่มีการปฏิบัติในการอนุรักษ์ตลาดน้ำในระดับต่ำ และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (2535 : 52 – 53) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยใช้แม่แบบที่เป็นสไลด์การ์ตูนโดยการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มทดลองที่มีการใช้เทคนิคแม่แบบดังกล่าวมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุปรียา อินทวิโรทัย (2529 : 68 – 71) ศึกษาการใช้แม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้และทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 36 คน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองที่มีการใช้แม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมและทัศนคติในการเรียนกับกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการเรียนรู้และทัศนคติในการเรียนหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 85 – 89) ศึกษาผลการใช้แม่แบบหนังสือที่มีผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยศึกษากับนักเรียนที่มีคะแนนจากการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่ำกว่าขั้นที่ 3 ลงมา จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 12 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กันยา ประสงค์เจริญ (2526 : 31 – 32) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดทัศนคติที่มีต่อวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบ โดยใช้แม่แบบ ซึ่งเป็นนิทานประกอบหุ่น 7 เรื่อง ให้กลุ่มทดลองได้ชมการแสดงหุ่นตามบทนิทาน ผลการทดลองพบว่า ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลองมีการพัฒนาตนเอง ด้านความรู้สึกรับผิดชอบมากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรินยา ชัยเพียรเจริญกิจ (2530: 42) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม

ทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบเป็นภาพคนในรูปสไลด์ประกอบคำบรรยาย ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นใช้การสอนปกติ ภายหลังการทดลอง พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการประหยัดมากขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบในกลุ่มทดลองทำให้นักเรียนมีการประหยัดมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้การสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กษมา จันทรแต่งผล (2535 : 66) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียร ที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน โดยกลุ่มทดลองหนึ่งใช้เทคนิคแม่แบบ และกลุ่มทดลองสองใช้ชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียร ผลการศึกษาปรากฏว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่องความขยันหมั่นเพียรในการเรียน มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขจรศักดิ์ จอมหงษ์ (2535 : 78 – 82) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูน และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนปกติ ภายหลังการทดลอง พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนทำให้นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อาศิรา สามห้วย (2538 : 48) ได้ศึกษาเพื่อหาประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์ประกอบการสอนจริยธรรม เรื่องมารยาทไทย พบว่า รายการวีดิทัศน์ประกอบการสอนกิจกรรมการไหว้ นักเรียนสามารถทำได้ร้อยละ 97.67 กิจกรรมการกราบนักเรียนสามารถทำได้ร้อยละ 87.83 กิจกรรมการรับของส่งของ นักเรียนสามารถทำได้ร้อยละ 89.48 ดังนั้น สรุปได้ว่ารายการวีดิทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ภูษิต อานมณี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนารายการวีดิทัศน์เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการทดสอบและหาประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์ที่กำหนด คือ 90/90 และการหาผลการเรียนรู้ โดยการเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัย พบว่า รายการวีดิทัศน์มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สวนา พรพัฒน์กุล (2520 : 59) ศึกษาความสนใจในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย พบว่า โดยทั่วไปความสนใจในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เพศหญิงมีความสนใจในเรื่องนี้สูงกว่าเพศชาย อายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีความสนใจเรื่องนี้ต่างกัน อายุมากกว่า

และระดับการศึกษาสูงกว่า มีความสำนึกสูงกว่า ส่วนฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันไม่มีผลต่อความสำนึกในหน้าที่พลเมือง

สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย (2525 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงทดลองโดยให้หุ่นเชิดมือ เป็นแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้หุ่นเชิดมือเป็นแม่แบบมีการพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อแตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนโดยใช้หุ่นเชิดมือ เป็นแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อหารูปแบบ และวิธีในการเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม ควรจะเริ่มการเสริมสร้างตั้งแต่วัยเยาว์ โดยการสร้างสิ่งแวดล้อมของครอบครัวในชุมชน และสังคมมากที่สุด และมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจังเป็นระบบและต้องมีความต่อเนื่องเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการปลูกฝังให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มาก และได้พบว่าสื่อที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมได้ผลดี และมีความเหมาะสมมากที่สุดในปัจจุบัน คือ วิทยุโทรทัศน์ เอกสารสิ่งพิมพ์ และวีดิทัศน์ตามลำดับ

สุขุมล เกษมสุข (2544 : 87 – 88) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอนุรักษน้ำ และพฤติกรรมการประหยัดไฟของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมการอนุรักษน้ำ และพฤติกรรมการประหยัดไฟสูงกว่านักเรียนชาย

สุนทรี รักความสุข (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลอง และการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่านักศึกษาพยาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ มีการปรับตัวด้านการเรียนดีขึ้น หลังจากการได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ และการใช้สถานการณ์จำลอง

มัลลิกา กาลกฤษณ์. (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่างกับการควบคุมตนเอง ที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณะสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา 2 กลุ่มกลุ่มละ 15 คน โดยให้กลุ่มหนึ่งใช้กรณีตัวอย่าง อีกกลุ่มหนึ่งใช้การควบคุมตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณะสมบัติในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณะสมบัติในโรงเรียนดีขึ้น และการใช้กรณีตัวอย่างกับการใช้การควบคุมตนเองพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณะสมบัติในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

อีคส์ (สุนทรี รักความสุข.2543 : 26 ; อ้างอิงจาก Hicks. 1965 : 95 – 100) ได้ทดลองใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ประเภทภาพยนตร์ ศึกษาพฤติกรรมการเลียนแบบที่เกิดจากการเห็นตัวแบบที่ก้าวร้าว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 3 ปี 5 เดือน ถึง 6 ปี 4 เดือน จำนวน 60 คน ชาย 30 คน หญิง 30 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งให้เห็นตัวแบบเป็นผู้ใหญ่ชาย กลุ่มที่สองให้เห็นตัวแบบเป็นผู้ใหญ่หญิง กลุ่มที่สามให้เห็นตัวแบบเป็นเด็กชายวัยเดียวกัน กลุ่มที่สี่ให้เห็นเป็นตัวแบบหญิงในวัยเดียวกัน และกลุ่มที่ห้าเป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลองพบว่า เด็กจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวตามตัวแบบที่เป็นเด็กชายในวัยเดียวกันมากที่สุดและจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวตามตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่ชายน้อยที่สุด

แบนดูรา รอส และรอส (สุนทรี รักความสุข.2543 : 25 ; อ้างอิงจาก Bandura, Ross and Ross. 1963 : 3) ได้ศึกษาผลของการใช้แม่แบบต่อการเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าว โดยจัดแบ่งเป็นแม่แบบ 3 ลักษณะ คือ แม่แบบที่เป็นจริง แม่แบบที่เป็นภาพยนตร์ แม่แบบที่เป็นการ์ตูน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยเรียน ผลการทดลองพบว่า เด็กที่ได้รับแม่แบบก้าวร้าว มีพฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับแม่แบบไม่ค่อยมีพฤติกรรมก้าวร้าวปรากฏ และแม่แบบที่เป็นภาพยนตร์มีผลต่อพฤติกรรมของผู้สังเกตัดเทียมกับแม่แบบที่เป็นจริง

เบอโควิต และลูเทอแมน (สุธีดา หงษาชาติ. 2539 : 46 ; อ้างอิงจาก Berkowitz and Luterman.1968) ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบต่อสังคม กับกลุ่มตัวอย่างวัยผู้ใหญ่ จำนวน 766 คน ในมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน โดยเปรียบเทียบระหว่างชนชั้นกลางและชนชั้นกรรมกร พบว่า ชนชั้นกลางมีความรับผิดชอบสูงกว่าชนชั้นกรรมกร และความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการศึกษา อายุไม่มีความสัมพันธ์ต่อความรับผิดชอบต่อสังคม เพศหญิงมีระดับความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าเพศชาย

ซิมเบอร์แมน และแจฟเฟอร์ (วิมลพรรณ กลางมณี. 2536 : 22 ; อ้างอิงจาก Zimmerman and Jaffer. 1970 : 733 – 788) ได้ศึกษาผลของแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชาย 18 คน และเด็กหญิง 18 คน อายุระหว่าง 6 ปี 8 เดือน ถึง 8 ปี 6 เดือน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ให้สังเกตแม่แบบแสดงการจัดจำแนกประเภทของภาพจากบัตรภาพ 4 ชุด รวม 12 ภาพ กลุ่มที่ 1 ให้ดูผลจากการจัดภาพของแม่แบบเท่านั้น กลุ่มที่ 2 ให้ดูวิธีการจัดภาพของแม่แบบ กลุ่มที่ 3 ให้ดูวิธีการจัดภาพอย่างละเอียดแล้วให้ทดลองจัดภาพตามแบบ ผลการทดลอง พบว่า กลุ่มที่ 3 มีความสามารถในการจัดภาพสูงกว่ากลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แมคแมนนิส (กันยา ประสงค์เจริญ. 2526 : 8 ; อ้างอิงจาก McManis. 1974 : 87) ได้ศึกษาอิทธิพลของตัวแบบ และรางวัลที่มีต่อการตัดสินใจจริยธรรมของเด็ก โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลและเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 18 คน โดยให้เด็กเหล่านั้นตัดสินจริยธรรมจากการฟังเรื่องราวที่เล่าเป็นคู่ๆ ซึ่งเด็กๆเหล่านี้จะตัดสินความผิดของผู้อื่นโดยดูที่

ปริมาณความเสียหายเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลที่จูงใจให้กระทำ โดยแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มที่มีแม่แบบในวัยเดียวกันกับกลุ่มทดลอง กลุ่มที่มีแม่แบบเป็นผู้ใหญ่กว่ากลุ่มทดลอง และกลุ่มที่ไม่มีแม่แบบ สำหรับกลุ่มทดลองจะได้เห็นแม่แบบซึ่งตัดสินใจจริยธรรม โดยพิจารณาเหตุผลที่จูงใจให้กระทำและได้เห็นว่าตัวแบบได้รับรางวัลเมื่อมีการตัดสินใจเช่นนั้น จากนั้นจะให้ผู้ถูกทดลองตัดสินใจเรื่องดังกล่าว ถ้ากลุ่มทดลองตัดสินใจจริยธรรมโดยคำนึงถึงเหตุผลที่จูงใจให้กระทำ ซึ่งเป็นการเลียนแบบจากแม่แบบนั้นก็จะได้รับรางวัล แต่ถ้ากลุ่มทดลองตัดสินใจจริยธรรมแบบไม่คำนึงถึงเหตุผลที่จูงใจให้กระทำ ซึ่งไม่ได้เหมือนตัวแบบก็จะได้ไม่ได้รับรางวัล หลังจากนั้นเขาก็ศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการทดลองครั้งนี้ และสรุปผลได้ว่า ตัวแบบทั้งสองประเภทและรางวัลมีผลในการฝึกให้เด็กมีการตัดสินใจจริยธรรมแบบคำนึงถึงเหตุผลที่จูงใจให้กระทำเพิ่มมากขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต เป็นวิธีการพัฒนาที่กระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงที่กระบวนการทางปัญญาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงแล้วมีผลทำให้เกิดความคงทนของพฤติกรรมมากกว่าการพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรง การใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดโดยใช้ตัวละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน ทำให้เด็กเกิดการใส่ใจ และสังเกตการกระทำของตัวแบบ และเก็บจำตัวแบบนั้นไว้เพื่อที่ตนเองจะได้กระทำตามและเมื่อเห็นว่าตัวแบบกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วได้รับผลที่ดีตอบแทนอย่างไร ก็จะเป็นการจูงใจให้อยากทำพฤติกรรมนั้นบ้าง ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนเพื่อใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนว่าจะสามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้มากน้อยเพียงใด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ซึ่งนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการทดลอง
5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านศรีแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประจำปีการศึกษา 2548 จำนวน 2 ห้องเรียน คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 มีนักเรียนทั้งหมด 34 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 มีนักเรียนทั้งหมด 34 คน รวมทั้งสิ้น 68 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านศรีแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประจำปีการศึกษา 2548 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) นักเรียนจำนวน 34 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. วิดีทัศน์ละครหุ่นเชิดจำนวน 12 ตอน และแผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดจำนวน 12 แผน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ไม่กวาดเพื่อนรัก
 - ตอนที่ 2 ฝันที่ไม่เป็นจริง
 - ตอนที่ 3 ความโลภของมามี
 - ตอนที่ 4 รู้จักใช้รู้จักเก็บ

- ตอนที่ 5 เสือกีฬาดัวใหม่
- ตอนที่ 6 อ้วนไม่เอาแล้ว
- ตอนที่ 7 หนูทำได้
- ตอนที่ 8 คำสัญญาของมาลี
- ตอนที่ 9 น้ำใจของแก้ว
- ตอนที่ 10 รางวัลแห่งความดี
- ตอนที่ 11 ทำตามสัญญา
- ตอนที่ 12 ร่วมใจใช้ประหยัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพวิธีทัศนละครหุ่นเชิด ได้แก่

2.1 แบบฝึกหัดวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ จำนวน 12 ตอน ตอนละ 8 ข้อ รวมเป็น 96 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .611 - .762

2.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.846

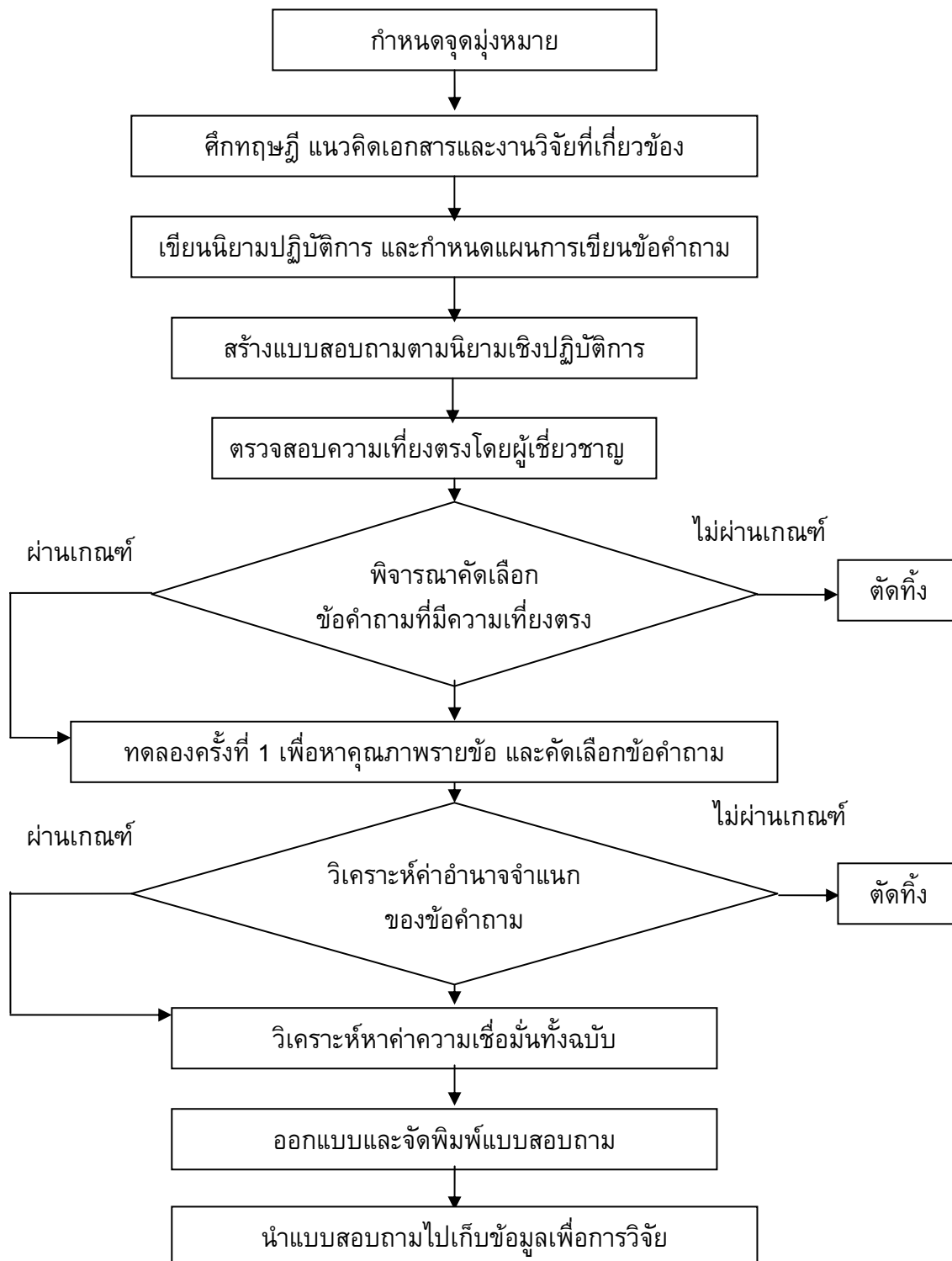
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.1 แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.890

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ จำนวน 12 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกตเท่ากับ 0.861

3. ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 10 ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ

จากภาพประกอบ 10 เป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะตามองค์ประกอบจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ และ 6 ตัวชี้วัด

2. ศึกษา ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการของจิตสาธารณะทั้ง 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด

4. เขียนข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการของจิตสาธารณะ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามเชิงสถานการณ์ และมีตัวเลือก 3 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ

5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (Face Validity) ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ อาจารย์ ดร.ละเอียด รัชเฝ้า และอาจารย์ ดร.วุฒิชัย จงคำนึ่งศีล ตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามนิยาม ปรับปรุงข้อคำถามที่ไม่เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index Of Congruence) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67 – 1.00

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 5 ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านพิงพวย และโรงเรียนบ้านศรีแก้วที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 64 คน นำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามตามเกณฑ์ของอีเบล และฟรีสบี (Ebel & Frisbie .1986 :234) คือ 1) มีค่าความสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.40 ขึ้นไป แปลว่า จำแนกได้ดีมาก 2) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.39 แปลว่า จำแนกได้ค่อนข้างดี สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ 3) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.29 แปลว่า จำแนกได้พอใช้และจำเป็นต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น 4) มีค่าความสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.19 ลงไป แปลว่า จำแนกได้ไม่ดี ต้องคัดทิ้งหรือแก้ไขปรับปรุงใหม่ก่อนนำไปใช้ ซึ่งผลจากการทดลองใช้เครื่องมือ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง -.021 ถึง .697 ผู้วิจัยคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .290 ถึง .697 คัดเลือกไว้ 30 ข้อ ซึ่งครอบคลุมตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะ

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกในข้อ 6 มาวิเคราะห์ซ้ำเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.890

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลในการวิจัย

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ

0. ในขณะที่กำลังกวาดห้องเรียนวิชัยและวรุฒิ ชอบเอาไม้กวาดมาเล่นเป็นดาบฟันต่อสู้กัน ถ้านักเรียนเป็นวิชัยหรือวรุฒิ นักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่

- ก. ทำ เพราะสนุกดี
- ข. ไม่ทำ เพราะกลัวครูลงโทษ
- ค. ไม่ทำ เพราะกลัวด่าไม้กวาดหัก

00. แวดาวมักมาสายกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ เมื่อตนเป็นเวรทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน ถ้านักเรียนเป็นแวดาว นักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่

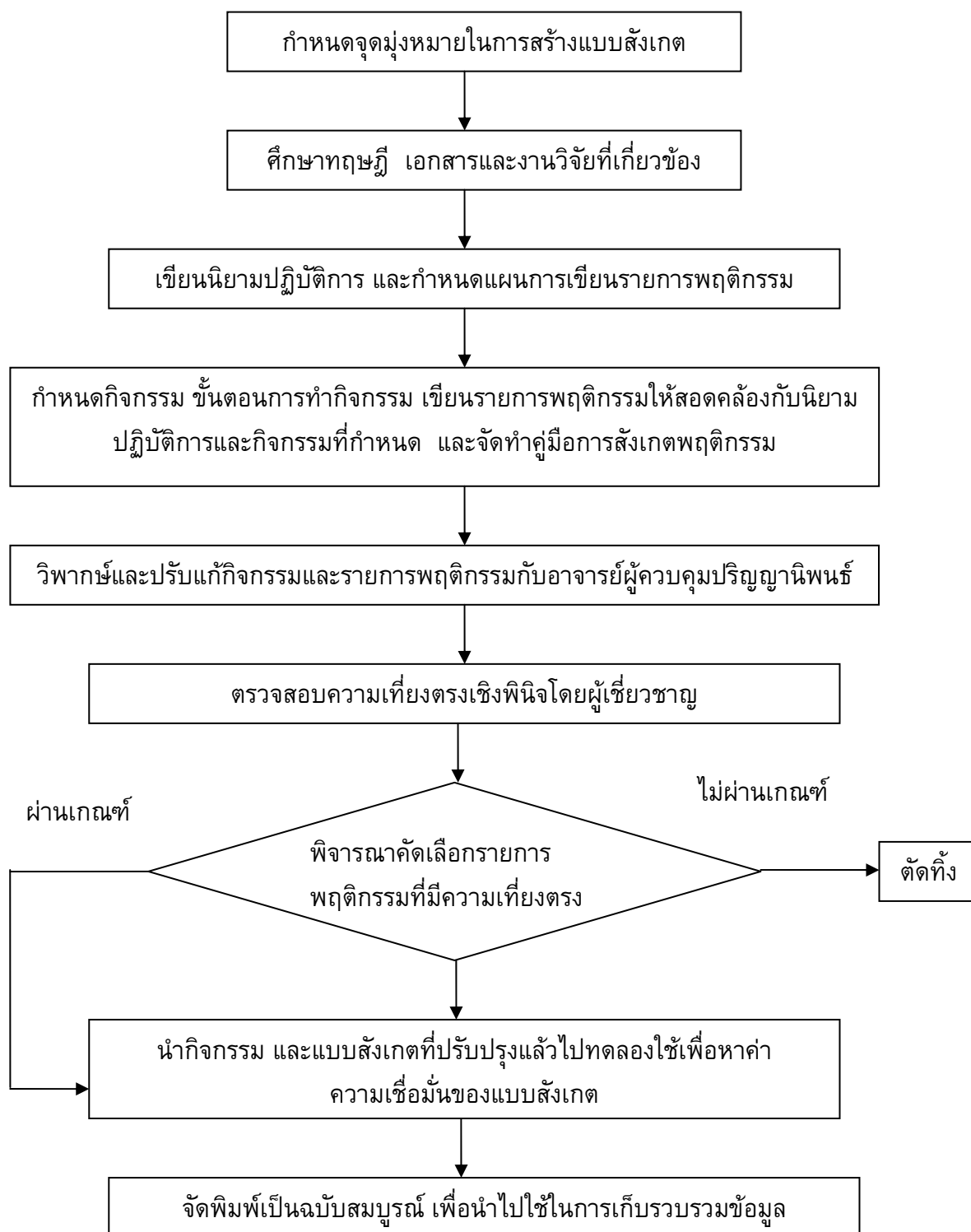
- ก. ทำ เพราะจะได้ทำน้อยกว่าเพื่อน
- ข. ไม่ทำ เพราะเกรงว่าเพื่อนจะฟ้องครู
- ค. ไม่ทำ เพราะจะทำให้ทำงานเสร็จไม่ทันเวลา

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้ามีพฤติกรรมจิตสาธารณะระดับมาก	จะได้	2	คะแนน
ถ้ามีพฤติกรรมจิตสาธารณะระดับน้อย	จะได้	1	คะแนน
ถ้าไม่มีพฤติกรรมจิตสาธารณะ	จะได้	0	คะแนน

2. แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการบันทึกผลการสังเกตรายละเอียดของพฤติกรรมจิตสาธารณะที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมที่ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนปฏิบัติทั้งในการทำกิจกรรมก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรมของนักเรียน โดยจัดทำคู่มือการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ แล้วสังเกตและบันทึกผลที่ได้ในแบบสังเกตพฤติกรรม การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ กิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติ และคู่มือการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ มีวิธีดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

จากภาพประกอบ 11 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ
2. ศึกษา นิยาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ ศึกษาวิธีการประเมินพฤติกรรมด้วยการสังเกต วิธีการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมจากการสังเกตของ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2543 : 61-86) สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545 : 188-208) บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2545 : 77-94) ศึกษาขั้นตอนและตัวอย่างการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรม และคู่มือการสังเกตพฤติกรรมจากงานวิจัยของ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545 : 59-62) วัชรินทร์ เทพมณี (2545 : 111-116) ศศินันท์ นิลจันทร์ (2547 : 78-83) และต้องจิตต์ จิตดี (2547 : 86-88) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ

3. กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ จากแนวทางการศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นนิยามลักษณะพฤติกรรมจิตสาธารณะที่ต้องการวัด

4. กำหนดกิจกรรม เป้าหมายของการทำกิจกรรม และ ขั้นตอนการทำกิจกรรม แล้วเขียนรายการพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยเขียนตามนิยามปฏิบัติการขององค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะที่นิยามไว้ กิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติมี 6 กิจกรรม คือ การถ่ายภาพปะติด การทำหน้ากากการ์ตูน การทำบัตร ส.ค.ส การร้อยลูกปัด การระบายสีภาพ และการเล่นเกมต่อภาพ เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติทั้งก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง โดยนักเรียนจะได้ทำครั้งละ 2 กิจกรรม แล้วบันทึกพฤติกรรมในแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ลักษณะของแบบสังเกตเพื่อใช้ในการบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ากำหนดตัวเลข (Numerical Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับคะแนน 2, 1 และ 0 จำนวน 12 รายการพฤติกรรม แล้วจัดทำคู่มือการดำเนินกิจกรรม และคู่มือการสังเกตพฤติกรรมตามรายการพฤติกรรม

5. นำกิจกรรมที่กำหนด ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม รายการพฤติกรรมที่เขียนขึ้น พร้อมคู่มือการสังเกตพฤติกรรมมาวิพากษ์ และปรับแก้กับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ความเที่ยงตรงและครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการ

6. การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบสังเกต โดยการนำกิจกรรมที่กำหนดแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ พร้อมคู่มือการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ซึ่งมีอาจารย์ ดร.ละเอียด รักษ์เผ่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ และอาจารย์ ดร.วุฒิชัย จงคำนึ่งศีล เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุมและความสอดคล้องตรงตามนิยามปฏิบัติการ ตลอดจนการใช้ภาษาในการเขียนรายการพฤติกรรม โดยการนำเอาแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะไปให้

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ลงคะแนนเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์

7. คัดเลือกรายการพฤติกรรมที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจที่ผ่านเกณฑ์และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าใช้ได้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526 : 89) ซึ่งพบว่ารายการพฤติกรรมมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67 ถึง 1.00

8. นำกิจกรรมที่กำหนด แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านร่องสะอาดที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 16 คน โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน คือผู้วิจัยและอาจารย์สิริยาภรณ์ ลาภสาร ซึ่งเป็นครูประจำชั้นอนุบาล 2 ของโรงเรียนบ้านร่องสะอาดเป็นผู้ช่วยในการสังเกตพฤติกรรม ร่วมกันสังเกตและบันทึกผลการสังเกตแล้วนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต (RAI : Rater Agreement Indexes) (Burry-Stock.1996 : 256) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .861

9. จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ การบันทึกผลการสังเกต เกณฑ์การให้คะแนน และการแปลความหมาย

พฤติกรรมจิตสาธารณะ	ระดับคะแนน		
	2	1	0
องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน			
1. การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน			
0. เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว	✓		
00. ไม่ทิ้งเศษวัสดุสิ่งของในการทำกิจกรรมลงที่พื้นห้องเรียน			✓

เกณฑ์การให้คะแนน

ลักษณะแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะนี้ ระดับคุณภาพของพฤติกรรม จัดเป็น 3 ระดับคะแนน คือ 2 1 และ 0 โดยจะใช้แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะนี้ ทั้งก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง โดยมีเกณฑ์การให้ระดับคะแนนตามคู่มือการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ดังนี้คือ

ระดับ 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะมาก

ระดับ 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะบ้าง

ระดับ 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่มีพฤติกรรมจิตสาธารณะ

การแปลความหมายคะแนน

ข้อ 0. หมายความว่า นักเรียนเก็บวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้วด้วย

ตนเอง นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะมาก ได้ 2 คะแนน

ข้อ 00. หมายความว่า นักเรียนทิ้งเศษวัสดุสิ่งของในการทำกิจกรรมลงที่พื้นห้องเรียน นักเรียนไม่มีพฤติกรรมจิตสาธารณะ ได้ 0 คะแนน

วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน เพื่อทำกิจกรรมตามที่กำหนด
2. ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ทำการบันทึกภาพการทำกิจกรรมของนักเรียนโดยใช้กล้องวิดีโอจำนวน 2 เครื่อง โดยบันทึกการทำกิจกรรมเครื่องละ 3 กลุ่ม เพื่อให้เห็นภาพการทำกิจกรรมที่ชัดเจน
3. กิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนทำในแต่ละครั้ง จำนวน 2 กิจกรรมนั้น โดยกิจกรรมที่หนึ่งมุ่งสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 1 เมื่อเสร็จกิจกรรมที่หนึ่งแล้วให้นักเรียนแต่ละคนทำหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อพร้อมแล้วจึงให้ทำกิจกรรมที่สอง โดยกิจกรรมที่สองมุ่งสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 3 ส่วนการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 2 นั้นสังเกตจากการทำหน้าที่และการอาสาทำหน้าที่ในขณะที่ทำกิจกรรมทั้งสองกิจกรรม โดยการสังเกตพฤติกรรมจะสังเกตตามรายการในแบบสังเกต ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมผู้วิจัยจะสังเกตโดยทั่วไป และผู้วิจัยบันทึกภาพการทำกิจกรรมไว้ ในรูปวีดิทัศน์ แล้วนำมาสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละบุคคลในภายหลัง ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดของจิตสาธารณะ
4. ในการสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมจากวีดิทัศน์ที่บันทึกไว้ ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมครั้งละ 1 กลุ่ม จำนวน 5 – 6 คน โดยทำการสังเกตครั้งละ 1 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ จนครบทั้ง 3 องค์ประกอบ จำนวน 12 รายการ แล้วทำการสังเกตกลุ่มต่อไป

รายละเอียดในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยสังเกตได้จาก 2 ตัวชี้วัดคือ

1.1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน โดยการสังเกตการดูแลสิ่งของในการทำกิจกรรม คือเมื่อมีการใช้แล้วมีการเก็บรักษา ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม การไม่ทิ้งเศษขยะที่ใช้ทำกิจกรรมในห้องเรียนและบริเวณทำกิจกรรม

1.2 ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน โดยการสังเกตจากการใช้ของส่วนรวมในการทำกิจกรรมของนักเรียน ว่ามีการใช้อย่างประหยัด ใช้อย่างทะนุถนอม ใช้อย่างระมัดระวัง เช่น การหยิบหรือวางวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมอย่างเบาๆ ไม่นำวัสดุอุปกรณ์ที่เหลือพอใช้ได้ทิ้งถึงขยะเช่นกระดาษ หรือสีที่หก และวัสดุอื่นๆ

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยสังเกตได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน โดยการสังเกตจากการทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในขณะทำกิจกรรม เช่น การรับ ส่ง และตรวจนับอุปกรณ์ให้ครบเรียบร้อยก่อนส่ง การจัดเก็บรวบรวมผลงานของเพื่อน ตรวจนับจำนวนและดูแลผลงานของเพื่อนให้เรียบร้อยก่อนส่ง การเก็บกวาดและทำความสะอาดบริเวณกลุ่มตนเอง

2.2 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน โดยสังเกตจากการช่วยทำหน้าที่อย่างอื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น การอาสาช่วยเพื่อนทำหน้าที่อย่างอื่นภายในกลุ่มของตน หรือการอาสาถึงขยะของห้องเรียนไปเท การอาสาเก็บอุปกรณ์ช่วยเพื่อนเมื่อตนทำหน้าที่ของตนเสร็จแล้ว การอาสาเก็บกวาดบริเวณอื่นๆที่กลุ่มตนเองไม่ได้รับผิดชอบ

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรมนั้น โดยสังเกตได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

3.1 การไม่ยึดครองสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง โดยสังเกตได้จากการไม่นำสิ่งของในการทำกิจกรรมมาเก็บไว้ที่ตน ไม่ขโมยหรือนำวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมไปเป็นของตน

3.2 การแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน โดยสังเกตได้จากการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น การไม่แสดงอาการหึงหวงวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม การไม่แย่งวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น

การจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติและการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมและสังเกตพฤติกรรมจำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยแบ่งเป็นการจัดกิจกรรมและสังเกตพฤติกรรมก่อนการใช้ชีวิตที่ศูนย์ละครหุ่นเชิดจำนวน 2

สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และในระหว่างการใช้วีดิทัศน์เป็นตัวแทนมีการจัดกิจกรรมและสังเกตพฤติกรรมจำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง นอกจากนั้นมีการจัดกิจกรรมและสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังจากการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนอีก 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

3. วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดและแผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเป็นตัวแทนจิตสาธารณะ เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ โดยใช้ตัวละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะให้เห็น ให้ความรู้ เจตคติ และลงมือปฏิบัติด้วยตัวละครหุ่นเชิดตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดของจิตสาธารณะ อันเป็นการจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกลอยตามตัวแบบ แล้วผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเลียนแบบพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะจากตัวแบบนั้น โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ การจัดทำวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดและแผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด มีลำดับขั้นตอน 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดทำวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดและแผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ เทคนิคการใช้ตัวแบบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับละครหุ่นเชิด ขั้นตอนการจัดทำวีดิทัศน์ เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนบทละครหุ่นเชิด การแสดงหุ่นเชิด และการถ่ายทำวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด

2. เขียนโครงเรื่องและเขียนบทละครหุ่นเชิด (Script) ตามหลักการสร้างวรรณกรรมสำหรับเด็กของ หทัย ดันหยง (2529 : 90-100) และศึกษาเกณฑ์การพิจารณาวรรณกรรมสำหรับเด็กของ สนั่น มีชั้นหมาก (2538 : 178-194) แล้วกำหนดบทบาทตัวละคร เพื่อเป็นตัวแทนให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และองค์ประกอบ พร้อมทั้งตัวชี้วัดของจิตสาธารณะจำนวน 3 องค์ประกอบ โดยสร้างองค์ประกอบละ 4 ตอน รวมเป็น 12 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ไม่กวาดเพื่อนรัก
- ตอนที่ 2 ผันที่ไม่เป็นจริง
- ตอนที่ 3 ความโลภของมาลี
- ตอนที่ 4 รู้จักใช้รู้จักเก็บ
- ตอนที่ 5 เสือกีฬาตัวใหม่
- ตอนที่ 6 อ้วนไม่เอาแล้ว
- ตอนที่ 7 หนูทำได้
- ตอนที่ 8 คำสัญญาของมาลี
- ตอนที่ 9 น้ำใจของแก้ว
- ตอนที่ 10 รางวัลแห่งความดี

ตอนที่ 11 ทำตามสัญญา

ตอนที่ 12 ร่วมใจใช้ประหยัด

3. นำโครงเรื่องและบทละครหุ่นเชิด พร้อมการวิเคราะห์ตัวแบบของตัวละคร ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย ผู้ที่มีความสามารถทางด้านนิทานสำหรับเด็กหรือวรรณกรรมสำหรับเด็ก และผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา ได้แก่อาจารย์ทองคำ จันทโรสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชนหมากและอาจารย์ ดร. วุฒิชัย จงคำนึ่งศิลป์ ตามลำดับ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะ การใช้สำนวนภาษา การสื่อความหมายตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำบทละครหุ่นเชิดมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4. จัดทำตัวหุ่นเชิด ฉาก โรงละครหุ่น ตามบทละครหุ่นเชิดแต่ละตอนให้พร้อม

5. คัดเลือกผู้เชิด ผู้พากย์ ผู้บันทึกวีดิทัศน์ ผู้ให้เพลงดนตรีประกอบละครหุ่นเชิด การเปลี่ยนฉาก และอื่นๆ และซักซ้อมการเชิด การพากย์ให้พร้อม

6. เตรียมอุปกรณ์ในการถ่ายทำวีดิทัศน์ คือ กล้องถ่ายวีดิทัศน์ ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง ไฟ เครื่องบันทึกวีดิทัศน์และอุปกรณ์ประกอบอื่นๆให้พร้อม

7. ดำเนินการถ่ายทำวีดิทัศน์การแสดงละครหุ่นเชิด จนครบ 12 ตอน

8. นำวีดิทัศน์ที่ถ่ายทำแล้วมาตัดต่อ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านละครหุ่นเชิด ซึ่งมีอาจารย์ ดร.อุดม หอมคำ อาจารย์ ดร.วุฒิชัย จงคำนึ่งศิลป์และอาจารย์นิตยา แข่งขัน ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ การสื่อความหมาย การใช้ภาษา การใช้เสียงดนตรีและแสง ประกอบ การเชิด การพากย์ต่างๆ และได้แก้ไขข้อบกพร่อง ดังนี้ แก้ไขความต่อเนื่องของภาพในบางตอนให้ดูต่อเนื่องไม่สะดุด เปลี่ยนภาพที่สื่อความหมายไม่ชัดเจนและลักษณะการเชิดกับการพากย์ที่ไม่สัมพันธ์กัน ปรับเสียงผู้บรรยายให้เป็นธรรมชาติมากขึ้น และเปลี่ยนเสียงดนตรีในบางตอนให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังได้ดำเนินการถ่ายทำใหม่ในบางตอนที่ภาพตกเป็นลายเส้น ภาพไม่คมชัด ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำวีดิทัศน์ไปหาประสิทธิภาพของวีดิทัศน์ต่อไป

9. เขียนแผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด โดยศึกษาวิธีสอนและการเขียนแผนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของทิสนา แชมมณี (2546 : 78-100) อรุณี สถิตยภัคกุล (2542 : 91-101) และสำลี รักสุทธี (2544 : 64-78) โดยเขียนแผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดจำนวน 12 แผน แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ทองคำ จันทโรสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชนหมากและ อาจารย์ ดร. วุฒิชัย จงคำนึ่งศิลป์ พิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรมและการประเมินผลกับนิยามศัพท์เฉพาะของจิตสาธาณะตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดในวีดิทัศน์แต่ละตอน ปรับปรุงแผนการใช้วีดิทัศน์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติได้จริงและเหมาะกับ

ความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และจัดทำใบงานที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสอภิปรายแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มเพิ่มขึ้น และการจัดแบ่งกลุ่มให้เป็นกลุ่มเล็ก 4-6 คน

ขั้นที่ 2 การหาประสิทธิภาพของวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด

หลังจากที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดที่สร้างขึ้นตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาประสิทธิภาพของวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ทดลองครั้งที่ 1 โดยการนำวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพขั้นต้น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 6 คน ที่ไม่เคยชมวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดนี้มาก่อน โดยสุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จากโรงเรียนบ้านป่าไร่ ระหว่างวันที่ 5 -9 ตุลาคม 2548 เวลา 18.00 – 19.30 น. โดยให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ แล้วทำแบบฝึกหัดจากการดูวีดิทัศน์แต่ละตอน เมื่อดูครบ 12 ตอน แล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะ และรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดแต่ละตอนและจากการทำแบบทดสอบ ผลปรากฏว่านักเรียนได้ตอบคำถามผิดในองค์ประกอบที่ 2 เป็นส่วนใหญ่ และพบว่าการปฏิบัติของตัวแบบยังปฏิบัติไม่ชัดเจนและมีการบรรยายที่น้อยเกินไป ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มการปฏิบัติในตัวแบบมากขึ้นและบรรยายให้เห็นชัดเจนมากขึ้น แล้วปรับปรุงแก้ไขวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด เพิ่มเติมในส่วนอื่นให้ชัดเจนเพิ่มขึ้น

2. ทดลองครั้งที่ 2 โดยการนำวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขจากการทดสอบคุณภาพขั้นต้นไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 17 คน ที่ไม่เคยชมวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดนี้มาก่อน โดยสุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จากโรงเรียนบ้านร่องสะอาด ระหว่างวันที่ 1 – 4 พฤศจิกายน 2548 เวลา 14.00 – 16.00 น. โดยให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ แล้วทำแบบฝึกหัดจากการดูวีดิทัศน์แต่ละตอน เมื่อดูครบ 12 ตอน แล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะ และรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดแต่ละตอน และจากการทำแบบทดสอบ โดยหาประสิทธิภาพของวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดได้ 84.50 : 83.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80 : 80

3. ทดลองภาคสนาม เป็นการนำวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด แบบฝึกหัดแต่ละตอน และแบบทดสอบ ที่ปรับปรุงจากการหาคุณภาพในขั้นที่ 2 ไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 31 คน ที่ไม่เคยชมวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดนี้มาก่อน โดยสุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จากโรงเรียนบ้านพิงพวย ระหว่างวันที่ 7 – 11 พฤศจิกายน 2548 เวลา 10.30 – 12.00 น. โดยมีการวัดผลด้วยแบบทดสอบก่อนการดูวีดิทัศน์ แล้วให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ และทำแบบฝึกหัดจากการดูวีดิทัศน์แต่ละตอนจนครบ 12 ตอน แล้วให้นักเรียนทำ

แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะ และรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดแต่ละตอนและจากการทำแบบทดสอบ โดยหาประสิทธิภาพวิธีทัศนละครุ่นเซตได้ 81.01 : 80.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80 : 80 และเมื่อวิเคราะห์ผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะโดยเปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยระหว่างก่อนการใช้วิธีทัศนละครุ่นเซตและหลังการใช้วิธีทัศนละครุ่นเซตเป็นตัวแทนด้วยสถิติ t-test for dependent samples พบว่า ผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะหลังใช้วิธีทัศนละครุ่นเซตสูงกว่าก่อนการใช้วิธีทัศนละครุ่นเซตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากนั้นจึงนำวิธีทัศนละครุ่นเซตไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองต่อไป

4. แบบฝึกหัดวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ

การสร้างแบบฝึกหัด จากการดูวิธีทัศนละครุ่นเซตแต่ละตอน ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดของจิตสาธารณะ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษานิยามความหมายและนิยามเชิงปฏิบัติการของจิตสาธารณะตามองค์ประกอบและตัวชี้วัด
2. วิเคราะห์จุดประสงค์จากแผนการใช้วิธีทัศนละครุ่นเซตแต่ละตอน
3. สร้างแบบฝึกหัด ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดของจิตสาธารณะจากจุดประสงค์ในแผนการใช้วิธีทัศนละครุ่นเซตแต่ละตอน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 12 ตอน ตอนละ 14 ข้อ รวมเป็น 168 ข้อ
4. นำแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมปริณายกนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
5. นำแบบฝึกหัดที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก อาจารย์ ดร.วุฒิชัย จงคำนึ่งศิลป์ และอาจารย์ทองคำ จันทร์โสภณ พิจารณาตรวจสอบลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก และความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความถูกต้องด้านภาษา และความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม (IOC) และคัดเลือกแบบฝึกหัดโดยใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้แบบฝึกหัดตอนละ 12 ข้อ โดยคัดเลือกแบบฝึกหัดที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67 – 1.00
6. นำแบบฝึกหัดไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 64 คน นำมาคำนวณหาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .20 - 1.00 ได้แบบฝึกหัดตอนละ 8 ข้อ รวมเป็น 96 ข้อ โดยพบว่าแบบฝึกหัดมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .27 - .92 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .23 - .66 และแบบฝึกหัดจำนวน 12 ตอนมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .611 - .762 จากนั้นนำแบบฝึกหัดไปใช้ในการหาประสิทธิภาพวิธีทัศนละครุ่นเซตต่อไป

ตัวอย่างแบบฝึกหัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังคำถามแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

0. ขณะที่นักเรียนอ่านหนังสือของห้องสมุดที่ยืมไปแต่อ่านยังไม่จบหน้า และขึ้นเรียนก่อน

นักเรียนควรทำตามข้อใด

- ก. ใช้ดินสอคันหนานั้นไว้
- ข. พับมุมหนังสือหนานั้นไว้
- ค. ใช้กระดาษบางคันหนังสือหนานั้นไว้

00. การกระทำของบุคคลในข้อใดเป็นการทำหน้าที่เพื่อดูแลสมบัติของส่วนรวม

- ก. ตี มาส่งการบ้านครูตั้งแต่เช้า
- ข. เต่า เก็บขยะที่ตกอยู่รอบถังขยะใส่ถังขยะ
- ค. ดึง มาเล่นฟุตบอลที่สนามของโรงเรียนทุกวัน

เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกให้ 1 ตอบผิดให้ 0

5. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้
2. ศึกษา นิยาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ และศึกษาแนวการเขียนข้อสอบวัดตามจุดประสงค์ของลัทธิ สายยศและอังคณา สายยศ (2539 : 122-167)
3. กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการจากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามตามลักษณะที่ต้องการวัด
4. สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ โดยแบ่งตามพฤติกรรมจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ และ 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดละ 7 ข้อ รวมเป็น 42 ข้อ
5. เขียนข้อคำถามของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะ ให้มีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามปฏิบัติการ และตารางวิเคราะห์ข้อสอบ และในแต่ละองค์ประกอบของจิตสาธารณะ และลักษณะแบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบมี 3 ตัวเลือก
6. วิพากษ์และปรับแก้ข้อคำถามและตัวเลือกกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการ
7. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผล จำนวน 2 ท่าน และจิตวิทยา จำนวน 1 ท่าน ซึ่งมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ อาจารย์ ดร.ละเอียด รักษ์เฝ้า และอาจารย์ ดร.วุฒิชัย จงคำนิ่งศีล ตามลำดับพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและ

ความครอบคลุมของเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษาในการเขียนข้อคำถามและคัดเลือกข้อสอบโดยใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามและตัวเลือกผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67 – 1.00

8. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 64 คน เพื่อหาค่าความยากของแบบทดสอบ ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .23 - .86 และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง -.09 - .53 ผู้วิจัยคัดเลือกข้อที่มีค่าความยากอยู่ระหว่าง .23 - .75 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .22 - .53 ได้แบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ แล้วนำมาวิเคราะห์ซ้ำเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .846

9. จัดเตรียมแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลและหาประสิทธิภาพของวัดทัศนคติตามขั้นตอนการหาประสิทธิภาพวัดทัศนคติครุฑนเรศต่อไป

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังคำถามแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

0.การกระทำของใครเป็นการช่วยเหลือและรักษาสีของส่วนรวม

- ก. ต้อม เดินชมดอกไม้ในสวนหย่อม
- ข. แท้ม ปิดพัดลมก่อนออกจากห้องเรียน
- ค. ตึก เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด

00.ข้อใดเป็นการใช้น้ำอย่างประหยัด

- ก. เปิดน้ำดื่มทีละนิด
- ข. ใช้มือรองน้ำดื่มแทนแก้วน้ำ
- ค. เปิดน้ำใช้แล้วปิดก๊อกให้สนิท

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน

4. วิธีการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง (Quasi – Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการทดลองแบบกลุ่มเดียว โดยใช้แบบแผนการทดลองที่ประยุกต์มาจากแบบแผนการทดลองแบบ A-B-A Design ของ เกย์ (Gay.1992 :337-339) ซึ่ง กอลและบร็อก (Gall & Borg.1996 : 519-520) กล่าวว่ารูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการปรับพฤติกรรมของบุคคล และ บร็อก (Borg.1987 :264-267) ยังกล่าวว่าการศึกษากับกลุ่มเดียวมีความเหมาะสมอย่างยิ่งกับ

การศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียนของครูผู้สอน การใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเป็นเอกพันธ์ เหมาะกับการทดลองที่มีตัวแปรตามเวลาที่เกี่ยวข้อง (Dayton.1970 : 244-246) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว โดยมีการวัดจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนการใช้วิธีทัศนจำนวน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง จากนั้นใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนและจัดกิจกรรมตามแผนการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนจำนวน 4 สัปดาห์แล้ววัดจิตสาธารณะ ระหว่างการใช้วิธีทัศนสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง และมีการวัดจิตสาธารณะของนักเรียนหลังจากการใช้วิธีทัศนอีก 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง ลักษณะของแบบแผนการทดลองดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ A-B-A Design

ก่อนการทดลอง	ขณะทดลอง	หลังการทดลอง
O ₁ O ₂	X, O ₃ , X, O ₄ , X, O ₅ , X, O ₆ ,	O ₇ O ₈

เมื่อ	O ₁ , O ₂	แทน การวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการทดลอง
	X	แทน การใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนจิตสาธารณะ
	O ₃ , O ₄ , O ₅ , O ₆	แทน การวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างการทดลอง
	O ₇ ,O ₈	แทน การวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาทดลองและสังเกตพฤติกรรมจำนวน 8 สัปดาห์ โดยแบ่งเป็นการวัดและสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง แล้วดำเนินการทดลองโดยใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนและจัดกิจกรรมตามแผนการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิด จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง วัดและสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะในระหว่างการทดลอง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และมีการวัดและสังเกตพฤติกรรมหลังการทดลองอีก 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้เวลาดทดลองและการจัดกิจกรรมเพื่อสังเกตพฤติกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที

ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการทดลอง เป็น 4 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การเตรียมการทดลอง
- ขั้นที่ 2 การวัดและสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง
- ขั้นที่ 3 การดำเนินการทดลอง การวัดและสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทดลอง
- ขั้นที่ 4 การวัดและสังเกตพฤติกรรมหลังการทดลอง

ขั้นที่ 1 การเตรียมการทดลอง เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยวางแผนจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้พร้อมสำหรับการทดลอง ดังนี้

1.1 การแบ่งกลุ่มย่อยในการทำกิจกรรม โดยแบ่งในแต่ละกลุ่มทดลองเป็น 6 กลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 5-6 คน

1.2 จัดทำป้ายชื่อนักเรียน เพื่อใช้ในการคล้องคอ เพื่อง่ายต่อการจำชื่อนักเรียนในขณะทำกิจกรรม และสะดวกในการบันทึกในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

1.3 จัดเตรียม วัสดุ อุปกรณ์ ในการทำกิจกรรม และในการทดลองต่าง ๆ ให้พร้อม เช่น กล้องวิดีโอ คอมพิวเตอร์ แผ่นวีดิทัศน์ โทรทัศน์ เครื่องเสียง วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมในการสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง ขณะทดลองและหลังการทดลองให้พร้อม

ขั้นที่ 2 การวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวัดและสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะและจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อใช้ในการสังเกต และบันทึกพฤติกรรม โดยใช้กิจกรรมที่กำหนดครั้งละ 2 กิจกรรม กิจกรรมก่อนการทดลองครั้งที่ 1 ผู้วิจัยใช้กิจกรรมการทำภาพปะติดและกิจกรรมการเล่นเกมต่อภาพ และกิจกรรมก่อนการทดลองครั้งที่ 2 ผู้วิจัยใช้กิจกรรมการทำหน้ากากการ์ตูน และการร้อยลูกปัด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะที่ครอบคลุมพฤติกรรมจิตสาธารณะตามองค์ประกอบ และตัวชี้วัดที่กำหนด ในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมเพียง 1 คน ทั้งการสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง ระหว่างดำเนินการทดลอง และการสังเกตพฤติกรรมหลังการทดลอง แล้วบันทึกผลในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยในขณะการทำกิจกรรมของนักเรียนผู้วิจัยสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนโดยรวมและบันทึกภาพการทำกิจกรรมไว้ในรูปวีดิทัศน์ เพื่อนำใช้ในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในภายหลัง ซึ่งจะมีความสะดวก สังเกตได้ถูกต้องแม่นยำ ทัวถึงทุกคนและสามารถนำมาดูพฤติกรรมซ้ำได้หลายครั้ง ทำให้การสังเกตพฤติกรรมได้เที่ยงตรงตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยผู้วิจัยทำการวัดและสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการทดลอง จำนวน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาทีในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2548 ระหว่างเวลา 10.30 -12.00 นาฬิกา และวันที่ 11 พฤศจิกายน 2548 ระหว่างเวลา 14.00 – 15.30 นาฬิกา

ขั้นที่ 3 ขั้นการดำเนินการทดลอง และการวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างการทดลอง

การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างดูวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวอย่างและจัดกิจกรรมตามแผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง และมีการวัด

พฤติกรรมจิตสาธารณะสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้เวลาทดลองและการจัดกิจกรรมเพื่อสังเกตพฤติกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยมีขั้นตอนดำเนินการทดลองในแต่ละครั้งดังนี้

1.1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียน ถึงพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะตามองค์ประกอบ และตัวชี้วัดที่จะนำเสนอในวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดในตอนนั้นๆ ยกตัวอย่างพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นๆ แล้วให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์ ว่าเคยปฏิบัติ หรือไม่เคยปฏิบัติอย่างไรบ้าง ตามองค์ประกอบ และตัวชี้วัดนั้นๆ โดยใช้เวลาประมาณ 10 -15 นาที

1.2 ขั้นเสนอตัวแบบ

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด แล้วแนะนำในขณะที่ดูวีดิทัศน์นั้นให้นักเรียนตั้งใจและสังเกตตัวละครว่ากล่าวถึงเรื่องอะไรบ้าง และตัวละครมีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ซึ่งเป็นกระบวนการตั้งใจ และกระบวนการเก็บจำ ตามขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต และผลที่ตัวละครนั้นได้รับเป็นอย่างไรบ้าง โดยใช้เวลาประมาณตอนละ 15 - 20 นาที

1.3 ขั้นสรุป

หลังจากดูวีดิทัศน์จบในแต่ละตอนแล้ว ผู้วิจัยจะซักถามเนื้อหาจากที่ดูจากวีดิทัศน์ถึงตัวละครว่ามีใครบ้าง ตัวละครปฏิบัติอย่างไรบ้าง ได้ผลอย่างไร ถ้านักเรียนเป็นตัวละครตัวนั้นนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร เพราะอะไร เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้ดูไปในแต่ละตอน และรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะจากตัวละคร ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่นำเสนอในแต่ละตอนโดยใช้เวลา 15 – 20 นาที

1.4 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ในขั้นนี้เป็นการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อต่อยอดพฤติกรรมจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ตามกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ คือ กระบวนการกระทำ และกระบวนการจูงใจ โดยการกำหนดกิจกรรมให้ทำที่สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ดูจากวีดิทัศน์ในแต่ละตอน เช่นการระบายสีภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำพฤติกรรมการดูแลและการใช้ของส่วนรวมพร้อมทั้งการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม และในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมนั้นถ้าผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะให้เห็น จะมีการให้แรงเสริม เพื่อเป็นการต่อยอดพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะให้เพิ่มขึ้นตามหลักแห่งการปรับพฤติกรรม และการทำแบบฝึกหัด โดยใช้เวลาประมาณ 25 - 30 นาที

ในขั้นการดำเนินการทดลอง เมื่อกลุ่มตัวอย่างดูวีดิทัศน์ครบ 3 ตอนในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยมีการวัดจิตสาธารณะของนักเรียนโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะและแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ จากการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 4 สัปดาห์ โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมที่กำหนดและวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะในวันที่ 18 และวันที่ 25 พฤศจิกายน 2548 และในวันที่ 2 และวันที่ 9 ธันวาคม 2548 ระหว่างเวลา 14.00 – 15.30 นาฬิกา

ขั้นที่ 4 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมหลังการทดลอง

การวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนหลังการทดลอง โดยการจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ เป็นกิจกรรมเดียวกันกับก่อนการทดลอง โดยทำการวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ และแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในวันที่ 16 ธันวาคม 2548 ระหว่างเวลา 14.00 -15.30 นาฬิกา และวันที่ 23 ธันวาคม 2548 ระหว่างเวลา 14.00 – 15.30 นาฬิกา

โดยในการทำกิจกรรมหลังการทดลองผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมและบันทึกภาพการทำกิจกรรมไว้ในรูปวีดิทัศน์ เพื่อใช้ในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเพิ่มเติมในภายหลัง ซึ่งจะมีความสะดวก สังเกตได้ถูกต้องแม่นยำ และทั่วถึงทุกคนและสามารถนำมาดูพฤติกรรมซ้ำได้หลายครั้ง โดยในการวิจัยนี้ใช้ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมเพียง 1 คน แล้วบันทึกผลในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง การจัดกิจกรรมและการเก็บข้อมูลสรุปได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 แผนการดำเนินการทดลอง การจัดกิจกรรมและการเก็บข้อมูล

ครั้งที่	กิจกรรมการดำเนินการทดลอง	วัน/เวลา	เครื่องมือและกิจกรรม
1	การเตรียมการทดลอง	1-4 พ.ย. 48	
2	วัดพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดครั้งที่ 1	4 พ.ย. 48 10.30-12.00	-แบบวัดจิตสาธารณะ -แบบสังเกตพฤติกรรม -กิจกรรมทำภาพปะติด -กิจกรรมเล่นเกม
3	วัดพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดครั้งที่ 2	11 พ.ย.48 14.00-15.30	-แบบวัดจิตสาธารณะ -แบบสังเกตพฤติกรรม -กิจกรรมทำหน้ากาก -กิจกรรมร้อยลูกปัด
4-6	ดูวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดและจัดกิจกรรมตามแผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดตอนที่ 1-3	15-17 พ.ย. 48 14.00-15.30	-วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด -แผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด -กิจกรรมประกอบแผน
7	วัดพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดครั้งที่ 1	18 พ.ย.48 14.00-15.30	-แบบวัดจิตสาธารณะ -แบบสังเกตพฤติกรรม -กิจกรรมทำบัตรส.ค.ส. -กิจกรรมระบายสีภาพ

ตาราง 2 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรมการดำเนินการทดลอง	วัน/เวลา	เครื่องมือและกิจกรรม
8-10	ดูวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดและจัดกิจกรรมตามแผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดตอนที่ 4-6	22-24 พ.ย. 48 14.00-15.30	-วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด -แผนการใช้วีดิทัศน์ -กิจกรรมประกอบแผน
11	วัดพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดครั้งที่ 2	25 พ.ย.48 14.00-15.30	-แบบวัดจิตสาธารณะ -แบบสังเกตพฤติกรรม -กิจกรรมทำภาพปะติด. -กิจกรรมเล่นเกม
12-14	ดูวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดและจัดกิจกรรมตามแผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดตอนที่ 7-9	29-30 พ.ย. 48 1 ธ.ค.48 14.00-15.30	-วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด -แผนการใช้วีดิทัศน์ ละครหุ่นเชิด -กิจกรรมประกอบแผน
15	วัดพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดครั้งที่ 3	2 ธ.ค. 48 14.00-15.30	-แบบวัดจิตสาธารณะ -แบบสังเกตพฤติกรรม -กิจกรรมทำหน้ากาก -กิจกรรมร้อยลูกปัด
16-18	ดูวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดและจัดกิจกรรมตามแผนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดตอนที่ 10-12	6-8 ธ.ค.48 14.00-15.30	-วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด -แผนการใช้วีดิทัศน์ ละครหุ่นเชิด -กิจกรรมประกอบแผน
19	วัดพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดครั้งที่ 4	9 ธ.ค.48 14.00-15.30	-แบบวัดจิตสาธารณะ -แบบสังเกตพฤติกรรม -กิจกรรมทำบัตรส.ค.ส. -กิจกรรมระบายสีภาพ
20	วัดพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดครั้งที่ 1	16 ธ.ค.48 14.00-15.30	-แบบวัดจิตสาธารณะ -แบบสังเกตพฤติกรรม -กิจกรรมทำภาพปะติด. -กิจกรรมเล่นเกม
21	วัดพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดครั้งที่ 2	23 ธ.ค.48 14.00-15.30	-แบบวัดจิตสาธารณะ -แบบสังเกตพฤติกรรม -กิจกรรมทำหน้ากาก -กิจกรรมร้อยลูกปัด

ข้อสังเกตในการนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ และแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ แล้วนำเครื่องมือทั้งสองฉบับมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีความมุ่งหวังที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรงและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นจากเครื่องมือทั้งสองฉบับดังกล่าว แต่ในการสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะมาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยเท่านั้น โดยผู้วิจัยมีข้อสังเกตที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะและจากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือทั้งสองฉบับควบคู่กันตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ ของการวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ ดังนี้

1. ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะและจากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะเพื่อตรวจสอบการวัดได้ตรงกันของเครื่องมือทั้งสองฉบับตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ พบว่า คะแนนที่ได้จากเครื่องมือทั้งสองฉบับดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 สัปดาห์ ส่วนอีก 3 สัปดาห์มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในบางช่วงสัปดาห์นั้น คะแนนที่วัดได้จากเครื่องมือทั้งสองฉบับนั้นวัดได้ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้ตรวจสอบหาสาเหตุและพบว่า คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะใน 3 สัปดาห์วัดได้ไม่สอดคล้องตรงกันกับคะแนนที่วัดได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้คะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะมาวิเคราะห์และแปลผลในการวิจัยในครั้งนี้

2. การใช้แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะเก็บรวบรวมข้อมูลในการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้อ่านข้อคำถามและตัวเลือกให้นักเรียนได้เลือกคำตอบ โดยมีการอ่านข้อคำถามซ้ำกันจำนวน 8 ครั้ง นั้น ผู้วิจัยพบว่า ในระยะ 2 – 3 สัปดาห์แรกของการใช้แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ นั้นนักเรียนตั้งใจในการทำแบบสอบถามพอสมควร แต่ในระยะสัปดาห์ที่ 4 – 5 ของการทดลองพบว่า นักเรียนเริ่มจะเบื่อข้อคำถามที่ผู้วิจัยอ่านให้ฟัง ไม่ตั้งใจฟังข้อคำถามที่ผู้วิจัยอ่าน และไม่ตั้งใจทำแบบสอบถามเท่าที่ควร นอกจากนั้นการอ่านข้อคำถามซ้ำกันบ่อยๆ นักเรียนจึงจำข้อคำถามและตัวเลือกได้ จึงทำให้คะแนนที่วัดได้ของนักเรียนแต่ละคนไม่แตกต่างกันนักในการวัดแต่ละครั้ง นอกจากนั้นการทำแบบสอบถามดังกล่าวนักเรียนบางคนบอกคำตอบที่ตนเองเลือกให้เพื่อนได้ยิน จึงทำให้มีการเลือกคำตอบตามเพื่อน และนักเรียนบางส่วนมีการลอกคำตอบจากเพื่อน ดังนั้นคะแนนที่วัดได้จากแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะดังกล่าวจึงไม่สามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนเหล่านั้นได้ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้คะแนนที่วัดได้จากแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะขาดความเที่ยงตรงตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น จึงทำให้ผู้วิจัยไม่นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะมาวิเคราะห์และแปลผลการวิจัยในครั้งนี้

3. การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ควบคู่ไปกับการใช้แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ จำนวน 8 ครั้งเช่นเดียวกัน โดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติแล้วผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม และพบว่าการจัดกิจกรรมหลายๆกิจกรรม และกิจกรรมที่นักเรียนทำในแต่ละครั้งจะไม่ซ้ำกัน จึงทำให้นักเรียนให้ความสนใจ ตั้งใจทำกิจกรรมที่กำหนด และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน และนำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมจิตสาธารณะที่ต้องการสังเกตได้ตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะซ้ำกันหลายๆครั้ง และมีการบันทึกการทำกิจกรรมไว้ในรูปของวีดิทัศน์ เพื่อนำมาสังเกตพฤติกรรมเพิ่มเติมซ้ำได้ในภายหลัง จึงทำให้คะแนนที่วัดได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะมีความเที่ยงตรงตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าการใช้คะแนนที่วัดได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ มีความเหมาะสมและเที่ยงตรงมากกว่าคะแนนที่วัดได้จากแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงใช้คะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะมาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้

5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

- 1.หาประสิทธิภาพวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80
- 2.เปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของวีดิทัศน์ก่อนและหลังการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน โดยใช้สถิติ $t - test$ for dependent samples
- 2.หาค่าสถิติพื้นฐานคะแนนจิตสาธารณะจากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองในแต่ละสัปดาห์ และหลังการทดลอง โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสาธารณะในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One- Way analysis of variance :Repeated Measures) และถ้าพบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์ โดยใช้สถิติ $t - test$ for dependent samples

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าร้อยละ

1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
 n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 65)

$$S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
 n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

1.4 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ($S_{\bar{X}}$) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 145)

$$S_{\bar{X}} = \frac{S}{\sqrt{n}}$$

เมื่อ $S_{\bar{X}}$ แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1.5 การประมาณค่าช่วงความเชื่อมั่นค่าเฉลี่ยของประชากร (μ) โดยใช้สูตร (ธีระศักดิ์ อัจฉนนท์. 2546 : 479)

$$\mu = \bar{X} \pm Z_{\frac{\alpha}{2}} \frac{S}{\sqrt{n}}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ยของประชากร

2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 249; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton.1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การหาประสิทธิภาพของวิธีทัศนละครหุ่นเชิดโดยใช้ค่าร้อยละ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 และเปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยระหว่างก่อนการใช้วิธีทัศนและหลังการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนด้วยสถิติ t - test for dependent samples โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์.2544 : 193)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

df = n - 1

เมื่อ t แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที
 D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
 N แทน จำนวนคู่

2.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบรายข้อ โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด.2545 : 84-85) คือ

$$r = \frac{RU - RL}{f}$$

เมื่อ r แทน อำนาจจำแนก
 RU แทน จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก
 RL แทน จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก
 F แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

2.4 การคำนวณหาค่าระดับความยากง่าย (p) ของข้อสอบรายข้อ โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด.2545 : 84-85)คือ

$$p = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	p	แทน	ระดับความยาก
	R	แทน	จำนวนผู้ตอบถูกทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

2.5 การหาค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรของ Kuder – Richardson สูตร KR_{20} (บุญชม ศรีสะอาด.2545 : 88)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{s^2} \right)$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบถูกในข้อหนึ่งๆ
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบผิดในข้อหนึ่งๆ
	s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน

2.6 หาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะโดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) คำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pedhazer.1997 : 39)

$$r_{XY} = \frac{S_{XY}}{S_X S_Y}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	S_{XY}	แทน	ความแปรปรวนร่วมระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้อที่เหลือ
	S_X	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรายข้อ
	S_Y	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวมของข้อที่เหลือ

2.7 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ.2539 :200; อ้างอิงจาก Cronbach.1951)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	N	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนรายข้อ
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2.8 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกต โดยการนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (Try Out) และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต (RAI : Rater Agreement Indexes) (Burry-Stock.1996 : 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum^K \sum^N |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(I-1)}$$

เมื่อ	RAI	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต
	R_{1kn}, R_{2kn}	แทน	ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1 และคนที่ 2
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	K	แทน	จำนวนพฤติกรรมย่อย
	I	แทน	จำนวนช่วงคะแนน (0 , 1 , 2)

3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ

3.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสภาวะในแต่ละช่วง

สัปดาห์ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – way analysis of variance : repeated measure) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์ .2544 : 261)

$$F = \frac{MS_{treat}}{MS_{res}}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ
	MS_{treat}	แทน	ค่าความแปรปรวนของสิ่งทดลอง
	MS_{res}	แทน	ค่าความแปรปรวนของส่วนที่เหลือ

เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์ โดยใช้สถิติ t – test for dependent samples

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

E_1	แทน	ประสิทธิภาพของการทำแบบฝึกหัด คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน
E_2	แทน	ประสิทธิภาพผลลัพท์ คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย(Mean)
$S.D.$	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)
$S_{\bar{X}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
μ	แทน	ค่าเฉลี่ยของประชากร
df	แทน	ชั้นความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน(Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์คะแนนจิตสาธารณะ มีลำดับดังนี้
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพชีวิตทัศน์ละครหุ่นเชิดและผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้ชีวิตทัศน์ละครหุ่นเชิด
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนจิตสาธารณะโดยรวม

- 2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจิตสาธารณะโดยรวม
- 2.2 การวิเคราะห์ผลการพัฒนาของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม
- 2.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะโดยรวม

ตอนที่ 3 การนำเสนอผลการวิเคราะห์คะแนนจิตสาธารณะแยกตามองค์ประกอบ

- 3.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจิตสาธารณะแยกตามองค์ประกอบ
- 3.2 การวิเคราะห์ผลการพัฒนาของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยแยกตามองค์ประกอบ
- 3.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนจิตสาธารณะแยกตามองค์ประกอบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด

ผลการวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด โดยนำคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้โดยใช้ค่าร้อยละ ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด

บทเรียน	เกณฑ์ 80/80	
	E ₁	E ₂
วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด	81.01	80.75

จากตาราง 3 พบว่า ประสิทธิภาพของวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด โดยนำคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดมาเปรียบเทียบโดยใช้สถิติ t – test for dependent samples ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะก่อนและหลังได้รับการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด	31	20.77	3.853	
หลังใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด	31	24.23	3.649	11.241**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดและหลังการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะหลังการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนจิตสาธารณะ นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจิตสาธารณะโดยรวม

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจิตสาธารณะที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้งก่อนการใช้ชีวิตทัศน ระหว่างการใช้ชีวิตทัศนและหลังการใช้ชีวิตทัศน ละครุ่นเซตเป็นตัวแบบ จำนวน 8 ครั้ง มาหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย และการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ผลปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ยและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรด้วยระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ของคะแนนจิตสาธารณะโดยรวม

จิต สาธารณะ	ระยะเวลา(สัปดาห์)							
	ก่อนใช้ชีวิตทัศน		ระหว่างการใช้ชีวิตทัศน				หลังใช้ชีวิตทัศน	
	1	2	3	4	5	6	7	8
$\bar{X}$	9.882	10.118	10.412	12.941	16.412	17.794	17.353	17.353
S.D.	4.088	4.212	4.222	4.559	4.258	3.724	3.930	3.946
$S_{\bar{X}}$	.70	.72	.72	.78	.73	.64	.67	.68
μ	8.508- 11.252	8.709- 11.531	8.999- 11.821	11.420- 14.460	14.882- 17.938	16.536- 19.044	16.037- 18.663	16.018- 16.682

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะโดยรวมก่อนการใช้ชีวิตทัศนละครุ่นเซตทั้ง 2 สัปดาห์ คือสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 มีค่า 9.882 และ 10.118 ตามลำดับ และในระหว่างการใช้ชีวิตทัศนละครุ่นเซตโดยเริ่มในสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 6 มีค่า 10.412, 12.941, 16.412 และ 17.794 คะแนนตามลำดับ แสดงว่าตลอดระยะเวลา 4 สัปดาห์ของการใช้ชีวิตทัศนละครุ่นเซตคะแนนจิตสาธารณะโดยรวมเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาของการใช้ชีวิตทัศนละครุ่นเซต และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้ชีวิตทัศนละครุ่นเซตทั้ง 2 สัปดาห์ คือสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 พบว่าคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะโดยรวมมีแนวโน้มลดลงจากสัปดาห์ที่ 6 คือ 17.353 และ 17.353 คะแนนตามลำดับ

2.2 การวิเคราะห์ผลการพัฒนาคะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนโดยรวม

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้นำคะแนนจิตสาธารณะที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรม จิตสาธารณะทั้งก่อนการใช้ชีวิตที่ศูนย์ ระหว่างการใช้ชีวิตที่ศูนย์และหลังการใช้ชีวิตที่ศูนย์ละคนละชุด เป็นตัวแบบ มาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ผลปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 การวิเคราะห์ผลการพัฒนาคะแนนจิตสาธารณะโดยรวม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
สิ่งทดลอง	3016.202	7	430.886	166.607**	.000
ความคลาดเคลื่อน	597.423	231	2.586		
รวมทั้งหมด	7506.702	271	551.444		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า คะแนนจิตสาธารณะโดยรวมในแต่ละสัปดาห์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะโดยรวมในแต่ละช่วงสัปดาห์อย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกัน

2.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม

เมื่อพบว่าคะแนนจิตสาธารณะมีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมในแต่ละสัปดาห์โดยใช้สถิติ t – test for dependent samples ผลปรากฏดังตาราง 7

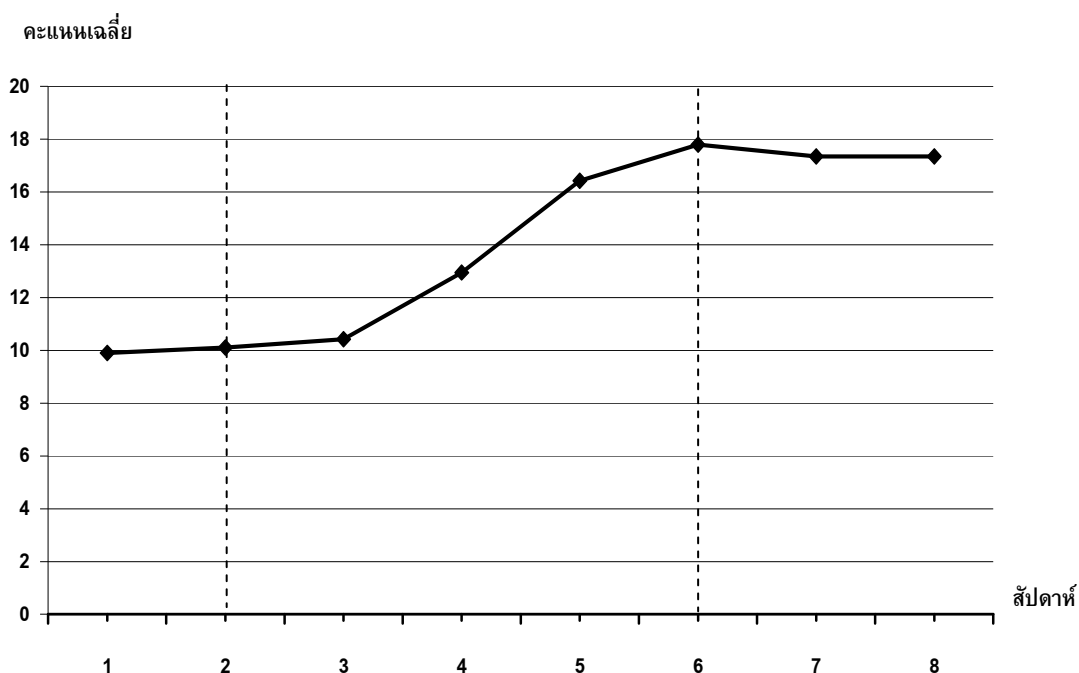
ตาราง 7 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะโดยรวมของแต่ละสัปดาห์

ความแตกต่างระหว่างสัปดาห์	ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	p
สัปดาห์ที่ 1 , สัปดาห์ที่ 2	+0.24	1.76	.088
สัปดาห์ที่ 2 , สัปดาห์ที่ 3	+0.29	1.97	.058
สัปดาห์ที่ 3 , สัปดาห์ที่ 4	+2.53	7.67**	.000
สัปดาห์ที่ 4 , สัปดาห์ที่ 5	+3.47	11.59**	.000
สัปดาห์ที่ 5 , สัปดาห์ที่ 6	+1.38	4.68**	.000
สัปดาห์ที่ 6 , สัปดาห์ที่ 7	-0.44	1.67	.105
สัปดาห์ที่ 7 , สัปดาห์ที่ 8	0.00	.00	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะโดยรวมในช่วงสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 , สัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 และ สัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะโดยรวมจากตาราง 5 นำมาแสดงเป็นเส้นภาพพัฒนาการ ดังแสดงในภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 เส้นภาพแสดงพัฒนาการของจิตสาธารณะโดยรวม

ตอนที่ 3 การนำเสนอผลการวิเคราะห์คะแนนจิตสาธารณะแยกตามองค์ประกอบ

3.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจิตสาธารณะแยกตามองค์ประกอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้นำคะแนนจิตสาธารณะที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะจิตสาธารณะ ทั้งก่อนการใช้ชีวิต ระหว่างการใช้ชีวิตและหลังการใช้ชีวิต ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ จำนวน 8 ครั้ง มาหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ยโดยแยกตาม 3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ ผลปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ยและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรด้วยระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 โดยแยกตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ องค์ประกอบที่		ระยะเวลา (สัปดาห์)							
		ก่อนใช้ชีวิตทัศน์		ระหว่างการใช้ชีวิตทัศน์				หลังใช้ชีวิตทัศน์	
		1	2	3	4	5	6	7	8
1	$\bar{X}$	3.676	3.735	3.676	4.059	5.353	5.941	5.824	5.824
	S.D.	2.114	2.206	2.212	2.228	2.013	1.575	1.604	1.604
	$S_{\bar{X}}$	.363	.378	.379	.382	.345	.270	.275	.275
	μ	2.965-	2.995-	2.934-	3.311-	4.677-	5.412-	5.285-	5.285-
		4.387	4.475	4.418	4.807	6.029	6.470	6.363	6.363
2	$\bar{X}$	2.206	2.235	2.500	3.382	4.294	5.059	4.941	5.000
	S.D.	1.572	1.539	1.830	2.075	2.053	1.575	1.669	1.7741
	$S_{\bar{X}}$	.270	.264	.314	.356	.352	.270	.286	.299
	μ	1.677-	1.718-	1.885-	2.685-	3.605-	4.530-	4.381-	4.414-
		2.735	2.752	3.115	4.079	4.983	5.588	5.501	5.586
3	$\bar{X}$	4.000	4.206	4.235	5.559	6.735	6.735	6.559	6.529
	S.D.	1.809	1.966	1.810	1.637	1.136	1.377	1.353	1.285
	$S_{\bar{X}}$	.310	.337	.310	.281	.195	.236	.232	.220
	μ	3.393-	3.546-	3.628-	5.009-	6.353-	6.273-	6.105-	6.098-
		4.607	4.866	4.842	6.109	7.117	7.197	7.013	6.960

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ก่อนการใช้ชีวิตทัศน์ละครหุ่นเชิดในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 มีค่า 3.676 และ 3.735 คะแนนตามลำดับ และในระหว่างการใช้ชีวิตทัศน์ระหว่างสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 6 มีค่า 3.676, 4.059, 5.353 และ 5.941 คะแนนตามลำดับ แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยของจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 1 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาในระหว่างการใช้ชีวิตทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน และมีแนวโน้มลดลงหลังการใช้ชีวิตทัศน์ในสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 คือ 5.824 คะแนน

คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 2 คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ ก่อนการใช้ชีวิตทัศน์ละคร

หุ่นเชิดในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 มีค่า 2.206 และ 2.235 คะแนนตามลำดับ และในระหว่างการใช้ชีวิตที่ศักระหว่างสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 6 มีค่า 2.500, 3.382, 4.294 และ 5.059 คะแนนตามลำดับ แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 2 ในระหว่างการใช้ชีวิตที่ศักรุ่นเชิดเป็นต้นแบบ และมีแนวโน้มลดลงหลังการใช้ชีวิตที่ศักรุ่นเชิดในสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 คือ 4.941 และ 5.000 คะแนนตามลำดับ

คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 3 คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม ในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ก่อนการใช้ชีวิตที่ศักรุ่นเชิดในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 มีค่า 4.000 และ 4.206 คะแนนตามลำดับ และในระหว่างการใช้ชีวิตที่ศักระหว่างสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 6 มีค่า 4.235, 5.559, 6.735 และ 6.735 คะแนนตามลำดับ แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 3 ในระหว่างการใช้ชีวิตที่ศักรุ่นเชิดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาของการใช้ชีวิตที่ศักรุ่นเชิด และมีแนวโน้มลดลงหลังการใช้ชีวิตที่ศักรุ่นเชิดในสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 คือ 6.559 และ 6.529 คะแนนตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยทั้งสามองค์ประกอบของจิตสาธารณะทุกช่วงสัปดาห์ พบว่าคะแนนจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าองค์ประกอบอื่นทุกช่วงสัปดาห์ และคะแนนจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าองค์ประกอบอื่นทุกช่วงสัปดาห์

3.2 การวิเคราะห์ผลการพัฒนาของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยแยกตามองค์ประกอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนจิตสาธารณะที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้งก่อนการใช้ชีวิตที่ศักรุ่นเชิด ระหว่างการใช้ชีวิตที่ศักรุ่นเชิดและหลังการใช้ชีวิตที่ศักรุ่นเชิดเป็นต้นแบบ มาวิเคราะห์แยกตามองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ผลปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 การวิเคราะห์ผลการพัฒนาของคะแนนจิตสาธารณะโดยแยกตามองค์ประกอบ

องค์ประกอบที่	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1	สิ่งทดลอง	268.555	7	38.365	82.005**	.000
	ความคลาดเคลื่อน	108.070	231	.468		
	รวมทั้งหมด	1287.467	271	66.434		
2	สิ่งทดลอง	385.849	7	55.121	51.860**	.000
	ความคลาดเคลื่อน	245.526	231	1.063		
	รวมทั้งหมด	1210.879	271	73.745		
3	สิ่งทดลอง	364.526	7	52.075	45.206**	.000
	ความคลาดเคลื่อน	266.099	231	1.152		
	รวมทั้งหมด	998.673	271	64.925		

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า คะแนนจิตสาธารณะทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ในแต่ละสัปดาห์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะทั้ง 3 องค์ประกอบในแต่ละช่วงสัปดาห์มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงสัปดาห์ต่อไป

3.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนจิตสาธารณะแยกตามองค์ประกอบ

เมื่อพบว่าคะแนนจิตสาธารณะทั้ง 3 องค์ประกอบ มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าคะแนนจิตสาธารณะในช่วงสัปดาห์ใดมีความแตกต่างกัน จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมในแต่ละสัปดาห์โดยใช้สถิติ t – test for dependent samples ผลปรากฏดังตาราง 10 - 12

ตาราง 10 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยจิตสภาวะองค์ประกอบที่ 1

ความแตกต่างระหว่างสัปดาห์	ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	p
สัปดาห์ที่ 1 , สัปดาห์ที่ 2	+0.06	1.00	.325
สัปดาห์ที่ 2 , สัปดาห์ที่ 3	-0.06	1.44	.160
สัปดาห์ที่ 3 , สัปดาห์ที่ 4	+0.38	2.86**	.000
สัปดาห์ที่ 4 , สัปดาห์ที่ 5	+1.29	7.12**	.000
สัปดาห์ที่ 5 , สัปดาห์ที่ 6	+0.59	4.38**	.000
สัปดาห์ที่ 6 , สัปดาห์ที่ 7	-0.12	1.07	.292
สัปดาห์ที่ 7 , สัปดาห์ที่ 8	0.00	.00	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจิตสภาวะองค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ในช่วงสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 , สัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยจิตสภาวะองค์ประกอบที่ 2

ความแตกต่างระหว่างสัปดาห์	ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	p
สัปดาห์ที่ 1 , สัปดาห์ที่ 2	+0.03	.44	.661
สัปดาห์ที่ 2 , สัปดาห์ที่ 3	+0.26	2.06*	.048
สัปดาห์ที่ 3 , สัปดาห์ที่ 4	+0.88	2.43*	.021
สัปดาห์ที่ 4 , สัปดาห์ที่ 5	+0.91	2.41*	.022
สัปดาห์ที่ 5 , สัปดาห์ที่ 6	+0.76	4.39**	.000
สัปดาห์ที่ 6 , สัปดาห์ที่ 7	-0.12	.81	.422
สัปดาห์ที่ 7 , สัปดาห์ที่ 8	+0.06	.70	.488

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 2 คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิทยาลัยที่ตนสามารถทำได้ ในช่วงสัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3 , สัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2 ,สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

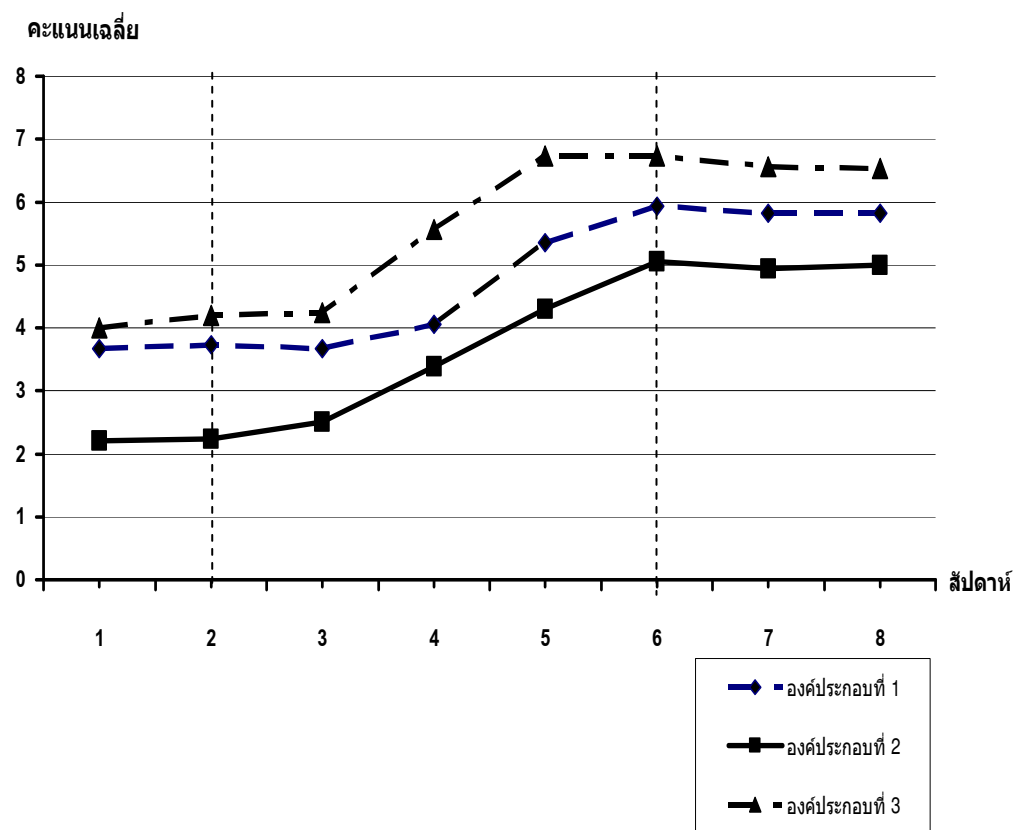
ตาราง 12 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 3

ความแตกต่างระหว่างสัปดาห์	ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	p
สัปดาห์ที่ 1 , สัปดาห์ที่ 2	+0.21	1.56	.128
สัปดาห์ที่ 2 , สัปดาห์ที่ 3	+0.03	0.22	.831
สัปดาห์ที่ 3 , สัปดาห์ที่ 4	+1.32	6.18**	.000
สัปดาห์ที่ 4 , สัปดาห์ที่ 5	+1.18	5.88**	.000
สัปดาห์ที่ 5 , สัปดาห์ที่ 6	0.00	0.00	1.000
สัปดาห์ที่ 6 , สัปดาห์ที่ 7	-0.18	0.97	.338
สัปดาห์ที่ 7 , สัปดาห์ที่ 8	-0.03	0.44	.661

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 12 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 3 คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ในช่วงสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2 , สัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3 , สัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะทั้ง 3 องค์ประกอบ จากตาราง 8 นำมาแสดงเป็นเส้นภาพพัฒนาการ ดังแสดงในภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 เส้นภาพแสดงพัฒนาการของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยแยกตามองค์ประกอบ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เกิดจากการใช้วิถีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนจิตสาธารณะ สรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อหาประสิทธิภาพวิถีทัศนละครหุ่นเชิดตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมของนักเรียนที่ได้รับการใช้วิถีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน ก่อนการใช้วิถีทัศน ระหว่างการใช้วิถีทัศน และหลังการใช้วิถีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน
3. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยแยกตามองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการใช้วิถีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน ก่อนการใช้วิถีทัศน ระหว่างการใช้วิถีทัศน และหลังการใช้วิถีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

สมมติฐานในการวิจัย

1. วิถีทัศนละครหุ่นเชิดมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80
2. นักเรียนที่ได้รับการใช้วิถีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม ก่อนการใช้วิถีทัศน ระหว่างการใช้วิถีทัศน และหลังการใช้วิถีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้วิถีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยแยกตามองค์ประกอบจิตสาธารณะ ก่อนการใช้วิถีทัศน ระหว่างการใช้วิถีทัศน และหลังการใช้วิถีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประจําภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านศรีแก้ว อำเภอศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต 4 มีจำนวน 2 ห้องเรียน รวมมีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 68 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านศรีแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประจำปีการศึกษา 2548 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) นักเรียนจำนวน 34 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองและสังเกตพฤติกรรม กระทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ระยะเวลาทดลองและสังเกตพฤติกรรมจำนวน 8 สัปดาห์ โดยแบ่งเป็นการวัดและสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง แล้วดำเนินการทดลองโดยใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนจิตสาธารณะและจัดกิจกรรมตามแผนการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิด จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง วัดและสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะในระหว่างการทดลองสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และมีการวัดและสังเกตพฤติกรรมหลังการทดลองอีก 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้เวลาดทดลองและการจัดกิจกรรมเพื่อสังเกตพฤติกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสาธารณะ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ
 - 2.1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม
 - 2.2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้
 - 2.3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่

1. วิธีทัศนละครหุ่นเชิดจำนวน 12 ตอน และแผนการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดจำนวน 12 แผน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ไม่กวาดเพื่อนรัก
 - ตอนที่ 2 ผันที่ไม่เป็นจริง
 - ตอนที่ 3 ความโลภของมาลี
 - ตอนที่ 4 รู้จักใช้รู้จักเก็บ
 - ตอนที่ 5 เสือกีฬาตัวใหม่

ตอนที่ 6 อ้วนไม่เอาแล้ว

ตอนที่ 7 หนูทำได้

ตอนที่ 8 คำสัญญาของมาลี

ตอนที่ 9 น้ำใจของแก้ว

ตอนที่ 10 รางวัลแห่งความดี

ตอนที่ 11 ทำตามสัญญา

ตอนที่ 12 ร่วมใจใช้ประหยัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพวิธีทัศนละครหุ่นเชิด ได้แก่

2.1 แบบฝึกหัดวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ จำนวน 12 ตอน ตอนละ 8 ข้อ รวมเป็น 96 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .611 - .762

2.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.846

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.1 แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.890

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ จำนวน 12 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกตเท่ากับ 0.861

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง (Quasi – Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการทดลองแบบกลุ่มเดียว โดยใช้แบบแผนการทดลองที่ประยุกต์มาจากแบบแผนการทดลองแบบ A-B-A Design ใช้ระยะเวลาทดลองและสังเกตพฤติกรรมจำนวน 8 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดำเนินการทดลองดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ โดยจัดแบ่งกลุ่มย่อยในการทำกิจกรรมจำนวน 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5- 6 คน จัดทำป้ายชื่อ และเตรียมอุปกรณ์ในการทดลองต่างๆ

2. การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก่อนการทดลอง ผู้วิจัยใช้การวัดและสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการทดลองเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยใช้แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะและจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อใช้ในการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ

3. การดำเนินการทดลอง การวัดและสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างดูวิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนจิตสาธารณะและจัดกิจกรรมตามแผนการใช้

วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดจำนวน 12 แผน ในระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง และมีการวัดและสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้เวลาทดลองและการจัดกิจกรรมเพื่อสังเกตพฤติกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยมีขั้นตอนดำเนินการทดลองในแต่ละครั้งดังนี้

1.1 ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะตามองค์ประกอบ และตัวชี้วัดที่จะนำเสนอในวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดในตอนนั้นๆ โดยใช้เวลา 10 นาที

1.2 ขั้นเสนอตัวแบบ ผู้วิจัยให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดครั้งละ 1 ตอน โดยใช้เวลาประมาณตอนละ 15 - 20 นาที

1.3 ขั้นสรุป หลังจากดูวีดิทัศน์จบในแต่ละตอนแล้ว ผู้วิจัยจะซักถามเนื้อหาจากที่ดูจากวีดิทัศน์ โดยใช้เวลา 15 - 20 นาที

1.4 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด ในขั้นนี้เป็นการปฏิบัติกิจกรรมตามองค์ประกอบจิตสาธารณะ เพื่อต่อยอดพฤติกรรมจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้นตามกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ และการทำแบบฝึกหัด โดยใช้เวลา 20 – 30 นาที

ในขั้นการดำเนินการทดลอง เมื่อกลุ่มตัวอย่างดูวีดิทัศน์ครบ 3 ตอนในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยมีการวัดและสังเกตพฤติกรรมจากการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

4. การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมหลังการทดลอง ผู้วิจัยใช้การวัดและสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังการทดลองเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยใช้แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะและจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อใช้ในการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1.หาประสิทธิภาพวีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80

2.เปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของวีดิทัศน์ก่อนและหลังการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ โดยใช้สถิติ $t - test$ for dependent samples

3.หาค่าสถิติพื้นฐานคะแนนจิตสาธารณะจากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองในแต่ละสัปดาห์ และหลังการทดลอง โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตสาธารณะในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One- Way Analysis of Variance :Repeated Measures) และถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์ โดยใช้สถิติ $t - test$ for dependent samples

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของวิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 พบว่า ประสิทธิภาพของวิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็น 81.01/80.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้จากคะแนนการทดสอบก่อนการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดและหลังการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิด ปรากฏว่า ผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะของนักเรียนหลังการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดสูงกว่าผลการเรียนรู้ก่อนการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมทั้งก่อนการใช้วิดิทัศน์ ระหว่างการใช้วิดิทัศน์ และหลังการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยในช่วงสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3 มีคะแนนจิตสาธารณะโดยรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และระหว่างการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนในช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 6 มีคะแนนจิตสาธารณะโดยรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตลอดระยะเวลา 4 สัปดาห์ของการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดคะแนนจิตสาธารณะโดยรวมเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาของการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิด และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 แล้วพบว่า มีคะแนนจิตสาธารณะโดยรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. เมื่อวิเคราะห์คะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แยกเป็นรายองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน องค์ประกอบที่ 2 คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และสำหรับองค์ประกอบที่ 3 คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม พบว่า คะแนนจิตสาธารณะทั้ง 3 องค์ประกอบในแต่ละสัปดาห์มีค่าความแปรปรวนแบบวัดซ้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะในองค์ประกอบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าองค์ประกอบอื่นทุกช่วงสัปดาห์ และคะแนนจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าองค์ประกอบอื่นทุกช่วงสัปดาห์

ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะในแต่ละช่วงสัปดาห์โดยแยกตามองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากก่อนการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิด กล่าวคือ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2 ,

สัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 3 และ สัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และระหว่างการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดในช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกช่วงสัปดาห์ แสดงว่าตลอดระยะเวลา 4 สัปดาห์ของการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดคะแนนจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 1 เฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาของการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน ในสัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 แล้วพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ประกอบที่ 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นจากก่อนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกือบทุกสัปดาห์ กล่าวคือ ในระหว่างการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดในช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในช่วงสัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตลอดระยะเวลา 4 สัปดาห์ของการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดคะแนนจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 2 เฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาของการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน และเมื่อเปรียบเทียบหลังการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ในสัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ประกอบที่ 3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 3 ในช่วงสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 และในช่วงสัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในช่วงสัปดาห์อื่นๆที่เหลือมีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อหาประสิทธิภาพของชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดนั้นมาเป็นตัวแทนเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน จากการศึกษาพบว่า ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะของนักเรียนหลังการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดสูงกว่าก่อนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงจิตสาธารณะของนักเรียนทั้งก่อนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ระหว่างการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด และหลังการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนในแต่ละสัปดาห์ พบว่าคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าตลอดระยะเวลา 4 สัปดาห์ของการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดคะแนนจิตสาธารณะโดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาของการ

ใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิด และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนแยกตาม องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน องค์ประกอบที่ 2 คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และองค์ประกอบที่ 3 คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ทั้งก่อนการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิด ระหว่างการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิด และหลังการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนในแต่ละสัปดาห์พบว่า คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะทั้ง 3 องค์ประกอบ มีคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนมีจิตสาธารณะโดยเฉลี่ยรวมในแต่ละสัปดาห์เพิ่มขึ้นก่อนการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตลอดระยะเวลา 4 สัปดาห์ของการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน คะแนนจิตสาธารณะโดยรวมเฉลี่ยมีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตลอดระยะเวลาของการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิด แสดงให้เห็นว่าจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถที่จะส่งเสริมให้พัฒนาให้เพิ่มสูงขึ้นได้จากการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน ทั้งนี้เนื่องมาจากการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดที่มีตัวแบบจิตสาธารณะนั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนการทางปัญญาของนักเรียนด้วยการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบแล้วส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนสูงขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคมของแบนดูรา (Bandura : 1986) โดยให้นักเรียนได้สังเกตตัวแบบจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านตัวละครในวิธีทัศน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะตามองค์ประกอบต่างๆ จำนวน องค์ประกอบละ 4 ครั้ง รวมเป็น 12 ครั้ง โดยใช้แผนการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดในการทำกิจกรรมตามแผนในแต่ละครั้ง ในขณะที่นักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะจากตัวละครในแต่ละครั้งและการทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนของแผนการใช้วิธีทัศนนั้นแล้ว นักเรียนจะเกิดกระบวนการต่างๆตามแนวคิดที่แบนดูรา (Bandura : 1986) กล่าวไว้ คือ เมื่อนักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะจากตัวละครหุ่นเชิดนักเรียนจะเกิดกระบวนการที่ 1 คือกระบวนการใส่ใจในตัวแทน เพราะตัวแบบที่ใช้ที่เป็นหุ่นหรือตุ๊กตาเป็นสิ่งที่เด็กวัยนี้ชอบอยู่แล้ว การทำให้หุ่นเคลื่อนไหวได้ พูดได้ ทำกริยาอาการเลียนแบบตัวเด็กต่างๆ จึงทำให้เด็กเกิดความสนใจและตั้งใจดู ดังที่ บันลือ พุกกะวัน (2536 : 24) ได้กล่าวว่า วัยเด็กเล็กเป็นวัยที่ชอบจินตนาการ ชอบเรื่องราวที่ไม่เป็นความจริง ชอบเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ ต้นไม้พูดได้ การนำตัวละครหุ่นมาเชิดและพากย์ พร้อมใส่เสียงเพลงและเสียงดนตรีประกอบและบันทึกไว้ในรูปของวิธีทัศน จัดเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดีขึ้น เพราะผู้เรียนจะรับฟังทั้งภาพและเสียงในขณะเดียวกัน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น (ลัดดา สุขปรีดี . 2523 : 104) นอกจากนั้นในการจัดทำวิธีทัศน

ละครหุ่นเชิดตามลำดับและหลักการสร้างวรรณกรรมสำหรับเด็กของ หทัย ดันหยง (2529 : 92 – 93) คือมีการวางลำดับโครงเรื่องที่ดี ซึ่งประกอบด้วย จุดเริ่มต้น วิธีการดำเนินเรื่อง และจุดจบของเรื่อง การนำเสนอสาระแนวคิดหรือแก่นแท้ของเรื่องที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย จึงทำให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ครบสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2543 : 255 – 256) ที่กล่าวว่า การนำเสนอตัวแบบที่อยู่ในรูปวิดิทัศน์ ซึ่งเป็นตัวแบบสัญลักษณ์นั้นใช้แล้วจะประสบผลสำเร็จอย่างมากในหลายสภาพการณ์ เพราะตัวแบบสัญลักษณ์มีคุณสมบัติเหนือกว่าตัวแบบที่เป็นชีวิตจริงหลายอย่าง สามารถกำหนดพฤติกรรมที่จะนำเสนอได้ครบถ้วน จึงสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากตัวแบบได้ครบทุกพฤติกรรมตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ เมื่อนักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะจากตัวแบบและเกิดความสนใจในตัวแบบแล้ว นักเรียนจึงเกิดกระบวนการที่ 2 คือ กระบวนการจดจำตัวแบบนั้นไว้ โดยจดจำเป็นสัญลักษณ์หรือภาพของตัวแบบนั่นเอง เมื่อนักเรียนดูวิดิทัศน์จบในแต่ละตอนผู้วิจัยได้ตรวจสอบกระบวนการเก็บจำโดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะจากที่ตัวละครปฏิบัติทั้งในทางที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง และผลที่ตัวละครหรือตัวแบบนั้นได้รับจากการกระทำดังกล่าว พร้อมทั้งให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและช่วยกันสรุปความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะในตอนนั้นๆ อีกครั้ง เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการเก็บจำเพิ่มมากขึ้น ต่อจากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเพื่อให้ให้นักเรียนได้นำพฤติกรรมจิตสาธารณะที่จดจำไว้มาใช้ เพื่อให้เกิดกระบวนการที่ 3 คือ กระบวนการกระทำ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของจิตสาธารณะที่นำเสนอในแต่ละตอน เช่น การอ่านหนังสือนิทานในห้องสมุด การวาดภาพระบายสี เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้นำพฤติกรรมที่จดจำมาจากตัวแบบมากระทำในทางที่เหมาะสม พร้อมกับให้คำชมเชยหรือรางวัลสำหรับนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะที่ถูกต้องเพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการที่ 4 คือ กระบวนการจูงใจ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นการเสริมแรงเพื่อให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพา ม่วงศิริธรรม (2544 : บทคัดย่อ) ที่ใช้แนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยศึกษาเรื่อง ผลการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักกีฬา ผลการวิจัยพบว่า การปรับพฤติกรรมทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักกีฬา นอกจากนั้นยังม้งานวิจัยที่นำวิธีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น งานวิจัยของ ลัดดาวลย์ เกษมเนตร (2546 : 16 – 17) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน พบว่านักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้น และนักเรียนมีความคงทนของจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์วัฒน์ ชุนชี (2546 : 39 – 40) ที่ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับตัวแบบ

สัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็ก และจากการศึกษาการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วย บทบาทสมมติกับตัวแบบของธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง (2547 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบมีจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้จากงานวิจัยของ มุกิตา หวังจิต (2547 : 59) ได้ศึกษาการฝึกทักษะการแก้ปัญหา โดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน

2.เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนเฉลี่ยโดยรวมในแต่ละสัปดาห์ ทั้งก่อนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ระหว่างการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด และหลังการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน พบว่า มีคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมในแต่ละสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นบางช่วงสัปดาห์เท่านั้น กล่าวคือ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2 ซึ่งเป็นสัปดาห์ของการวัดและสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนนั้น มีคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบช่วงสัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3 ซึ่งเป็นสัปดาห์แรกของการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนนั้น พบว่า คะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยในระหว่างการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดในสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 , สัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 พบว่า คะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบในช่วงสัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 ซึ่งเป็นช่วงสัปดาห์หลังการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน พบว่า คะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งการที่คะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมในแต่ละช่วงของการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ทั้งก่อนการใช้ ระหว่างการใช้ และหลังการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนแตกต่างกัน ทั้งนี้ในระยะก่อนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดในสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3 คะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมไม่แตกต่างกันนั้นทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในช่วงสัปดาห์แรกๆ นักเรียนอาจยังไม่คุ้นเคยกับเสียง ตัวละครและคำบางคำในชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด และในแบบวัดจิตสาธารณะที่ฟังจากครูอ่าน นอกจากนี้จากการจัดกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้น อาจเป็นกลุ่มที่ยังไม่คุ้นเคยอยู่ในช่วงของการปรับตัวกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มใหม่ และอีกประการหนึ่งการให้เวลาที่จำกัด และอุปสรรคในการทำกิจกรรมกลุ่มที่จำกัด นักเรียนในแต่ละกลุ่มจึงเกิดการขัดแย้งกันบ้าง แย่งวัสดุอุปกรณ์กัน ไม่ค่อยมีการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้แก่กัน ไม่ค่อยมีการช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรมหรือไม่ทำหน้าที่ของตนเอง

และไม่รู้จักการอาสาช่วยเพื่อนคนอื่น แต่ใน ช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 6 นักเรียนเริ่มเข้าใจ เรื่องน้ำเสียงของตัวละครและจดจำบุคลิกลักษณะและชื่อของตัวละครในวิดิทัศน์ได้ดีขึ้นรู้จักการ ชื่นชมตัวละครที่ตัวเองชอบ และไม่ชอบตัวละครที่ปฏิบัติตัวด้านจิตสาธารณะที่ไม่ถูกต้อง รู้จัก การปรับตัวเข้ากับเพื่อนในกลุ่ม เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังที่เฮอร์ล็อก (Hurlock.1978 : 239) กล่าวว่า การที่เด็กยังมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นมากเท่าใด ก็จะ เรียนรู้ที่จะปรับตัวและให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มสูงขึ้น ผลจากการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นภายในกลุ่มและในชั้นเรียนและการทำกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิด จิตสาธารณะเพิ่มขึ้นทีละน้อยแล้วค่อยๆเพิ่มมากขึ้นในระยะเวลาต่อมา

เมื่อพิจารณาคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมหลังการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดใน สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิตินั้น ถ้าพิจารณาด้านความคงทนของจิตสาธารณะในนักเรียน แสดงว่านักเรียนมีความคงทน ของจิตสาธารณะ และเมื่อพิจารณาแนวโน้มของค่าเฉลี่ยของจิตสาธารณะโดยรวมมีแนวโน้ม ลดลงหลังสัปดาห์ที่ 6 คือในสัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 17.353 คะแนนนั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนได้ปฏิบัติในช่วงสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 นั้นเป็นกิจกรรมเดิมที่ นักเรียนได้เคยปฏิบัติแล้ว นักเรียนจึงไม่กระตือรือร้น และสนใจในการทำกิจกรรมเท่าที่ควรและ เป็นผลต่อการแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะออกมาไม่เด่นชัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรินทร์ เทพมณี (2545 : 78) ที่พบว่าในช่วงสัปดาห์ที่ 6 ของการทดลองให้นักเรียนทำ กิจกรรมการประกอบอาหาร คะแนนความมีวินัยของนักเรียนลดลง ซึ่งเป็นผลเกิดจากการทำ กิจกรรมที่ซ้ำบ่อยๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีรัตน์ ญาณศร (2544 : 57) ที่พบว่า ลักษณะของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารเป็นกลุ่ม ที่มีลำดับขั้นตอนของการทำกิจกรรม และมีรูปแบบกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน มีผลทำให้เด็กเกิดความเคยชิน และทำให้พฤติกรรมความ ร่วมมือลดลงในช่วงสัปดาห์ที่ 8 ด้วยเหตุนี้การใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกันซ้ำหลายๆครั้ง และ การทำกิจกรรมที่ซ้ำกันกับกิจกรรมเดิมอาจทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย ก็ย่อมที่จะทำให้คะแนน จิตสาธารณะของนักเรียนลดลงได้

3. เมื่อวิเคราะห์คะแนนจิตสาธารณะแยกตามรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะ พบว่า คะแนนจิตสาธารณะทั้ง 3 องค์ประกอบ มีคะแนนเฉลี่ยในแต่ละสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งอภิปรายเป็นรายองค์ประกอบได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อ สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน นักเรียนเริ่มมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 6 เท่านั้น นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในช่วงสัปดาห์แรกๆ นักเรียนยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยังคงทำตามความเคย ชินที่เคยปฏิบัติมา และอยู่ในช่วงของการปรับตัวกับสมาชิกในกลุ่ม ขณะเดียวกันนักเรียนกำลัง เรียนรู้การกระทำ ชื่อ อุบัติสยใจคอของตัวละครในวิดิทัศน์ละครหุ่นเชิด ในการทำกิจกรรมที่ กำหนดให้ปฏิบัติก็เช่นเดียวกันนักเรียนกำลังเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การปรับตัว

เข้ากับสมาชิกในกลุ่ม จึงอาจเป็นผลทำให้คะแนนในองค์ประกอบที่ 1 ในระยะช่วงสัปดาห์แรกๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนักเรียนได้เริ่มเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับเพื่อนในกลุ่มได้ดีแล้วจึงมีจิตสาธารณะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในช่วงสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4, สัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 และในช่วงสัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนได้ปฏิบัติเป็นกิจกรรมเดิมที่นักเรียนได้เคยปฏิบัติแล้ว นักเรียนจึงไม่กระตือรือร้น และสนใจในการทำกิจกรรมเท่าที่ควรและเป็นผลทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย ก็ย่อมจะทำให้คะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนลดลงได้

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ นักเรียนเริ่มมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในสัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3 และในระหว่าง สัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งอภิปรายได้ในลักษณะเดียวกันกับองค์ประกอบที่ 1 แต่พบว่าองค์ประกอบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำกว่าองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนอาจยังอยู่ในขั้นทำความเข้าใจภาษาที่ใช้ในวิดีโอ กำลังเรียนรู้ว่าหน้าที่คือการกระทำลักษณะใด และการอาสาทำหน้าที่นั้นคือการทำลักษณะใด ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกัน การใช้ตัวแบบที่แสดงออกมาไม่ชัดเจนในพฤติกรรมการทำหน้าที่ของตนเองและการอาสาทำหน้าที่ดังกล่าว อาจทำให้นักเรียนแยกแยะพฤติกรรมได้ไม่ชัดเจน และอีกประการหนึ่งในการทำกิจกรรมในระยะแรกๆ นักเรียนมักจะจำหน้าที่ของตนเองยังไม่ได้ นอกจากนั้นการให้นักเรียนทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม นักเรียนต่างมุ่งให้ผลงานของตนออกมาสวยงาม จึงไม่ค่อยมีการอาสาช่วยงานเพื่อนคนอื่นหรือกลุ่มอื่นมากนัก และส่วนใหญ่แล้วนักเรียนทำหน้าที่เสร็จในเวลาใกล้เคียงกัน ดังนั้นควรศึกษาวิธีการปลูกฝังพฤติกรรมจิตสาธารณะในองค์ประกอบที่ 2 นี้เพิ่มเติม จะทำให้สามารถพัฒนาจิตสาธารณะในองค์ประกอบนี้ให้สูงขึ้นได้ดังองค์ประกอบที่ 1 และองค์ประกอบที่ 3

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม พบว่านักเรียนมีคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 5 เท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบที่ 3 นี้ เช่น การไม่นำสมบัติของส่วนรวมไปเป็นของตนเอง การนำสมบัติของส่วนรวมไปเป็นของตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ถูกปลูกฝังในระดับโรงเรียน และนักเรียนปฏิบัติได้ดีอยู่แล้ว และการเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวมกับผู้อื่นนั้นนักเรียนมีคะแนนจิตสาธารณะด้านนี้ดีอยู่แล้ว ดังนั้นนักเรียนจึงมีคะแนนในองค์ประกอบที่ 3 นี้ค่อนข้างสูงกว่าองค์ประกอบอื่นทุกช่วงสัปดาห์ ส่วนในสัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 , สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนเริ่มมีความคงทนของจิตสาธารณะในองค์ประกอบนี้แล้ว ส่วนคะแนนเฉลี่ยที่ลดลงบ้างทั้งนี้อาจเกิดจากกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนได้ปฏิบัติเป็นกิจกรรมเดิมที่นักเรียนได้เคยปฏิบัติแล้ว นักเรียนจึงไม่

กระตือรือร้น และสนใจในการทำกิจกรรมเท่าที่ควรและเป็นผลทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย ก็ยอมที่จะทำให้คะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนลดลงได้

ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนสามารถส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมและเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องจากครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง พฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กก็จะพัฒนาขึ้นตามลำดับ ดังเห็นได้จากผลการวิจัยตลอดช่วงระยะเวลา 4 สัปดาห์ของการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนและการจัดกิจกรรมตามแผนการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิด แล้วพบว่าคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยของนักเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้น หากเด็กได้รับการส่งเสริม และเอาใจใส่จากพ่อแม่ ผู้ปกครองและครู อย่างต่อเนื่อง เด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตสาธารณะ เป็นบุคคลที่สังคมต้องการ ดังนั้นจากการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงเป็นแนวทางให้ครู ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่สนใจสามารถใช้เป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอื่นๆต่อไป

ข้อสังเกตที่ได้รับการวิจัย

จากการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน การดำเนินกิจกรรมตามแผนการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิด และจากการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะจากการจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อสังเกตและวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตที่ได้รับการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน และการดำเนินกิจกรรมตามแผนการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนให้เพิ่มสูงขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านต่างๆจากการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวละครหุ่นเชิดซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆที่ได้รับนอกเหนือจากพฤติกรรมจิตสาธารณะ เช่น การใช้คำพูดที่สุภาพ การรู้จักเอื้อเฟื้อ การมีน้ำใจต่อผู้อื่น นอกจากนั้นการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งในระหว่างการใช้แผนการใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดในแต่ละครั้ง และการทำกิจกรรมที่กำหนดให้ปฏิบัติเพื่อวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนนั้นพบว่า นักเรียนเกิดทักษะในการทำกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่ม รู้จักการปรับตัวเข้ากับเพื่อนในกลุ่ม รู้จักการเคารพการตัดสินใจของกลุ่ม รู้จักการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง มีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา สามารถควบคุมตนเองและแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานการณ์

2. จากการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์นั้นพบว่า พฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนในระยของการนำวิธีทัศนละครหุ่นเชิดมาใช้เป็นตัวแทน กล่าวคือจากการสังเกตพฤติกรรมในระยะสัปดาห์ที่ 1 - 3 นั้นจะเห็นว่า นักเรียนแต่ละคนจะปฏิบัติตามความเคยชินที่ตนเคยปฏิบัติ คือ จะมีการแย่งวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ไม่ยอมแบ่งให้เพื่อน มีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างไม่ระมัดระวัง

และไม่ใช้วัสดุในการทำกิจกรรมอย่างประหยัด บางคนขึ้นยืนบนเก้าอี้หรือนั่งโยกเก้าอี้จนล้มลง ใช้วัสดุอุปกรณ์แล้วไม่เก็บเข้าที่เดิม แต่จากการสังเกตพฤติกรรมในระยะสัปดาห์ที่ 4 - 6 พบว่า พฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวคือ ลักษณะการใช้และการดูแลรักษา สิ่งของส่วนรวมในการทำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ จะมีการใช้อย่างระมัดระวังและทะนุถนอม มีการเก็บเข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว รู้จักการตักเตือนเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และนักเรียนส่วนใหญ่มักพูดเลียนแบบตัวละครหุ่นเชิดเสมอว่า “สิ่งของเหล่านี้เป็นสมบัติของส่วนรวม เราต้องช่วยกันดูแลรักษา” และเมื่อเห็นเพื่อนขึ้นยืนหรือนั่งโยกเก้าอี้ นักเรียนคนอื่นเตือนเพื่อนว่า “เธออย่าขึ้นหรือโยกเก้าอี้เดี๋ยวก็ล้มลง เก้าอี้ก็หักหรือ” นอกจากนั้นในขณะที่ทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน ถ้านักเรียนพบสิ่งของจากการทำกิจกรรม เช่น ลูกปัด สีเทียน เข็ม และอื่นๆ นักเรียนจะรีบนำมาแจ้งครู และเก็บเข้าที่เดิมทันที จึงเห็นได้ว่าพฤติกรรมจิตสาธารณะเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน

3. นอกจากการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนจากวิธีที่บันทึกการทำกิจกรรมแล้ว ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ครูประจำชั้นของนักเรียน และได้สังเกตพฤติกรรม จิตสาธารณะของนักเรียนเพิ่มเติมนอกสภาพการทดลอง ระหว่างเวลา 15.30 – 16.00 น. ซึ่งเป็นช่วงที่ครูประจำชั้นให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนก่อนเลิกเรียน พบว่า ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กล่าวว่านักเรียนสนใจและตั้งใจเรียนและทำกิจกรรมกับผู้วิจัยเป็นอย่างมาก นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ดีขึ้นไม่ต้องคอยเตือน และรู้จักการใช้ของส่วนรวมในห้องเรียนอย่างระมัดระวังเพิ่มมากขึ้น และจากการสังเกตนอกสภาพการทดลองของผู้วิจัยเอง พบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือและตั้งใจในการทำกิจกรรมที่กำหนดให้ปฏิบัติเป็น อย่างดี นักเรียนมีการเตือนเพื่อนเมื่อเห็นว่าเพื่อนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะในทางที่ไม่ถูกต้อง และแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะในทางที่ถูกต้องเลียนแบบจากตัวละครเป็นประจำ เช่น การใช้ไม้กวาดกวาดห้องเบาๆ การหยิบหนังสือจากชั้นมาอ่านแล้วนำเก็บเข้าที่เดิม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้วิธีที่ตัวละครหุ่นเชิดเป็นรูปแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถใช้พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ดังนั้นจากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้ที่สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะ หรือพฤติกรรมอื่นๆ ได้ โดยมีข้อควรคำนึงถึงดังนี้

1.1 ในการใช้วิธีที่ตัวละครหุ่นเชิดพัฒนาจิตสาธารณะหรือพฤติกรรมอื่นๆ นั้น ผู้ที่สนใจควรมีความสนใจและมีความสามารถในการด้านการทำตัวละครหุ่น การเชิด การพากย์หุ่นเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เพราะลักษณะการเชิด การพากย์ และการทำละครหุ่นเชิดเป็นงานที่ละเอียดอ่อน

ควรศึกษาขั้นตอนต่างๆให้เข้าใจเป็นอย่างดี นอกจากนั้นลักษณะการขีด การพากย์ และการทำละครหุ่นต้องอาศัยผู้ช่วยเป็นจำนวนมากจึงจะสำเร็จลงได้ด้วยดี

1.2 ในการจัดสร้างวิดิทัศน์ละครหุ่นขีด ผู้สนใจทั่วไปที่ขาดทักษะในการถ่ายภาพ การตัดต่อต่างๆ อาจจะทำงานได้ไม่สะดวกนัก ถ้าเป็นการต้องพึ่งพาคนอื่นในการสร้างวิดิทัศน์อาจเป็นการไม่สะดวกนักและจะเป็นการสิ้นเปลืองเพราะต้องลงทุนเป็นจำนวนมาก

1.3 การใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นขีดจะได้ผลดีมากยิ่งขึ้น ถ้าผู้นำไปใช้จำเป็นต้องมีความเข้าใจเรื่องหลักการปรับพฤติกรรมทางปัญญาสังคม เทคนิคการเสนอตัวแบบ และหลักการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ให้อย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อนำวิดิทัศน์ละครหุ่นขีดไปใช้เป็นตัวแบบให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

1.4 ในการนำแผนการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นขีดไปใช้ ผู้ฝึกควรมีทักษะในการตั้งคำถาม ยั่วให้นักเรียนได้คิด ได้แสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาอย่างอิสระ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเรียนรู้หรือการปรับกระบวนการทางปัญญาได้เป็นอย่างดี

1.5 ในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ควรมีการสังเกตพฤติกรรมนอกเหนือสภาพการทดลองเพิ่มเติม จะทำให้เห็นพฤติกรรมที่เป็นจริงมากขึ้น

1.6 ควรมีการใช้เครื่องมืออื่นๆที่หลากหลายในการวัดพฤติกรรมเพิ่มเติม เช่น การให้นักเรียนรายงานพฤติกรรมตนเอง การให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของเพื่อน การใช้แบบสอบถามผู้ปกครอง หรือการใช้วิธีการสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครองเพิ่มเติม เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการใช้วิดิทัศน์ในลักษณะอื่นๆที่ไม่ใช่ตัวละครหุ่นขีด เช่นอาจใช้เด็กได้เป็นผู้แสดงเอง

2.2 ควรมีการศึกษาการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นขีดเป็นตัวแทนเพื่อพัฒนาพฤติกรรม หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาและการวัดและสังเกตพฤติกรรมโดยใช้ระยะเวลาที่มากขึ้น เช่น อาจมีการวัดทุกสองสัปดาห์ เพื่อลดปัญหาการวัดที่บ่อยเกินไปและนักเรียนเกิดการเบื่อหน่าย

2.4 ควรมีการวัดความคงทนของพฤติกรรมหลังการทดลองในระยะยาว เช่น หนึ่งเดือนหลังจากการทดลอง เป็นต้น

2.5 ควรมีการศึกษาวิธีการพัฒนาจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 2 เพราะมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าองค์ประกอบอื่นๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา นิทัศน์พัฒนา และคณะ. (2541). จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2535). เอกสารวิชาการเรื่อง ละครุ่นเพื่อชุมชน. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- กรมวิชาการ. (2540). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาป่าชุมชน ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2540). แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เกษมา จันท์แต่งผล. (2535). การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับชุดพัฒนาความ ชัยนหมั่นเพียรที่มีต่อความชยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- กอบรัตน์ เรืองผกา; อารมณ สุวรรณปาล; และ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาษิต. (2532). เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 11-15 . นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กันยา ประสงค์เจริญ. (2526). ผลการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความ รับผิดชอบ.ปรินญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2536). เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543,มกราคม-มีนาคม). โรงเรียนสร้างคนมีจิตสาธารณะ. การศึกษา 2000. 65(3) : 17.
- ขจรศักดิ์ จอมหงษ์. (2535). ผลการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนที่มีต่อการให้เหตุผลเชิง จริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.ปรินญานการศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.

- จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. (2525). รายงานการวิจัยเรื่องความสำคัญของข้าราชการไทย
เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จาตุรงค์ อาจารย์. (2522). คู่มือสื่อการเรียนการสอนกิจกรรมละครหุ่น. กรุงเทพฯ :
รุ่งเรืองรัตน์.
- จิตสำนึกเส้นทางสู่ประชาคม. (2542,กรกฎาคม-กันยายน). สื่อพลัง. 7(3) : 3-19.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2524). การละครสำหรับครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. (2542,กรกฎาคม-กันยายน). Chaos Theory กับจุดเปลี่ยนสังคมไทย.
สื่อพลัง. 7(3) : 21-27.
- ชาชีวะพันธ์ ศรีแก้ว. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2540-
2544). กรุงเทพฯ : บริษัทธนรัชการพิมพ์ จำกัด.
- ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. (2544). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาปรีชาปฏิบัติธรรม
และจริยศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชาย โพธิ์สิตา และคณะ. (2540). รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ :
ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม.
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ดวงจันทร์ หนูทอง. (2533). ผลการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน
ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต.(จิตวิทยาการศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดโช สวานานนท์. (2520).จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ต้องจิตต์ จิตดี. (2547). การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ลลอร์ฟ. ปรินิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ทิศนา แคมมณี. (2546). วิธีสอนสำหรับมืออาชีพ.พิมพ์ครั้งที่ 4 .กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง. (2547). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติ
กับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปรินิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต.(วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

- ธีระศักดิ์ อัจฉานนท์. (2546). ความน่าจะเป็นและสถิติประยุกต์ เล่ม 2 . กรุงเทพฯ : สยามซินดิเคท.
- นันทวัฒน์ ชุนชี. (2546). การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาณพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย. (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2536). สภาพเศรษฐกิจสังคมไทยยุคใหม่ จริยธรรมในการศึกษาสำหรับอนาคต. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- นิพนธ์ สุขปรีดี. (2528). โสภณศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : แพรวพิน.
- บันลือ พงษ์พานิช. (2521). วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2526). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545). การวัดประเมินการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ภาควิชา การวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญสม ธรรมชาติวิทย์. (2542, มกราคม). จิตสำนึก. วารสารวิชาการสภาอาจารย์ สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 4(1) : 71-73.
- ประทีป จินฉ. (2540). เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิเคราะห์และการปรับปรุงพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเทือง ภูมิภักดิ์. (2535). การปรับปรุงพฤติกรรม : ทฤษฎีประยุกต์. ปทุมธานี : ภาควิชา จิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ใน พระบรมราชูปถัมภ์.
- _____. (2540). การปรับปรุงพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ โอ .เอส พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์. (2535). การทดลองใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความ ซื่อสัตย์. ปรินญาณพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- ประเวศ วะสี. (2541). ปฏิรูปการศึกษายกเครื่องทางปัญญา ทางรอดจากความหายนะ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิศรีสุธรรมดีวงศ์.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2536). การปรับปรุงพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2531). ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยา.

- พิมพ์ ม่วงศิริธรรม. (2544). ผลของการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อความมีระเบียบวินัย
ในตนเองของนักกีฬา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต.(พลศึกษา).กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. (2543). สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ภูษิต อานมณี. (2541). การพัฒนารายการวิทัศน์เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
(เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2527). วรรณกรรมและลีลาดีระดับปฐมวัยศึกษา.
กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด.
- มัลลิกา กาลกฤษณ์. (2546). การเปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่างกับการควบคุมตนเอง
ที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อัดสำเนา.
- มัลลิกา มัติโก. (2541). จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- มุกิตา หวังคิด. (2547). การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่าน
สื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ยุทธนา วรณปิติกุล. (2542). สำนักพลเมือง : ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทาง
ประชาคม. กรุงเทพฯ : มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาคม.
- รัฐจวน อินทรกำแหง. (2528,พฤศจิกายน-ธันวาคม). ประชาธิปไตยแบบธรรมภิบาลสังคมนิยม.
อาจารย์สาร. 16(6) : 110-119.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพฯ : บริษัทอักษรเจริญทัศน์.
- รุ่งจิตร กองคำ. (2541). การพัฒนาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
(ประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลัดดา ศุภปรีดี. (2523). เทคโนโลยีการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2546). รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มี
จิตสาธารณะ : การศึกษาระยะยาว. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาส์น.
- วัชรินทร์ เทพมณี. (2545). ผลของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารที่มีต่อวินัยในตนเอง
ของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วิจิตร ภักดิ์รัตน์. (2523). วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์กับการศึกษา. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- วิทยากร เชียงกุล. (2521). ปัญหาพื้นฐานของประเทศด้อยพัฒนา. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) เพื่อสังคม. (2546, กันยายน). วารสารการศึกษา.
26(12) : 18-20.
- วิภา อุดมฉันท. (2538). การผลิตสื่อโทรทัศน์และวีดิทัศน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วิมลพรรณ กลางมณี. (2536). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยด้าน
การระดมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2547, พฤศจิกายน-ธันวาคม). มศว พลวัต. 1(1) : 2-3.
- ศรินยา ชัยเพียรเจริญกิจ. (2530). ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ศศินันท์ นิลจันทร์. (2547). ผลของการจัดกิจกรรมเล่นิทานที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของ
เด็กปฐมวัยในชุมชนแออัดคลองเตย. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อัดสำเนา.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ. (2541). บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการศึกษาเพื่อความเป็นประชาสังคม.
ASAHLAND JOURNAL.. 1(1) : 56-59.
- ศิริณี อุปละ. (2541). การพัฒนาจิตสำนึกและการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้การสอน
แบบโครงการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
(หลักสูตรและการสอน). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (2542). รายงานการวิจัยการศึกษารูปแบบ
และวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานข้าราชการพลเรือน.

- สนั่น มีชันหมาก. (2538). *วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมบูรณ์ สงวนญาติ. (2534). *เทคโนโลยีการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2542, มิถุนายน-ตุลาคม). ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่. *สืมาจารย์*. 13(27) : 15-16.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2536). *การปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- _____. (2541). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2543). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สยามรัฐ เรืองนาม. (2542). *ความรู้ทางการเมืองและการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความสำนึกเชิงสังคมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (สาขารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวนา พรพัฒน์กุล. (2520). *รายงานการวิจัยเรื่องความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ : การศาลา.
- _____. (2525). *รายงานการวิจัยเรื่องอิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อการพัฒนาทางด้านความคิดและการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สอ เสถบุตร. (2530). *New Model English-Thai Dictionary*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *รายงานการวิจัยเรื่องการปลูกฝังเด็กปฐมวัยให้รักสิ่งแวดล้อม ด้วยแบบฝึกกิจกรรมการบ้านและการปฏิบัติจริง*. กรุงเทพฯ : สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545). *การวัดและการประเมินผลแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุขุมล เกษมสุข. (2544). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมการอนุรักษ์น้ำและพฤติกรรมการประหยัดไฟของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุชาติ จักรพิสุทธิ์. (2544, กรกฎาคม). จิตสำนึกสาธารณะ. *ศิลปวัฒนธรรม*. 22(9) : 22-23.

- สุธีดา หงษาชาติ. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในชุมชน บุคลิกภาพ และพฤติกรรม การรับข่าวสารกับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤติทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย. (2525). การทดลองใช้หุ่นเชิดมือเป็นแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพฯ : ปริญญาโทบริหาร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนทรี รักความสุข. (2543). การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาล. ปริญญาโทบริหารการศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดรธานี.
- สุปรียา อินทวิโรทัย. (2529). ผลการใช้แม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาโทบริหารการศึกษามหาบัณฑิต . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดรธานี.
- สุพจน์ ทราญแก้ว. (2546, มกราคม-มิถุนายน). จิตสำนึกสาธารณะ : การก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัย. 4(1) : 45-57.
- สุนันทา หลบภัย. (2543). จิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกของผู้ประกอบการค้าบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (สาขาสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2544). การออกแบบระบบการประเมินผลภายใน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- สำลี รักสุทธี. (2544). วิธีการจัดการเรียนการสอนและการเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ. พัฒนาศึกษา.
- หทัย ต้นหยง. (2529). การสร้างวรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- หฤทัย อาจปรุ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี สถิตยภัทกุล. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. นครศรีธรรมราช. สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อารีรัตน์ ญาณตร. (2544). พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์. ปริญญาโทบริหาร กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดรธานี.

- อาศิรา สามห้วย. (2538). *การพัฒนาวิธีเทคนิคการสอนเรื่องมารยาทไทย สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน*. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- Bandura, Albert. (1986). *Social Foundation of Thought and Action : A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey Prentice Hall.
- Borg,Walter R. (1987). *Applying educational research ;A practical guide for teachers*.2nd ed.New york.Longman.
- Buray-Stock, J. and other. (1996, April). "Rater Agreement indexes performance assessment". *Education and psychological measurement*. 56(2) : 256.
- Dayton,C.Mitchell. (1970). *The design of educational Experiments*.New york : McGraw Hill.
- Ebel,Robert L.& Frisbie David A. (1986). *Essentials of Educational Measurement*. 4th ed.New Jersey : Printice-Hall,Inc.
- Gay,L.R. (1970). *Educational Research Competencies for analysis and application*. 4th ed.New york.Macmillan.
- Gall,Meredith D.Borg Walter R.and Gall,Joyce P. (1996). *Educational Research And Introduction*.6th ed.New york.Longman.
- Hurlock,E.B. (1978). *Child Development*. 8th ed.Newyork : Mc Graw-hill.
- Kalish,Harry I. (1981). *From Behavioral Science to Behavior Modification*. New york.R.R.Donnelley and Sons.Inc.
- Pedhazur,Elazer J. (1997). *Multiple Regression in Behavioral Research*.New york.CBS College Publishing.
- Raj, M. (1996). Consciousness. *Encyclopedia dictionary of psychology and education*. New Delhi : Anmol.
- Sills, D.L. (1972). Leadership. *International Encyclopeadia of the social sciences*. New York. The Macmillan & the free press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิต
สาธารณะ แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ และแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.ละเอียด รัชเฝ้า	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.วุฒิชัย จงคำนึ่งสีล	หัวหน้าแผนกแนะแนว
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิ วิทยาเขตนนทบุรี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินบทละครวิถีทัศน์ละครหุ่นเชิด แผนการใช้วิถีทัศน์ละครหุ่นเชิดและ
แบบฝึกหัดประกอบแผนการใช้วิถีทัศน์ละครหุ่นเชิด

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.วุฒิชัย จงคำนึ่งสีล	หัวหน้าแผนกแนะแนว
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิ วิทยาเขตนนทบุรี
3. อาจารย์ทองคำ จันทโรสภา	ศึกษานิเทศก์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ศรีสะเกษเขต 4

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินวิถีทัศน์ละครหุ่นเชิด

1. อาจารย์ ดร.อุดม หอมคำ	คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. อาจารย์นิตยา แข่งขัน	โรงเรียนอนุบาลพยุห์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ศรีสะเกษเขต 1
3. อาจารย์ ดร.วุฒิชัย จงคำนึ่งสีล	หัวหน้าแผนกแนะแนว
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิ วิทยาเขตนนทบุรี

ภาคผนวก ข

คำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ
แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ
และแบบฝึกหัดวัดความรู้เรื่องจิตสาธารณะ

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ
แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ และแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง จิตสาธารณะ				แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ				แบบสังเกต พฤติกรรม จิตสาธารณะ	
ข้อที่	IOC	ข้อที่	IOC	ข้อที่	IOC	ข้อที่	IOC	ข้อที่	IOC
1	1	22	1	1	.67	22	.67	1	1
2	1	23	1	2	1	23	1	2	1
3	1	24	1	3	1	24	1	3	1
4	1	25	1	4	1	25	1	4	.67
5	1	26	1	5	1	26	1	5	1
6	.67	27	1	6	1	27	1	6	1
7	1	28	1	7	1	28	1	7	.67
8	1	29	1	8	.67	29	1	8	1
9	1	30	1	9	.67	30	.67	9	1
10	1	31	1	10	1	31	1	10	1
11	1	32	1	11	1	32	1	11	1
12	1	33	1	12	1	33	1	12	1
13	.67	34	1	13	.67	34	1		
14	.67	35	1	14	1	35	1		
15	1	36	1	15	1	36	1		
16	.67	37	1	16	1	37	1		
17	1	38	1	17	1	38	1		
18	1	39	1	18	.67	39	1		
19	1	40	1	19	1	40	1		
20	1	41	1	20	1	41	1		
21	1	42	1	21	1	42	1		

ตาราง 14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบฝึกหัดความรู้เรื่องจิตสาธารณะ 12 ตอน

ตอนที่ ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	.67	0*	.33*	.67	.33*	0*	0*	1	1	0*	1	.67
2	.67	1	1	.67	1	0*	1	1	1	1	0*	1
3	1	1	1	1	1	1	1	0*	1	0*	1	1
4	1	1	1	1*	1	1	1	0*	1	1	1	1
5	.67	1	1	1*	1	1	1	1	1	1	1	1
6	1	.33*	.67	1	1	.67	1	.67	.67	1	1	1
7	1	.67	1	1	.67	1	0*	1	1	.67	1	1*
8	.67*	.67	1	.67	.33*	.67	.67	.67	1	.67	1	1
9	1	1	1	.67	.67	1	1	1	.67	1	1	1
10	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
11	1	1	.67	.67	1	1	1	1	1*	.67	1*	1*
12	1	1	1	1	.67	1	1	1	1*	1	1	1
13	.67*	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
14	1	1	.33*	1	1	1	.67	1	1	1	1	1

* หมายถึง ข้อที่ตัดออก

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ

ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ

ข้อที่	r	ข้อที่	r
1	.250 [*]	22	.312
2	.520	23	.540
3	.401	24	.540
4	.326	25	.362
5	-.021 [*]	26	.421
6	.241 [*]	27	.290
7	.177 [*]	28	.280 [*]
8	.305	29	.277 [*]
9	.318	30	.230 [*]
10	.697	31	.372
11	.252 [*]	32	.575
12	.333	33	.569
13	.443	34	.461
14	.385	35	.465
15	.465	36	.364
16	.569	37	.294 [*]
17	.640	38	.356
18	.397	39	.418
19	.147 [*]	40	.516
20	-.023 [*]	41	.150 [*]
21	.368	42	.356

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .890

^{*} หมายถึง ข้อที่ตัดออก

ภาคผนวก ง

ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความยากง่าย (p) และค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแบบทดสอบ
วัดความรู้เรื่องจิตสาธารณะ

ตาราง 16 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของ
แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	.80	.34	22	.78	.25
2	.67 [*]	.16 [*]	23	.78	.25
3	.73	.28	24	.78 [*]	.19 [*]
4	.75	.38	25	.45 [*]	.16 [*]
5	.38	.38	26	.52	.34
6	.70	.53	27	.64	.34
7	.70	.34	28	.81	.25
8	.44	.25	29	.73	.34
9	.70 [*]	.16 [*]	30	.78	.38
10	.42	.28	31	.38	.38
11	.64	.22	32	.86 [*]	.16 [*]
12	.80	.22	33	.75	.25
13	.23 [*]	.03 [*]	34	.67	.28
14	.52	.53	35	.70 [*]	.03 [*]
15	.64	.47	36	.73 [*]	.09 [*]
16	.64	.22	37	.77	.28
17	.23 [*]	-.09 [*]	38	.78 [*]	.19 [*]
18	.64	.34	39	.72	.31
19	.75	.19	40	.94 [*]	.06 [*]
20	.67	.28	41	.77	.47
21	.81	.31	42	.77 [*]	.16 [*]
ค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ทั้งหมดเท่ากับ .846					

^{*} หมายถึง ข้อที่ตัดออก

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความยากง่าย (p) และค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแบบฝึกหัด
วัดความรู้เรื่องจิตสาธารณะ จำนวน 12 ตอน

ตอนที่/ข้อที่		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	p	.82	.65	.87	.82*	.45	.53	.71	.60*	.73	.56	.73	.80
	r	.23	.29	.26	.23*	.45	.32	.52	.42*	.29	.35	.48	.28
2	p	.65	.42	.84	.65*	.45	.74	.81	.90*	.44	.32	.79	.69
	r	.45	.32	.26	.06*	.35	.32	.39	.19*	.29	.35	.35	.44
3	p	.73	.71	.29	.81	.50*	.45	.89	.37	.74	.47*	.82*	.64
	r	.48	.29	.32	.26	.29*	.52	.32	.29	.32	.48*	.29*	.47
4	p	.58	.55	.92*	.55	.50	.76*	.85*	.89*	.77	.63	.77	.81*
	r	.32	.35	.16*	.39	.48	.23*	.16*	.10*	.26	.55	.32	.38*
5	p	.58*	.39	.42	.42	.45	.84*	.85*	.94*	.95*	.81*	.84*	.88*
	r	.26*	.52	.26	.45	.35	.26*	.29*	.06*	.10*	.39*	.26*	.25*
6	p	.84*	.58	.35	.76	.29	.79*	.37	.68	.76	.68	.65	.86*
	r	.13*	.35	.32	.35	.32	.29*	.42	.32	.35	.39	.39	.28*
7	p	.84	.42*	.63	.55	.45	.58	.69	.34	.34*	.18*	.37*	.78
	r	.19	.13*	.48	.45	.29	.32	.48	.42	.29*	.35*	.03*	.44
8	p	.42	.71	.26*	.26*	.52*	.77*	.58	.35	.24*	.85	.65	.61
	r	.26	.26	.13*	.32*	.42*	.45*	.26	.32	.23*	.29	.39	.66
9	p	.90*	.48*	.74*	.58	.19*	.84	.82	.73	.37*	.85	.92*	.28
	r	.19*	.39	.13*	.52	.13*	.32	.35	.23	.10*	.35	.10*	.31
10	p	.44	.23*	.68	.84*	.45	.74	.84	.73	.44	.52	.69	.72
	r	.42	.23*	.32	.19*	.45	.45	.32	.42	.35	.26	.48	.38
11	p	.84	.19*	.81*	.19	.47*	.66	.92*	.52	.65	.92	.66	.83*
	r	.32	.06*	.19*	.35	.39*	.48	.16*	.23	.26	.45	.55	.28*
12	p	.85*	.58*	.73	.63	.52	.60	.84*	.69	.34	.73*	.68	.81
	r	.16*	.35*	.29	.61	.32	.42	.26*	.35	.29	.35*	.52	.38
r_{tt}		.62	.74	.61	.75	.69	.66	.70	.65	.61	.68	.69	.76

* หมายถึง ข้อที่ตัดออก

ภาคผนวก จ

ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต (RAI : Rater Agreement Indexs) ของแบบสังเกต
พฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน

ภาคผนวก จ

- คะแนนประสิทธิภาพวิดิทัศน์ละครหุ่นเชิด
- คะแนนจิตสาธารณะสัปดาห์ที่ 1 - 8

ตารางที่ 19 คะแนนการหาประสิทธิภาพวิดิทัศน์ละครหุ่นเชิด

คนที่	แบบฝึกหัด (96 คะแนน)	คะแนนก่อนเรียน(30คะแนน)	คะแนนหลังเรียน(30คะแนน)
1	75	20	24
2	81	22	25
3	77	18	23
4	72	16	21
5	78	15	16
6	80	20	27
7	81	25	27
8	72	20	24
9	73	12	16
10	74	22	25
11	83	25	27
12	86	23	24
13	77	20	27
14	86	24	28
15	52	12	18
16	85	25	29
17	76	25	27
18	76	20	23
19	78	19	25
20	81	24	27
21	75	15	19
22	83	24	24
23	82	16	18
24	77	20	22
25	72	21	26
26	68	23	26
27	76	21	23
28	87	25	29
29	77	24	27
30	92	24	28
31	79	24	26
เฉลี่ยร้อยละ	81.01	69.24	80.75

ตาราง 20 คะแนนจิตสาธารณะ ครั้งที่ 1

เลขที่	แบบวัด			รวม	แบบสังเกต			รวม	รวมแบบวัดและสังเกต			ทั้งหมด
คะแนน	ใช้ 20	ทำ 20	แบ่ง 20	60	ใช้ 8	ทำ 8	แบ่ง 8	24	ใช้ 28	ทำ 28	แบ่ง 28	84
1	17	18	15	50	7	4	3	14	24	22	18	64
2	10	9	10	29	2	0	4	6	12	9	14	35
3	18	16	20	54	2	2	3	7	20	18	23	61
4	17	17	20	54	1	2	4	7	18	19	24	61
5	14	14	17	45	2	0	3	5	16	14	20	50
6	12	15	13	40	4	3	6	13	16	18	19	53
7	16	16	16	48	6	3	6	15	22	19	22	63
8	19	18	15	52	6	5	3	14	25	23	18	66
9	19	18	16	53	6	3	6	15	25	21	22	68
10	10	14	10	34	2	0	2	4	12	14	12	38
11	18	16	13	47	2	0	5	7	20	16	18	54
12	14	11	13	38	0	2	4	6	14	13	17	44
13	18	16	15	49	2	3	4	9	20	19	19	58
14	15	15	18	48	5	5	3	13	20	20	21	61
15	10	14	17	41	4	2	4	10	14	16	21	51
16	14	16	15	45	2	1	2	5	16	17	17	50
17	12	14	16	42	4	3	2	9	16	17	18	51
18	18	16	18	52	2	4	4	10	20	20	22	62
19	17	13	12	42	0	3	2	5	17	16	14	47
20	19	19	20	58	6	5	8	19	25	24	28	77
21	20	19	18	57	4	4	3	11	24	23	21	68
22	19	18	16	53	3	1	3	7	22	19	19	60
23	17	18	17	52	6	2	6	14	23	20	23	66
24	20	20	19	59	6	3	3	12	26	23	22	71
25	18	16	18	52	4	2	2	8	22	18	20	60
26	20	19	19	58	7	3	6	16	27	22	25	74
27	19	18	17	54	4	4	5	13	23	22	22	67
28	10	8	15	33	6	2	8	16	16	10	23	49
29	14	12	14	40	3	0	2	5	17	12	16	45
30	18	17	18	53	4	1	2	7	22	18	20	60
31	11	18	17	46	2	2	3	7	13	20	20	53
32	19	18	19	56	4	0	2	6	23	18	20	61
33	17	19	18	54	7	1	6	14	24	20	24	68
34	13	10	15	38	0	0	7	7	13	10	22	45

ตาราง 21 คะแนนจิตสาธารณะ ครั้งที่ 2

เลขที่	แบบวัด			รวม	แบบสังเกต			รวม	รวมแบบวัดและสังเกต			ทั้งหมด
คะแนน	ใช้ 20	ทำ 20	แบ่ง 20	60	ใช้ 8	ทำ 8	แบ่ง 8	24	ใช้ 28	ทำ 28	แบ่ง 28	84
1	17	18	17	52	7	4	3	14	24	22	20	66
2	10	9	10	29	2	0	4	6	12	9	14	35
3	18	16	20	54	2	2	3	7	20	18	23	61
4	17	17	20	54	1	1	6	8	18	18	26	62
5	14	14	17	45	2	0	3	5	16	14	20	50
6	12	15	13	40	4	3	6	13	16	18	19	53
7	16	16	16	48	6	3	6	15	22	19	22	63
8	19	18	15	52	6	5	3	14	25	23	18	66
9	19	18	16	53	8	3	6	17	27	21	22	70
10	12	14	10	34	2	0	2	4	14	14	12	40
11	18	16	13	47	2	0	5	7	20	16	18	54
12	14	13	11	38	0	2	4	6	14	15	15	44
13	20	16	15	51	2	3	5	10	22	19	20	61
14	15	15	18	48	5	5	3	13	20	20	21	61
15	11	14	18	43	4	2	8	14	15	16	26	57
16	14	16	15	45	2	1	2	5	16	17	17	50
17	12	14	16	42	4	3	2	9	16	17	18	51
18	20	16	18	54	2	4	4	10	22	20	22	64
19	17	13	12	42	0	3	2	5	17	16	14	47
20	19	19	20	58	6	5	8	19	25	24	28	77
21	20	19	18	57	4	4	3	11	24	23	21	68
22	19	18	16	53	3	1	3	7	22	19	19	60
23	17	16	19	52	6	2	6	14	23	18	25	66
24	20	20	19	59	6	3	3	12	26	23	22	71
25	18	16	18	52	4	2	2	8	22	18	20	60
26	20	19	19	58	7	3	6	16	27	22	25	74
27	19	18	17	54	4	4	5	13	23	22	22	67
28	9	8	15	32	6	2	8	16	15	10	23	48
29	14	12	14	40	3	0	2	5	17	12	16	45
30	18	17	18	53	4	1	2	7	22	18	20	60
31	11	18	17	46	2	2	3	7	13	20	20	53
32	19	18	19	56	4	0	2	6	23	18	20	61
33	17	19	18	54	7	1	6	14	24	20	24	68
34	13	10	15	38	0	0	7	7	13	10	22	45

ตาราง 22 คะแนนจิตสาธารณะ ครั้งที่ 3

เลขที่	แบบวัด			รวม	แบบสังเกต			รวม	รวมแบบวัดและสังเกต			ทั้งหมด
คะแนน	ใช้ 20	ทำ 20	แบ่ง 20	60	ใช้ 8	ทำ 8	แบ่ง 8	24	ใช้ 28	ทำ 28	แบ่ง 28	84
1	17	18	17	52	7	5	3	15	24	23	20	67
2	10	9	10	29	2	0	4	6	12	9	14	35
3	17	16	20	53	2	2	3	7	19	18	23	60
4	17	17	20	54	1	1	6	8	18	18	26	62
5	12	14	17	45	2	0	4	6	14	14	21	49
6	12	14	13	39	4	3	6	13	16	17	19	52
7	16	16	14	48	5	4	6	15	21	20	20	61
8	19	18	15	52	6	5	3	14	25	23	18	66
9	19	18	16	53	8	3	6	17	27	21	22	70
10	12	14	10	36	2	0	4	6	14	14	14	42
11	18	15	12	45	2	0	6	8	20	15	18	53
12	13	13	10	36	0	2	6	8	13	15	16	44
13	20	16	15	51	2	3	5	10	22	19	20	61
14	15	16	17	48	5	5	3	13	20	21	20	61
15	10	14	18	42	4	3	7	14	14	17	25	56
16	14	18	15	47	2	1	2	5	16	19	17	52
17	12	14	16	42	4	4	2	10	16	18	18	52
18	18	18	18	54	2	5	4	11	20	23	22	65
19	17	13	12	42	0	3	2	5	17	16	14	47
20	19	19	20	58	6	6	8	20	25	25	28	78
21	20	19	18	57	4	5	4	13	24	24	22	70
22	19	18	16	53	3	1	3	7	22	19	19	60
23	15	18	19	52	6	4	4	14	21	22	23	66
24	20	20	19	59	6	3	3	12	26	23	22	71
25	18	18	18	54	4	2	2	8	22	20	20	62
26	20	19	19	58	7	3	6	16	27	22	25	74
27	19	18	17	54	4	4	5	13	23	22	22	67
28	9	8	15	32	6	4	6	16	15	12	21	48
29	16	12	14	42	3	1	2	6	19	13	16	48
30	18	17	18	53	4	1	2	7	22	18	20	60
31	11	18	17	46	1	1	2	4	12	19	19	50
32	19	18	19	56	4	0	2	6	23	18	21	62
33	17	19	18	54	7	1	6	14	24	20	24	68
34	13	10	15	38	0	0	7	7	13	10	22	45

ตาราง 23 คะแนนจิตสาธารณะ ครั้งที่ 4

เลขที่	แบบวัด			รวม	แบบสังเกต			รวม	รวมแบบวัดและสังเกต			ทั้งหมด
คะแนน	ใช้ 20	ทำ 20	แบ่ง 20	60	ใช้ 8	ทำ 8	แบ่ง 8	24	ใช้ 28	ทำ 28	แบ่ง 28	84
1	17	19	20	56	8	7	7	22	25	26	27	78
2	12	9	10	31	2	4	6	12	14	13	16	43
3	18	16	20	54	2	4	5	11	20	20	25	65
4	17	19	18	54	3	1	7	11	20	20	25	65
5	14	14	17	45	2	0	4	6	16	14	21	51
6	12	15	13	40	4	6	6	16	16	21	19	56
7	16	16	16	48	8	5	6	19	24	21	22	67
8	19	18	15	52	6	5	6	17	25	23	21	69
9	20	18	16	54	8	7	6	21	28	25	22	75
10	12	9	12	33	2	1	5	8	14	10	17	41
11	18	17	12	47	2	0	6	8	20	17	18	55
12	18	15	13	46	0	2	6	8	18	17	19	54
13	20	19	19	58	2	6	7	15	22	25	26	73
14	15	16	19	50	6	5	5	16	21	21	24	66
15	10	14	18	42	4	4	8	16	14	18	26	58
16	20	15	15	50	4	3	4	11	24	18	19	61
17	13	15	16	44	4	4	2	10	17	19	18	54
18	20	18	18	56	2	5	6	13	22	23	24	69
19	18	17	10	45	2	3	4	9	20	20	14	54
20	20	19	20	59	6	6	8	20	26	25	28	79
21	20	19	18	57	4	5	4	13	24	24	22	70
22	19	18	16	53	4	1	4	9	23	20	20	63
23	17	20	19	56	6	4	6	16	23	24	25	72
24	20	20	19	59	6	3	7	16	26	23	26	75
25	18	20	16	54	4	3	2	8	22	23	18	63
26	20	19	19	58	7	3	7	17	27	22	26	75
27	19	18	18	55	4	5	6	15	23	23	24	70
28	8	8	15	31	6	4	8	18	14	12	23	49
29	16	12	14	42	4	1	3	8	20	13	17	50
30	18	17	18	53	4	1	5	10	22	18	23	63
31	11	18	17	46	1	1	3	5	12	19	20	51
32	19	18	19	56	4	1	6	11	23	19	25	67
33	17	16	19	52	7	4	6	17	24	20	25	69
34	13	8	15	36	0	0	8	8	13	8	23	44

ตาราง 24 คะแนนจิตสาธารณะ ครั้งที่ 5

เลขที่	แบบวัด			รวม	แบบสังเกต			รวม	รวมแบบวัดและสังเกต			ทั้งหมด
คะแนน	ใช้ 20	ทำ 20	แบ่ง 20	60	ใช้ 8	ทำ 8	แบ่ง 8	24	ใช้ 28	ทำ 28	แบ่ง 28	84
1	20	20	19	59	8	8	8	24	28	28	27	83
2	13	9	12	34	2	4	8	14	15	13	20	48
3	19	17	17	53	2	4	5	11	21	21	22	64
4	17	15	20	52	3	2	7	12	20	17	27	64
5	18	15	15	48	4	1	4	9	22	16	19	57
6	12	15	13	40	7	7	8	22	19	22	21	62
7	19	16	17	52	8	5	8	21	27	21	25	73
8	20	18	16	54	8	7	7	22	28	25	23	76
9	20	20	16	56	8	8	7	23	28	28	23	79
10	16	8	14	38	4	2	6	12	20	10	20	50
11	16	17	17	50	3	1	6	10	19	18	23	60
12	16	14	14	44	2	2	6	10	18	16	20	54
13	20	19	20	59	4	7	8	19	24	26	28	78
14	17	14	19	50	6	7	7	21	23	21	26	70
15	16	14	9	39	6	4	8	18	22	18	17	57
16	17	19	16	52	6	3	7	16	23	22	23	68
17	18	16	12	46	5	5	5	15	23	21	17	61
18	18	20	18	56	4	5	8	17	22	25	26	73
19	17	16	10	43	4	3	5	12	21	19	15	55
20	20	20	20	60	8	7	8	23	28	27	28	83
21	20	19	20	59	7	6	5	18	27	25	25	77
22	19	19	20	58	6	3	5	14	25	22	25	72
23	17	20	19	56	6	4	8	18	23	24	27	75
24	20	19	20	59	8	3	7	18	28	22	27	77
25	20	14	20	54	4	4	6	14	24	18	26	68
26	20	19	20	59	8	4	7	19	28	23	27	78
27	20	19	19	58	4	7	7	18	24	26	26	76
28	14	13	15	42	7	5	8	20	21	18	23	62
29	18	12	12	42	5	3	6	14	23	15	18	56
30	16	19	18	53	4	3	7	14	20	22	25	67
31	11	19	17	47	4	3	6	13	15	22	23	60
32	19	16	19	54	6	3	7	16	25	19	26	70
33	19	16	15	50	8	5	7	20	27	21	22	70
34	8	15	14	37	3	1	7	11	11	16	21	48

ตาราง 25 คะแนนจิตสาธารณะ ครั้งที่ 6

เลขที่	แบบวัด			รวม	แบบสังเกต			รวม	รวมแบบวัดและสังเกต			ทั้งหมด
คะแนน	ใช้ 20	ทำ 20	แบ่ง 20	60	ใช้ 8	ทำ 8	แบ่ง 8	24	ใช้ 28	ทำ 28	แบ่ง 28	84
1	20	19	20	59	8	8	8	24	28	27	28	83
2	11	11	12	34	4	4	8	16	15	15	20	50
3	19	16	18	53	4	4	6	14	23	20	24	67
4	17	15	20	52	4	3	7	14	21	18	27	66
5	14	20	16	50	4	4	4	12	18	24	20	62
6	13	15	12	40	7	6	8	21	20	21	20	61
7	17	16	19	52	8	6	8	22	25	22	27	74
8	20	20	16	56	8	8	8	24	28	28	24	80
9	20	20	16	56	8	8	8	24	28	28	24	80
10	15	14	11	40	5	4	8	17	20	18	19	57
11	20	17	19	56	4	4	8	16	24	21	27	72
12	14	16	14	44	3	2	6	11	17	18	20	55
13	20	19	20	59	4	7	8	19	24	26	28	78
14	19	18	17	54	6	7	8	21	25	25	25	75
15	14	15	10	39	6	5	8	19	20	20	18	58
16	17	19	16	52	6	4	6	16	23	23	22	68
17	18	16	13	47	6	5	5	16	24	21	18	63
18	18	19	19	56	6	6	8	20	24	25	27	76
19	18	18	11	47	4	3	4	11	22	21	15	58
20	20	20	20	60	8	7	8	23	28	27	28	83
21	20	19	20	59	7	7	7	21	27	26	27	80
22	19	19	20	58	6	5	5	16	25	24	25	74
23	19	19	20	58	6	5	7	18	25	24	27	76
24	20	19	20	59	8	4	6	18	28	23	26	77
25	20	14	20	54	6	5	6	17	26	19	26	71
26	20	19	20	59	8	5	7	20	28	24	27	79
27	20	18	20	58	6	5	6	17	25	21	26	72
28	15	13	17	45	7	5	8	20	22	18	25	65
29	17	12	14	43	6	5	5	16	23	17	19	59
30	18	19	17	54	6	5	8	19	24	24	25	73
31	12	19	17	48	4	4	4	14	16	23	21	60
32	19	16	19	54	7	4	6	17	26	20	25	71
33	19	16	17	52	8	6	7	21	27	22	24	73
34	9	16	15	40	4	2	5	11	13	18	20	51

ตาราง 26 คะแนนจิตสาธารณะ ครั้งที่ 7

เลขที่	แบบวัด			รวม	แบบสังเกต			รวม	รวมแบบวัดและสังเกต			ทั้งหมด
คะแนน	ใช้ 20	ทำ 20	แบ่ง 20	60	ใช้ 8	ทำ 8	แบ่ง 8	24	ใช้ 28	ทำ 28	แบ่ง 28	84
1	20	19	20	59	8	8	8	24	28	27	28	83
2	12	10	12	34	4	4	8	16	16	14	20	50
3	19	17	17	53	4	4	6	14	23	21	23	67
4	17	15	20	52	4	2	7	13	21	17	27	65
5	13	20	17	50	4	3	3	10	17	23	20	60
6	13	15	13	41	7	8	8	23	20	23	21	64
7	17	16	19	52	8	6	8	22	25	22	27	74
8	20	20	16	56	8	8	8	24	28	28	24	80
9	18	20	16	54	8	7	8	23	26	27	24	77
10	13	14	13	40	5	5	8	18	18	19	21	58
11	17	18	16	51	4	4	5	13	21	22	21	64
12	14	16	14	44	3	2	6	11	17	18	20	55
13	20	19	20	59	4	5	7	16	24	24	27	75
14	19	18	18	55	6	6	7	19	25	24	25	74
15	17	14	9	40	6	5	8	19	23	19	17	59
16	17	19	16	52	6	4	6	16	23	23	22	68
17	17	16	12	45	6	5	6	17	23	21	18	62
18	18	20	18	56	5	6	8	19	23	26	26	75
19	17	16	11	44	4	4	6	14	21	20	17	58
20	20	20	20	60	8	7	8	23	28	27	28	83
21	20	20	19	59	7	7	7	21	27	27	26	80
22	19	19	20	58	8	5	4	17	27	24	24	75
23	20	19	20	59	6	6	6	18	26	25	26	77
24	20	20	19	59	8	5	5	18	28	25	24	77
25	20	16	20	56	7	6	7	20	27	22	27	76
26	20	20	19	59	8	5	8	21	28	25	27	80
27	20	19	19	58	5	4	6	15	25	24	25	74
28	14	14	17	45	6	5	7	18	20	19	24	63
29	18	13	11	42	6	4	6	16	24	17	17	58
30	18	19	17	54	5	5	5	16	23	24	22	69
31	10	19	18	47	4	2	6	12	14	21	24	59
32	19	16	19	54	5	4	6	15	24	20	25	69
33	19	16	15	50	7	5	7	19	26	21	22	69
34	13	16	15	44	4	2	4	10	17	18	19	54

ตาราง 27 คะแนนจิตสาธารณะ ครั้งที่ 8

เลขที่	แบบวัด			รวม	แบบสังเกต			รวม	รวมแบบวัดและสังเกต			ทั้งหมด
คะแนน	ใช้ 20	ทำ 20	แบ่ง 20	60	ใช้ 8	ทำ 8	แบ่ง 8	24	ใช้ 28	ทำ 28	แบ่ง 28	84
1	20	19	20	59	8	8	8	24	28	27	28	83
2	14	10	12	36	4	4	8	16	18	14	20	52
3	19	17	17	53	4	4	6	14	23	21	23	67
4	17	15	20	52	4	3	7	14	21	17	27	65
5	13	18	17	48	4	4	4	12	17	21	20	58
6	13	15	13	41	7	8	8	23	20	23	21	64
7	17	16	19	52	8	6	8	22	25	22	27	74
8	20	20	15	55	8	8	8	24	28	28	23	79
9	18	20	16	54	8	8	8	24	26	27	24	77
10	13	15	13	41	5	5	8	18	18	20	21	59
11	17	18	16	51	4	4	5	13	21	22	21	64
12	14	16	14	44	3	1	6	10	17	18	20	55
13	20	17	20	57	4	6	6	16	24	22	27	73
14	19	18	18	55	6	6	7	19	25	24	25	74
15	17	14	9	40	6	5	8	19	23	19	17	59
16	17	19	16	52	6	4	6	16	23	23	22	68
17	17	16	12	45	6	5	6	17	23	21	18	62
18	18	20	18	56	5	6	8	19	23	26	26	75
19	17	16	12	45	4	4	6	14	21	20	18	59
20	18	20	20	58	8	7	8	23	26	27	28	81
21	20	20	19	59	7	7	7	21	27	27	26	80
22	19	19	20	58	8	5	4	17	27	24	24	75
23	20	19	20	59	6	6	6	18	26	25	26	77
24	20	22	17	59	8	6	5	19	28	27	24	79
25	20	16	20	56	7	6	7	20	27	22	27	76
26	20	20	19	59	8	5	8	21	28	25	27	80
27	20	19	19	58	5	4	6	15	25	24	25	74
28	14	14	17	45	6	4	6	16	20	19	24	63
29	18	13	11	42	6	4	5	15	24	17	17	58
30	18	19	15	52	5	4	6	15	23	24	20	67
31	10	19	18	47	4	2	6	12	14	21	24	59
32	19	16	19	54	5	4	6	15	24	20	25	69
33	19	16	15	50	7	5	7	19	26	21	22	69
34	13	14	15	42	4	2	4	10	17	16	19	52

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ
- แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ
- กิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติและแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ
- ตัวอย่างโครงเรื่องและบทละครวิถีทัศน์ละครหุ่นเชิด
- แผนการใช้วิถีทัศน์ละครหุ่นเชิด
- แบบฝึกหัดวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ
- แบบประเมินบทละครวิถีทัศน์ละครหุ่นเชิด
- แบบประเมินวิถีทัศน์ละครหุ่นเชิด
- แบบประเมินแผนการใช้วิถีทัศน์ละครหุ่นเชิด

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ

คำชี้แจง

ข้อสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะนี้ มีจำนวน 30 ข้อ ให้นักเรียนตั้งใจฟังคำถามที่กำหนดให้ในแต่ละข้อ และตั้งใจฟังตัวเลือก 3 ตัวเลือกในแต่ละข้อ โดยให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด โดยกาเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้

ตัวอย่าง

0. ข้อใดเป็นการใช้ หนังสือของห้องสมุดที่ไม่ถูกต้อง

- ก. แก้วเปิดหนังสืออ่านเบาๆ
- ข. เจียบอ่านหนังสือแล้วเก็บเข้าที่
- ค. อ้วนหยิบหนังสือมาอ่านที่ละหลายเล่ม

ในข้อ 1. ถ้านักเรียนเลือกคำตอบข้อ ค. คือ อ้วนหยิบหนังสือมาอ่านที่ละหลายเล่ม ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย กากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ ดังตัวอย่าง

ข้อ	ก	ข	ค
(0)			X

1. การกระทำของใครเป็นการช่วยเหลือและรักษาส่งของส่วนรวมในโรงเรียน ก. ต้อม เดินชมดอกไม้ในสวนหย่อม ข. แต้้ม ปิดพัดลมก่อนออกจากห้องเรียน ค. ตูก เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด	7. ข้อใดเป็นการใช้น้ำอย่างประหยัด ก. เปิดน้ำใช้แล้วปิดให้สนิท ข. เปิดน้ำดื่มทีละนิด ค. ใช้มือรองน้ำดื่มแทนแก้วน้ำ
2. เมื่อเข้าไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด ควรทำตามบุคคลในข้อใดดีที่สุด ก. สมศักดิ์ วางหนังสือที่อ่านแล้วไว้ที่โต๊ะ ข. สมพงษ์ เก็บหนังสือเข้าที่เดิมเมื่ออ่านจบ ค. สมพร ใช้ดินสอสอดคั่นหน้าไว้เมื่ออ่านไม่จบ	8. ถ้านักเรียนยืมหนังสือของห้องสมุดไปอ่านแต่อ่านยังไม่จบหน้า ควรทำอย่างไร ก. พับมุมหนังสือหน้านั้นไว้ ข. ใช้ดินสอสอดเลขหน้านั้นไว้ ค. ใช้กระดาษบางๆ คั่นหน้านั้นไว้
3. เมื่อนักเรียนเข้าไปใช้ห้องสุขา และพบว่าห้องสุขานั้นไม่สะอาด นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. ไปใช้ห้องสุขาห้องอื่น ข. ดักน้ำล้างทำความสะอาด ค. ไปตามภารโรงมาทำความสะอาด	9. ข้อใดเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติตาม ก. สมทรง ใช้เท้ากดถังขยะเมื่อเห็นถังขยะเต็ม ข. สมศรี โยนไม้กวาดดอกหญ้าไปเก็บที่มุมห้อง ค. สมใจ ชักผ้าถูพื้นแล้วนำไปผึ่งให้แห้ง
4. ข้อใดเป็นสิ่งที่ ไม่ ควรทำ ก. นิดา เด็ดดอกไม้ในสวนหย่อมไปปักแจกัน ข. วาสนา เดินดูบอร์ดหน้าห้องเรียนชั้นอื่น ค. กานดา ยืมหนังสือห้องสมุดไปอ่านที่บ้าน	10. การกระทำของบุคคลในข้อใดเป็นการช่วยกันประหยัดสิ่งของส่วนรวมในโรงเรียนได้ ก. อุดม ใช้น้ำเย็นสำหรับดื่มมาล้างแขนและขา ข. อำนวย ปิดพัดลมทันทีเมื่อเลิกใช้งาน ค. อำนาจ นำกระดาษที่ครูแจกให้วาดภาพไปพับจรวด
5. เมื่อนักเรียนเห็นรูปภาพสวยๆ ในหนังสือของห้องสมุด นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. วินัย ใช้ดินสอวาดรูปเพิ่มเติมในหนังสือ ข. วันชัย ใช้ดินสอกดเป็นรอยเพื่อลอกภาพนั้น ค. วรุฒิ ใช้ภาพนั้นเป็นตัวอย่างในการวาดภาพ	11. ข้อใดต่อไปนี้เป็นการทำงานหน้าที่ของตนเองได้ดีที่สุด ก. วรณา กวาดห้องเสร็จแล้วจึงไปเล่นชิงช้า ข. วราภรณ์ หยุดกวาดห้องเพราะเพื่อนไม่กวาด ค. อนุสรณ์ กวาดห้องไปด้วยและเล่นไปด้วย
6. การกระทำของบุคคลในข้อใดเป็นการช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์ไฟฟ้าของโรงเรียน ก. ธิดา กดสวิทช์เปิดและปิดไฟฟ้าเบาๆ ข. ทนงศักดิ์ นำหลอดไฟฟ้าที่ชำรุดมาเล่น ค. นิสา เปิดพัดลมเมื่อเข้ามาในห้องเรียน	12. เมื่อครูให้นักเรียนช่วยจัดโต๊ะเก้าอี้ในห้องเรียน นักเรียนควรทำอย่างไร ก. ไปตามเพื่อนคนอื่นมาจัด ข. บอกครูว่ามีงานอื่นต้องทำ ค. รีบจัดให้เสร็จรีบร้อย

13.เมื่อเป็นเวรทำความสะอาดห้องเรียน ควรตามบุคคลในข้อใดดีที่สุด ก. สัมโอ มาทำความสะอาดห้องเรียนแต่เช้า ข. แดงโม มาโรงเรียนตามเวลาปกติ ค. ลำไย บอกเพื่อน ๆ ว่าไม่ค่อยสบาย	19. เมื่อนักเรียนพบรูปวาดการ์ตูนบนโต๊ะแต่วาดยังไม่เสร็จ ควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. วาดเพิ่มให้เสร็จ ข. ปลอมไว้ตามเดิม ค. เช็ดทำความสะอาด
14. ถ้าครูให้ไปเก็บขยะรอบๆโรงอาหาร นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. เก็บบ้างพอให้ครูเห็น ข. รีบไปเก็บให้เรียบร้อย ค. เก็บไปด้วยเล่นไปด้วย	20. การรู้จักอาสาช่วยเพื่อน ควรทำเพราะเหตุผลในข้อใดดีที่สุด ก. เพื่อนจะรักเรามากขึ้น ข. ครูจะได้ชมว่าเราขยัน ค. งานจะได้เสร็จเร็วขึ้น
15. การดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียนเป็นหน้าที่ของบุคคลในข้อใด ก. นักการภารโรง ข. นักเรียนที่เป็นเวรประจำวัน ค. ทุกคนในโรงเรียน	21.ถ้าครูแจกกระดาษให้นักเรียนเกินจำนวน นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. นำกระดาษที่เกินส่งคืนครู ข. นำกระดาษที่เกินเก็บใส่กระเป๋า ค. นำกระดาษที่เกินไปพับจรวดเล่น
16.เมื่อครูให้นักเรียนและเพื่อนๆไปทำความสะอาดห้องสุขาในตอนเช้า นักเรียนควรทำตามบุคคลในข้อใดดีที่สุด ก. นิสา รอเพื่อนมาจนครบจึงไปทำความสะอาด ข. วียะดา มาช้ากว่าเพื่อนเพราะบ้านอยู่ไกล ค. นิตยา มาก่อนจึงไปทำความสะอาดรอเพื่อน	22. นักเรียนเห็นเพื่อนกำลังจะฉีกรูปภาพจากหนังสือของห้องสมุด ควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. ไปขอแบ่งรูปกับเพื่อน ข. เดินผ่านไปทำเป็นมองไม่เห็น ค. เข้าไปห้ามเพื่อนไม่ให้ทำอย่างนั้น
17. เมื่อนักเรียนทำความสะอาดบริเวณที่ตนรับผิดชอบเสร็จแล้ว ควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. ไปพักก่อนเพื่อน ข. ไปเล่นชิงช้ารอเพื่อน ค. ไปช่วยเพื่อน	23. การกระทำในข้อใดไม่ ควรทำตาม ก. โต้ง นำลูกบอลของโรงเรียนไปเล่นที่บ้าน ข. นิสา นำดินสอที่ครูแจกให้เกินไปส่งคืนครู ค. อรทัย เปลี่ยนให้เพื่อนเล่นชิงช้า
18. เมื่อนักเรียนไปพบต่อน้ำของโรงเรียนรั่ว ควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. รีบเดินผ่านไปให้พ้น ข. ไปแจ้งให้ครูเวรทราบ ค. เล่นน้ำนั้นแล้วกลับบ้าน	24. ถ้านักเรียนและเพื่อนพบดินสอของห้องเรียนกล่องหนึ่งตกอยู่ที่พื้นห้อง นักเรียนควรทำอย่างไรดีที่สุด ก. เฉยๆไม่สนใจ ข. นำไปแจ้งครู ค. แบ่งกับเพื่อน

25. นักเรียนเห็นถึงขยะของโรงเรียนใบหนึ่งลืมหิ้วไว้ที่หน้าโรงเรียน นักเรียนควรทำอย่างไรดีที่สุด ก. นำไปใส่ขยะที่บ้าน ข. ปล่อยไว้ที่เดิม ค. นำมาเก็บที่ห้องเรียน	28. เมื่อครูแจกเกมต่อภาพให้เล่น ควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. วิภา หยิบเกมได้ก่อนจึงเล่นนานกว่าเพื่อน ข. กันยา แบ่งให้เพื่อนที่ตนสนิทเล่นเท่านั้น ค. นิตยา เปลี่ยนให้ทุกคนได้เล่นเกมเท่าๆกัน
26. การกระทำของบุคคลในข้อใดที่ควรทำตามมากที่สุด ก. ป๋อง นำเก้าอี้ที่เพื่อนลืมหิ้วไปไว้ที่ห้องเรียน ข. แป้ง เอาดินสอที่ครูลืมหิ้วไปแบ่งกับเพื่อน ค. ปาง นำกรรไกรจากห้องเรียนไปตัดผ้าที่บ้าน	29. นักเรียนต้องการใช้กรรไกรตัดกระดาษ แต่เพื่อนกำลังใช้กรรไกรอยู่ นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. ดึงกรรไกรจากมือเพื่อน ข. บอกให้เพื่อนรีบใช้กรรไกร ค. รอให้เพื่อนใช้กรรไกรเสร็จก่อน
27. ขณะที่ครูให้ร้อยลูกปัดเป็นกลุ่ม ควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. วิไล นำลูกปัดทั้งหมดวางไว้ใกล้กับตน ข. นิดา นำลูกปัดที่เหลือซ่อนไว้ในกระเป๋า ค. วรณา หยิบลูกปัดให้เพื่อนที่หยิบไม่ถึง	30. ในขณะที่นักเรียนใช้เครื่องคอมพิวเตอร์อยู่แล้วมีเพื่อนมาขอใช้ต่อ นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. บอกให้เพื่อนไปใช้เครื่องอื่น ข. ให้เพื่อนนั่งรอไปก่อน ค. ชวนเพื่อนมาใช้ด้วยกัน

แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนฟังสถานการณ์ที่ครูอ่านในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาเลือกข้อความในแต่ละข้อที่ตรงตามความรู้สึกของนักเรียนให้มากที่สุด คำตอบแต่ละข้อไม่มีถูกหรือผิด และจะไม่มีผลกระทบใดๆต่อนักเรียน

เกณฑ์การเลือกคำตอบ

คำตอบในแต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบเดียวจาก ข้อ ก ข หรือ ค โดยกาเครื่องหมายกากบาท (✕) ลงบนกระดาษที่แจกให้

ตัวอย่าง

(0) อ้วน และก้อง มีหน้าที่ทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน โดยก้องมีหน้าที่กวาดพื้นห้อง และอ้วนมีหน้าที่ลบกระดานดำ ขณะที่ลบกระดานอ้วนชอบใช้ชอล์กขีดเขียนเล่นไปด้วยลบไปด้วย ถ้านักเรียนเป็นก้องนักเรียนจะอย่างไร

ก. ยินดูว่าอ้วนเขียนอะไร น่าสนใจไหม

ข. เข้ามาร่วมด้วยช่วยอ้วนเขียน

ค. ตักเตือนอ้วนไม่ให้เขียนกระดานเล่น

ในข้อ (0) ถ้านักเรียนเลือกคำตอบข้อ ก. คือ ยินดูว่าอ้วนเขียนอะไร น่าสนใจไหม ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (✕) ลงในกระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค
(0)	✕		

1. กนกวรรณเดินผ่านห้องเรียนห้องชั้น ป. 1 แล้วพบว่าในห้องเรียนนั้นไม่มีใครอยู่ แต่ไฟและพัดลม ยังเปิดอยู่ ถ้านักเรียนเป็นกนกวรรณ นักเรียนจะอย่างไร ก. เข้าไปปิดไฟและพัดลมให้เรียบร้อย ข. ไม่สนใจ เพราะไม่ใช่ห้องเรียนของเรา ค. ไปบอกคุณครูประจำชั้น ป.1	5. ขณะที่เรียนวิชาคอมพิวเตอร์ สมศักดิ์ชอบกดแป้นพิมพ์แรงๆ ถ้านักเรียนนั่งอยู่ข้างๆ สมศักดิ์ นักเรียนจะอย่างไร ก. เจอไม่สนใจ ข. เตือนให้สมศักดิ์กดเบาๆ ค. ไปแจ้งครูผู้สอนคอมพิวเตอร์
2. ในขณะที่กาญจนาและวิภา เดินบนถนนหน้าโรงเรียน ทั้งสองคนพบเศษกระดาษตกอยู่ที่พื้นถนนหลายชิ้น ถ้านักเรียนเป็นกาญจนาหรือวิภา นักเรียนจะอย่างไร ก. เดินผ่านไป เพราะเราไม่ได้ทิ้ง ข. ช่วยกันเก็บขยะทุกชิ้นไปทิ้งถังขยะ ค. เลือกเก็บบางชิ้นที่ใกล้ตัวไปทิ้ง	6. ในขณะที่กำลังกวาดห้องเรียนวิชัยและวรวิฒิ ชอบเอาไม้กวาดมาเล่นเป็นดาบฟันต่อสู้กัน ถ้านักเรียนเป็นวิชัยหรือวรวิฒิ นักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่ ก. ทำ เพราะสนุกดี ข. ไม่ทำ เพราะกลัวครูลงโทษ ค. ไม่ทำ เพราะกลัวตำไม้กวาดหัก
3. วันเพ็ญเห็นน้องๆอนุบาลกำลังวิ่งเล่นบนสวนหย่อมของโรงเรียนอย่างสนุกสนาน ถ้านักเรียนเป็นวันเพ็ญ นักเรียนจะอย่างไร ก. เจอๆไม่สนใจ ข. บอกให้น้องหยุดเล่น ค. ไปแจ้งครูเฝ้าให้มาเตือนน้อง	7. สมใจเป็นนักเรียนคนสุดท้ายที่ออกจากห้องเรียน เธอจะปิดไฟและพัดลมทุกครั้งก่อนออกจากห้องเรียน ถ้านักเรียนเป็นสมใจนักเรียนจะทำเหมือนสมใจหรือไม่ ก. ทำ เพราะจะได้ช่วยประหยัดค่าไฟฟ้า ข. ไม่ทำ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเรา ค. ทำ เพราะจะได้รับคำชมเชยจากครู
4. เอมอร ระบายสีภาพด้วยสีเทียน ซึ่งเป็นสีของห้องเรียน ขณะที่ระบายนั้น เอมอรกดสีเทียนอย่างแรงจนสีหักไปหลายแท่ง ถ้านักเรียนเป็นเอมอร นักเรียนจะอย่างไรกับสีที่หัก ก. นำสีที่หักไปทิ้งถังขยะ ข. เก็บสีที่หักไว้ในกล่องแล้วใช้สีที่ไม่หัก ค. ใช้สีที่หักระบายภาพให้หมดก่อน	8. ในขณะที่นั่งเรียน ศักดิ์ชัยจะชอบนั่งโยกเก้าอี้เมื่อครูเผลอ ถ้านักเรียนนั่งอยู่ข้างๆศักดิ์ชัยและเห็นเพื่อนทำอย่างนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร ก. บอกให้ศักดิ์ชัยหยุดทำ ข. ปลอຍเขาไปไม่ต้องสนใจ ค. ไปบอกครูให้มาเตือน

9. กิ่งกาญจน์เปิดน้ำเพื่อดื่มจนเต็มแก้วแต่ดื่มไม่หมดจึงเทน้ำนั้นทิ้ง ถ้านักเรียนเห็นกิ่งกาญจน์ทำอย่างนั้นอีก นักเรียนจะอย่างไร ก. บอกกิ่งกาญจน์ให้เปิดน้ำดื่มแค่พออิ่ม ข. เงยๆ เพราะเรื่องของเขา ค. บอกเพื่อนคนอื่นช่วยเตือนกิ่งกาญจน์	13. คุณครูเวรได้มอบหมายให้นักเรียนและเพื่อนๆ ช่วยกันเก็บเศษกระดาษบริเวณรอบๆ อาคารเรียน โดยที่นักเรียนไม่ได้เป็นผู้ทิ้งเศษกระดาษเหล่านั้น นักเรียนจะอย่างไร ก. บอกครูว่าไม่ค่อยสบาย ข. ไปเก็บบ้างนิดหน่อยพอให้ครูเวรเห็น ค. รีบชวนเพื่อนๆ ไปเก็บให้เรียบร้อย
10. ครูให้นักเรียนไปเช็ดทำความสะอาดระเบียงหน้าต่างเรียนต่างๆ ที่นักเรียนไม่ได้เป็นเวรประจำวัน นักเรียนจะอย่างไร ก. ไปทำความสะอาดด้วยความเต็มใจ ข. ไปบอกเวรประจำวันให้ไปทำ ค. พยายามหลีกเลี่ยงเพราะไม่ใช่หน้าที่ของเรา	14. ครูให้กานดาไปชวนเพื่อนๆ มาช่วยกันจัดหนังสือเข้าชั้นหนังสือตอนหลังเลิกเรียน ถ้านักเรียนเป็นกานดา นักเรียนจะอย่างไร ก. ชวนเพื่อนๆ มาช่วยกันจัด ข. ถ้าเพื่อนมาหลายคนตนจึงมา ค. บอกให้เพื่อนๆ มาแต่ตนไม่มา
11. ในการร้อยลูกปัด สมใจได้รับมอบหมายให้เก็บวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ของกลุ่ม แต่สมใจร้อยลูกปัดเสร็จหลังเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นสมใจ นักเรียนจะอย่างไร ก. ขอร้องให้เพื่อนช่วยเก็บ ข. บอกให้เพื่อนที่ทำเสร็จเป็นคนเก็บ ค. รีบเก็บให้เรียบร้อยด้วยตนเอง	15. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนของนักเรียนกำลังนำถังขยะไปเท ซึ่งในถังขยะมีขยะเต็มจนล้นและหนักมาก นักเรียนจะอย่างไร ก. รีบเดินเลยไป ข. รีบเข้าไปช่วยยกถังขยะไปเท ค. เดินเข้าไปถามว่าให้ช่วยไหม
12. วีระและวันชัยมีหน้าที่ทำความสะอาดห้องเรียน วันชัยจะชอบเล่นมากกว่าที่จะช่วยวีระกวาดห้อง จึงทำให้กวาดห้องไม่เสร็จ ถ้านักเรียนเป็นวีระนักเรียนจะอย่างไร ก. ยืนดูและคิดว่าวันชัยน่าจะรีบกวาด ข. หยุดกวาดห้องแล้วเล่นด้วย ค. เตือนวันชัยให้รีบกวาดห้อง	16. หลังจากที่เล่นกีฬาแชร์บอลเสร็จแล้ว อำนวยจึงนำลูกบอลไปเก็บตามหน้าที่ แล้วมาเห็นเก้าอี้สองตัวที่เพื่อนลืมนำไปเก็บอยู่กลางสนาม ถ้านักเรียนเป็นอำนวยนักเรียนจะอย่างไร ก. นำเก้าอี้ไปเก็บ ข. ปล่อยไว้ที่เดิม ค. ไปบอกเพื่อนมาเก็บ

17. กาญจนาเดินไปพบน้องชั้นอนุบาลสองคน กำลังใช้สีเทียนวาดรูปที่ผนังอาคารเรียน ถ้านักเรียนเป็นกาญจนา นักเรียนจะอย่างไร ก. เดินผ่านไป ข. เตือนน้องให้หยุดวาด ค. ไปแจ้งครูชั้นอนุบาล	21. หลังจากระบายสีภาพเสร็จแล้ว นิดาพบว่าครุฑสีไม้กล่องหนึ่งไว้ในห้องเรียน ถ้านักเรียนเป็นนิดา นักเรียนจะอย่างไร ก. นำสีกล่องนั้นกลับไปใช้ที่บ้าน ข. นำสีกล่องนั้นไปส่งคืนครู ค. นำสีกล่องนั้นวางไว้ที่โต๊ะครู
18. ครูให้สถาพรมาช่วยจัดโต๊ะเก้าอี้ในห้องสมุดให้เรียบร้อย จนเย็นมากแล้วสถาพรทำยังไม่เสร็จ สมพงษ์เข้ามาหาสถาพรเพื่อจะชวนกลับบ้านพร้อมกัน ถ้านักเรียนเป็นสมพงษ์ นักเรียนจะอย่างไร ก. รีบเดินกลับบ้านไปก่อน ข. ชวนเพื่อนกลับบ้านก่อนพรุ่งนี้จะมาช่วยทำ ค. รีบช่วยเพื่อนจัดให้เรียบร้อย	22. ขณะที่ชาญชัยต้องรีบเดินกลับบ้าน เขาเห็นลูกบอลของโรงเรียนตกอยู่ริมถนน ถ้านักเรียนเป็นชาญชัย นักเรียนจะอย่างไร ก. เก็บและนำกลับมาส่งคืนครู ข. เก็บไปไว้เล่นที่บ้าน ค. บอกเพื่อนคนอื่นไปเก็บให้ครู
19. รุ่งนภามาโรงเรียนแต่เช้า เห็นครูกำลังจัดตู้หนังสือของห้องเรียน โดยมีโสภา และกานดา กำลังช่วยคุณครูอยู่ ถ้านักเรียนเป็นรุ่งนภา นักเรียนจะอย่างไร ก. ถ้าครูไม่เห็นก็รีบเดินผ่านไป ข. ถ้าครูขอให้ช่วยจึงเข้าไปช่วย ค. เข้าไปร่วมกับเพื่อนช่วยครูจัดตู้หนังสือ	23. กัลยา เห็นดอกไม้ในสวนหย่อมของโรงเรียนมีเป็นจำนวนมากและ สวยงามมาก เธออยากได้ไปปักแจกันที่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นกัลยา นักเรียนจะอย่างไร ก. รีบเด็ดดอกไม้เหล่านั้นทันที ข. ไปขอครูในโรงเรียนก่อนเด็ด ค. ไม่เด็ด ไปหาดอกไม้ที่บ้านดีกว่า
20. ขณะที่นักเรียนและเพื่อนๆ เดินผ่านตู้โทรศัพท์สาธารณะที่อยู่ในโรงเรียนมีรูปวาดการ์ตูนพิ้งวาดใหม่ๆ และวาดยังไม่เสร็จ นักเรียนจะอย่างไร ก. ชวนเพื่อนไปวาดเพิ่มเติม ข. ชวนเพื่อนหาวิธีลบภาพนั้นออก ค. เดินเข้าไปดูแล้วแจ้งให้ครูทราบ	24. เมื่อทำงานประดิษฐ์เสร็จแล้ว กระดาษสีที่ใช้เหลืออยู่จำนวนหนึ่ง กัลยาจึงชวนเพื่อนเก็บกระดาษสีที่เหลือนั้นไปใช้ต่อที่บ้าน ถ้านักเรียนมาพบเข้าพอดี นักเรียนจะอย่างไร ก. บอกนิดา นำมาแบ่งให้ตนด้วย ข. บอกนิดา นำไปส่งคืนครู ค. บอกนิดา ไปขอครูก่อน

25. ครูให้พรชัยแจกหนังสือนิทานให้เพื่อนๆ อ่าน แต่นิทานเหลืออีกหลายเล่ม ถ้านักเรียนเป็นพรชัย นักเรียนจะอย่างไร ก. เอาไปคืนครู ข. นำมาไว้อ่านเอง ค. แจกให้เพื่อนสนิทเพิ่ม	28. เมื่อวรรณณาเข้ามาอ่านหนังสือที่ห้องสมุดในห้องสมุดมีคนเยอะมากและที่ว่างไม่ค่อยมี แต่ที่นั่ง ข้างๆวรรณณามีที่ว่างพอขยับนั่งได้หนึ่งคน ถ้านักเรียนเป็นวรรณณา นักเรียนจะอย่างไร ก. ขยับและเรียกให้เพื่อนนั่งด้วย ข. ทำเป็นมองไม่เห็น ไม่สนใจ ค. บอกเพื่อนว่ามีที่ว่างอื่นอยู่
26. ในขณะที่สมชายกำลังเล่นชิงช้าที่สนามเด็กเล่นอย่างสนุกสนาน มีน้องๆมารอเล่นชิงช้าต่อจากสมชายหลายคน ถ้านักเรียนเป็นสมชาย นักเรียนจะอย่างไร ก. เล่นต่อนิดหน่อยแล้วเปลี่ยนให้น้องเล่น ข. เล่นชิงช้าต่อไปโดยไม่สนใจ ค. รีบเปลี่ยนให้น้องเล่นชิงช้า	29. ในขณะที่ระบายสีภาพ กาญจนาต้องการระบายภาพด้วยสีแดง แต่สีแดง เพ็ญณา กำลังใช้ระบายภาพอยู่ ถ้านักเรียนเป็นกาญจนา นักเรียนจะอย่างไร ก. ขอสีแดงจากเพ็ญณามาใช้ทันที ข. บอกให้เพ็ญณาใช้สีแดงเร็วๆ ค. รอให้เพ็ญณาใช้สีแดงเสร็จก่อน
27. ในขณะที่กำลังร้อยลูกปัด สมหญิงต้องการร้อยลูกปัดสีแดง แต่สมหญิงเอี้อมหยิบลูกปัดสีแดงไม่ถึง ถ้านักเรียนอยู่ใกล้กับลูกปัดสีแดง นักเรียนจะอย่างไร ก. บอกให้สมหญิงเดินมาหยิบเอง ข. ทำเป็นไม่สนใจไม่เห็น ค. ช่วยหยิบส่งให้สมหญิง	30. วิชัยหยิบหนังสือจากห้องสมุดมาไว้อ่านหลายเล่ม แล้วมีเพื่อนมาขอยืมหนังสือจากวิชัยไปอ่านเป็นบางเล่ม ถ้านักเรียนเป็นวิชัย นักเรียนจะอย่างไร ก. ไม่ให้เพราะตนจะอ่านเหมือนกัน ข. ให้เพื่อนเลือกหยิบไปอ่านแล้วเอามาคืน ค. ให้เพื่อนเอาเล่มที่ตนไม่สนใจไปอ่าน

กิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ

การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติ เพื่อวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะนี้ เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนได้ปฏิบัติทั้งก่อนการทดลอง ระหว่างดำเนินการทดลอง และหลังการทดลอง กิจกรรมที่จัดมีจำนวน 6 กิจกรรม โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 กลุ่ม ให้นักเรียนทำกิจกรรมครั้งละ 2 กิจกรรมโดยเลือกจากกิจกรรมกลุ่มที่ 1 และจากกิจกรรมกลุ่มที่ 2 อย่างละ 1 กิจกรรม ใช้เวลาในการทำกิจกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม มีดังนี้

กิจกรรมกลุ่มที่ 1 ได้แก่ การทำภาพปะติด การทำหน้ากากการ์ตูน และการทำบัตร

ส.ค.ส.

กิจกรรมการทำภาพปะติด การทำหน้ากากการ์ตูน และการทำบัตร ส.ค.ส. เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยให้นักเรียนนำวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่แจกให้ไปประดิษฐ์เป็นภาพ หน้ากาก และบัตร ส.ค.ส. ต่างๆโดยอิสระ โดยการตัด จิก แล้วปะที่กระดาษแข็งที่แจกให้ เป็นการทำกิจกรรมเดี่ยว โดยให้นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม

จุดมุ่งหมายของกิจกรรม

เพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนแล้วแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ เพื่อให้ผู้สังเกตได้สังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 1 ตัวชีวิตที่ 1 และตัวชีวิตที่ 2 คือ

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ประกอบด้วย 2 ตัวชีวิต คือ

ตัวชีวิตที่ 1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน

ตัวชีวิตที่ 2 ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน

วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

1. กระดาษแข็ง
2. กระดาษสีต่างๆ
3. กาว
4. กรรไกร
5. สีเทียนและสีเมจิก
6. ไม้บรรทัด
7. มีดเหลาดินสอ

กิจกรรมที่ 2 การร้อยลูกปัด การระบายสีภาพ และการเล่นเกมต่อภาพ

กิจกรรมการร้อยลูกปัด การระบายสีภาพ และการเล่นเกมต่อภาพ เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยให้นักเรียนนำวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่แจกให้นำไปร้อยเป็นสายสร้อยลูกปัดหลากสี การระบายสีภาพที่แจกให้ และการเล่นเกมที่กำหนดให้ โดยการทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล แต่ใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม

จุดมุ่งหมายของกิจกรรม

เพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนแล้วแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะเพื่อให้ผู้สังเกตได้สังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 3 ตัวชี้วัดที่ 5 และตัวชี้วัดที่ 6 คือ

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ

ตัวชี้วัดที่ 5 การไม่ยึดครองสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง

ตัวชี้วัดที่ 6 การแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน

วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

1. เข็มร้อย 2. ลูกปัดสีต่างๆ 3. ไหมพรม 4. ด้าย
5. กรรไกร 6. รูปภาพ 7. สีไม้และสีเทียน 8. เกมต่างๆ

การสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 2

สำหรับการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ ซึ่งประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ

1. การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน

2. การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน

ผู้วิจัยสังเกตจากการทำหน้าที่และการอาสาทำหน้าที่ของนักเรียนแต่ละบุคคลจากการทำกิจกรรมทั้งสองกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น โดยแบ่งนักเรียนเพื่อทำหน้าที่ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. การรับและส่งวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมทั้งสองกิจกรรม จำนวน 1-2 คน โดยมีหน้าที่รับ ส่ง จัดเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย ตรวจสอบและนับจำนวนก่อนส่ง

2. เก็บรวบรวมผลงานของเพื่อนๆ จำนวน 2-3 คน โดยมีหน้าที่ในการตรวจสอบผลงานของเพื่อนให้เรียบร้อย นำไปตากให้แห้งหรือนับจำนวนให้ครบก่อนนำผลงานของเพื่อนมาส่ง

3. ดูแลความสะอาดบริเวณในการทำกิจกรรมของกลุ่ม จำนวน 2 - 3 คน มีหน้าที่ในการเก็บวัสดุที่เหลือจากการทำกิจกรรมนำไปทิ้งถังขยะ เก็บส่วนที่พอใช้ไว้ แล้วเก็บกวาดบริเวณของกลุ่มตนให้เรียบร้อย

ขั้นตอนการดำเนินการทำกิจกรรม

ขั้นเตรียม

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนในห้องเรียนเป็น 6 กลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 5-6 คน เพื่อให้

นักเรียนใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม จากนั้นแบ่งหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคนของแต่ละกลุ่มพร้อมชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง

2. จัดทำป้ายชื่อคล้องไว้ที่คอเพื่อให้ง่ายต่อการสังเกต

3. จัดเตรียมกล่องบันทึกวิดิทัศน์ให้พร้อม เพื่อใช้ในการบันทึกภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจน

4. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้พร้อม

ขั้นการปฏิบัติกิจกรรม

ในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละครั้ง ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำ (ใช้เวลาประมาณ 15 นาที)

เป็นการสนทนาเกี่ยวกับขั้นตอนในการทำกิจกรรมของนักเรียนทั้งสองกิจกรรม โดยผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมทั้งสองกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจ ควบคู่กับการทำหน้าที่ของแต่ละคนในแต่ละกลุ่มว่าตนเองมีหน้าที่อะไร จากนั้นจึงแนะนำวัสดุและอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมว่ามีอะไรบ้างและวัสดุอุปกรณ์แต่ละอย่างใช้ทำอะไรบ้าง เพื่อนักเรียนจะใช้อุปกรณ์ได้ถูกต้อง

2. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (ใช้เวลาประมาณ 50 นาที)

ในการทำกิจกรรมนั้น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมที่ละกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน โดยกิจกรรมที่หนึ่งมุ่งสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 1 เมื่อเสร็จกิจกรรมที่หนึ่งแล้วให้นักเรียนแต่ละคนทำหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อพร้อมแล้วจึงให้ทำกิจกรรมที่สอง โดยกิจกรรมที่สองมุ่งสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 3 ส่วนการสังเกตพฤติกรรมองค์ประกอบที่ 2 นั้นสังเกตจากการทำหน้าที่และการอาสาทำหน้าที่ในขณะทำกิจกรรมทั้งสองกิจกรรม โดยการสังเกตพฤติกรรมจะสังเกตตามรายการในแบบสังเกต ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมผู้วิจัยจะสังเกตโดยทั่วไป และผู้วิจัยบันทึกภาพการทำกิจกรรมไว้ ในรูปวิดิทัศน์ แล้วนำมาสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละบุคคลในภายหลัง ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดของจิตสาธารณะ

รายละเอียดในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยสังเกตได้จาก 2 ตัวชี้วัดคือ

1.1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน โดยการสังเกตการดูแลสิ่งของในการทำกิจกรรม คือเมื่อมีการใช้แล้วมีการเก็บรักษา ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม การไม่ทิ้งเศษขยะที่ใช้ทำกิจกรรมในห้องเรียนและบริเวณทำกิจกรรม

1.2 ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน โดยการสังเกตจากการใช้ของส่วนรวมในการทำกิจกรรมของนักเรียน ว่ามีการใช้อย่างประหยัด ใช้อย่างทะนุถนอม ใช้อย่าง

ระมัดระวัง เช่น การหยิบหรือวางวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมอย่างเบาๆ ไม่นำวัสดุอุปกรณ์ที่เหลือพอใช้ได้ทิ้งถังขยะเช่นกระดาษ หรือสีที่หก และวัสดุอื่นๆ

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยสังเกตได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน โดยการสังเกตจากการทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในขณะที่ทำกิจกรรม เช่น การรับ ส่ง และตรวจนับอุปกรณ์ให้ครบเรียบร้อยก่อนส่ง การจัดเก็บรวบรวมผลงานของเพื่อน ตรวจนับจำนวนและดูแลผลงานของเพื่อนให้เรียบร้อยก่อนส่ง การเก็บกวาดและทำความสะอาดบริเวณกลุ่มตนเอง

1.2 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน โดยสังเกตจากการช่วยทำหน้าที่อย่างอื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น การอาสาช่วยเพื่อนทำหน้าที่อย่างอื่นภายในกลุ่มของตน หรือการอาสาล้างขยะของห้องเรียนไปเท การอาสาเก็บอุปกรณ์ช่วยเพื่อนเมื่อตนทำหน้าที่ของตนเสร็จแล้ว การอาสาเก็บกวาดบริเวณอื่นๆ ที่กลุ่มตนเองไม่ได้รับผิดชอบ

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น โดยสังเกตได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

3.1 การไม่ยึดครองสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง โดยสังเกตได้จากการไม่นำสิ่งของในการทำกิจกรรมมาเก็บไว้ที่ตน ไม่ขโมยหรือนำวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมไปเป็นของตน

3.2 การแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน โดยสังเกตได้จากการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น การไม่แสดงอาการหึงหวงวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม การไม่แย่งวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น

3. ขั้นสรุป (20 - 25 นาที)

เป็นการสรุปการทำกิจกรรมของนักเรียนจากการสังเกตโดยทั่วไปของผู้วิจัยเกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม การทำหน้าที่และการรู้จักอาสาทำหน้าที่ช่วยคนอื่น การแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์และการรู้จักการใช้สิ่งของร่วมกันในกลุ่ม จากนั้นสรุปผลงานของนักเรียนในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง กล่าวยกย่องชมเชยนักเรียนที่ทำกิจกรรมได้ดีและผลงานสวยงาม

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ และคู่มือการสังเกตพฤติกรรม

ชื่อนักเรียนผู้ถูกสังเกต (ด.ช. / ด.ญ.).....นามสกุล.....
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/..... โรงเรียน.....เลขที่.....
 วันที่สังเกต วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย.....

พฤติกรรมจิตสาธารณะ	ระดับคะแนน		
	2	1	0
องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน			
ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน			
1.1 เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว			
1.2 ไม่ทิ้งเศษวัสดุสิ่งของในการทำกิจกรรมลงที่พื้นห้องเรียน			
ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน			
2.1 ใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมอย่างทะนุถนอม ระวังระมัดระวัง			
2.2 ใช้วัสดุสิ่งของในการทำกิจกรรมอย่างประหยัด			
องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้			
ตัวชี้วัดที่ 3 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน			
3.1 ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย			
3.2 ตั้งใจปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จสมบูรณ์			
ตัวชี้วัดที่ 4 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน			
4.1 ช่วยเพื่อนภายในกลุ่มเมื่อตนเสร็จหน้าที่			
4.2 อาสาช่วยงานกลุ่มอื่นหรือของห้องเรียนเมื่อกำลังตนเสร็จหน้าที่			

พฤติกรรมจิตสาธารณะ	ระดับคะแนน		
	2	1	0
องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรมนั้น			
ตัวชี้วัดที่ 5 การไม่ยึดครองสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง			
5.1 ไม่นำวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมมาเก็บไว้ที่ตน			
5.2 ไม่ขโมยหรือนำวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมไปเป็นของตน			
ตัวชี้วัดที่ 6 การแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน			
6.1 ช่วยหยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้เพื่อน			
6.2 ไม่แย่งวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเมื่อไม่ถึงโอกาสตน			

คู่มือการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

คำชี้แจง

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ ประกอบด้วยองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ และ 6 ตัวชี้วัด คือ

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมในโรงเรียน ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ

1.1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน มีรายการพฤติกรรม จำนวน 2 ข้อ

1.2 ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน มีรายการพฤติกรรม จำนวน 2 ข้อ

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ

2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด ในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน มีรายการพฤติกรรม จำนวน 2 ข้อ

2.2 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน มีรายการพฤติกรรม จำนวน 2 ข้อ

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรมนั้น ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ

3.1 การไม่ยึดครองสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง มีรายการพฤติกรรม จำนวน 2 ข้อ

3.2 การแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน มีรายการพฤติกรรม จำนวน 2 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

ลักษณะแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะนี้ ระดับคุณภาพของพฤติกรรมจัดเป็น 3 ระดับคะแนน คือ 2 1 และ 0 โดยจะใช้แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะนี้ ทั้งก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง โดยมีเกณฑ์การให้ระดับคะแนนดังนี้คือ

ระดับ 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะมาก

ระดับ 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะบ้าง

ระดับ 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่มีพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

1. เขียนชื่อผู้สังเกต ชื่อผู้ถูกสังเกต วันเดือน ปี ที่ทำการสังเกต
2. ในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะให้ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตเพียงคนเดียว โดยการบันทึกวีดิทัศน์การทำกิจกรรมของนักเรียน ทั้งก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง แล้วนำวีดิทัศน์มาทำการสังเกตพฤติกรรม โดยสังเกตเป็นรายบุคคลและสังเกตที่ละพฤติกรรม
3. การบันทึกการสังเกต เมื่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของผู้เรียนคนใดเกิดขึ้น ตรงกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดใด และตรงกับคะแนนใด ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนนั้น
เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละตัวชี้วัดและรายการพฤติกรรมแต่ละข้อมีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

รายการพฤติกรรมจิตสาธารณะ ระดับคะแนน และเกณฑ์การให้คะแนน

รายการพฤติกรรมจิตสาธารณะ	ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ		
1. การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน		
1.1 เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว	2	เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมด้วยตนเอง
	1	เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อเพื่อนเตือนหรือทำตามเพื่อน
	0	ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิม
1.2 ไม่ทิ้งเศษวัสดุสิ่งของในการทำกิจกรรมลงที่พื้นห้องเรียน	2	ไม่ทิ้งเศษวัสดุลงที่พื้นห้อง
	1	ไม่ทิ้งเศษวัสดุลงที่พื้นห้องเมื่อเพื่อนเตือนหรือทำตามเพื่อน
	0	ทิ้งเศษวัสดุลงที่พื้นห้องเรียน
2. ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน		
2.1 ใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมอย่างทะนุถนอม อย่างระมัดระวัง	2	หยิบวางวัสดุอุปกรณ์อย่างเบามือ และระมัดระวังด้วยตนเอง
	1	หยิบวางวัสดุอุปกรณ์อย่างเบามือ และระมัดระวังเมื่อเพื่อนเตือน
	0	หยิบวางวัสดุอุปกรณ์อย่างแรง และไม่ระมัดระวัง
2.2 ใช้วัสดุในการทำกิจกรรมอย่างประหยัด	2	ไม่ทิ้งเศษวัสดุที่เหลือพอใช้ได้
	1	ไม่ทิ้งวัสดุที่เหลือพอใช้ได้เมื่อเพื่อนเตือนหรือทำตามเพื่อน
	0	ทิ้งเศษวัสดุที่เหลือพอใช้ได้

รายการพฤติกรรมจิตสาธารณะ	ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ		
3.การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม		
3.1 ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย	2	ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง
	1	ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองเมื่อเพื่อนเตือน
	0	ไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง
3.2 ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จสมบูรณ์	2	ปฏิบัติหน้าที่ได้เสร็จสมบูรณ์
	1	ปฏิบัติได้เสร็จเมื่อเพื่อนเตือน
	0	ปฏิบัติหน้าที่ของตนไม่เสร็จ
4. การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวม		
4.1 ช่วยเพื่อนภายในกลุ่มเมื่อตนเสร็จหน้าที่	2	ช่วยเพื่อนในกลุ่มตนเมื่อตนเสร็จหน้าที่
	1	ช่วยเพื่อนในกลุ่มตนเมื่อเพื่อนขอร้อง
	0	ไม่ช่วยเพื่อนในกลุ่มตนเมื่อตนเสร็จหน้าที่
4.2 อาสาช่วยงานกลุ่มอื่นหรือของห้องเรียนเมื่อกลุ่มตนเสร็จหน้าที่	2	ช่วยเพื่อนกลุ่มอื่นหรืองานของห้องเมื่อกลุ่มตนเสร็จหน้าที่
	1	ช่วยเพื่อนกลุ่มอื่นหรืองานของห้องเมื่อเพื่อนขอร้อง
	0	ไม่ช่วยเพื่อนกลุ่มอื่นเมื่อกลุ่มตนเสร็จหน้าที่

รายการพฤติกรรมจิตสาธารณะ	ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ		
5. การไม่ยึดครองสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง		
5.1 ไม่นำวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมของกลุ่มมาเก็บไว้ที่ตน	2	ไม่นำวัสดุอุปกรณ์มาเก็บไว้ที่ตน
	1	ไม่นำวัสดุอุปกรณ์มาเก็บไว้ที่ตนเมื่อเพื่อนเตือน
	0	นำวัสดุอุปกรณ์มาเก็บไว้ที่ตน
5.2 ไม่ขโมยหรือนำวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมของกลุ่มไปเป็นของตน	2	ไม่ขโมยหรือหยิบวัสดุอุปกรณ์ไปเป็นของตน
	1	ไม่ขโมยหรือหยิบวัสดุอุปกรณ์ไปเป็นของตนเมื่อเพื่อนเตือน
	0	ขโมยหรือหยิบวัสดุอุปกรณ์ไปเป็นของตน
6.การแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน		
6.1 ช่วยหยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้เพื่อน	2	หยิบหรือส่งอุปกรณ์ให้เพื่อนเมื่อตนใช้เสร็จ
	1	หยิบหรือส่งอุปกรณ์ให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอร้อง
	0	ไม่หยิบหรือส่งอุปกรณ์ให้เพื่อน
6.2 ไม่แย่งวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเมื่อไม่ถึงโอกาสของตน	2	รอเพื่อนใช้อุปกรณ์ให้เสร็จก่อนจึงใช้ต่อ
	1	พูดเร่งให้เพื่อนใช้วัสดุอุปกรณ์เร็ว ๆ
	0	แย่งหรือหยิบอุปกรณ์จากเพื่อนมาใช้ก่อนโดยที่เพื่อนใช้ยังไม่เสร็จ

ตัวอย่างโครงเรื่องของละครหุ่นเชิด

ตอนที่ 1 เรื่อง ไม้กวาดเพื่อนรัก

มโนทัศน์ (Concept) ของเรื่อง

สิ่งของต่างๆในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ไม้กวาด ถังขยะ แปรงลบ กระดาน และอื่นๆ เป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนต้องช่วยกันดูแลรักษา รู้จักใช้อย่างทะนุถนอม ใช้อย่างระมัดระวัง ใช้แล้วเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อยและถูกวิธี จะทำให้สมบัติเหล่านั้นมีความคงทน ใช้งานได้นาน และมีใช้ร่วมกันต่อไป

โครงเรื่อง (Plot)

จุดเริ่มต้น

เช้าวันนี้ ก้อง กล้า และ อ้วน เป็นเวรทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน เขาทั้งสามมาถึงห้องเรียนแต่เช้า เพื่อปิดกวาดห้องเรียนให้ทันเวลา ก้องและกล้านั้นจัดโต๊ะเก้าอี้แล้วกวาดพื้นห้อง ในขณะที่กวาดห้องนั้น อ้วนชอบเอาไม้กวาดมาเล่นเสมอๆ เพื่อนเตือนแต่อ้วนไม่ค่อยจะเชื่อฟัง ในวันนี้เช่นเดียวกันขณะที่เพื่อนกวาดห้องอ้วนก็เริ่มเอาไม้กวาดมาขี้นเล่นเป็นพอมดน้อย แล้วสั่งให้ไม้กวาดพาหะไปโน่นมานี่โดยตัวเขาเองเป็นคนวิ่งวนไปรอบๆห้อง พาไม้กวาดไปชนโน่นชนนี่จนชนไม้กวาดแทบหลุด เมื่อก้องและกล้าเห็นจึงเตือนอ้วนว่าอย่าทำเช่นนั้น ถ้าเธอเป็นไม้กวาดเธอจะรู้สึกอย่างไร ไม้กวาดคงเจ็บปวด แต่อ้วนบอกว่าไม้กวาดจะมีความรู้สึกอะไรทำอย่างไรก็ไม่รู้จักเจ็บหรอก ว่าแล้วเขาก็สั่งให้ไม้กวาดพาหะขึ้นไปสูงๆ โดยตัวเขาเองเป็นคนกระโดดขึ้นอย่างแรง จึงทำให้เขาไปชนกับตู้เก็บหนังสืออย่างแรงและล้มลงจนสลบไป

การดำเนินเรื่อง

ก้องและกล้าวิ่งมาดูอ้วน เขย่าวงายอะไรอ้วนก็ไม่รู้สึกตัว ในขณะที่อ้วนสลบอยู่นั้นเขาเจ็บที่หัวอย่างมาก เขามองเห็นไม้กวาดร้องโอดโอยด้วยความเจ็บปวดอยู่ข้างๆตัวเขา อ้วนรู้สึกตกใจมากและถามไม้กวาดว่าเป็นอะไร ไม้กวาดบอกว่าเจ็บที่ลำตัวเพราะชนกับเก้าอี้อย่างแรง อ้วนจึงถามว่าเธอรู้จักเจ็บจริงๆหรือ ไม้กวาดยืนยันว่าเจ็บชิบและบอกอ้วนว่าเพื่อนของเธอคือ โต๊ะ เก้าอี้ แปรงลบกระดานและถังขยะ สิ่งของต่างๆที่อยู่ในห้องเรียนนี้มีความรู้สึกด้วยกันทั้งนั้น จากนั้นไม้กวาดจึงอาสาพาอ้วนไปดูเพื่อนเหล่านั้น อ้วนเห็นกล้ากำลังเคาะแปรงลบกระดานอย่างแรงขณะที่ลบกระดานจนแปรงต้องร้องเตือนกล้าแต่กล้าไม่สนใจ ในที่สุดฟองน้ำในแปรงลบกระดานหลุด แปรงนึ่งห้องให้เสียใจมาก จากนั้นอ้วนเห็นก้องกำลังใช้ผ้าหมาดๆเช็ดทำความสะอาดโต๊ะเก้าอี้ที่มีรอยชอล์กขีดเขียน เก้าอี้บอกว่ารู้สึกสบายตัวจังเลยและขอบใจก้องที่ทำความสะอาดร่างกายให้ จากนั้นอ้วนเห็นกล้านำขยะไปที่ถังขยะและกดถังขยะเบาๆเพราะถังขยะเต็มมาก ถังขยะพอใจมากจนยิ้มแฉ่งที่ก้องใช้เขาอย่างทะนุถนอม เมื่ออ้วนเห็นอย่างนั้นจึงหันมาถามไม้กวาดว่าแล้วเธอละเจ็บมากไหม เธอคงเจ็บมากขณะที่ผ่านมาที่ฉันทารุนแรงกับเธอ และบอกไม้กวาดว่าต่อไปจะไม่ทำให้ไม้กวาดเจ็บตัวอีกแล้ว ไม้กวาดดีใจมากที่อ้วนคิดได้และจะไป

บอกเพื่อนๆทุกคนด้วย อ้วนก็บอกไม้กวาดว่าจะไปบอกเพื่อนๆ ให้ใช้สิ่งของต่างๆอย่าง ะมัดระวังและอย่างทะนุถนอมเช่นเดียวกัน และทั้งสองตกลงเป็นเพื่อนกัน

จุดจบของเรื่อง

ในขณะนั้นครูและเพื่อนๆ ได้พาอ้วนไปที่ห้องพยาบาลของโรงเรียน ครูฝ่ายพยาบาล ได้ปฐมพยาบาลอ้วน โดยมีครูและเพื่อนๆคอยพัดและบีบนิ้วให้ ทุกคนต่างใจจดใจจ่อว่า เมื่อไหร่อ้วนจะฟื้นสักที ทุกคนเรียกอ้วนเบาๆ จนในที่สุดอ้วนจึงลืมตาตื่นขึ้นมา ครูและเพื่อนทุกคนดีใจมากที่อ้วนฟื้นแล้ว เมื่ออ้วนได้สติแล้วเขาถามว่าเขาอยู่ที่ไหน แล้วถามหาไม้กวาดว่าอยู่ที่ไหน เพื่อนๆบอกว่าอยู่ที่ห้องเรียน อ้วนรีบไปหาไม้กวาดที่ห้องเรียนทันทีแล้วพูดกับไม้กวาดว่า “ไม้กวาดเพื่อนรัก” ต่อไปฉันจะไม่ทำให้เธอเจ็บอีกแล้ว อ้วนนำไม้กวาดไปแขวนไว้ที่เดิมอย่างเป็นระเบียบ อย่างที่ไม่เคยทำมาก่อน พร้อมกับหันมาบอกกับเพื่อนๆว่าต่อไปนี้ให้ทุกคนใช้สิ่งของต่างๆในห้องเบาๆเพราะกลัวเขาเจ็บ และจากวันนั้นมา ทุกคนเห็นอ้วนใช้ไม้กวาดและสิ่งของต่างๆในห้องเรียนอย่างระมัดระวัง และทะนุถนอม ตลอดมา

ตัวอย่างบทละครหุ่นเชิด
ตอนที่ 1 เรื่อง ไม้กวาดเพื่อนรัก

จุดมุ่งหมาย เพื่อเสนอตัวแบบจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัดคือ

ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน

ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน

บทละครหุ่นเชิด	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะ
ฉากที่ 1 ดนตรี : Fade in 30 วินาที ค่อยๆ Fade down แล้ว Fade out หุ่นผู้ประกาศ (กูกไก่) : สวัสดีค่ะ เพื่อนๆที่รัก ดีใจมากค่ะที่ได้มาพบกับเพื่อนๆอีกแล้วนะคะ วันนี้กูกไก่อมีละครสนุกๆมาให้เพื่อนๆได้ชม วันนี้เสนอเรื่อง “ไม้กวาดเพื่อนรัก” ติดตามชมได้เลยค่ะ ดนตรี : Fade in 20 วินาที ค่อยๆ Fade down แล้ว Fade out ฉากที่ 2 กูกไก่ : (เสียงบรรยาย) เข้าวันนี้ ก้อง กล้า และ อ้วน เป็นเวรทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน เขาทั้งสามมาถึงห้องเรียนแต่เช้าเพื่อปิดกวาดห้องเรียนให้ทันเวลา ในขณะที่กวาดห้องนั้น อ้วนชอบเอาไม้กวาดมาเล่น วันนี้อ้วนเอาไม้กวาดมาขีเล่นเป็นพอมदन่อยอีกเช่นเคย ดนตรี : Fade in 30 วินาที ค่อยๆ Fade down แล้ว Fade out อ้วน : ไปเลยเจ้าไม้กวาดเจ้าจงพาข้าเหาะไปเรื่อยๆ วันนี้ข้าอยากไปท่องเที่ยวให้ไกลๆ เจ้าจงพาข้าไปเดี๋ยวนี้ ก้อง : <u>ดูซิ วันนี้จะเหาะไปถึงไหน ไข้เบาๆหน่อยซิอ้วน เดี่ยวไม้กวาดก็หักหรอก</u> กล้า : อ้วน หยุดได้แล้ว <u>เธอเอาไม้กวาดไปขีเล่นแถมวิ่งชนโน้นชนนี้ ถ้าไม้กวาดมันหลุดได้คงร้องโอดโอยด้วยความเจ็บปวดแล้ว</u> อ้วน : หยุดได้ยังไง กำลังสนุกอยู่พอดีเลย ไม้กวาดไม่มีความรู้สึกหักหรอก กูกไก่ : (เสียงบรรยาย)ว่าแล้วเขาก็สั่งให้ไม้กวาดพาเหาะขึ้นไปสูงๆ โดยตัวเขาเองเป็นคนกระโดดขึ้นอย่างแรง จึงทำให้อ้วนไปชนกับตุ้มล้มลง ดนตรี : Fade in 30 วินาที ค่อยๆ Fade down แล้ว Fade out	-การใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม

บทละครหุ่นเชิด	วิเคราะห์ตามองค์ประกอบและตัวชีวิตจิตสาธารณะ
กูกไก่ : (เสียงบรรยาย) ก้องและกลิ้งมาดูอ้วน เขยอย่างไรอ้วนก็รู้สึกตัว ในขณะที่อ้วนสลบอยู่นั้นเขาเจ็บที่หัวอย่างมาก และรู้สึกเคลิ้มๆคล้ายกับฝันไป อ้วน : โอ้ย ฉันเป็นอะไรไปนี่ เอ! เสียงใครมาร้องโอดครวญอยู่ข้างฉัน ไม้กวาด : ฉันเอง ไม้กวาดไง ช่วยฉันด้วยสิ ฉันเจ็บที่หลังจังเลย อ้วน : เอ! นี่ไม้กวาดนี่ เจ้าไม้กวาดเจ้ารู้จักเจ็บเป็นด้วยหรือ ไม้กวาด : เจ็บสิ ไม่ใช่เฉพาะฉันนะ เพื่อนๆของฉัน โต๊ะ เก้าอี้ แปรงลบ กระดาน และถึงขยะที่เพื่อนเรากำลังใช้อยู่ตอนนี้ เขามีความรู้สึกกันทั้งนั้นแหละ พยุงฉันลุกขึ้นหน่อยสิ แล้วฉันจะพาเธอไปดูเพื่อนฉันใกล้ๆ ดนตรี : Fade in 30 วินาที ค่อยๆ Fade down แล้ว Fade out ฉากที่ 3 กูกไก่ : (เสียงบรรยาย) จากนั้นไม้กวาดจึงอาสาพาอ้วนไปดูเพื่อนเหล่านั้น อ้วนเห็นกลิ้งกำลังเคาะแปรงลบกระดานอย่างแรงขณะที่ลบกระดาน จนแปรงต้องร้องเตือนกลิ้งแต่กลิ้งไม่สนใจ ในที่สุดจนแปรงลบกระดานหลุด แปรงนั่งห้อยให้เสียใจพร้อมกับความเจ็บปวด แปรงลบกระดาน : โอ้ย เจ็บจังเลย ขนฉันหลุดหมดแล้ว อ้วน : <u>นำสงสารแปรงลบกระดานจังเลย กลิ้งน่าจะเคาะเบาๆหน่อย</u> ไม้กวาด : <u>นั่นก้องกำลังใช้ผ้าหมาดๆเช็ดทำความสะอาดเก้าอี้ที่มีคนเอาขอล็กไปเขียน เห็นไหม</u> เก้าอี้ : <u>ขอบคุณนะก้องที่ทำความสะอาดร่างกายให้ฉัน วันนี้ฉันรู้สึกสบายตัวจังเลย</u> อ้วน : <u>กลิ้งทำดีจังเลย ต่อไปฉันจะทำการล้างบ้าง</u> ไม้กวาด : <u>นั่น เธอเห็นถึงขยะเพื่อนฉันไหม ทำไมเขาถึงนั่งยิ้มอยู่ได้</u> ถึงขยะ : <u>ฉันยิ้มเพราะฉันรู้สึกสบายที่ไม่ต้องแบกน้ำหนักอยู่นานๆ มีคนใจดีเอาขยะไปทั้งหมดแล้วและเอาฉันมาเก็บในที่ของฉัน</u> อ้วน : แล้วเธอล่ะไม้กวาด เธอคงเจ็บมากขณะที่ฉันทำรุนแรงกับเธอ ต่อไปฉันสัญญาว่าจะไม่ทำให้เธอเจ็บอีกแล้ว และฉันจะไปบอกเพื่อนๆของฉันใช้เธอและ เพื่อนๆของเธออย่างเบาๆ	-การใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม -การดูแลรักษา -การดูแลรักษา -การใช้และการดูแลรักษา -การใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม

บทละครหุ่นเชิด	วิเคราะห์ตาม องค์ประกอบ และตัวชี้วัด จิตสาธารณะ
ไม้กวาด : เธอให้สัญญาแล้วนะ และต่อไปเราจะเป็นเพื่อนกัน จะไม่รังแกกัน อ้วน : ฉันให้สัญญาไม้กวาดเพื่อนรัก ฉันให้สัญญา ดนตรี : Fade in 30 วินาที ค่อยๆ Fade down แล้ว Fade out ฉากที่ 4 ก๊วกไก่อ : (เสียงบรรยาย) ในขณะนั้นครูและเพื่อนๆ ได้พาอ้วนไปที่ห้องพยาบาลของโรงเรียน ครูฝ่ายพยาบาลได้ปฐมพยาบาลอ้วน โดยมีครูและเพื่อนๆ คอยบีบนิ้วและพัดให้ ทุกคนต่างใจจดใจจ่อว่าเมื่อไหร่อ้วนจะฟื้นสักที ก๊องเขย่าเรียกอ้วนเบาๆ จนในที่สุดอ้วนจึงลืมตาตื่นขึ้นมา ครูและเพื่อนทุกคนดีใจมากที่อ้วนฟื้นแล้ว ก๊อง : อ้วนฟื้นแล้ว อ้วนรู้สึกตัวแล้ว อ้วน : ฉันอยู่ที่ไหนนี้ แล้วไม้กวาดอยู่ที่ไหน ฉันจะไปหาไม้กวาด ก๊ลา : อ้วน นี่พวกเราเอง จำได้ไหม อ้วนถามหาไม้กวาดทำไม แก้ว : ไม้กวาดก็อยู่ที่ห้องเรียนซิ ก๊วกไก่อ : (เสียงบรรยาย) เมื่อได้ยินดังนั้น อ้วนลุกขึ้น แล้วรีบไปหาไม้กวาดทันที เมื่อไปถึงห้องเรียนอ้วนรีบหยิบไม้กวาดขึ้นมา พร้อมกับพูดว่า อ้วน : “ไม้กวาดเพื่อนรัก” ต่อไปฉันจะไม่ทำให้เธอเจ็บอีกแล้ว ฉันจะทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับเธอ ก๊วกไก่อ : ทุกคนมองดูอ้วนอย่างแปลกใจ จากนั้นอ้วนนำไม้กวาดไปแขวนไว้ที่เดิมอย่างเป็นระเบียบ อย่างที่ไม่เคยทำมาก่อน พร้อมกับหันมาบอกกับเพื่อนๆ ว่าให้ทุกคนใช้สิ่งของต่างๆ ในห้องเบาๆ เพราะกลัวเขาเจ็บ และจากวันนั้นมา ทุกคนเห็นอ้วนใช้ไม้กวาดและสิ่งของต่างๆ ในห้องเรียนอย่างระมัดระวัง และทะนุถนอม ตลอดมา ดนตรี : Fade in 30 วินาที ค่อยๆ Fade down แล้ว Fade out	

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ

ตอนที่ 1 เรื่อง ไม้กวาดเพื่อนรัก

ชื่อแผน ไม้กวาดเพื่อนรัก

วัน/เวลา วันที่ 15 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2548 เวลา...14.00 -15.30 น.

สาระสำคัญ สิ่งของต่างๆในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ไม้กวาด ถังขยะ แปรง
ลบกระดาน และอื่นๆ เป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนต้องช่วยกันดูแลรักษา รู้จักใช้อย่างทะนุ
ถนอม ใช้อย่างระมัดระวัง ใช้แล้วเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อยและถูกวิธี จะทำให้สมบัติเหล่านั้นมีความ
คงทน ใช้งานได้นาน และมีใช้ร่วมกันต่อไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “ไม้กวาดเพื่อนรัก” แล้ว สามารถตอบ
คำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ดูได้ถูกต้อง
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถยกตัวอย่างสิ่งของในห้องเรียนอื่นๆคนละหนึ่งอย่าง แสดง
ความคิดเห็น และสรุปวิธีการใช้ และการดูแลรักษาสิ่งของเหล่านั้นอย่างไรให้มีความคงทนได้
3. เมื่อกำหนดกิจกรรมให้ปฏิบัติ นักเรียนสามารถใช้สมบัติของส่วนรวมที่อยู่ใน
ห้องเรียนได้อย่างทะนุถนอม และใช้อย่างระมัดระวัง ใช้แล้วมีการเก็บและการดูแลรักษาที่
ถูกต้อง
4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา การใช้และการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในห้องเรียน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการใช้หนังสือ โต๊ะ และเก้าอี้ ในห้องสมุด ในครั้งที่
ผ่านมามีลักษณะการใช้และการดูแลอย่างไรบ้าง ให้นักเรียนเล่าให้เพื่อนๆฟัง 2 – 3 คน
จากนั้นจึงสนทนาเกี่ยวกับสิ่งของในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หนังสือ แปรงลบกระดาน ไม้
กวาด ถังขยะ สิ่งของต่างๆที่เป็นสมบัติของส่วนรวมในห้องเรียนเหล่านี้เรามีวิธีการดูแลรักษา
และวิธีการใช้ที่ถูกต้องอย่างไร จึงจะทำให้สิ่งของส่วนรวมเหล่านั้นใช้ได้ทนใช้ได้นาน ให้นักเรียน
เล่าประสบการณ์ที่เคยทำ 2- 3 คน จากนั้นผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อตอบ
คำถาม อภิปรายกลุ่มและทำกิจกรรมหลังจากดูชีวิตทัศน

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแบบ

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “ไม้กวาดเพื่อนรัก” โดยก่อนดูผู้วิจัย
เน้นเรื่องการจัดใจดู และสังเกตการกระทำของตัวละครหุ่นเชิดว่ามีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ดี
หรือไม่ดีอย่างไร และจดจำในสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติไว้ และผลที่ตัวละครได้รับนั้นเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

เมื่อดูชีวิตทัศนจบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดู

วิทัศน์ และมีการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่มตามลำดับข้อ คือ

1. อุปกรณ์ต่างๆภายในห้องเรียน เช่นโต๊ะ เก้าอี้ ไม้กวาดและอื่นๆเป็นสมบัติของส่วนรวมหรือไม่ เพราะอะไร
2. ถ้าทุกคนใช้ไม้กวาดลักษณะเดียวกับอ้วน จะเกิดปัญหาอะไรบ้าง
3. การใช้ไม้กวาดดอกหญ้าเพื่อให้ใช้ให้ทนใช้อย่างไร และวิธีเก็บที่ถูกต้องเก็บอย่างไร
4. การขีดเขียนบนโต๊ะ เก้าอี้ ดีหรือไม่ เพราะอะไร ให้แสดงความคิดเห็นและสรุปเป็นของกลุ่มตามใบงาน
5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มยกตัวอย่างสิ่งของในห้องเรียนอื่นๆกลุ่มละหนึ่งชื่อ แล้วอภิปรายภายในกลุ่ม บอกวิธีการใช้และการดูแลรักษาส่งของนั้นอย่างไรให้ใช้ได้นาน มีความคงทน โดยให้สรุปเป็นข้อๆ

จากนั้นจึงร่วมกันสรุปว่า สิ่งของที่อยู่ในห้องเรียนที่เราใช้ร่วมกันนั้นเป็นส่วนร่วมนั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน เวลาใช้ต้องใช้อย่างระมัดระวัง ใช้อย่างทะนุถนอม ต้องใช้อย่างเบามือ ไม่ขีดเขียนบนโต๊ะ เก้าอี้ และเมื่อใช้แล้วต้องเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย และเก็บให้ถูกวิธี สิ่งของส่วนรวมเหล่านั้นก็จะใช้ได้ทน ใช้ได้นาน ไม่ต้องซื้อหาบ่อยๆ

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน เพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมในการทำความสะอาดห้องเรียนและสังเกตลักษณะการใช้สิ่งของ และการดูแลสิ่งของของแต่ละกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 และ 2 สำรวจโต๊ะ เก้าอี้ที่มีรอยขีดเขียน แล้วเช็ดถู โต๊ะ เก้าอี้ โดยใช้ผ้าหมาดๆ และผู้วิจัยสังเกตการตั้งใจในการเช็ด การจัดโต๊ะ เก้าอี้จับเบาะๆหรือไม่ และเมื่อเช็ดเสร็จแล้วเก็บเข้าที่หรือไม่

กลุ่มที่ 3 และ 4 ปัดกวาดห้องเรียน โดยใช้ไม้กวาดดอกหญ้า และไม้ถูพื้น แล้วผู้วิจัยสังเกตลักษณะการใช้ไม้กวาด มีการปัดกวาดเบาะๆหรือไม่ ลักษณะการใช้ไม้ถูพื้น และเมื่อใช้แล้วมีการทำความสะอาดแล้วเก็บเข้าที่เดิมถูกวิธีและเรียบร้อยหรือไม่

กลุ่มที่ 5 และ 6 ปัดฝุ่น เช็ดฝุ่น โต๊ะครู ชั้นวางของ ชั้นวางหนังสือ จัดหนังสือในชั้นให้เรียบร้อย โดยใช้ไม้กวาดขนไก่ และผ้าหมาดๆ แล้วผู้วิจัยสังเกตการใช้ไม้กวาดขนไก่ การหยิบหนังสือเข้าออกจากชั้น การจัดหนังสือเบามือหรือไม่ และเมื่อใช้แล้วเก็บเข้าที่หรือไม่

ผู้วิจัยบันทึกภาพการทำการกิจกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่มไว้ แล้วนำมาสังเกตพฤติกรรมตามรายการในแบบสังเกตเป็นรายบุคคล และขณะนักเรียนทำการกิจกรรมผู้วิจัยสังเกตโดยทั่วไป โดยรวมในการทำการกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม เมื่อทุกกลุ่มทำการกิจกรรมเสร็จแล้วจึงสรุปผลการทำการกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม กล่าวชมเชยกลุ่มที่ทำงานได้เรียบร้อย และกลุ่มที่ควรปรับปรุง จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจำนวน 8 ข้อ โดยครูเป็นผู้อ่านโจทย์และตัวเลือกให้

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วิดีทัศน์ละครหุ่นเชิดตอน “ไม้กวาดเพื่อนรัก”
3. โต๊ะ เก้าอี้ สิ่งของในชั้นเรียน ไม้กวาดดอกหญ้า ไม้กวาดขนไก่ ไม้ถูพื้น เศษผ้า

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวิดีโอ
2. สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม
3. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย และการสรุปข้อคิดเห็นของกลุ่ม
4. สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมการทำความสะอาดห้องเรียน
5. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม
3. แบบฝึกหัดท้ายบทจำนวน 8 ข้อ

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

ตอนที่ 2 เรื่อง ผันที่ไม่เป็นจริง

ชื่อแผน ผันที่ไม่เป็นจริง

วัน/เวลา วันที่ 16. เดือนพฤศจิกายน พ.ศ..2548.....เวลา.....14.00 – 15.30 น.

สาระสำคัญ การดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมนั้นเป็นหน้าที่ของทุกคน เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม ทุกคนต้องทำหน้าที่นั้นให้เสร็จ และต้องรู้จักการอาสาปฏิบัติหน้าที่อื่นในการดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม เพื่อที่จะทำให้ทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเหล่านั้นไม่ชำรุดเสียหาย และมีใช้ร่วมกันตลอดไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “ผันที่ไม่เป็นจริง” แล้ว สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ดูได้ถูกต้อง
2. นักเรียนอภิปรายกลุ่มย่อยและแสดงความคิดเห็นของกลุ่มเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของแก้วและเจี๊ยบ และการอาสาทำหน้าที่เพื่อส่วนรวมของกล้าและก้อง แล้วสรุปข้อดีของการทำหน้าที่และผลเสียถ้าไม่ปฏิบัติหน้าที่ โดยให้เขียนเป็นข้อๆได้
3. เมื่อกำหนดกิจกรรมให้ นักเรียนสามารถทำกิจกรรมตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการทำความสะอาดห้องเรียน และอาสาทำหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อตนทำหน้าที่เสร็จแล้วได้
4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา การทำตามหน้าที่ที่กำหนดและการอาสาทำหน้าที่เพื่อดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับหน้าที่ต่างๆที่นักเรียนทำเพื่อส่วนรวมที่โรงเรียนเช่น การทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน การรักษาความสะอาดบริเวณของห้องเรียน และหน้าที่อื่นๆ แล้วสนทนาซักถามว่าทำไมเราต้องทำหน้าที่เหล่านั้น ห้องเรียนเหล่านั้นเป็นของใคร โรงเรียนเป็นของใคร ทำไมเราจึงต้องดูแลรักษา ให้นักเรียนลองออกมาเล่า นอกจากนั้นยังสนทนาถึงการรู้จักการอาสาช่วยงานคนอื่น ให้นักเรียนออกมาเล่าประสบการณ์บ้างเล็กน้อย ก่อนดูชีวิตทัศนผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อตอบคำถาม อภิปรายกลุ่มและทำกิจกรรมหลังจากดูชีวิตทัศน แล้วจึงให้นักเรียนดูชีวิตทัศน

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแทน

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “ผันร้ายของแก้ว” โดยก่อนดูผู้วิจัยเสนอแนะให้นักเรียนตั้งใจดู และสังเกตการกระทำของตัวละครหุ่นเชิดว่ามีกรปฏิบัติอย่างไรบ้าง ดีหรือไม่ดีอย่างไร และจดจำในสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติไว้ และผลที่ตัวละครได้รับนั้นเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

เมื่อครูวัดทัศนจับแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้ นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดู วิดีทัศน์ และมีการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่มตามลำดับข้อ คือ

1. ครูได้มอบหมายให้ใครทำหน้าที่ในการเก็บผลงาน และอุปกรณ์ของห้องเรียน เขาได้ทำหน้าที่หรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ใครได้มาช่วยเก็บอุปกรณ์ ผลงานของเพื่อนๆ การกระทำของเขานำทำตาม หรือไม่ เพราะเหตุใด
3. ถ้ากลุ่มของนักเรียนได้รับมอบหมายหน้าที่เหมือนแก้วและเจ็บบนักเรียนจะทำอย่างไร การทำตามหน้าที่มีข้อดีอย่างไรบ้าง
4. การไม่ทำหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมายมีผลเสียอย่างไรบ้าง
5. การอาสาทำหน้าที่ช่วยคนอื่นเพื่อดูแลสมบัติส่วนรวมดีหรือไม่ อย่างไร
6. การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย กับการอาสาทำหน้าที่แตกต่างกันอย่างไร

จากนั้นจึงร่วมกันสรุปว่า ห้องเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ดังนั้นทุกคนจึงมีหน้าที่ในการดูแลรักษา เมื่อกำหนดหน้าที่ให้เรารู้แลรักษาเราต้องตั้งใจทำ หน้าที่ให้เสร็จสมบูรณ์ และต้องรู้จักอาสาดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม เพื่อให้สมบัติของ ส่วนรวมไม่ชำรุดเสียหาย และมีใช้ร่วมกันต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการดูแล รักษาความสะอาดวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน เพื่อเป็นการตอกย้ำพฤติกรรมจิตสาธารณะ องค์ประกอบที่ 2 การถือปฏิบัติหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตน สามารถทำได้ โดยเน้นให้แต่ละกลุ่มทำตามหน้าที่ที่กำหนดและอาสาทำหน้าที่เมื่อหน้าที่ตนเอง เสร็จ โดยแต่ละกลุ่มทำหน้าที่ดังนี้

- กลุ่มที่ 1,2 จัดเก็บหนังสือในตู้หนังสือและทำความสะอาดหนังสือและชั้นวางใหม่
- กลุ่มที่ 3,4 จัดโต๊ะเก้าอี้ในห้องเรียนให้เป็นระเบียบ
- กลุ่มที่ 5,6 ปัดวาดห้องเรียนให้สะอาดเรียบร้อย

ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการตั้งใจทำหน้าที่ของ นักเรียนแต่ละกลุ่ม การอาสาช่วยเพื่อนทำหน้าที่ หรือการอาสารับ-ส่งอุปกรณ์ในการทำ ความสะอาดของกลุ่ม การอาสาขนย้ายไปทิ้ง และในขณะเดียวกันผู้วิจัยจะบันทึกการทำกิจกรรมไว้ ด้วยกล้องวิดีโอ จากนั้นจึงนำมาสังเกตพฤติกรรมตามรายการในแบบสังเกตในภายหลัง เมื่อ นักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแล้วผู้วิจัยสรุปผลการปฏิบัติของนักเรียน กล่าวยกย่องชมเชยคนที่ ปฏิบัติตามหน้าที่ได้เสร็จสมบูรณ์ คนที่อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม และคนที่ควรปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจำนวน 8 ข้อ โดยครูเป็นผู้อ่านโจทย์และตัวเลือกให้ นักเรียน

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้การสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วิดีทัศน์ละครหุ่นเชิดตอน “ฝันร้ายของแก้ว”
3. ไม้กวาดดอกหญ้า เศษผ้า ถังขยะ ที่ตักผง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวิดีโอ
2. สังเกตจากการร่วมตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม
3. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย การสรุปข้อดี ของการทำตามหน้าที่ และผลเสียของการไม่ทำหน้าที่ตามไปงานของกลุ่ม
4. สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมการทำความสะอาดห้องเรียน และการอาสาทำหน้าที่ตามรายการในแบบสังเกต
5. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงานสรุปข้อดีของการทำตามหน้าที่ ผลเสียของการไม่ทำหน้าที่
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำความสะอาดห้องเรียน
3. แบบฝึกหัดท้ายบท จำนวน 8 ข้อ

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

ตอนที่ 3 เรื่อง ความโลภของมาลี

ชื่อแผน ความโลภของมาลี

วัน/เวลา วันที่ ..17..... เดือน.พฤศจิกายน.พ.ศ...2548....เวลา...14.00 – 15.30 น....

สาระสำคัญ สมบัติของส่วนรวม เป็นสมบัติของคนทุกคน ทุกคนมีสิทธิในการใช้เท่าเทียมกัน เราต้องไม่นำสมบัติของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ต้องรู้จักการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสในการใช้ของผู้อื่น ไม่แสดงความหึงหวงหรือแย่งสมบัติของส่วนรวมนั้น สมบัติของส่วนรวมนั้นจะได้มีใช้ร่วมกันต่อไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “ความโลภของมาลี” แล้ว สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ได้อ่านได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถอภิปรายกลุ่มย่อย และแสดงความคิดเห็นของกลุ่มร่วมกันเกี่ยวกับการกระทำของตัวละครว่า กลุ่มของนักเรียน ควรทำตามตัวละครตัวใด
3. เมื่อกำหนดกิจกรรมให้ปฏิบัติ นักเรียนสามารถแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมนั้น และไม่นำของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง
4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา การไม่ยึดสมบัติของส่วนรวมมาเป็นของตนเองหรือกลุ่มตน และการรู้แบ่งปันและเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวมกับผู้อื่น

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการใช้สิ่งของส่วนรวมต่างๆร่วมกันที่โรงเรียน เช่น การระบายสีภาพด้วยสีเทียน การปะ ตัดฉีกกระดาษเป็นรูปร่างต่างๆ การต่อจิ๊กซอ เป็นต้น สิ่งของที่ครูเคยนำมาให้นักเรียนทำเหล่านั้นเป็นของห้องเรียนของเรา ซึ่งเป็นของส่วนรวม เวลาให้นักเรียนใช้สิ่งของเหล่านั้นนักเรียนเคยแบ่งปันให้เพื่อน หรือมีบางคนอาจเคยนำแอบเอากลับบ้านหรือไม่ ให้นักเรียนลองเล่าประสบการณ์ ก่อนดูชีวิตทัศนผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อตอบคำถาม อภิปรายกลุ่มและทำกิจกรรมหลังจากดูชีวิตทัศน

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแทน

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “ความโลภของมาลี” โดยก่อนดูผู้วิจัยเสนอแนะว่าให้นักเรียนตั้งใจดู และสังเกตการกระทำของตัวละครหุ่นเชิดว่ามีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ดีหรือไม่ดีอย่างไร และจดจำในสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติไว้ และผลที่ตัวละครได้รับนั้นเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เมื่อดูชีวิตทัศนจบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดูชีวิตทัศน และมีการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่มย่อยตามลำดับข้อ คือ

1. อุปกรณ์ที่ครูชุนาญแจให้นักเรียนร้อยลูกปัดเป็นของส่วนรวมหรือไม่ เพราะอะไร
2. กลุ่มของแก้วเมื่อได้รับสิ่งของจากครูแล้ว เขาทำอย่างไร
3. การแย่งอุปกรณ์กันขณะทำงานดีหรือไม่ เพราะอะไร
4. ผลงานการร้อยลูกปัดของ อ้วน ก้อง และ มาลี เป็นอย่างไรบ้าง เพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น

5. การกระทำของใครที่น่าทำตาม เพราะเหตุใด
6. ถ้าครูนำสิ่งของมาให้กลุ่มของนักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน นักเรียนจะใช้สิ่งของเหล่านั้นกับเพื่อนในกลุ่มอย่างไรบ้าง

จากนั้นจึงร่วมกันสรุปว่า สิ่งของที่เป็นของส่วนรวมนั้น เป็นสิ่งที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ทุกคนมีสิทธิ์ในการใช้เท่าเทียมกัน ใครจะนำเอาไปสมบัติส่วนตัวไม่ได้ ดังนั้นเวลาใช้จึงต้องเปิดโอกาสในการใช้เท่าเทียมกัน ไม่แสดงความหึงหวง ไม่แย่งสมบัติของส่วนรวมนั้น และเมื่อใช้แล้วต้องร่วมกันเก็บ ช่วยกันดูแลรักษา

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยให้นักเรียนทำกิจกรรมการร้อยลูกปัด เพื่อเป็นการฝึกการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน การแบ่งปันและการเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวมของผู้อื่น และการไม่นำสมบัติของส่วนรวมมาเป็นของตน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน จากนั้นจึงแจกอุปกรณ์ในการร้อยลูกปัดให้แต่ละกลุ่ม คือ ด้ายสำหรับร้อย เข็ม ลูกปัดสีต่างๆ ไหมพรม และกรรไกร แล้วให้นักเรียนร้อย และผู้วิจัยบันทึกภาพการทำกิจกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่มไว้ แล้วนำมาสังเกตพฤติกรรมในการแบ่งปันและเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวมของผู้อื่น และการไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนตามรายการในแบบสังเกตเป็นรายบุคคล และขณะทำกิจกรรมผู้วิจัยจะสังเกตการทำกิจกรรมโดยรวม เมื่อเสร็จกิจกรรมจึงสรุปผลงานของแต่ละกลุ่ม ชมเชยกลุ่มที่รู้จักการแบ่งปัน และกลุ่มที่ต้องปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจำนวน 8 ข้อ โดยครูเป็นผู้อ่านโจทย์และตัวเลือกให้นักเรียน

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วิดีทัศน์ละครหุ่นเชิดตอน “ความโลภของมาลี”
3. ด้าย เข็ม ลูกปัด ไหมพรม กรรไกร

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวิดีโอทัศน์
2. สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม
3. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่ม และการแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม และการเขียนข้อสรุปในใบงาน

4. สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมการร้อยลูกปัดตามรายการในแบบสังเกต
5. ตรวจสอบแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม
3. แบบฝึกหัดท้ายบทจำนวน 8 ข้อ

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

ตอนที่ 4 เรื่อง รู้จักใช้รู้จักเก็บ

ชื่อแผน รู้จักใช้รู้จักเก็บ

วัน/เวลา วันที่ ...22.. เดือน..พฤศจิกายน..พ.ศ....2548 .เวลา.....14.00 – 15.30 น.....

สาระสำคัญ สิ่งของต่างๆ ในห้องสมุดของโรงเรียน เป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนต้องใช้ อย่างระมัดระวัง ใช้อย่างทะนุถนอม และเมื่อใช้แล้วต้องรู้จักเก็บ รู้จักช่วยกันดูแลรักษา จะทำให้สมบัติของส่วนรวมเหล่านั้นทุกคนหาใช้ได้สะดวก สิ่งของเหล่านั้นมีความคงทน ใช้นาน และมีใช้ร่วมกันต่อไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูวิถีทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “รู้จักใช้รู้จักเก็บ” แล้ว สามารถตอบคำถาม เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ดูได้ถูกต้อง

3. นักเรียนสามารถอภิปรายกลุ่มย่อยและแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม และเขียนข้อปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมอื่นๆที่อยู่ในห้องสมุดกลุ่มละหนึ่งข้อ พร้อมบอกผลดี และผลเสีย ของการดูแลและการไม่ดูแลสมบัตินั้นได้

3. เมื่อกำหนดกิจกรรมให้ปฏิบัติ นักเรียนสามารถดูแลรักษา และใช้สมบัติของส่วนรวม ที่อยู่ในห้องสมุดได้อย่างถูกต้อง

4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา การใช้และการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในห้องสมุดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งของของส่วนรวมที่มีอยู่ในห้องเรียนต่างๆ จากนั้น จึงยกตัวอย่าง แล้วให้นักเรียนยกตัวอย่างอื่นๆ แล้วสรุปร่วมกันว่าสมบัติของส่วนรวมเป็นสมบัติ ที่เป็นเจ้าของร่วมกัน แล้วจึงกล่าวถึงห้องสมุดว่าสิ่งของในห้องสมุดเป็นสมบัติของส่วนรวม หรือไม่เพราะอะไร นักเรียนเคยไปใช้บริการที่ห้องสมุดของโรงเรียนหรือไม่ การใช้หนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ ที่ห้องสมุดใช้อย่างไร ให้นักเรียนลองเล่าให้เพื่อนฟังพอเป็นตัวอย่าง จากนั้นจึงแบ่ง นักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อตอบคำถามและ ทำกิจกรรมกลุ่มหลังจากดูวิถีทัศน์

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแบบ

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูวิถีทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “รู้จักใช้รู้จักเก็บ” โดยก่อนดูผู้วิจัย เสนอแนะว่าให้นักเรียนตั้งใจดู และสังเกตจากตัวละครหุ่นเชิดว่ามีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ดี หรือไม่ดีอย่างไร และจดจำในสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติไว้ และผลที่ตัวละครได้รับนั้นเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เมื่อดูวิถีทัศน์จบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปาก เปลาเป็นกลุ่มจากการดูวิถีทัศน์ และมีการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่มตามลำดับข้อ คือ

1. สิ่งของต่างๆที่อยู่ในห้องสมุด เช่น หนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ เป็นสมบัติของส่วนรวมหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. การแย่งหนังสือกันในห้องสมุดเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. จากเนื้อหาวิดิทัศน์ที่ดูให้นักเรียนบอกวิธีการดูแลรักษา และวิธีการใช้หนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ ในห้องสมุดว่าควรปฏิบัติอย่างไร
4. ให้แต่ละกลุ่มยกตัวอย่างสิ่งของที่อยู่ในห้องสมุดอื่นๆมา 1 อย่าง แล้วแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม เกี่ยวกับการดูแลรักษาและการใช้สิ่งของนั้นอย่างไรให้มีความคงทน ใช้งานได้นาน โดยเขียนเป็นข้อๆ พร้อมทั้งบอกผลดีจากการช่วยกันดูแล และผลเสียที่เกิดขึ้นถ้าไม่ช่วยกันดูแล
5. ให้แต่ละกลุ่มเขียนข้อคิดหรือคำขวัญสั้นๆในการใช้การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม เช่น ถนอมไว้ใช้ได้นานนาน

จากนั้นจึงร่วมกันสรุปว่า หนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ และอื่นๆในห้องสมุดเป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ดังนั้นในการใช้หนังสือนั้นต้องใช้อย่างทะนุถนอม หยิบออกจากชั้นหรือนำเข้าชั้นให้หยิบจับเบาๆ เวลาเปิดอ่านให้เปิดเบาๆ โต๊ะ เก้าอี้ก็เช่นเดียวกันให้เลื่อนเข้าหรือออกเบาๆ และต้องรู้จักการดูแลรักษาคือเมื่อใช้แล้วให้จัดเก็บเข้าที่เดิมให้เรียบร้อย จะทำให้สมบัติส่วนรมนั้นมีความคงทน ใช้งานได้นาน

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยให้นักเรียนทำกิจกรรม โดยให้นักเรียนไปอ่านนิทานที่ห้องสมุด โดยให้เลือกอ่านนิทานสั้นๆ คนละหนึ่งเรื่อง แล้วนำไปอ่านที่โต๊ะ โดยให้หนึ่งอ่านเป็นกลุ่มตามที่แบ่งไว้ ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ผู้วิจัยสังเกตการทำกิจกรรมของนักเรียนโดยรวม พร้อมกับบันทึกภาพการทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่มไว้ แล้วนำมาสังเกตพฤติกรรมการใช้ และการดูแลหนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ ในห้องสมุดตามรายการในแบบสังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลในภายหลัง เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแล้วผู้วิจัยจึงสรุปผลการปฏิบัติของนักเรียน กล่าวยกย่องชมเชยคนที่ปฏิบัติได้ถูกต้อง และคนที่ควรปรับปรุง จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจำนวน 8 ข้อ โดยครูเป็นผู้อ่านโจทย์และตัวเลือกให้นักเรียน

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิด ตอน รู้จักใช้รู้จักเก็บ
3. หนังสือนิทานในห้องสมุด
4. โต๊ะ เก้าอี้ ในห้องสมุด

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวิดิทัศน์
2. สังเกตจากการร่วมกันตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม

3. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย การแสดงความคิดเห็น การเขียนข้อปฏิบัติในการดูแล

รักษาสมบัติส่วนรวม ผลดีและผลเสียจากการดูแลและไม่ดูแลสมบัติส่วนรวม และข้อคิดหรือคำขวัญของกลุ่มจากไปงาน

4. สังเกตจากการทำกิจกรรมการใช้และการดูแลหนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ ในห้องสมุดตามรายการในแบบสังเกต

5. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ไปงานสรุปข้อปฏิบัติในการใช้และการดูแลสมบัติของส่วนรวม ผลดีและผลเสียจากการดูแลและไม่ดูแลสมบัติของส่วนรวม และข้อคิดหรือคำขวัญในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม

2. แบบสังเกตการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยสังเกตเป็นรายบุคคล

3. แบบฝึกหัดท้ายบทจำนวน 8 ข้อ

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

ตอนที่ 5 เรื่อง เสือกีฬาตัวใหม่

ชื่อแผน เสือกีฬาตัวใหม่

วัน/เวลา วันที่ ..23. เดือน.พฤศจิกายน....พ.ศ...2548.....เวลา.....14.00 – 15.30 น.....

สาระสำคัญ สถานที่ต่างๆภายในโรงเรียน เป็นสมบัติของส่วนรวม เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกันดูแลรักษา เมื่อถูกกำหนดหน้าที่ให้ทำความสะอาดหรือดูแลบริเวณหรือสถานที่ใด ทุกคนต้องทำหน้าที่ของตนเองให้เสร็จ และต้องรู้จักการอาสาปฏิบัติหน้าที่อื่นในการดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม เพื่อที่จะทำให้ทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเหล่านั้นไม่ชำรุด เสียหาย และมีใช้ร่วมกันตลอดไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “เสือกีฬาตัวใหม่” แล้ว สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ดูได้ถูกต้อง
2. นักเรียนอภิปรายกลุ่มย่อย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในทัศนคติของแต่ละกลุ่มว่าชอบตัวละครตัวใด เพราะอะไรได้
3. เมื่อกำหนดกิจกรรมให้ปฏิบัติ นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบและอาสาช่วยเพื่อนเมื่อทำหน้าที่ตนเสร็จได้
4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา การทำตามหน้าที่ที่กำหนดและการอาสาทำหน้าที่เพื่อดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการทำความสะอาดบริเวณของโรงเรียนต่างๆ นักเรียนได้รับผิดชอบบริเวณใด และนักเรียนทำหน้าที่นั้นอย่างไรบ้าง มีเพื่อนคนใดไม่ชอบทำหน้าที่ของตนเองบ้าง และมีใครที่ชอบช่วยเหลือเพื่อนคนอื่นๆบ้าง ให้นักเรียนเล่าให้เพื่อนฟัง 2 - 3 คน จากนั้นจึงแบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่มเพื่อดูชีวิตทัศน ตอบคำถาม การอภิปรายกลุ่ม และการทำกิจกรรมกลุ่มหลังจากดูชีวิตทัศน

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแบบ

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “เสือกีฬาตัวใหม่” โดยก่อนดูผู้วิจัยเน้นเรื่องการตั้งใจดู และสังเกตการกระทำของตัวละครหุ่นเชิดว่ามีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ดีหรือไม่ดีอย่างไร และจดจำในสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติไว้ และผลที่ตัวละครได้รับนั้นเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

เมื่อดูชีวิตทัศนจบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดูชีวิตทัศน และมีการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม ตามลำดับข้อ คือ

1. วันนี้นักเรียนลืมหาความสะอาดบริเวณที่ตนรับผิดชอบเพราะอะไร
2. ทำไมกล้าและอ้วนจึงไม่ออกไปเก็บขยะ
3. การกระทำของกล้าและอ้วนน่าเอาเป็นตัวอย่างหรือไม่
4. ใครมาอาสาช่วยกองเก็บขยะ เป็นสิ่งที่น่าทำตามหรือไม่
5. ให้แต่ละกลุ่มยกตัวอย่างตัวละครในเรื่องมา 1 คน พร้อมวาดภาพตัวละครนั้น

แล้วอภิปรายกลุ่มว่าควรทำตามตัวละครนั้นหรือไม่ เพราะอะไร

จากนั้นจึงร่วมกันสรุปว่า บริเวณของโรงเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวมอย่างหนึ่งในโรงเรียนที่ทุกคนในโรงเรียนเป็นเจ้าของร่วมกัน ดังนั้นทุกคนจึงมีหน้าที่ในการดูแลรักษา เมื่อกำหนดหน้าที่ให้เราทำความสะอาดเราต้องตั้งใจทำหน้าที่ให้เสร็จสมบูรณ์ และเมื่อหน้าที่ของตนเสร็จแล้วแต่เพื่อนยังไม่เสร็จเราก็ต้องช่วยเพื่อนด้วยเพราะของส่วนรวมเราต้องร่วมมือกันดูแลรักษา

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ได้รับผิดชอบ เพื่อเป็นการตอกย้ำพฤติกรรมจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยเน้นให้แต่ละกลุ่มทำตามหน้าที่ที่กำหนดและอาสาทำหน้าที่เมื่อหน้าที่ตนเองเสร็จ โดยแต่ละกลุ่มทำหน้าที่ดังนี้

กลุ่มที่ 1,2 กวาดและเก็บขยะบริเวณรอบๆสวนหย่อมหน้าอาคารเรียน

กลุ่มที่ 3,4 กวาดและเก็บขยะบริเวณรอบๆสนามเด็กเล่น

กลุ่มที่ 5,6 กวาดและเก็บขยะบริเวณโดยรอบห้องสุขา

ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการตั้งใจทำหน้าที่ของนักเรียนโดยรวมของแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งบันทึกภาพการทำกิจกรรมของนักเรียนด้วยกล้องวิดีโอเพื่อนำมาสังเกตพฤติกรรมเพิ่มเติมในภายหลังของนักเรียนแต่ละคน โดยสังเกตการทำตามหน้าที่ การอาสาช่วยเพื่อนทำหน้าที่ หรือการอาสารับ-ส่งอุปกรณ์ในการทำความสะอาดของกลุ่ม จากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปผลการปฏิบัติของนักเรียน กล่าวยกย่องชมเชยคนที่ปฏิบัติตามหน้าที่ได้เสร็จสมบูรณ์ คนที่อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม และคนที่ควรปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจำนวน 8 ข้อ โดยครูเป็นผู้อ่านโจทย์และตัวเลือกให้นักเรียน

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วิดีทัศน์ละครหุ่นเชิดตอน “เสือก็พาตัวใหม่”
3. ไม้กวาดทางมะพร้าว ถังขยะ ที่ตักผง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวิดีโอ

2. สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม
3. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย และการสรุปข้อคิดเห็นของกลุ่มจากใบงาน
4. สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมการทำความสะอาดบริเวณ
5. ตรวจสอบแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม
3. แบบฝึกหัดท้ายบทจำนวน 8 ข้อ

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

ตอนที่ 6 เรื่อง อ้วนไม่เอาแล้ว

ชื่อแผน อ้วนไม่เอาแล้ว

วัน/เวลา วันที่ .24. เดือน..พฤศจิกายน....พ.ศ..2548..เวลา....14.00 – 15.30 น....

สาระสำคัญ อุปกรณ์สนามเด็กเล่นในโรงเรียน เช่น ชิงช้า ม้าหมุน และอื่นๆ เป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนมีสิทธิ์ในการเล่นในการใช้เท่าเทียมกัน ต้องรู้จักการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวมกับผู้อื่น ไม่แสดงความหึงหวงหรือยึดสมบัติของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง สมบัติของส่วนรมนั้นจะได้มีใช้ร่วมกันต่อไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “อ้วนไม่เอาแล้ว” แล้ว สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ดูได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถอภิปรายกลุ่ม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำตัวละครในเนื้อเรื่องได้
3. เมื่อกำหนดกิจกรรมให้ปฏิบัติ นักเรียนสามารถแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรมนั้น และไม่นำของส่วนรมนั้นมาเป็นของตน
4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา การไม่ยึดสมบัติของส่วนรมาเป็นของตนเองหรือกลุ่มตน และการรู้แบ่งปันและเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวมกับผู้อื่น

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการเล่นของเล่นต่างๆที่ครูเคยนำมาให้เล่น อาจเป็นเกมต่างๆ หรือการเล่นที่สนามเด็กเล่น เช่น ชิงช้า ม้าโยก ม้าหมุน นักเรียนเคยพบว่ามีเพื่อนบางคนไม่แบ่งให้เพื่อนเล่นด้วยบ้างหรือไม่ ของเล่นเหล่านั้นเป็นสมบัติส่วนรวมหรือไม่ เพราะอะไร ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์การแบ่งปันของเล่นของนักเรียน 2 – 3 คน แล้วแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 6 กลุ่มเพื่อตอบคำถามปากเปล่า การอภิปรายกลุ่ม และทำกิจกรรมหลังจากดูชีวิตทัศน

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแทน

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “อ้วนไม่เอาแล้ว” โดยก่อนดูผู้วิจัยเน้นเรื่องการตั้งใจดู และสังเกตการกระทำของตัวละครหุ่นเชิดว่ามีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ดีหรือไม่ดีอย่างไร และจดจำในสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติไว้ และผลที่ตัวละครได้รับนั้นเป็นอย่างไรบ้าง ถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

เมื่อดูวิดีโอที่จบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดูวิดีโอ และมีการร่วมอภิปรายกลุ่ม และแสดงความคิดเห็นตามลำดับข้อ คือ

1. การเล่นเกมชิงช้าคนเดียวของอ้วนโดยไม่เปลี่ยนให้คนอื่นเล่น เป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่
2. ชิงช้าที่อ้วนเล่นเป็นสมบัติของอ้วนหรือไม่ เป็นสมบัติของใคร เพราะอะไร
3. เจ๊ียบ กล้า เมื่อเห็นมีน้องมารอเล่นม้าหมุน พวกเขาทำอย่างไร เขาทำถูกต้องหรือไม่
4. ผลที่อ้วนไม่เปลี่ยนให้คนอื่นเล่นชิงช้า มีคนอยากมาเล่นกับอ้วนหรือไม่
5. การแบ่งหรือเปลี่ยนให้คนอื่นเล่นม้าหมุนของเจ๊ียบและกล้า มีคนมาเล่นด้วยหรือไม่
6. กลุ่มของนักเรียน จะทำเหมือนใคร เพราะอะไร
7. ให้แต่ละกลุ่มเขียนคติ หรือคำขวัญสั้นๆเกี่ยวกับการใช้สิ่งของร่วมกัน

จากนั้นจึงสรุปร่วมกันว่า ชิงช้า หรือของเล่นอื่นๆที่เป็นของส่วนรวม ถือว่าเป็นสมบัติของคนทุกคน ทุกคนจึงมีสิทธิในการใช้เท่ากัน เราต้องไม่นำมาเป็นของตนเอง หรือแสดงความหวงของเล่นเหล่านั้น เพราะไม่ใช่สมบัติของตน ดังนั้นเราจึงต้องแบ่งปัน หรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เล่นได้ใช้ด้วยเหมือนกัน

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยการนำเกมลักษณะต่างๆมาให้นักเรียนเล่น เช่น เกมต่อรูปภาพ โดยแบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน และแต่ละกลุ่มจะได้เกมกลุ่มละ 3 เกม เมื่อเล่นเสร็จแต่ละเกมต้องเปลี่ยนให้กลุ่มย่อยอื่นเล่นจนครบทั้ง 3 เกม โดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการเล่นเกมของนักเรียน โดยสังเกตการแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสในการเล่นเกมนับเพื่อน การไม่มียึดเล่นแต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มของตนโดยสังเกตโดยรวม และขณะเดียวกันบันทึกภาพการทำกิจกรรมการเล่นเกมด้วยกล้องวิดีโอ แล้วนำมาสังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลในภายหลังตามรายการในแบบสังเกตพฤติกรรม เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแล้วจึงสรุปการทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม กล่าวยกย่องกลุ่มที่ทำได้ดีทำได้ถูกต้อง นำเอาเป็นตัวอย่าง แล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจำนวน 8 ข้อ โดยผู้วิจัยอ่านโจทย์และตัวเลือกให้นักเรียน

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วิดีทัศน์ละครหุ่นเชิดตอน “อ้วนไม่เอาแล้ว”
3. เกมต่อรูปภาพ

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวิดีโอ
2. สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม
3. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย และการสรุปข้อคิดเห็นของกลุ่มจากใบงาน

4. สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมการเล่นเกมต่อภาพ
5. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม
3. แบบฝึกหัดท้ายบทจำนวน 8 ข้อ

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

ตอนที่ 7 เรื่อง หนูทำได้

ชื่อแผน หนูทำได้

วัน/เวลา วันที่ ..29.. เดือน.พฤศจิกายน พ.ศ..2548 เวลา.... 14.00 – 15.30 น....

สาระสำคัญ ห้องสุขา และสถานที่ต่างๆภายในโรงเรียน เป็นสมบัติของส่วนรวม เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกันดูแลรักษา เมื่อถูกกำหนดหน้าที่ให้ทำความสะอาดหรือดูแลบริเวณหรือสถานที่ใด ทุกคนต้องทำหน้าที่ของตนเองให้เสร็จ และต้องรู้จักการอาสาในการดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม เพื่อที่จะทำให้ทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเหล่านั้นไม่ชำรุด เสียหาย และมีใช้ร่วมกันต่อไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “หนูทำได้” แล้ว สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ดูได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถอภิปรายกลุ่มย่อย และแสดงความคิดเห็นของกลุ่มร่วมกันเกี่ยวกับการกระทำของตัวละครในเรื่องได้
3. เมื่อกำหนดกิจกรรมให้ปฏิบัติ นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการทำความสะอาดห้องสุขาและอาสาช่วยเพื่อนเมื่อหน้าที่ตนเสร็จได้
4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา การทำตามหน้าที่ที่กำหนดและการอาสาทำหน้าที่เพื่อดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการแบ่งหน้าที่กันในการทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบต่างๆ แล้วสนทนาเกี่ยวกับห้องน้ำห้องสุขาของโรงเรียนว่ามีกี่ที่ นักเรียนใช้ห้องสุขาห้องใดบ้าง แล้วห้องสุขาเหล่านั้นเป็นอย่างไร สะอาดหรือสกปรก เพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น ห้องน้ำห้องสุขาในโรงเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวมหรือไม่ แล้วนักเรียนเคยมีส่วนช่วยในการดูแลรักษาห้องสุขาอย่างไรบ้าง มีหน้าที่ด้านนี้หรือไม่ ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ 2 – 3 คน แล้วแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม 6 กลุ่มเพื่อทำกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแทน

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “หนูทำได้” โดยก่อนดูผู้วิจัยเน้นเรื่องการจัดใจดู และสังเกตการกระทำของตัวละครหุ่นเชิดว่ามีกรปฏิบัติอย่างไรบ้าง ดีหรือไม่ได้อย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

เมื่อดูชีวิตทัศนจบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดูชีวิตทัศน และมีการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม ตามลำดับข้อ คือ

1. ห้องสุขาของโรงเรียน สกปรกเพราะเหตุใด

2. เมื่อพบว่าห้องสุขาที่ตนใช้สกปรก ก้องและกล้าทำอะไร
3. ห้องสุขาเป็นสมบัติของส่วนรวมหรือไม่ เพราะอะไร
4. เมื่อครูขอความร่วมมือให้ช่วยทำความสะอาดห้องสุขา กล้าและก้องทำอะไร
เป็นสิ่งที่น่าทำตามหรือไม่
5. กลุ่มของนักเรียนชอบการกระทำของใคร เพราะอะไร ให้อภิปรายกลุ่ม แสดงความคิดเห็นและสรุปในใบงาน

จากนั้นจึงร่วมกันสรุปว่า ห้องสุขาของโรงเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวมอย่างหนึ่งในโรงเรียนที่ทุกคนในโรงเรียนเป็นเจ้าของร่วมกัน ดังนั้นทุกคนจึงมีหน้าที่ในการดูแลรักษา เมื่อกำหนดหน้าที่ให้เราทำความสะอาดเราต้องตั้งใจทำหน้าที่ให้เสร็จสมบูรณ์ และเมื่อหน้าที่ของตนเสร็จแล้วแต่เพื่อนยังไม่เสร็จเราก็ต้องช่วยเพื่อนด้วยเพราะของส่วนรวมเราต้องร่วมมือกันดูแลรักษา

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษาความสะอาดห้องสุขาของโรงเรียน เพื่อเป็นการตอกย้ำพฤติกรรมจิตสาธารณะองค์ประกอบที่ 2 การถือปฏิบัติหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยเน้นให้แต่ละกลุ่มทำตามหน้าที่ที่กำหนดและอาสาทำหน้าที่เมื่อหน้าที่ตนเองเสร็จ โดยแต่ละกลุ่มทำหน้าที่ดังนี้

กลุ่มที่ 1,2 ปัดกวาดและเก็บขยะรอบๆบริเวณห้องสุขา

กลุ่มที่ 3,4 ปัดกวาดและเก็บขยะรอบๆบริเวณสนามเด็กเล่น

กลุ่มที่ 5,6 ปัดกวาดและเก็บขยะรอบๆบริเวณสวนหย่อมหน้าอาคารเรียน

ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการตั้งใจทำหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคน การอาสาช่วยเพื่อนทำหน้าที่ หรือการอาสารับ-ส่งอุปกรณ์ในการทำความสะอาดของกลุ่ม จากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปผลการปฏิบัติของนักเรียน กล่าวยกย่องชมเชยคนที่ปฏิบัติตามหน้าที่ได้เสร็จสมบูรณ์ คนที่อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม และคนที่ควรปรับปรุงแก้ไข ในขณะเดียวกันบันทึกการทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่มไว้เพื่อสังเกตพฤติกรรมเพิ่มเติมในภายหลังด้วย จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจำนวน 8 ข้อ โดยครูเป็นผู้อ่านโจทย์และตัวเลือกให้นักเรียน

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วิดีทัศน์ละครหุ่นเชิดตอน “หนูทำได้”
3. ไม้กวาดทางมะพร้าว ถังขยะ ที่ตักขยะ

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวิดีโอ
2. สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม

3. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย และการสรุปข้อคิดเห็นของกลุ่มจากใบงาน
4. สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมการทำความสะอาดบริเวณ
5. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม
3. แบบฝึกหัดท้ายบทจำนวน 8 ข้อ

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

ตอนที่ 8 คำสัญญาของมาลี

ชื่อแผน คำสัญญาของมาลี

วัน/เวลา วันที่ 30. เดือน.พฤศจิกายน....พ.ศ....2548...เวลา.....14.00 – 15.30 น.....

สาระสำคัญ หนังสือของห้องสมุด โต๊ะ เก้าอี้ และอื่นๆที่อยู่ในห้องสมุด เป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนมีสิทธิ์ในการใช้เท่าเทียมกัน ทุกคนต้องรู้จักการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวมกับผู้อื่น ไม่แสดงความชิงไหวหรือยึดสมบัติของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง สมบัติของส่วนรวมนั้นจะได้มีใช้ร่วมกันต่อไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “คำสัญญาของมาลี” แล้ว สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ดูได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถอภิปรายกลุ่มย่อย และแสดงความคิดเห็นของกลุ่มร่วมกันเกี่ยวกับการกระทำของตัวละครในเรื่องได้
3. เมื่อนำหนังสือนิทานมาให้นักเรียนอ่าน นักเรียนสามารถแบ่งปันกันอ่านหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้หนังสือนั้น และไม่นำของส่วนรวมนั้นเป็นของตนเองได้
4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา การไม่ยึดสมบัติของส่วนรวมมาเป็นของตนเองหรือกลุ่มตน และการรู้แบ่งปันและเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวมกับผู้อื่น

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการแบ่งปันกันใช้อุปกรณ์ในการร้อยลูกปัด และการแบ่งเกมให้เพื่อนเล่นในครั้งที่ผ่านๆ มา แล้วสรุปพฤติกรรมของเพื่อนๆ ที่ผ่านๆ มาว่า เพื่อนในกลุ่มมีการแบ่งปัน มีการแย่งชิงของกันหรือไม่ ให้แต่ละกลุ่มเล่าให้เพื่อนฟัง และสนทนาต่อว่านอกจากเกม ชิงช้าหรือของเล่นแล้ว สิ่งของอื่นๆ ที่เป็นของส่วนรวมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเราต้องรู้จักการแบ่งปัน และเปิดโอกาสในการเล่นในการใช้กับผู้อื่นและ ต้องไม่นำมาเป็นของตนเอง ดังตัวอย่างจากชีวิตทัศนต่อไป

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแทน

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “แบ่งกันอ่านปันกันนั่ง” แล้วแนะนำให้นักเรียนตั้งใจดูและในขณะที่ดูชีวิตทัศนนั้นให้นักเรียนสังเกตตัวละครว่ามีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง และผลที่ได้รับเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

เมื่อดูชีวิตทัศนจบแล้วผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดูชีวิตทัศน และมีการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม ตามลำดับข้อ คือ

1. ครูอนุญาตให้นักเรียนไปค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องอะไร
2. การหยิบหนังสือหรือแผ่นพับมาอ่านที่ละหลายๆ เล่ม เป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่
3. การตัด ฉีก หรือขโมยหนังสือของห้องสมุด นั้นดีหรือไม่ เพราะอะไร
4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มยกตัวอย่างการกระทำของตัวละครในเรื่องมา 1 ชื่อ แล้ว

อภิปราย แสดงความคิดเห็นของกลุ่มว่าน่าทำตามตัวละครตัวนั้น หรือไม่ เพราะอะไร

จากนั้นผู้วิจัยจึงร่วมสรุปกับนักเรียนว่า หนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ ในห้องสมุด เป็นสมบัติของส่วนรวม ทุกคนมีสิทธิในการใช้เท่าเทียมกัน ดังนั้นเราต้องแบ่งปันกันใช้ ต้องเปิดโอกาสในการใช้ของผู้อื่น ไม่หยิบหนังสือมาอ่านหลายเล่ม ไม่ซ่อนหนังสือ ไม่ฉีก ตัด หรือขโมยภาพที่สวยงามไปเป็นของตน โต๊ะเก้าอี้ให้แบ่งกันนั่ง เปลี่ยนกันใช้ เพราะสมบัติเหล่านั้นเป็นของทุกคน

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยให้นักเรียนทำกิจกรรมการอ่านหนังสือนิทาน หนังสือการ์ตูน ที่นำมาให้อ่าน เพื่อสังเกตพฤติกรรมการแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวมของผู้อื่น และการไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน แล้วแบ่งหนังสือให้อ่านกลุ่มละประมาณ 5-6 เล่ม จากนั้นผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการหยิบหนังสือไปอ่านว่าหยิบที่ละเล่มหรือไม่ มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนกัน มีการนำหนังสือมาเก็บไว้ที่ตนหลายเล่มหรือไม่ ขณะที่นักเรียนอ่านผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมและบันทึกภาพการทำกิจกรรมไว้เพื่อนำไปสังเกตพฤติกรรมเพิ่มเติม เมื่ออ่านจบแล้วจึงสรุปแต่ละกลุ่มว่ามีใครไม่แบ่งปัน ไม่แลกเปลี่ยนหรือหยิบหนังสือไปไว้ที่ตนหรือไม่ แล้วผู้วิจัยชมเชยจากที่สังเกตเห็นถึงพฤติกรรมของนักเรียนที่แบ่งปันและเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวม จากนั้นให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจำนวน 8 ข้อ

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วิดีทัศน์ละครหุ่นเชิดตอน “คำสัญญาของมาลี”
- 3.หนังสือนิทาน หนังสือการ์ตูน

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวิดีโอทัศน์
2. สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม
3. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย และการสรุปข้อคิดเห็นของกลุ่มจากใบงาน
4. สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมการอ่านนิทาน
5. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม
3. แบบฝึกหัดท้ายบทจำนวน 8 ข้อ

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

ตอนที่ 9 เรื่อง น้ำใจของแก้ว

ชื่อแผน น้ำใจของแก้ว

วัน/เวลา วันที่ .1... เดือน.ธันวาคม...พ.ศ...2548..เวลา....14.00 – 15.30 น.....

สาระสำคัญ คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่างๆที่อยู่ในห้องคอมพิวเตอร์ เป็นสมบัติส่วนรวม เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องใช้ร่วมกันอย่างระมัดระวัง อย่างทะนุถนอม และต้องช่วยกันดูแลรักษา เพื่อให้สมบัติเหล่านั้นไม่ชำรุดเสียหาย ใช้งานได้ยาวนาน และมีใช้ร่วมกันต่อไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “น้ำใจของแก้ว” แล้ว สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ดูได้ถูกต้อง
2. นักเรียนอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับสิ่งของที่นักเรียนเห็นชำรุดในโรงเรียนแล้วอภิปรายถึงสาเหตุและแนวทางแก้ไขได้
3. เมื่อกำหนดกิจกรรมให้ปฏิบัติในการทำความสะดวกบริเวณ นักเรียนสามารถดูแลรักษา และใช้สมบัติของส่วนรวมได้อย่างถูกต้อง
4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา การใช้และการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับห้องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียน นักเรียนเคยไปใช้หรือไม่ อุปกรณ์ต่างเหล่านั้นเป็นสมบัติส่วนรวมหรือไม่ นักเรียนเข้าไปเรียนแล้วพบปัญหาอะไรบ้าง แล้วครูผู้สอนแนะนำนักเรียนในการใช้คอมพิวเตอร์อย่างไรบ้าง ให้นักเรียนลงเล่าประสบการณ์ 2 – 3 คน แล้วแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 6 กลุ่มในการทำกิจกรรมกลุ่มหลังจากดูชีวิตทัศน

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแทน

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “น้ำใจของแก้ว” โดยก่อนดูผู้วิจัยเสนอแนะว่าให้นักเรียนตั้งใจดู และสังเกตจากตัวละครหุ่นเชิดว่ามีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ดีหรือไม่ดีอย่างไร และจดจำในสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติไว้ และผลที่ตัวละครได้รับนั้นเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

เมื่อดูชีวิตทัศนจบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดูชีวิตทัศน และมีการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม ตามลำดับข้อ คือ

1. เพราะเหตุใดนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงไม่ได้เรียนวิชาคอมพิวเตอร์ไปสองสัปดาห์
2. ก่อนใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ครูแนะนำวิธีการใช้อย่างไร

3. อ้วนปฏิบัติตามคำแนะนำของครูหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. อ้วนได้รับผลอย่างไรจากการกระทำของเขา นำทำตามหรือไม่
5. แก้วมีน้ำใจอย่างไร เป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ นำปฏิบัติตามหรือไม่
6. ให้แต่ละกลุ่มยกตัวอย่างสิ่งของส่วนรวมในโรงเรียนที่ชำรุด อภิปรายถึงสาเหตุ และบอกแนวทางในการแก้ไขอย่างไรแล้วสรุปในใบงาน

จากนั้นจึงสรุปร่วมกันว่า คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆในห้องคอมพิวเตอร์เป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนต้องใช้อย่างระมัดระวัง ใช้อย่างทะนุถนอม และต้องช่วยกันดูแลรักษา เก็บเข้าที่ให้เรียบร้อยเมื่อใช้แล้ว เพื่อสมบัติส่วนรวมเหล่านั้นจะไม่ชำรุดเสียหายและมีใช้ร่วมกันต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยให้นักเรียนทำกิจกรรม โดยให้นักเรียนไปใช้คอมพิวเตอร์ที่ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของโรงเรียน ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ผู้วิจัยสังเกตการทำกิจกรรมของนักเรียน โดยรวมจากการใช้อุปกรณ์ต่างๆในห้องคอมพิวเตอร์ได้แก่ การใช้แป้นพิมพ์ เมาส์ และแก้อี๋ และสังเกตการดูแลรักษาได้แก่ การเก็บแป้นพิมพ์ เมาส์ และแก้อี๋เข้าที่เมื่อใช้แล้ว การปิดเครื่องตามขั้นตอนและการคลุมผ้าให้เรียบร้อย และในขณะเดียวกันผู้วิจัยบันทึกภาพการทำกิจกรรมของนักเรียนไว้ แล้วนำมาสังเกตพฤติกรรมการใช้ และการดูแลคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ในห้องคอมพิวเตอร์ตามรายการในแบบสังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลในภายหลัง เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแล้วผู้วิจัยจึงสรุปผลการปฏิบัติของนักเรียน กล่าวยกย่องชมเชยคนที่ปฏิบัติได้ถูกต้อง และคนที่ควรปรับปรุง จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจำนวน 8 ข้อ

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วิดีทัศน์ละครหุ่นเชิดตอน “น้ำใจของแก้ว”
3. ขนม ลูกอม ไม้กวาด ถังขยะ

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวิดีโอ
2. สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม
3. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย และการสรุปข้อคิดเห็นของกลุ่มจากใบงาน
4. สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมการรักษาความสะอาดบริเวณ
5. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม
3. แบบฝึกหัดท้ายบทจำนวน 8 ข้อ

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

ตอนที่ 10 รางวัลแห่งความดี

ชื่อแผน รางวัลแห่งความดี

วัน/เวลา วันที่ ..6. เดือนธันวาคม.....พ.ศ....2548...เวลา..14.00 – 15.30 น.....

สาระสำคัญ ตูโศรศัพทสาธารณะ กำแพงรั้วของโรงเรียน ศาลาอเนกประสงค์ สถานที่ต่างๆ ภายในโรงเรียน และสาธารณสมบัติอื่นที่อยู่รอบๆโรงเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวม เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกันดูแลรักษา เมื่อถูกกำหนดหน้าที่ให้ทำความสะอาดหรือดูแลสมบัติเหล่านั้น ต้องตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองและรู้จักการอาสาในการดูแลรักษา เพื่อให้ทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเหล่านั้นอยู่ในสภาพดี ไม่ชำรุดเสียหาย และมีใช้ร่วมกันต่อไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูวิถีทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “รางวัลแห่งความดี” แล้ว สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ดูได้ถูกต้อง
2. นักเรียนอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับสมบัติส่วนรวมอื่นๆในชุมชนของนักเรียนที่พบเห็นที่ชำรุดเสียหาย ให้บอกสาเหตุและวิธีการดูแลรักษาได้
3. เมื่อกำหนดกิจกรรมให้ปฏิบัติ นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการทำความสะอาดบริเวณที่ได้รับผิดชอบ และอาสาทำหน้าที่ช่วยเพื่อนเมื่อตนทำหน้าที่เสร็จแล้วได้
4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการทำหน้าที่ต่างๆในการดูแลรักษาสมบัติส่วนรวมในโรงเรียน เช่น การทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน การดูแลบริเวณเขตรับผิดชอบ จากนั้นจึงยกตัวอย่างสมบัติส่วนรวมอื่นๆที่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียน แต่อยู่ในชุมชนที่เราอาศัยอยู่ ที่เราใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ถนนในชุมชน ตูโศรศัพท ศาลารอรถโดยสาร คลองน้ำ ป่าในชุมชน และอื่นๆ ให้นักเรียนเล่าให้เพื่อนๆฟังว่าสิ่งที่อยู่ในชุมชนของนักเรียนเหล่านั้นอยู่ในสภาพอย่างไรบ้าง แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่มเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มหลังจากดูวิถีทัศน์

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแทน

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูวิถีทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “รางวัลแห่งความดี” แล้วแนะนำให้นักเรียนตั้งใจดูและในขณะที่ดูวิถีทัศน์นั้นให้ผู้เรียนสังเกตตัวละครว่ามีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง และผลที่ตัวละครนั้นได้รับเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

เมื่อดูวิถีทัศน์จบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดูวิถีทัศน์ และมีการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามลำดับข้อ คือ

1. ตู้โทรศัพท์สาธารณะ ศาลากลางบ้าน ถนนในชุมชน เป็นสมบัติส่วนรวมหรือไม่ เพราะอะไร
2. การอยากได้รางวัลแล้วแก้งกลุ่มอื่นให้เสียหายนั้นดีหรือไม่ เพราะอะไร
3. กลุ่มของก้องและแก้วได้รับรางวัลผู้ทำหน้าที่ดีเยี่ยมเพราะอะไร
4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอชื่อสิ่งของหรือสถานที่ที่อยู่ในชุมชนของนักเรียนที่ชำรุดเสียหายกลุ่มละหนึ่งชื่อ ให้อภิปรายสาเหตุและวิธีแก้ไขในใบงาน

จากนั้นจึงร่วมกันสรุปว่า สมบัติของส่วนรวมนอกจากสิ่งของหรือสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียนแล้ว ถนนในชุมชน ตู้โทรศัพท์ ศาลารอรถประจำทาง แม่น้ำลำคลอง สิ่งที่เราใช้ประโยชน์ร่วมกันในชุมชนของเราเหล่านี้ล้วนเป็นสมบัติของส่วนรวม ดังนั้นเราต้องช่วยกันดูแลรักษา เมื่อถูกกำหนดหน้าที่ให้ดูแลรักษา เราต้องทำหน้าที่ให้เสร็จเรียบร้อย และถึงแม้ไม่ใช่หน้าที่ของเรา การอาสาทำงานเพื่อสมบัติของส่วนรวมเป็นสิ่งที่ดี จะทำให้งานนั้นเสร็จเรียบร้อยเร็วขึ้น และสมบัติส่วนรมนั้นอยู่ในสภาพดี ไม่ชำรุดเสียหาย และมีใช้ร่วมกันต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน เพื่อให้ทำหน้าที่ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ ดังนี้

- กลุ่มที่ 1,2 กวาดและเก็บขยะ ใบไม้ รอบๆ สนามเด็กเล่น
- กลุ่มที่ 3,4 กวาดและเก็บขยะ ใบไม้ รอบๆ บ้านพักครู
- กลุ่มที่ 5,6 กวาดและเก็บขยะ ใบไม้ รอบๆ สวนหย่อม

ขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมตามแบบสังเกตโดยทั่วไปและบันทึกภาพการทำกิจกรรมไว้เพื่อนำมาสังเกตพฤติกรรมเพิ่มเติมในภายหลัง จากนั้นจึงสรุปผลการปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่ม ผู้วิจัยจะมีการเสริมแรง เช่น กล่าวชมเชย หรือให้เพื่อนปรบมือให้ จากนั้นให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด จำนวน 8 ข้อ โดยครูเป็นผู้อ่านโจทย์และตัวเลือกให้

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วิดีทัศน์ละครหุ่นเชิดตอน “รางวัลแห่งความดี”
3. ไม้กวาดทางมะพร้าว ถังขยะ ที่ตักขยะ

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวิดีโอ
2. สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม
3. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย และการสรุปข้อคิดเห็นของกลุ่มจากใบงาน
4. สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมการทำความสะอาดบริเวณ
5. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม
3. แบบฝึกหัดท้ายบทจำนวน 8 ข้อ

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

ตอนที่ 11 ทำตามสัญญา

ชื่อแผน ทำตามสัญญา

วัน/เวลา วันที่ ..7..... เดือนธันวาคม.....พ.ศ....2548.....เวลา.....14.00 – 15.30 น.....

สาระสำคัญ สมบัติของส่วนรวมทุกคนมีสิทธิ์ในการใช้เท่าเทียมกัน ทุกคนต้องรู้จักการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวมกับผู้อื่น ต้องรู้จักการดูแลรักษาของส่วนรวม ไม่แสดงความหึงหวงหรือยึดสมบัติของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง สมบัติของส่วนรวมนั้นจะได้มีใช้ร่วมกันต่อไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “ทำตามสัญญา” แล้ว สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ดูได้ถูกต้อง
2. นักเรียนอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับข้อดีในการแบ่งปันสิ่งของส่วนรวมให้ผู้อื่นใช้ พร้อมกับเขียนคำขวัญเกี่ยวกับการแบ่งปันของใช้ได้
3. เมื่อกำหนดกิจกรรมการเล่นลูกบอลให้ปฏิบัติ นักเรียนสามารถแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมนั้น และไม่นำของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง
4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา การแบ่งปันและเปิดโอกาสในการใช้ของส่วนรวมกับผู้อื่น การไม่ยึดสมบัติของส่วนรวมมาเป็นของตนเองหรือกลุ่มตน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการแบ่งปันกันอ่านหนังสือและการแบ่งที่นั่งให้เพื่อนในห้องสมุด การอ่านหนังสือนิทาน และหนังสือการ์ตูนที่นำมาให้อ่านเมื่อครั้งที่ผ่านมา ว่ามีใครแบ่งกันอ่าน มีใครไม่แบ่งบ้าง แล้วนักเรียนทำอย่างไรถ้าเพื่อนไม่แบ่งให้อ่านหรือแบ่งให้เล่น ให้นักเรียนเล่าให้เพื่อนฟัง 2 - 3 คน แล้วแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 6 กลุ่มเพื่อทำกิจกรรมหลังการดูชีวิตทัศน

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแบบ

ผู้วิจัยจะให้นักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “ทำตามสัญญา” แล้วแนะนำให้นักเรียนตั้งใจดูและในขณะที่ดูชีวิตทัศนนั้นให้นักเรียนสังเกตตัวละครว่ามีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

เมื่อดูชีวิตทัศนจบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดูชีวิตทัศน และมีการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม ตามลำดับข้อ คือ

1. เมื่อครูมอบหมายให้ก้องไปเบิกอุปกรณ์ในการเล่นแชร์บอลมา นักเรียนคนอื่นๆ ทำอย่างไร

2. ใครทำตามหน้าที่ที่กำหนด และใครเป็นคนอาสาทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม
3. ในขณะที่เล่นแชร์บอลนักเรียนแต่ละคนปฏิบัติอย่างไร นำเอาเป็นตัวอย่างหรือไม่
4. หลังจากเล่นแชร์บอลแล้ว ก่อนนำอุปกรณ์กีฬาไปเก็บ นักเรียนดูแลสิ่งของเหล่านั้นอย่างไรบ้าง

5. นักเรียนช่วยกันตามหาลูกบอลของโรงเรียนที่หายไปพบหรือไม่ อย่างไร
6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของการแบ่งปันสิ่งของส่วนรวมให้ผู้อื่น พร้อมเขียนคำขวัญ โดยสรุปในใบงาน

จากนั้นผู้วิจัยจึงร่วมสรุปกับนักเรียนว่า อุปกรณ์ในการเล่นกีฬาต่าง ของโรงเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวม ทุกคนมีสิทธิในการใช้เท่าเทียมกัน ดังนั้นเราต้องแบ่งปันกันใช้แบ่งปันกันเล่น ต้องเปิดโอกาสในการใช้และการเล่นของผู้อื่น และเมื่อพบเห็นสิ่งเหล่านั้นตกหล่น ลืมอยู่ที่ใดต้องนำมาเก็บมาส่งคืน เพื่อของส่วนรวมจะมีใช้ร่วมกันต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้เล่นกีฬาแชร์บอล โดยอุปกรณ์ที่แต่ละกลุ่มจะได้รับ คือ ลูกบอลจำนวน 2 ลูก ตะกร้าหรือถัง 2 ใบ แก้วน้ำ 2 ตัว โดยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มไปเบิกอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ห้องอุปกรณ์กีฬา และให้ตัวแทนกลุ่มไปนำเอาแก้วน้ำมากลุ่มละ 2 ตัว แล้วในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมผู้วิจัยสังเกตการเล่นบอลของนักเรียนโดยทั่วไป พร้อมกับบันทึกภาพการทำกิจกรรมไว้เพื่อมาสังเกตพฤติกรรมในภายหลังตามรายการในแบบสังเกตพฤติกรรม จากนั้นสรุปการทำกิจกรรมของนักเรียนและให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจำนวน 8 ข้อ โดยครูเป็นผู้อ่านโจทย์และตัวเลือกให้

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วิดีทัศน์ละครหุ่นเชิดตอน “ทำตามสัญญา”
3. ลูกบอล ตะกร้า แก้วน้ำ

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวิดีโอ
2. สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม
3. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย และการสรุปข้อคิดเห็นของกลุ่มจากใบงาน
4. สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมการเล่นอุปกรณ์กีฬา
5. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม
3. แบบฝึกหัดท้ายบทจำนวน 8 ข้อ

แผนการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน

ตอนที่ 12 เรื่อง รวมใจใช้ประหยัด

ชื่อแผน รวมใจ ใช้ประหยัด

วัน/เวลา วันที่ .8... เดือน..ธันวาคม..พ.ศ...2548..เวลา...14.00 – 15.30 น.....

สาระสำคัญ น้ำ ไฟฟ้า กระดาษ สื่อบายภาพ และสิ่งของอื่นๆที่อยู่ในโรงเรียนเป็นของใช้ของส่วนรวมที่ทุกคนต้องใช้ร่วมกันอย่างประหยัด และต้องช่วยกันดูแลรักษา เพื่อให้สมบัติเหล่านั้นใช้ได้ยาวนาน และมีใช้ร่วมกันต่อไป

จุดประสงค์

1. เมื่อนักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “รวมใจใช้ประหยัด” แล้ว สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ดูได้ถูกต้อง

2. นักเรียนสามารถอภิปรายกลุ่ม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้และการดูแลสิ่งของของส่วนรวมในโรงเรียนอื่นๆได้กลุ่มละหนึ่งอย่าง

3. เมื่อกำหนดกิจกรรมให้ปฏิบัติ นักเรียนสามารถดูแลรักษาและใช้ของส่วนรวมที่ใช้ในการระบายสีภาพได้อย่างถูกต้อง

4. นักเรียนสามารถตอบแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา การใช้และการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ต่างๆในห้องเรียนในครั้งที่ผ่านมาแล้วว่าต้องใช้และดูแลรักษาอย่างไร แล้วซักถามเกี่ยวกับสิ่งของที่เป็นของส่วนรวมอื่นๆ เช่น เกมที่ครูเคยนำมาให้เล่น สีที่ใช้ระบายภาพ ไฟฟ้า น้ำ ที่ใช้อยู่ในโรงเรียน เป็นสมบัติของส่วนรวมหรือไม่ เพราะอะไร แล้วโยงไปถึงสิ่งของอื่นๆที่อยู่ในชุมชน เช่น ตู้โทรศัพท์สาธารณะ ที่פקผู้โดยสารริมทาง เป็นสมบัติของส่วนรวมเช่นกัน แต่อยู่นอกโรงเรียน ให้นักเรียนลองเล่าเกี่ยวกับการใช้น้ำ ใช้ไฟ หรืออื่นๆที่เกี่ยวกับสมบัติส่วนรวมในหรือนอกโรงเรียนก็ได้ว่าเคยดูแลรักษาหรือเคยใช้ หรือคนอื่นใช้อย่างไรบ้าง จากนั้นจึงแบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่มเพื่อดูชีวิตทัศน ตอนคำถาม การอภิปรายกลุ่ม และการทำกิจกรรมกลุ่มหลังจากดูชีวิตทัศน

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแทน

ผู้วิจัยให้นักเรียนดูชีวิตทัศนละครหุ่นเชิด ตอน “รวมใจ ใช้ประหยัด” โดยก่อนดูผู้วิจัยเน้นเรื่องการตั้งใจดู และสังเกตการกระทำของตัวละครหุ่นเชิดว่ามีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ดีหรือไม่ดีอย่างไร และจดจำในสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

เมื่อดูชีวิตทัศนจบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดูชีวิตทัศน และมีการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม ตามลำดับข้อ คือ

1. น้ำ ไฟ ในโรงเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวมหรือไม่ เพราะอะไร
2. การใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดทำได้อย่างไรบ้าง
3. การใช้น้ำอย่างประหยัดต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง
4. ถ้าทุกคนช่วยกันประหยัดน้ำประหยัดไฟ ผลจะเป็นอย่างไร และถ้าไม่ประหยัดจะเป็นอย่างไร ให้อภิปรายและแสดงความคิดเห็นแล้วสรุปเป็นข้อๆของกลุ่ม
4. ให้แต่ละกลุ่มบอกชื่อสิ่งของส่วนรวมในโรงเรียนอื่นๆที่ต้องใช้ร่วมกันอย่างประหยัด และบอกวิธีใช้และการดูแลรักษา

จากนั้นจึงสรุปร่วมกันว่า น้ำ ไฟฟ้า ในโรงเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนใช้ร่วมกัน ทุกคนจึงมีหน้าที่ต้องร่วมกันดูแลรักษา เช่น ไฟฟ้า เมื่อเลิกใช้แล้วต้องปิด เมื่อพบว่ามีคนลืมเปิดไฟหรือพัดลมทิ้งไว้เราต้องช่วยปิด น้ำก็เช่นเดียวกันเมื่อใช้เสร็จแล้วต้องปิด ก๊อกให้สนิท ถ้าพบน้ำเปิดทิ้งไว้เราต้องรีบปิด หรือพบท่อน้ำแตกต้องแจ้งให้ผู้ใหญ่ทราบ

ลักษณะการใช้ไฟให้ประหยัด คือ เปิดไฟ หรือเปิดพัดลมเท่าที่จำเป็น เช่น อากาศไม่ร้อนก็ไม่ต้องเปิดพัดลม มีคนอยู่ในห้องน้อยก็เปิดไฟให้น้อยหลอด ลักษณะการใช้น้ำให้ประหยัด เช่น เวลาเปิดน้ำล้างมือให้เปิดเบาๆ ถ้า ต้องการเติมน้ำจากก๊อกให้ใช้แก้วรอง ถ้าทุกคนร่วมกันจะทำให้เป็นการใช้น้ำ ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดได้

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติกิจกรรม และทำแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน เพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมการระบายสีภาพ โดยครูมีภาพที่ยังไม่ระบายสีจำนวน 4 ภาพที่แตกต่างกัน ให้นักเรียนแต่ละคนเลือกไประบายได้มากที่สุดและสวยงาม แต่ต้องระบายที่สะอาดและให้มาหยิบไประบายที่สะอาดเท่านั้น และเน้นว่าสิ่งของทุกอย่างเป็นของโรงเรียนของเราเป็นสมบัติของส่วนรวม โดยแต่ละกลุ่มจะได้รับอุปกรณ์ คือ รูปภาพ สีเทียน สีไม้ จากนั้นผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการใช้และการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม เช่น ใช้กระดาษหรือรูปภาพประหยัดหรือไม่ (ระบายสวยงามเสร็จเรียบร้อยดีแล้ว จึงเปลี่ยนแผ่นใหม่) ใช้สีเทียน สีไม้อย่างทะนุถนอมหรือไม่ ใช้อย่างประหยัดหรือไม่ (ใช้เบาๆ ไม่กดแรงจนสีหัก ไม่ทิ้งสีที่หัก ไม่ระบายสีหนาเกินความจำเป็น)

นอกจากนั้นสังเกตการดูแลรักษา คือ ใช้แล้วมีการเก็บเข้ากล่อง ช่วยกันตรวจตราว่าสีครบเรียบร้อยหรือไม่ และนำมาส่งคืน) ขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมผู้วิจัยจะสังเกตโดยทั่วไปพร้อมกับบันทึกภาพการทำกิจกรรมไว้เพื่อนำมาสังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลตามแบบสังเกตในภายหลัง เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแล้วจึงสรุปผลงานกล่าวชมเชยคนที่ทำงานเรียบร้อย รู้จักใช้และดูแลรักษาของส่วนรวมที่ถูกต้อง แล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด จำนวน 8 ข้อ

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1. คอมพิวเตอร์
2. วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดตอน “รวมใจ ใช้ประหยัด”
3. รูปภาพ สีเทียน สีไม้

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูวีดิทัศน์
2. สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
3. สังเกตจากการร่วมอภิปรายกลุ่มและแสดงความคิดเห็นของกลุ่มจากใบงาน
4. สังเกตจากการทำกิจกรรมการระบายสีภาพ
5. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม
3. แบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน
ตอนที่ 1 ไม้กวาดเพื่อนรัก

1. เมื่อนักเรียนเห็นถังขยะในห้องเรียนเต็มมากแล้ว นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. นำถังขยะที่เต็มไปเท ข. กดถังขยะแรง ๆ เพื่อทิ้งขยะให้ได้ ค. วางขยะไว้ข้าง ๆ ถังขยะ	5. การกระทำในข้อใดควรปฏิบัติตามมากที่สุด ก. สุดใจ วาดรูปการ์ตูนเล่นบนกระดาน ข. สมบัติ ลบกระดานก่อนครูจะมาสอน ค. ศักดิ์ศรี ทิ้งเปลือกลูกอมในห้องเรียน
2. ไม้ถูพื้นที่ใช้แล้วควรปฏิบัติ ตามข้อใดดีที่สุด ก. ชักให้สะอาดแล้วตากให้แห้งทุกครั้ง ข. ตากให้แห้งแล้วนำไปใช้ใหม่ ค. เก็บไว้ที่มุมห้องหลาย วันจึงชัก	6. การกระทำในข้อใดทำให้เก้าอี้ของห้องเรียนชำรุดเสียหายมากขึ้น ก. นั่งโยกเก้าอี้ ข. เลื่อนเก้าอี้เวลานั่ง ค. ไม่ขึ้นยืนบนเก้าอี้
3. ข้อใดเป็นการช่วยกันดูแลรักษาห้องเรียน ก. นิด นำเศษดินสอไปทิ้งที่ถังขยะ ข. นุ่น นั่งเล่นเกมที่พื้นห้องเรียน ค. นัน วิ่งไล่หยอกล้อกับเพื่อนในห้องเรียน	7. การกระทำตามข้อใดทำให้สิ่งของในห้องเรียนชำรุดเสียหายได้ง่ายขึ้น ก. ใช้ เท้ากดถังขยะเมื่อเห็นขยะเต็ม ข. ใช้ผ้าเช็ดทำความสะอาดโต๊ะเก้าอี้ ค. ชักไม้ถูพื้นทุกครั้งเมื่อใช้เสร็จแล้ว
4. ในขณะที่กวาดห้องเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. โก้ กวาดห้องไปด้วยเล่นไม้กวาดไปด้วย ข. กบ กวาดห้องแล้วเอาไม้กวาดไปแขวนไว้ ค. กีบ พิงไม้กวาดไว้ที่มุมห้องเมื่อกวาดเสร็จ	8. ถ้าเห็นเพื่อนเหลาดินสอแล้วทิ้งเศษดินสอลงที่พื้นห้องเรียน นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. ทิ้งเศษดินสอที่พื้นเหมือนกัน ข. บอกให้เพื่อนเก็บไปทิ้งถังขยะ ค. ไปบอกครูประจำชั้นให้ทราบ

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ตอนที่ 2 ผันที่ไม่เป็นจริง

1. ข้อใดเป็นการทำตามหน้าที่ได้ดีที่สุด ก. รุ่งนภา กวาดห้องไปด้วยเล่นไปด้วย ข. กนิษฐา กวาดห้องเสร็จจึงไปเล่นที่สนาม ค. กาญจนา เห็นเพื่อนกวาดห้องเสร็จแล้วจึงไม่กวาด	5. ข้อใดเป็นการทำตามหน้าที่ ก. เจี๊ยบ ช่วยครูยกหนังสือ ข. จ้อย ช่วยนักการภารโรงรดน้ำต้นไม้ ค. จิ๊บ ถูห้องเรียนเพราะเป็นเวรประจำวัน
2. เมื่อนักเรียนเป็นเวรทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน ควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. มาถึงห้องเรียนแต่เช้า ข. มาโรงเรียนตามเวลาปกติ ค. บอกเพื่อนว่าไม่ค่อยสบาย	6. นักเรียนเก็บอุปกรณ์ในการร้อยลูกปัดเสร็จแล้วตามหน้าที่ และเห็นก้อยกวาดห้องเรียนยังไม่เสร็จ นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. นั่งคอยก้อย ข. เร่งก้อยให้รีบกวาด ค. ช่วยก้อยกวาดห้อง
3. ครูให้นักเรียนแต่ละคนเก็บขยะที่อยู่ใต้โต๊ะของตนเอง นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. เก็บเป็นบางชิ้นพอให้ครูเห็น ข. ก้มลงเขี่ยขยะไปใต้โต๊ะอื่น ค. เก็บแล้วนำไปทิ้งถังขยะ	7. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนกำลังยกถังขยะที่หนักไปเท นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. บอกให้เพื่อนคนอื่นมาช่วยยก ข. เข้าไปช่วยเพื่อนนำถังขยะไปเท ค. ไม่ช่วยเพราะไม่ใช่เวรประจำวัน
4. เมื่อครูมอบหมายให้นักเรียนมาช่วยจัดเก้าอี้ในห้องเรียนให้เป็นระเบียบตอนหลังเลิกเรียน นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. บอกให้เพื่อนคนอื่นมาจัด ข. บอกครูว่าต้องรีบกลับบ้าน ค. ชวนเพื่อนมาช่วยกันจัด	8. ข้อใดเป็นการอาสาทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม ก. น้ำฝน ช่วยครูแจกสมุดการบ้านเพื่อน ข. น้ำฟ้า ลบกระดานเมื่อเป็นเวรประจำวัน ค. น้ำค้าง จัดตู้หนังสือเป็นระเบียบตามหน้าที่

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน
ตอนที่ 3 ความโลภของมามี

1. ครูให้นักเรียนแจกดินสอให้เพื่อนแล้วดินสอยังเหลือหลายแท่ง นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. เก็บไว้ที่ตนเอง ข. แจกให้เพื่อนสนิท ค. นำไปส่งคืนครู	5. ถ้านักเรียนหยิบกรรไกรมาแล้วแต่ยังไม่ได้ใช้ เมื่อเพื่อนคนอื่นต้องการใช้ก่อน นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. ให้เพื่อนหยิบไปใช้ก่อน ข. บอกให้รีบใช้แล้วรีบเอามาคืน ค. บอกเพื่อนว่าจะใช้เหมือนกัน
2. ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนสนิทกำลังแอบนำลูกบิดของห้องเรียนใส่ในกระเป๋า นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. บอกให้เพื่อนนำลูกบิดเก็บไว้คืน ข. ขอแบ่งลูกบิดจากเพื่อน ค. ปลอ่ยเขาเรื่องของเขา	6. ถ้าสิ่งของจากการรื้อยลูกบิดของกลุ่มนักเรียนเหลือ นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. แบ่งกันเพื่อนำไปรื้อยต่อที่บ้าน ข. เอาไปคืนครูเก็บไว้ใช้ต่อไป ค. กวาดแล้วเก็บไปทิ้งขยะ
3. การกระทำของบุคคลในข้อใดไม่ควรทำตาม ก. ดาว เก็บกรรไกรมาไว้ที่โต๊ะครู ข. เดือน เก็บสีไม้ไว้ในตู้อุปกรณ์ ค. เต็ม เอากระดาษของห้องไปใช้ที่บ้าน	7.การกระทำของบุคคลในข้อใดไม่ควรทำตาม ก. ดาว หยิบไหมพรมส่งให้เดือน ข. ดวง แบ่งลูกบิดสีแดงให้เดือน ค. โด่ง ดึงกรรไกรจากมือตุ่ย
4. ถ้านักเรียนลืมไหมพรมที่ครูเอามาให้ทำกิจกรรมส่งคืนครูโดยที่ครูและเพื่อนไม่รู้ นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. นำไปแบ่งกับเพื่อน ข. นำกลับไปใช้ที่บ้าน ค. นำไปเก็บที่โต๊ะครู	8. การกระทำของบุคคลในข้อใดควรทำตาม ก. แว่ว วางอุปกรณ์ของกลุ่มให้ทุกคนหยิบถึง ข. แหว่น นำลูกบิดทุกสีมาวางไว้ใกล้ตน ค. หวาน แบ่งลูกบิดสีที่ไม่ชอบให้เพื่อน

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ตอนที่ 4 รู้จักใช้รู้จักเก็บ

1. ถ้านักเรียนยืมหนังสือของห้องสมุดไปอ่านที่บ้าน แล้วฝนตกระหว่างทาง นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. เอาหนังสือมาบังกันฝน ข. หอบหนังสือวิ่งฝ่าฝนไป ค. เก็บหนังสือไว้ในกระเป๋า	5. ถ้านักเรียนยืมหนังสือของห้องสมุดไปอ่าน แล้วพบว่าหนังสือขาดชำรุดนักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. นำไปแจ้งครูห้องสมุด ข. นำไปเก็บเข้าชั้นคืน ค. ปลอมไว้ตามเดิม
2. ขณะที่นักเรียนเดินหาหนังสือในห้องสมุดมาอ่านแล้วพบหนังสือเล่มหนึ่งตกอยู่ที่พื้นห้องสมุด นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. เก็บหนังสือไว้ในที่กำหนด ข. เดินข้ามหนังสือเล่มนั้นไป ค. เก็บวางไว้ในชั้นที่ใกล้ที่สุด	6. เมื่อนักเรียนหยิบหนังสือพิมพ์ของห้องสมุดมาอ่าน เมื่ออ่านแล้ว ควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. นำไปเก็บเข้าที่ ข. วางไว้บนโต๊ะ ค. เอาไปให้เพื่อนอ่านต่อ
3. ขณะที่นักเรียนอ่านหนังสือของห้องสมุดที่ยืมไปแต่อ่านยังไม่จบหน้า และขึ้นเรียนก่อน นักเรียนควรทำตามข้อใด ก. ใช้ดินสอขีดหน้านั้นไว้ ข. พับมุมหนังสือหน้านั้นไว้ ค. ใช้กระดาษบางคั่นหนังสือหน้านั้นไว้	7. เมื่อนักเรียนยืมหนังสือของห้องสมุดไปอ่านที่บ้าน ข้อใดไม่ควรทำตาม ก. ใช้ดินสอขีดเส้นไว้เมื่อพบข้อความสำคัญ ข. คัดลอกข้อความที่สำคัญไว้ในสมุด ค. ใช้กระดาษบางคั่นไว้เมื่ออ่านไม่จบ
4. การกระทำในข้อใดควรปฏิบัติตาม ก. ด้อมใช้หนังสือห้องสมุดปิดฝุ่นบนโต๊ะ ข. แด้มวางแก้วน้ำดื่มบนหนังสือของห้องสมุด ค. ดัน เก็บหนังสือของห้องสมุดใส่กระเป๋าเมื่อฝนตก	8. เมื่อนักเรียนหยิบหนังสือนิทานไปอ่าน ก่อนออกจากห้องสมุด นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. วางไว้บนโต๊ะที่อ่าน ข. นำไปเก็บไว้ในที่กำหนด ค. เก็บไว้ในชั้นหนังสือที่ใกล้ที่สุด

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ตอนที่ 5 เสือกีฬาตัวใหม่

1. การกระทำของบุคคลในข้อใดเป็นการทำหน้าที่เพื่อดูแลสมบัติของส่วนรวม ก. ตี มาส่งการบ้านครูตั้งแต่เช้า ข. เต้า เก็บขยะที่ตกอยู่รอบถังขยะใส่ถังขยะ ค. ติ่ง มาเล่นฟุตบอลที่สนามของโรงเรียนทุกวัน	5. ข้อใดที่ไม่ใช่การอาสาทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม ก. เจ๊ียบ ช่วยก้มเก็บขยะใส่ถังขยะ ข. แก้ว กวาดใบไม้ช่วยก้ม ค. อ้วน ยืนดูก้มเก็บขยะ
2. กลุ่มของนักเรียนได้รับมอบหมายให้จัดรูปภาพในห้องเรียนหลังเลิกเรียน ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้ากลุ่ม นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. ช่วยเพื่อนบ้างแล้วขอกลับก่อนเพื่อน ข. บอกให้เพื่อนช่วยกันแต่ตนเองไม่มา ค. ช่วยกันติดกับเพื่อนจนเสร็จ	6. กลุ่มของนักเรียนมีหน้าที่นำอุปกรณ์การทำความสะดวกไปเก็บ นักเรียนควรทำตามข้อใด ก. ให้เพื่อนเอาไปเก็บ ข. ช่วยเพื่อนเอาไปเก็บ ค. ถ้าครูเห็นจึงช่วยเพื่อนเก็บ
3. ข้อใดเป็นการทำหน้าที่ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนได้ดีที่สุด ก. สมบัติ กวาดไปและหยอกล้อกับเพื่อนไป ข. สมปอง กวาดช่วยเพื่อนบ้างแล้วรีบไปเล่น ค. สมชาย กวาดและเก็บช่วยเพื่อนจนเสร็จ	7. เมื่อนักเรียนกวาดบริเวณที่ตนรับผิดชอบเสร็จแล้วแต่เพื่อนยังกวาดอยู่ นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. ไปเล่นชิงช้ารอเพื่อน ข. ไปช่วยเพื่อนกวาด ค. บอกให้เพื่อนรีบกวาด
4. การกระทำในข้อใดเป็นการทำตามหน้าที่ ก. นุช นำไม้กวาดไปเก็บตามที่ครูบอก ข. นัน เข้าไปช่วยครูยกหนังสือแจกเพื่อน ค. นุ่น ยืนดูนักการภารโรงรดน้ำต้นไม้	8. นักเรียนเห็นขยะชิ้นหนึ่งตกอยู่กลางถนนของโรงเรียน ขณะนั้นนักเรียนกำลังจะเข้าเรียนตอนบ่าย นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. ทำเป็นมองไม่เห็น ข. เก็บไปทิ้งที่ถังขยะ ค. เชี่ยขยะไว้ริมถนน

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ตอนที่ 6 อ้วนไม่เอาแล้ว

1. เมื่อนักเรียนมาเล่นที่สนามเด็กเล่น นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. โอ้ มาเล่นชิงช้าก่อนจึงขอเล่นนานกว่าคนอื่น ข. เอก เปลี่ยนไปเล่นม้าหมุนเมื่อเห็นเพื่อนมารอเล่นชิงช้า ค. อ้อ เล่นม้าหมุนจนเบื่อจึงเปลี่ยนให้เพื่อนเล่น	5. เมื่อนักเรียนเล่นม้าหมุนอยู่ก่อนแล้ว และมีน้องมารอเล่นต่อ นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. บอกให้น้องไปเล่นอย่างอื่นไปก่อน ข. บอกให้น้องรอก่อนเบื่อแล้วจะเปลี่ยน ค. เปลี่ยนให้น้องเล่นแล้วรอเล่นต่อจากน้อง
2. ในขณะที่นักเรียนกำลังเล่นชิงช้าอยู่แล้วมีเพื่อนมารอเล่นต่อจากนักเรียน นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. บอกให้เพื่อนไปเล่นม้าหมุนที่ว่างอยู่ ข. ชวนเพื่อนมาเล่นชิงช้าด้วยกัน ค. บอกให้เพื่อนนั่งรอไปก่อน	6. ข้อใดกล่าวถูกต้องในการเล่นอุปกรณ์ในสนามเด็กเล่น ก. ใครมาก่อนต้องได้เล่นมากกว่า ข. เปลี่ยนให้เพื่อนที่สนิทเล่นด้วย ค. แบ่งกันเล่นให้ครบทุกคน
3. การกระทำในข้อใดไม่ควรปฏิบัติตาม ก. ชูใจ นำบัตรหน้าของโรงเรียนไปรดผักที่บ้าน ข. ชูศักดิ์ นำต้นไม้จากบ้านมาปลูกที่โรงเรียน ค. ชูเชิด นำกรรไกรของตนเองมาให้เพื่อนใช้	7. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนรอใช้กบเหลาดินสอของห้องเรียนต่อจากนักเรียน ควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. รีบเหลาแล้วเปลี่ยนให้เพื่อนใช้ ข. เหลาไปเรื่อยโดยไม่สนใจเพื่อน ค. บอกให้เพื่อนไปใช้เครื่องอื่น
4. เมื่อนักเรียนใช้บัตรหน้า รดไม้ประดับเสร็จแล้ว และเห็นเพื่อนรอใช้อยู่ ควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. รีบเอาไปเก็บก่อนที่เพื่อนจะเห็น ข. วางบัวไว้แล้วรีบไปเล่น ค. เอาไปให้เพื่อนใช้ต่อ	8. ในขณะที่นักเรียนกำลังตีม้น้ำอยู่ แล้วมีคนอื่นมายืนรอใช้แก้วน้ำต่อจากนักเรียนอยู่หลายคน นักเรียนควรทำอย่างไรดีที่สุด ก. ตีมแล้ว ยื่นแก้วให้กับเพื่อนที่ตนสนิทใช้ต่อ ข. ตีมน้ำเสร็จแล้ววางแก้วน้ำไว้ที่เดิม ค. ตีมน้ำไปและล้างหน้าไปด้วย

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน
ตอนที่ 7 หนูทำได้

1. ข้อใดกล่าวถูกต้องในการดูแลรักษาความสะอาดห้องสุขา ก. เป็นหน้าที่ของนักการภารโรง ข. เป็นหน้าที่ของเวรประจำวัน ค. เป็นหน้าที่ของทุกคน	5. เมื่อได้รับมอบหมายให้กวาดขยะบริเวณที่รับผิดชอบในตอนเช้า นักเรียนควรทำตามบุคคลในข้อใด ก. มาริสา มากกว่าบริเวณแต่เช้า ข. อรดี มาโรงเรียนสายกว่าทุกวัน ค. กาญจนารอเพื่อนมาครบจึงไปกวาด
2. เมื่อพบว่าห้องสุขาที่นักเรียนเข้าไปใช้มีรอยเท้าสกปรก นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. ล้างทำความสะอาด ข. ไปใช้ห้องอื่นที่สะอาดกว่า ค. ไปบอกภารโรงมาทำความสะอาด	6. ข้อใดเป็นการอาสาทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม ก. วาสนาทำความสะอาดห้องเรียนของตนเอง ข. ก้องช่วยน้องอนุบาลทำความสะอาดห้องสุขา ค. อ้วนเดินดูเพื่อนทำความสะอาดห้องสุขา
3. ข้อใดเป็นการทำหน้าที่ในการดูแลรักษาสมบัติส่วนรวม ก. วิชัย นั่งดูเพื่อนขัดห้องสุขา ข. วันชัย ไปเล่นรอกเพื่อนที่สนาม ค. วรุฒิ ขัดพื้นห้องสุขาจนสะอาด	7. นักเรียนเห็นข้อความที่คนอื่นเขียนไว้ที่ผนังห้องสุขา นักเรียนควรทำตามข้อใด ก. เขียนข้อความเพิ่มเติม ข. พยายามลบข้อความนั้นออก ค. อ่านข้อความแล้วปล่อยไว้ตามเดิม
4. การอาสาช่วยทำงานของส่วนรวม ควรทำเพราะเหตุผลในข้อใดมากที่สุด ก. เพื่องานจะได้เสร็จเร็วขึ้น ข. เพื่อเพื่อนจะได้ชอบ ข. เพื่อครูจะได้ชม	8. ข้อใดเป็นการอาสาช่วยงานของส่วนรวม ก. วาสนา นั่งดูเพื่อนจัดหนังสือ ข. นาดยา ชมเพื่อนว่าถูห้องได้สะอาด ค. อรสา ช่วยเพื่อนเก็บไม้กวาดเข้าที่

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน
ตอนที่ 8 คำสัญญาของมาลี

1. ในการใช้หนังสือในห้องสมุด การกระทำของใครที่ไม่ควรทำตาม ก. อรสา ลอกข้อความที่ตนสนใจจากหนังสือ ข. ปวีณา ตัดภาพจากหนังสือไปให้เพื่อนดู ค. กานดา นำนิทานที่ตนชอบไปให้เพื่อนอ่าน	5. การกระทำของบุคคลในข้อใดที่ควรทำตาม ก. กิ๊ฟ นำหนังสือที่อ่านไม่จบไปเก็บไว้ที่ตู้อื่น ข. ก๊อบ ฉีกรูปจากหนังสือห้องสมุดไปไว้ตู้ ค. เก๋ นำหนังสือนิทานที่อ่านแล้วเก็บเข้าที่
2. นักเรียนหยิบนิทานจากตู้หนังสือมาไว้อ่านหลายเล่ม แล้วมีเพื่อนมาขอไปอ่าน นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. บอกเพื่อนให้รีบอ่านแล้วเอามาคืน ข. ไม่ให้เพราะว่าจะอ่านเหมือนกัน ค. ให้เพื่อนหยิบไปอ่านก่อน	6. เมื่อเข้าไปค้นหาหนังสือในห้องสมุด นักเรียนพบหนังสือที่ครูให้ค้นคว้าหลายเล่ม นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. หยิบไปไว้อ่านคนเดียวหลาย ๆ เล่ม ข. นำหนังสือไปเก็บไว้ที่ตู้อื่น ค. หยิบหนังสือไปแบ่งให้เพื่อน
3. เมื่อเห็นภาพสวยๆ ในหนังสือของห้องสมุด ไม่ควรทำตามบุคคลในข้อใด ก. ตึก ตัดภาพมาเก็บไว้ดู ข. ตึก นำภาพไปให้เพื่อนคนอื่นดูด้วย ค. ตึก วาดภาพให้สวยเหมือนภาพในหนังสือ	7. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนรออ่านหนังสือเล่มที่นักเรียนกำลังอ่านอยู่ นักเรียนควรทำตามข้อใด ก. รีบอ่านให้จบแล้วเอาให้เพื่อนอ่าน ข. บอกให้เพื่อนไปอ่านเล่มอื่น ค. อ่านไปเรื่อยๆ ไม่ต้องสนใจ
4. เมื่อนักเรียนเข้าไปอ่านนิทานในห้องสมุด การกระทำของบุคคลในข้อใดไม่ควรทำตาม ก. อ้อย เปลี่ยนหนังสือนิทานอ่านกับเพื่อน ข. เอ๋ หยิบหนังสือนิทานไปให้เพื่อนด้วย ค. แอ้ว นำนิทานมาไว้อ่านที่ละหลายเล่ม	8. ถ้านักเรียนอ่านหนังสือในห้องสมุดยังไม่จบแต่เลิกเรียนแล้ว นักเรียนควรทำอย่างไร ก. ยืมไปอ่านต่อที่บ้าน ข. นำไปซ่อนไว้ที่ตู้อื่น ค. ฉีกหน้าที่สนใจไปอ่านต่อ

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ตอนที่ 9 หน้าใจของแก้ว

1. เมื่อไปใช้ห้องคอมพิวเตอร์ ถ้าเพื่อนลืมเก็บแป้นพิมพ์เข้าที่ นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. เก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย ข. ไปตามหาเพื่อนมาเก็บ ค. ไปบอกครูห้องคอมพิวเตอร์	5. ถ้าใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แล้วเครื่องคอมพิวเตอร์มีปัญหาควรทำอย่างไร ก. ลองแก้ไขเอง ข. เจย ๆ ไม่บอกใคร ค. รีบแจ้งครูทันที
2. การกระทำในข้อใดทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ได้ยาวนานที่สุด ก. เปิดใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ทุกวัน ข. ปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ตามขั้นตอน ค. ไม่เล่นเกมในคอมพิวเตอร์	6. การกระทำในข้อใด ทำให้แป้นพิมพ์ชำรุดได้ง่ายมากที่สุด ก. ใช้แป้นพิมพ์บ่อยเกินไป ข. กดแป้นพิมพ์ค้างไว้นาน ๆ ค. เคาะแป้นพิมพ์อย่างแรงขณะเล่นเกม
3. การกระทำในข้อใด ควรปฏิบัติตามมากที่สุด ก. ทุ้ม ปิดเครื่องตามขั้นตอนเมื่อเลิกใช้งาน ข. นัท กดแป้นพิมพ์แรง ๆ เมื่อเกมกำลังสนุก ค. หน้อย รีบไปเล่นจึงไม่เก็บเมาส์เข้าที่	7. ถ้านักเรียนพบว่าเก้าอี้บางตัวในห้องคอมพิวเตอร์ชำรุด นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. ปล่อยไว้ตามเดิม ข. แจ้งให้ครูทราบ ค. ให้เพื่อนคนอื่นใช้
4. เมื่อแป้นพิมพ์ ชำรุดเสียหาย ควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. ปล่อยไว้ตามเดิม ข. แจ้งครูให้ทราบ ค. เปลี่ยนไปใช้เครื่องใหม่	8. การใช้เมาส์ในห้องคอมพิวเตอร์ตามข้อใด อาจทำให้เมาส์ชำรุดเสียหายได้มากที่สุด ก. เลื่อนเมาส์ไปมาอย่างแรง ข. ไม่ใช้แผ่นรองเมาส์ตลอดเวลา ค. เช็ดมือให้สะอาดก่อนใช้เมาส์

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน
ตอนที่ 10 รางวัลแห่งความดี

1. การดูแลรักษาความสะอาดตู้โทรศัพท์สาธารณะที่อยู่ในบริเวณโรงเรียนเป็นหน้าที่ของใคร ก. เจ้าหน้าที่ผู้คอยดูแล ข. คนที่ใช้ตู้โทรศัพท์ ค. เป็นหน้าที่ของทุกคน	5. ข้อใดเป็นการทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ก. อรดี กวาดบริเวณที่รับผิดชอบของตนเอง ข. วาสนา อาสานำถังขยะที่เต็มไปเทที่บ่อขยะ ค. วรชาติ ช่วยเก็บกิ่งไม้ที่การโรงตัดแล้ว
2. การกระทำในข้อใดเป็นการทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อดูแลรักษาสมบัติส่วนรวม ก. จีบ ช่วยเวรประจำวันยกถังขยะไปเท ข. เจียบ กวาดใบไม้บริเวณที่ตนรับผิดชอบ ค. จุก ช่วยนักรถการภารโรงรดน้ำไม้ประดับ	6. เมื่อครูให้นักเรียนทำความสะอาดบริเวณเป็นกลุ่ม นักเรียนควรทำตามคำกล่าวในข้อใดดีที่สุด ก. กลุ่มเราเสร็จแล้วเราไปเล่นกันนะ ข. กลุ่มเราเสร็จแล้วเราไปช่วยเพื่อนนะ ค. กลุ่มเราเสร็จแล้วเรากลับบ้านนะ
3. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ ควรทำหน้าที่ตามบุคคลในข้อใดดีที่สุด ก. สุกดา มาโรงเรียนแต่เช้าเมื่อเป็นเวรประจำวัน ข. ดวงพร รอเพื่อนมาจึงไปเก็บขยะพร้อมกัน ค. สมศักดิ์ มาโรงเรียนสายเมื่อต้องขัดห้องสุขา	7. ข้อใดเป็นการอาสาทำหน้าที่เพื่อดูแลสมบัติส่วนรวม ก. แก้ว เก็บขยะที่ห้องทิ้งไม่ถูกถังลงถังขยะ ข. อ้วน ทำความสะอาดตู้โทรศัพท์ตามหน้าที่ ค. กล้า นำขยะที่อยู่ในกระเป๋าทิ้งลงถังขยะ
4. ข้อใดเป็นการอาสาทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม ก. ธงชัย ช่วยครูจัดตู้หนังสือในชั้นเรียน ข. ทินกร ล้างแก้วที่ตนใช้ดื่มจนให้สะอาด ค. อรอนงค์ เดินชมดอกไม้ในสวนหย่อม	8. นักเรียนเห็นน้องอนุบาลทิ้งขยะที่บริเวณสนามเด็กเล่น ควรทำตามข้อใด ก. ปล่อยไว้ตามเดิม ข. เตือนน้องแล้วชวนน้องเก็บขยะ ค. ทิ้งขยะที่สนามเด็กเล่นเหมือนกัน

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ตอนที่ 11 ทำตามสัญญา

1. ถ้าเห็นน้องอนุบาลนำลูกบอลของโรงเรียนไปซ่อนไว้ นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. บอกให้น้องนำไปเก็บเข้าที่เดิม ข. นำลูกบอลของน้องมาเล่นเอง ค. ช่วยน้องซ่อนลูกบอลไว้ให้ดี	5. ขณะที่กลุ่มของนักเรียนหยุดพักการฝึกโยนลูกบอล แล้วมีกลุ่มอื่นมาขอลูกบอลไปฝึก นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. ให้เพื่อนเอาไปฝึกก่อน ข. บอกว่าจะฝึกต่อเดี๋ยวนี้ ค. บอกให้เพื่อนไปยืมกลุ่มอื่น
2. หลังจากการเล่นลูกบอลที่ยืมมาจากห้องอุปกรณ์กีฬาแล้ว นักเรียนควรทำตามบุคคลในข้อใด ก. วิชัย นำลูกบอลไปเล่นต่อที่บ้าน ข. ละมัย เก็บลูกบอลไว้ในห้องเรียน ค. ลำไย นำไปเก็บที่ห้องอุปกรณ์กีฬา	6. หลังจากที่นักเรียนฝึกเล่นลูกบอลเสร็จแล้ว ควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. นำลูกบอลมาเก็บไว้เล่นเอง ข. นำลูกบอลส่งคืนห้องอุปกรณ์กีฬา ค. นำลูกบอลไปให้ห้องอื่นเล่นต่อ
3. นักเรียนเห็นไม้ปิงปองของโรงเรียนตกอยู่กลางสนาม นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. นำกลับไปเล่นที่บ้าน ข. เก็บไปส่งคืนครู ค. เจยไม่สนใจ	7. เมื่อครูแจกเกมต่อภาพให้นักเรียนเล่นเป็นกลุ่ม ควรทำตามบุคคลในข้อใดดีที่สุด ก. กันยา หยิบเกมได้ก่อนจึงเล่นนานกว่าคนอื่น ข. นิสา แบ่งเกมเล่นกับเพื่อนที่ตนสนิท ค. กานดา ให้เพื่อนทุกคนได้เล่นเกมเท่ากัน
4. การกระทำของบุคคลในข้อใด ที่ควรทำตาม ก. โต้ง แยกน้องอนุบาลเล่นลูกบอล ข. ดัน นำลูกบอลน้องอนุบาลไปซ่อน ค. ตึก เอาลูกบอลที่เหลืออยู่ให้น้องเล่นเพิ่มอีก	8. ครูให้นักเรียนและเพื่อนๆ เล่นกีฬาแชร์บอล นักเรียนควรทำตามบุคคลในข้อใดดีที่สุด ก. ป้อง เล่นมากกว่าเพื่อนเพราะเล่นเก่งที่สุด ข. แป้ง เปลี่ยนให้เพื่อนได้เล่นจนครบทุกคน ค. ปุ๊ก รอเล่นที่หลังเพื่อนเพราะเล่นไม่เก่ง

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน
ตอนที่ 12 ร่วมใจใช้ประหยัด

1. เมื่อนักเรียนเดินผ่านก๊อกน้ำ แล้วเห็นน้ำจากก๊อกยังหยดอยู่ นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. เข้าไปปิดก๊อกให้สนิท ข. เดินผ่านไปไม่สนใจ ค. ไปบอกนักการภารโรงมาปิด	5. ข้อใดเป็นการใช้น้ำอย่างประหยัด ก. หน้อยเปิดน้ำดื่มพออ้อม ข. หนุ่ยใช้น้ำดื่มล้างแขนล้างขา ค. เหน่งเปิดน้ำใช้ครึ่งละสองก๊อก
2. ถ้านักเรียนพบสายไฟฟ้าในห้องเรียนหลุดออกมา นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. ไปแจ้งให้ครูทราบ ข. เข้าไปดิ่งเล่น ค. ปล่อยไว้ตามเดิม	6. การกระทำในข้อใดเป็นการไม่ประหยัดน้ำ ก. แดงเปิดน้ำใช้แล้วปิดก๊อกน้ำให้สนิท ข. ดำเปิดน้ำดื่มแต่ดื่มไม่หมดจึงเททิ้ง ค. ขาวเปิดน้ำล้างมือเบาๆแล้วรีบปิด
3. นักเรียนเดินผ่านห้องสมุด ห้องสมุดปิดแล้วแต่ไฟยังเปิดทิ้งไว้หนึ่งหลอด นักเรียนควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. บอกเพื่อนเข้าไปปิด ข. มองดูแล้วเดินผ่านไป ค. ไปแจ้งนักการภารโรง	7. การกระทำในข้อใดเป็นการช่วยประหยัดไฟฟ้า ก. ปิดไฟเมื่อไม่มีใครอยู่ในห้องเรียน ข. เปิดไฟทุกหลอดเมื่อเข้ามาในห้องเรียนคนเดียว ค. เปิดพัดลมไว้เพื่อระบายอากาศในช่วงพักกลางวัน
4. ครูนำสีเทียนและสีไม้มาให้นักเรียนระบายเป็นกลุ่ม เมื่อระบายสีเสร็จแล้วควรทำตามข้อใดดีที่สุด ก. เก็บเฉพาะสีที่ตนใช้แล้วไปเล่น ข. ให้เพื่อนที่เสร็จทีหลังเป็นคนเก็บ ค. ช่วยกันเก็บสีใส่กล่องคืนให้เรียบร้อย	8. ในขณะที่นักเรียนเปิดน้ำจากก๊อกใช้อยู่และเห็นน้องอนุบาลเปิดน้ำใช้อย่างแรงเพื่อล้างแขนล้างขา นักเรียนควรทำตามข้อใดมากที่สุด ก. บอกน้องให้เปิดน้ำเบาๆ ข. ปล่อยไปเรื่องของเขา ค. เปิดน้ำให้แรงเหมือนกัน

แบบประเมินบทละครวิทัศน์ละครหุ่นเชิด

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.วางโครงเรื่อง (Plot) ได้ดี					
2.ดำเนินเรื่องได้ดีมีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง					
3. บรรยายเรื่องด้วยภาษาที่ชัดเจน					
4. บรรยายฉากต่าง ๆ ด้วยภาษาที่ชัดเจน					
5. แสดงลักษณะเด่นของตัวละครได้ชัดเจน					
6. จำแนกลักษณะของตัวละครได้ชัดเจน					
7. แจกแจงคุณและโทษได้อย่างชัดเจน					
8. แสดงให้เห็นจริงได้อย่างสมเหตุสมผล					
9. สรุปแนวคิดที่เด่นของเรื่องได้ชัดเจน					
10.วางเค้าโครงเรื่องได้อย่างสร้างสรรค์					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินวิทัศน์ละครหุ่นเชิด

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. คุณภาพของภาพ					
- ความคมชัดของภาพ					
- ความเหมาะสมของการลำดับภาพ					
- ความเหมาะสมของมุมกล้อง					
- ความเหมาะสมของเทคนิคการเปลี่ยนภาพ					
- ความเหมาะสมของภาพเพื่อสื่อความหมาย					
2. คุณภาพของเสียง					
- ความเหมาะสมของเสียงบรรยาย					
- ความชัดเจนของเสียงสนทนา					
- ความเหมาะสมของการใช้ภาษา					
- ความเหมาะสมของเสียงดนตรีและเพลงประกอบ					
3. เนื้อเรื่องและการดำเนินเรื่อง					
- ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
- ความเหมาะสมของเนื้อเรื่องกับระดับผู้ชม					
- ความเหมาะสมของการลำดับเนื้อเรื่อง					
- ความน่าสนใจของการดำเนินเรื่อง					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แบบประเมินแผนการใช้วิดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
1.เขียนจุดประสงค์ในการสอนได้ชัดเจน					
2. จุดประสงค์ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน					
3. สาระสำคัญและเนื้อหาชัดเจน					
4. เนื้อหามีความเหมาะสมกับผู้เรียน					
5. มีกิจกรรมเชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐานเดิม					
6. มีกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์					
7. มีกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง					
8. สื่อการสอนเหมาะสมกับผู้เรียน					
9. ใช้เครื่องมือวัตถุผลได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย					
10. มีการวัดผลด้วยวิธีที่หลากหลาย					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายบุญทัน ภูบาล
วันเดือนปีเกิด	10 เดือนกันยายน พ.ศ. 2509
สถานที่เกิด	58 หมู่ 7 ตำบลจาน อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 11 ตำบลพรหมสวัสดิ์ อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ 33230
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูและบุคลากรทางการศึกษา 2 (คศ.2)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านร่องสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2524	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2532	ครุศาสตรบัณฑิต (คป.) วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ. 2549	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ